

መጽሐፈ ኢያሱ

አስተዋፅኦ

I. ወደ ከነዓን ለመግባት የተደረገ ዝግጅትና ወደ ከነዓን መግባት (1:1—5:15)

- (ሀ) ኢያሱ በእግዚአብሔር ተሾመ (1:1-9)
- (ለ) ዮርዳኖስን ለመሻገር የተደረጉ ዝግጅቶች (1:10—3:13)
- (ሐ) የዮርዳኖስን ወንዝ መሻገር (3:4—4:25)
- (መ) ግርዘት፣ ፋሲካና በጌልገላ የተከሠተው አጋጣሚ (5:1-15)

II. የተስፋይቱን ምድር ድል አድርጎ መያዝ (6:1—13:7)

- (ሀ) በመካከለኛው ከነዓን የተገኙ ድሎች (6:1—8:35)
 - 1. በኢያሪኮ የተገኘው ድል (6:1-27)
 - 2. በአካን ጎጢአት ምክንያት በጋይ የደረሰው ሽንፈት (7:1-26)
 - 3. በጋይ የተገኘው ድል (8:1-29)
 - 4. በሴኬም የተደረገው አምልኮና የኪዳን መታደስ (8:30-35)
- (ለ) በደቡብ ከነዓን የተገኙ ድሎች (9:1—10:43)
 - 1. ከገባዖን ሰዎች ጋር የተደረገ ስምምነት (9:1-27)
 - 2. የአሞራውያንን የተባበረ ንይል ማፍረስ (10:1-43)
- (ሐ) በሰሜን ከነዓን የተገኙ ድሎች (11:1-15)
- (መ) ስለተሸነፉ አገሮች ሁኔታ አጠቃላይ ሐሳብ (11:16—12:24)
- (ሠ) ስላልተሸነፉ አገሮች ሁኔታ አጠቃላይ ሐሳብ (13:1-7)

III. ርስት መከፋፈል (13:8—22:34)

- (ሀ) ከዮርዳኖስ በስተምሥራቅ ያሉ ነገዶች (13:8-33)
- (ለ) ከዮርዳኖስ በስተምዕራብ ያሉ ነገዶች (14:1—19:51)
- (ሐ) የተለዩ የርስት ድልድሎች (20:1—21:45)
 - 1. ስድስቱ የመማጸኛ ከተሞች (20:1-9)
 - 2. የሌዋውያን ከተሞች (21:1-45)
- (መ) የምሥራቅ ነገዶች መመለስ (22:1-34)

IV. የኢያሱ የስንብት መልእክቶች (23:1—24:28)

- (ሀ) የእስራኤልን መሪዎች በተመለከተ የተነገረ (23:1-16)
- (ለ) እስራኤላውያንን ሁሉ በተመለከተ የተነገረ፣ በሴኬም የተደረገ የኪዳን መታደስ (24:1-28)

ግጦቃለያ ሐሳብ (24:29-33)

- (ሀ) የኢያሱ መሞትና መቀበር (24:29-31)
- (ለ) የዮሴፍ ዐፅም መቀበር (24:32)
- (ሐ) የአልዓዛር መሞትና መቀበር (24:33)

ጸሐፊው፤ ኢያሱ

ዋና ሐሳብ፤ ከነዓንን ድል አድርጎ መያዝ

የተጻፈበት ጊዜ፤ ዐሥራ አራተኛው መቶ ክፍለ ዘመን ዓ.ቅ.ክ.

ታሪካዊ ዳራ

የኢያሱ መጽሐፍ የአምስቱ የአሪት መጻሕፍት ታሪክ ቀጣይ ነው። ሙሴ ከሞተ በኋላ እስራኤላውያን የዮርዳኖስን ወንዝ ተሻግረው ወደ ከነዓን ለመግባት የደረጉት ጉዞ እንዲሁም በኢያሱ መሪነት ከነዓንን ድል የማድረግና ዐሥራ ሁለቱን ነገዶች የማስፈር ታሪክ የተጻፈበት ነው። እስራኤላውያን ከነዓንን የወረሩበት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቀን 1405 ዓ.ቅ.ክ. ገደማ ነው። መጽሐፉ ቀጣዩን ከ25—30 ዓመት የፈጀውን የእስራኤልን ታሪክ ያካተተ ሲሆን፤ “እግዚአብሔር ለቀድሞ አባቶቻቸው ይሰጣቸው ዘንድ የማለላቸውን ምድር” እንዴት

እንደሰጣቸው ይናገራል (21:43)።

የመጽሐፉ ስም በትረካው ውስጥ የእግዚአብሔር ሕዝብ ታላቅ መሪ በሆነው ዋና ገጸ ባሕርይ ተገቢ በሆነ መንገድ ተሰይሞአል። የኢያሱ የግል ታሪክ ማለትም የሕይወት ተሞክሮው ድል ለማድረግ ብቁ መሪ አድርጎታል፤ ይህም እስራኤላውያን በባርነትና በጭቆና በግብፅ በኖሩበት ዘመን ማብቂያ ላይ በመኖሩ በግብፅ ላይ ለተገለጡት ዐሥሩ የእግዚአብሔር መቅሰፍቶች የዐይን ምስክር በመሆኑ፤ የመጀመሪያው የፋሲካ በዓል ሲከበር በመገኘቱ፤ በታምር ሕዝቡ ቀይ ባሕርን ሲሻገሩ አብሮ መሻገሩ እንዲሁም እስራኤላውያን በምድረበጻ ሲጓዙ እግዚአብሔር ዲበ ተፈጥሮአዊ በሆኑ ምልክቶችና ፍርዶች መገለጡን በማየቱ ነው። እስራኤላውያን ግብፅን ለቀው እንደወጡ፤ ከአማሌቃውያን ጋር በተደረገው ጦርነት (ዘፀ 17:8-16) የሰራዊቱ መሪ በመሆን ሙሴን አገልግሎአል፤ እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን ዐሥርቱን ትእዛዛት በሰጠ ጊዜም እርሱ ብቻ ከሙሴ ጋር ወደ ሲና ተራራ ወጥቶአል (ዘፀ 24:12-18)። የሙሴ ረዳት እንደ መሆኑ መጠን በተደጋጋሚ ረዥም ጊዜ በእግዚአብሔር ሀልዎት ውስጥ በመቆየት፤ ኢያሱ ለእግዚአብሔር ያለውን እውነተኛና ጥልቅ የሆነ ፍቅር ገልጦአል (ዘፀ 33:11)፤ የእግዚአብሔርን ቅዱስ ሀልዎት ትልቅ ሀብት አድርጎ የቈጠረ ሰው ነበር። ስለ እግዚአብሔር መንገድና ሕዝብን በመምራት ስለሚያጋጥም ችግር ታማኝ መከራውና መሪው ከሆነው ከሙሴ በዙ ሳይማር አልቀረም። በቃዴስ ኢያሱ የከነዓንን ምድር ከሰለሉት ከዐሥራ ሁለቱ ሰላዮች አንዱ በመሆን ሙሴን አገልግሎአል፤ ከካሌብም ጋር በመሆን አብዛኞቻቸው ሰላዮች የተናገሩትን አሸባሪ ወሬ በብርቱ ተቃውሞአል (ዘኁ 14)። ለብዙ ዓመታት ኢያሱ ሙሴን ከመተካቱ በፊት የእምነት፤ የራእይ፤ የልቦ ሙሉነት፤ የታማኝነት፤ የፍጹም ታዛዥነት፤ የጸሎት፤ ለእግዚአብሔርና ለቃሉ የቱሰጠ ሰው መሆኑን አስመስክሮአል። ሙሴን እንዲተካ በተመረጠበት ጊዜ፤ “መንፈስ ቅዱስ ያደረበት” ሰው ነበር (ዘኁ 27:18 ይመጥ ከዘጸ 34:9 ጋር ያነጻጽሩ)።

ታልሙድ በተባለው የአይሁድ ትውፊት መሠረት የዚህ ታሪክ መጽሐፍ ጸሐፊ ራሱ ኢያሱ ነው። የአጻጻፉ ሁኔታም ከኢያሱ ጋር በተያያዘ መልኩ በመጽሐፉ ውስጥ ሆለት ጊዜ ተጠቅሶአል (18:9፤ 24:26)። የመጽሐፉ የውስጥ ማስረጃ አጥብቆ እንደሚያመለክተው ጸሐፊው፤ እስራኤላውያን ላገኙት ድል አድራጊነት የዐይን ምስክር የሆነ ሰው መሆን እንዳለበት ነው (በ5:6 ላይ “ለእኛ” የሚለውን ቃል ከዚህ ጋር ያነጻጽሩ፤ ጸሐፊው 6:25ን ሲጽፍ ረዓብ በሕይወት መኖርዋን ልብ ይበሉ)። የመጽሐፉ አንዳንድ ክፍሎች ኢያሱ ከሞተ በኋላ የተጨመሩ ናቸው፤ ለምሳሌ 15:13-17 (ከመሳ 1:9-13 ጋር ያነጻጽሩ)፤ 24:29-33። እነዚህም ኢያሱ ከሞተ በኋላ በነበሩት ሽማግሌዎች የተጨመሩ ሳይሆኑ አይቀርም (24:31)። ኢያሱ ዕድሜው 110 ዓመት (24:29) ሲሆን በ1375 ዓ.ቅ.ክ ሞተ።

ዐላማ

የኢያሱ መጽሐፍ የተጻፈው የከነዓንን ምድር በተመለከተ እግዚአብሔር ለእስራኤል የገባውን የኪዳን ተስፋዎች የሚፈጽም ታማኝ አምላክ መሆኑን ለመግለጽ ነው (23:14 ይመጥ ከዘፍ 12:6-7 ጋር ያነጻጽሩ)። በውጊያ የተገኙት ድሎች እግዚአብሔር እስራኤልን ለመቤገብ ያደረገውንና ውርደት በተሞላው የከነዓን ባሕል ላይ ያመጣውን ፍርድ የሚያመለክቱ ናቸው (ዘጸ 9:4)። በመጽሐፉ ውስጥ የተገለጸው ዐመፅ ሁሉ ከዚህ እይታ አንጻር መታየት አለበት። እስራኤላውያን ምድራቸውን የወረሱባቸው የከነዓን ሕዝብ ባሕርይ ከሥነ ምግባር ውጭ የሆነ ብዙ ድርጊትና ጭካኔ የሞላበት እንደ ሆነ የሥነ ቅርስ ቁፋሮ ጥናት ያረጋግጣል።

ቅኝት

የአራት ዘዳም መጽሐፍ ባበቃበት ላይ የኢያሱ መጽሐፍ ይጀምራል። እስራኤላውያን አሁንም በቀጥታ ከኢያሪኮና ከዮርዳኖስ ወንዝ በስተ ምሥራቅ ባሉት በሞዓብ ሜዳዎች ላይ (ዘጸ 34:1) ሰፍረው ነበር። መጽሐፉ በሦስት ምድብ ይከፈላል፤ (1) ክፍል አንድ (1:1—5:15) ኢያሱ የሙሴ ምትክ ሆኖ በእግዚአብሔር መሾሙንና ከነዓን ለመግባት የተደረገውን የእስራኤላውያንን ዝግጅት (1:1—3:13)፤ ዮርዳኖስን መሻገራቸውን (3:14—4:24) እንዲሁም በምድሪቱ የፈጸሙትን የመጀመሪያውን የኪዳን ድርጊት (ምዕ 5) የሚገልጽ ነው። እግዚአብሔር ለኢያሱ፤ “እግራችሁ የሚረግጠውን ቦታ ሁሉ እሰጣችኋለሁ” (1:3) የሚል ተስፋ ሰጥቶታል።

(2) ክፍል ሁለት (6:1—13:7) እስራኤላውያን በተመሸጉ ቅጥሮችና በታጠቀ ጦር ገይል በታጠሩ ከተሞች ላይ እግዚአብሔርን በመታዘዝ እንዴት እንደዘመቱ ይገልጻል። እግዚአብሔርም ለሕዝቡ በመካከላቸው (ምዕ 6—8)፤ በደቡብና (ምዕ 9—10) በሰሜን

ከነዓን (ምዕ 11—12) ወሳኝ የሆኑ ድሎችን ሰጥቶአቸዋል፤ ስለዚህ እስራኤላውያን ተራራማውን አገር (ከደቡብ እስከ ሰሜን ያለው) እና ኔጌብን ተቈጣጠሩ። እጅግ ከፍተኛ በሆነና ባልተለመደ መንገድ በኢያሪኮ ላይ የተገኘው ድል፣ የእስራኤላውያን የድነት አዝማች ግን እንደ ሆነ አስመስክሮአል (ምዕ 6)። እስራኤላውያን በጋይ መሸነፋቸው ደግሞ የመጽሐፉን ትክክለኛነትና እግዚአብሔር ከእስራኤላውያን የሚፈልገውን ፍጹም ታዛዥነት ይገልጻል (ምዕ 7)።

(3) በክፍል ሦስት (13፥8—22፥34) ላይ ኢያሱ ለዐሥራ ሁለቱ የእስራኤል ነገዶች መሬት መደልደሉን፣ የካሌብን ርስት፣ ስድስቱን መማጽኛ ከተሞች፣ በነገዶች መካከል ያሉትን 48 የሌዋውያንን ከተሞች የሚያመለክት ነገር ሰፍሮ ይገኛል። መጽሐፉ የሚጠቃለለው በሁለቱ የኢያሱ የስንብት መልእክቶች (23፥1—24፥28) እንዲሁም በኢያሱና በአልዓዛር የሙት ማስታወሻ አጭር ጽሑፍ ነው (24፥29—33)።

ልዩ ገጽታ

መጽሐፈ ኢያሱን ልዩ የሚያደርጉት ሰባት ዋና ዋና ገጽታዎች ናቸው፡ (1) ከብሉይ ኪዳን የታሪክ መጻሕፍት መካከል የእስራኤልን ሕዝብ ታሪክ በታለስቲና ውስጥ እንደ ሕዝብ መመሥረቱን በዝርዝር የገለጸ የመጀመሪያ መጽሐፍ ነው። (2) ሙሴ የጀመረውን ሥራ ለመፈጸም እግዚአብሔር የመረጠው ሰው መሆኑን በመግለጽ ስለ ኢያሱ ሕይወት ታሪክ በሰፊው አትቶአል፤ የኢያሱም ኅላፊነት በተስፋይቱ ምድር የእስራኤልን ሕዝብ እንደ ኪዳን ሕዝብ መመሥረት መሆኑ ተገልጦአል። (3) መጽሐፉ እግዚአብሔር ለእስራኤል ሲል የፈጸማቸው አያሌ ታምራቶች ይዞአል፤ እነዚህ ሁለቱ ዐይነተኛ ታምራቶችም የኢያሪኮ መፍረስ (ምዕ 6) እና በገባዎን ጦርነት ጊዜ ፀሐይ ሳትጠልቅ ለረዥም ሰዓት መዘግየቷ ነበር (ምዕ 10)። (4) ከብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ውስጥ በከፍተኛ ደረጃ እግዚአብሔር ባዘዘው በሰፊው የድነት ታሪክ ውስጥ ውስንና ልዩ ተልዕኮ ያለውን “ቅዱስ ጦርነት” የሚለውን ጽንሰ ሐሳብ የሚያብራራ መጽሐፍ ነው። (5) መጽሐፉ እግዚአብሔር ከኪዳን ሕዝቡ ጋር ስላለው ግንኙነት ሦስት ዋና ዋና እውነቶችን በአጽንዖት ይገልጻል፤ እነዚህም፡- (ሀ) ታማኝነቱ፣ (ለ) ቅድስናውና (ሐ) ድነቱ ናቸው። (6) እግዚአብሔር ለሕዝቡ ሲል የፈጸመውን የማዳን ሥራ በርስትነት ሕያው አድርጎ የመጠበቅን አስፈላጊነት፣ ይህንንም ርስት ከትውልድ ወደ ትውልድ እንዲቋቋም የማድረግ ጥቅሙ የቱን ያህል ከፍተኛ እንደሆነ በመጽሐፍ ውስጥ ተብራቶአል። (7) በመጽሐፍ ውስጥ የአካን መተላለፍና በዚህም ምክንያት የደረሰበት ቅጣት (ምዕ 7) ከሌሎች ግሣጼዎች፣ እና ማስጠንቀቂያዎችና ቅጣቶች ጋር በስፋት መጻፉ፣ በእግዚአብሔር ሕዝብ ልብ ውስጥ ፈሪህ እግዚአብሔር የመኖሩን ጥቅም በአጽንዖት ለማስገንዘብ ነው።

መጽሐፈ ኢያሱ በአዲስ ኪዳን መፈጸሙ

የኢያሱ ስም (በዕብራይጥ “የሆሹአ” ወይም “የሹአ”) በአዲስ ኪዳን “ኢየሱስ” (1፥1 እና ማገብ ይመ) ለሚለው መጠሪያ የዕብራይስጡ አቻ ስም ነው። ኢያሱ እስራኤላውያንን ወደ ተስፋይቱ ምድር በመምራት ሥራው፣ “ብዙ ልጆችን ወደ ክብር ለማምጣት” (ዕብ 2፥10፣ 4፥1-13፣ ከ2ቆሮ 2፥14 ጋር ያነጻጽሩ) ተብሎ ለተነገረለት ለኢየሱስ የብሉይ ኪዳን አምሳያ ወይም ጥላ ነው። የመጀመሪያው ኢያሱ ድል ለማድረግ የእግዚአብሔርን አስፈሪ የፍርድ ሰይፍ ይዞ እንደ ወጣ፣ ሁለተኛው ኢያሱ በታሪክ ማብቂያ ላይ አሕዛብን ድል ለማድረግ ሰይፉን ይዞ ይወጣል (ራእ 19፥11-16)።

መጽሐፈ ኢያሱን ማንበብ

ሙሉውን ብሉይ ኪዳን በአንድ ዓመት ማንበብ ከተፈለገ፣ ከዚህ በታች ባለው የጊዜ ሰሌዳ መሠረት መጽሐፈ ኢያሱ በ9 ቀናት መነበብ ይኖርበታል።

- 1—2 □ 3—4 □ 5—6 □ 7—9 □ 10—12 □ 13—15 □ 16—19 □ 20—22 □ 23—24

እግዚአብሔር ኢያሱን አዘዘ

1 የእግዚአብሔር ባሪያ ሙሴ ከሞተ በኋላ
 እግዚአብሔር የሙሴን አገልጋይ የነዌን
 ልጅ ኢያሱን እንዲሆን አለው፤ እነሆም ባሪያዬ
 ሙሴ ሞቶአል፤ እንግዲህ አሁንም አንተና
 ይህ ሕዝብ ሁሉ ተነሡ፤ ለእሥራኤላውያን
 ወደምስግባቸው ምድር ለመግባት
 የዮርዳኖስን ወንዝ ተሻገሩ። ለሙሴ
 በሰጠሁትም ተስፋ መሠረት፤ እግራችሁ
 የሚረግጠውን ቦታ ሁሉ እስጣችኋለሁ።
 ጥርስታችሁ ዳርቻ ከምድረ በዳው እስከ
 ሊባኖስ፤ ከታላቁ ወንዝ ከኤፍራጥስ
 አንሥቶ፤ የኬጢያውያንን ምድር በሙሴ
 ይዞ፤ በምዕራብ በኩል እስከ ታላቁ ባሕር።
 ይደርሳል። ፤ በሕይወት በምትኖርበት ዘመን
 ሁሉ ማንም አይቆምህም፤ ከሙሴ ጋር
 እንደ ነበርሁ ሁሉ ከአንተም ጋር እሆናለሁ፤
 ከቶ አልጥልህም፤ አልተውህም።

1+1 ዘ014+31፥
 17+9፥ ዘ034+5፥
 ራእ15+3
 1+2 ዘ9፥15+14፥
 ዘ፡13+29፥
 35+10፥ 12+7፥
 ዘ81+25
 1+3 ዘ9፥50+24፥
 ዘ፡13+2፥
 ዘ81+8፥ 11+24፥
 1+4 ዘ9፥2+14፥
 10+15፥ 23+10፥
 ዘ03+8፥
 ዘ፡34+2-12፥
 ዘ83+25፥
 0፡14+20
 1+5 ቀ+17፥
 ዘ9፥26+3፥ 28+15፥
 ዘ84+31፥ 7+24፥
 39+2፥
 መ፡06+12፥
 1፡0፡10+7፥
 ኢር1+8፥ 30+11

፩ ጽና፤ ለተደሙት አባቶቻቸው
 እስጣችኋለሁ ብዬ የማለሁላቸውን ምድር
 እንዲወርሱቅ፤ ይህን ሕዝብ የምትመራው
 አንተ ነህና በርታ። ፤ እይዘህ፤ ብቻ አንተ
 በርታ፤ ባሪያዬ ሙሴ የሰጠህን ትእዛዝ
 ሁሉ በጥንቃቄ ጠብቅ፤ በምትሄድበትም
 ሁሉ እንዲሳካልህ ወደ ቀንም ወደ
 ግራም አትበል። ፤ ይህ የሕግ መጽሐፍ
 ከአፍህ አይለይ፤ በውስጡ የተጻፈውን
 ሁሉ በጥንቃቄ እንድትፈጽመውም ቀንም
 1+6 ዘ81+21፥ 31+6፥ መ፡05+21፥ 2፡0፡2+7፥ 1፡72+2፥
 ኢ፡041+6፥ ኢር3+18፥ 7+7፥ ኢ፡03+9-10፥
 1+7 ቀ+2፥9-15፥ ዘ፡12+7፥ ዘ84+2፥ 5+3-32፥ 11+8፥
 29+9፥ ኢ፡01+15፥ 23+6፥ 1፡72+3፥ 3+3፥ 0፡17+26፥
 ኢ፡1፥18፥ 42+7፥ መ፡178+10፥ 119+136፥ ኢ፡042+24፥
 ኢር26+4-6፥ 32+23፥ 44+10 1+8 ዘ9፥24+63፥
 ዘ04+15፥ ዘ828+61፥ 29+9፥ 1፡0፡18+14፥ መ፡11+1-3፥
 147+19፥ ኢ፡052፥134 53+10፥ 59+21፥ ኢር23+5
 ፡1፥4 የሚድቅራ፤ያን ባሕር ለ1 ምናልባትም፤
 ጳዊቱል ቤትቃ ተጠቃሚ

1+1 የነዌን ልጅ ኢያሱን፤ እስራኤላውያን አርባ
 ዓመት ሙሉ በተንከራተቱበት የምድረ በዳ ገዛ፤
 ኢያሱ የሙሴ የቋርብ ወዳጅና ታማኝ ረዳት ነበር
 (ዘ0 17+8-13፥ 24+13፥ 32+17-19፥ ዘ፡ 13+8፥16)
 ። በመንፈስ ቅዱስ የተሞላ ሰው እንደመሆኑ መጠን
 የሙሴ ምትክ እንዲሆን ተሾሞ ነበር (ዘ፡ 27+18-23፥
 ዘ8 34+9)። በዚህ ጊዜ ደግሞ ሕዝቡን መርቶ ወደ
 ተስፋይቱ ምድር እንዲያስገባ እግዚአብሔር ጠርቶታል
 (ዘ፥ 12+6-7፥ 15+18-21)። ኢያሱ የሚለው ስም
 ትርጉም፤ “እግዚአብሔር የድናል” ወይም “እግዚአብሔር
 ድነት ነው” የሚል ሲሆን፤ ይህ ስም በግሪክ፤ “ኢያሱስ”
 (ማቴ 1፥21 እና ማጥ 2፡23) የሚል ትርጉም አለው።
 ኢያሱ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ወደ ተስፋይቱ ምድር
 እንዲገቡና በጠላቶቻቸው ላይ ድል እንዲያገኝ በማድረጉ
 የኢያሱስ ክርስቶስ አምላክ ወይም ተወካይ ነው
 (ዕብ 4፥1፥6-8 እንዲሁም በገጽ 552 ላይ፤ “ክርስቶስ
 በብሉይ ኪዳን” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት
 ጽሑፍ ይመ)። ከነዓንን (ታላሰ፡ናን) ድል አድርጎ
 የመያዝ እንቅስቃሴ የተጀመረው በ1405 ዓ.ቅ.ክ. ገደማ
 ነበር። ኢያሱ እስራኤልን የመራበት ጊዜ ሃያ አምስት
 ዓመት ያህል ነው።

1+2 ወደምስግባቸው ምድር ለመግባት
 የዮርዳኖስን ወንዝ ተሻገሩ፤ እስራኤላውያን
 በምድረ በዳ የሳለፉት ተሞክሮ ማስጠንቀቂያ እንደሆነ
 ሁሉ፤ ከነዓንንም አሸናፊው ለመግባት ያደረጉት
 እንቅስቃሴ በማስጠንቀቂያነት ተጽፎ ምሳሌ ሊሆን
 ይችላል (ከ1ቆሮ 10፥11 ጋር ያነጻጽሩ)። (1) ተስፋይቱ
 ምድር፤ እርስዎም በእግዚአብሔር ሕዝብ ተሸንፋ መያዝ
 የመንግሥተ ሰማይ አምላክ ሳትሆን፤ አማኞች አሁን
 የሚቀበሉት መንፈሳዊ ርስትና በክርስቶስ የሚያገኙት
 ድነት አምላክ ናት።

(2) አማኞች ድነትን የተቀበሉ ቢሆንም በሌላም
 አነጋገር “በሰማያዊ ስፍራ ... በክርስቶስ” (ኤፌ 1፥3)
 ቢባልም የመጨረሻ ድነታቸውንና የበለሰም ስረፍታቸውን
 (1ጢሞ 1፥18-20፥ 4፥16፥ 6፥12) ለማረጋገጥ የእምነት
 ውጊያ አሁንም መዋጋት አለባቸው። ከነዓንን ለመውረስ
 እንደተደረገው ሁሉ ድነትንና የበለሰምን ሕይወት
 ለመያዝ መንፈሳዊ ውጊያ ማካሄድና ድል ማድረግ
 አስፈላጊ ነው (ኤፌ 6፥10-20)።

(3) ለኢያሱና ለእስራኤላውያን ተስፋይቱን ምድር

ለመውረስ የተቻለውና እውን የሆነው እግዚአብሔርን
 በማመን ነው። ይህም ተፈጻሚ የሆነው ቃሉን
 በመታዘዝና በእግዚአብሔር ጠላቶች ላይ ጦርነትን
 በማወጅ ነበር (ቀ+ 7-9 ይመ፤ ከዘ፥ 28 ጋር ያነጻጽሩ)።
 በአዲስ ኪዳን ለሚገኝ አማኝ ድነትንና የእግዚአብሔርን
 በረከቶች ማግኘት የሚችለው አሁን ባለው በክርስቶስ ላይ
 በሆነው ሕያዎ እምነቱ ነው (በገጽ 1746 ላይ፤
 “እምነትና ጾታ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት
 ጽሑፍ ይመ)። ይህም ቃሉን በመታዘዝ (ዮሐ 3፥36 እና
 ማጥ 2፡23) እንዲሁም ከገጠአት፤ ከገጠአትኛ ተፈጥሮና
 ከሰዊዎን ጋር መንፈሳዊ ውጊያ በመዋጋት ነው
 (ገላ 5፥16-21 ይመ፤ ኤፌ 6፥11 እና ማጥ 2፡23)።
 ስለዚህ ኢያሱ እንደሚያስጠነቅቀው (23፥16) መንፈሳዊ
 ጠላቶቻችንን ካልተዋጋን በቀር ምድሪቱን መውረስ
 ማለትም የእግዚአብሔርን ርስት ማጣት ሊያስከትል
 ይችላል። የእግዚአብሔርን ከፍተኛ ርስት የመውረስ
 ተስፋ የእግዚአብሔርን ተስፋ ቃሎች (ቀ+ 6)፤ ንይሉን
 (3፥14-17) እና የእርሱን ሀልዎት (ቀ+ 5፥9) በማመን
 ላይ የተመሰረተ ነው።

1+5 ከአንተም ጋር እሆናለሁ፤ እግዚአብሔር፤
 “ከአንተ ጋር እሆናለሁ፤ አልተውህም፤ ከቶ አልጥልህም”
 በማለት ለኢያሱ የገባለት መሠረታዊ የተስፋ ቃል፤
 አማኞችም በእምነታቸው ለሚኖሩባቸው ትግሎች
 ሁሉ እግዚአብሔር የገባላቸው የተስፋ ቃል ነው
 (ማቴ 28፥20፥ ዕብ 13፥5-6 ይመ፤ ከዘ፥ 31፥6
 ጋር ያነጻጽሩ፤ ዘ0 3፥14 እና ማጥ 2፡23)። አሁን
 እግዚአብሔር ከእኛ ጋር መሆኑ እውን ሆኖ የሚገኘው
 በልጁ በኩልና (ማቴ 1፥23) መንፈስ ቅዱስን በመስጠቱ
 አማካኝነት ነው (ሉቃ 24፥49)።

1+7 ትእዛዝ ሁሉ በጥንቃቄ ጠብቅ፤ ኢያሱና
 እስራኤላውያን ተስፋይቱን ምድር ለመውረስ፤
 የተጻፈውን የእግዚአብሔርን ቃል ለመታዘዝ ራሳቸውን
 መስጠት ይገባቸዋል (የሚቀጥለውን ማጥ 2፡23)።
 “በመጽሐፍ” የተጻፈው የእግዚአብሔር ቃል ማለትም
 ቅዱስ መጽሐፍ (ቀ+ 8) የሰዎችን ሐሳብ ሁሉ፤
 ትውፊትን ወይም ሃይማኖቶችን በመቃወም ማእከላዊ
 ሥልጣን ያለው ሊሆንላቸው ይገባል፤ ይህ መርሕ
 በብሉይ ኪዳንም ሆነ በአዲስ ኪዳን ላሉ አማኞች ሁሉ
 ቋሚ መመሪያ መሆን አለበት።

1+8 ይህ የሕግ መጽሐፍ፤ ይህ ሐረግ የእግዚአብሔር

ሆነ ሌት ከሐሳብህ አትለየው፤ ይህን ካደረግህ ያስብሽው ይቃናል፤ ይሳካልም፤ ግምትሄድበት ሁሉ እግዚአብሔር ስምላክህ ከአንተ ጋር ነውና አይዘህ፤ በርታ፤ ጽና፤ አትፍራ፤ አትደንግጥ ብዬ አላዘዝሁምን?"

¹⁰ኢያሱም የሕዝቡን አለቆች እንዲህ ሲል አዘዛቸው፤ ¹²ወደ ሰፈር ግቡ፤ ለሕዝቡም፤ ስንቃችሁን አዘጋጃ፤ ከአሁን ጀምሮ ባሉት ሦስት ቀናት ውስጥ ዮርዳኖስን ተሻግራችሁ፤ እግዚአብሔር አምላካችሁ ርስት አድርጎ የሚሰጣችሁን ምድር ገብቃችሁ ትወርሳላችሁ በሏቸው።

¹²ኢያሱ የሮቤልን ነገድ፤ የጋድን ነገድና የምናሲን ነገድ እኩሌታ እንዲህ አላቸው፤ ¹³የእግዚአብሔር ባሪያ ሙሴ እንዲህ ሲል የሰጣችሁን ትእዛዝ አስቡ፤ እግዚአብሔር ስምላክህ ያሳርፋችኋል፤ ይህችንም ምድር ይሰጣችኋል። ¹⁴ሚስቶቻችሁን ልጆቻችሁ እንዲሁም ከብቶቻችሁ ሙሴ በሰጣችሁ ከዮርዳኖስ በስተ ምሥራቅ ባለው ምድር ይቆይ፤ ነገር ግን ተዋጊዎቻችሁ ሁሉ፤ ከነሙሉ ትዋቃቸው፤ ከወንድሞቻችሁ ቀድመው ይሻገሩ፤ እናንተም ከወንድሞቻችሁ ጉን ተሰለፉ። ¹⁵ይህም፤ እግዚአብሔር እስኪያሳርፋቸውና ለእናንተም እንዳደረገው ሁሉ፤ እነርሱም እግዚአብሔር ስምላክህ የሰጣቸውን ምድር እስኪወርሱ ድረስ ነው። ከዚህ በኋላ እናንተም ተመልሳችሁ የእግዚአብሔር ባሪያ ሙሴ የሰጣችሁን በቅዱሳን መውጫ ከዮርዳኖስ በስተ ምሥራቅ ያለውን ምድር ትወርሳላችሁ።

¹⁶እነርሱም ከኢያሱ እንዲህ ሲሉ

1+9 ቀፋ፤
H41+21፤
31+6፤8፤
ኢሉ10፤8፤
ኢያ4+5፤
27፤19፤6፤
ኢሳ35፤5፤ 37፤6፤
ኢር1፤8፤
1+10 H41፤15፤
1+11 H4፤40፤13፤
H7፤35፤10፤
33፤53፤ ኢሉ3፤2፤
1፤10፤17፤22፤
ኢሳ10፤28፤
1+12 H7፤32፤33፤
1+13 H033፤14፤
መዝ55፤6፤
ኢሳ11፤10፤
28፤12፤ 30፤15፤
32፤18፤ 40፤31፤
ኢር6፤16፤ 45፤3፤
ሐፋ5፤5፤
1+14 H013፤18፤
H7፤32፤26፤
H3፤19፤
ኢሉ4፤12፤
1+15
H7፤32፤20፤22፤
ኢሉ22፤1፤4፤
1+16 H7፤27፤20፤
32፤25፤

1+17 H7፤27፤20፤
1+18 H7፤32፤25፤
H41፤21፤ 31፤6፤
2+1 ቀፋ፤
H6፤42፤9፤
H7፤21፤32፤
25፤1፤ 33፤48፤

መለሱለት፤ "የዘዘኸንን ሁሉ እናደርጋለን፤ ወደምትልከንም ሁሉ እንሄዳለን።" ¹⁷ለሙሴ ሙሉ በሙሉ እንደታዘዘን ሁሉ፤ ለአንተም እንታዘዛለን፤ ብቻ እግዚአብሔር ስምላክህ ከሙሴ ጋር እንደ ነበረ፤ አሁንም ከአንተ ጋር ይሁን። ¹⁸በትእዛዝህ ላይ የሚያምፅና ለቃልህ የማይታዘዝ ሁሉ ይገደል፤ ብቻ አንተ ጽና፤ አይዘህ፤ በርታ።

ረዓብና እስራኤላውያን ሰላዮች

²ከዚያም የነፃ ልጅ ኢያሱ፤ "ሄዳችሁ ምድሪቱን፤ በተለይም የኢያሪኮን ከተማ ሰላሉ" ብሎ ከሰጧም ሁለት ሰላዮች በሰውር ላከ፤ ሰዎቹም ሄደው ረዓብ ከተባለች ጋለሞታ ቤት ገቡ፤ በዚያም ዐደሩ።

²ለኢያሪኮም ንጉሥ፤ "እነሆ፤ ምድሪቱን ሲሰልሉ ጥቂት እስራኤላውያን በሌሊት ወደዚህ መጥተዋል" ተብሎ ተነገረው። ³የኢያሪኮም ንጉሥ፤ "ወደ አንቺ መጥተው ወደ ቤትሽ የገቡት ሰዎች ምድሪቱን በሙሉ ለመሰለል ስለሆነ፤ እንድታስወጩላቸው" የሚል መልእክት ወደ ረዓብ ላከ።

⁴ሴቲቱ ግን ሁለቱን ሰዎች ተቀብላ ሸሽጋቸው ስለ ነበር፤ እንዲህ አለች፤ "በእርግጥ ሰዎቹ ወደ እኔ መጥተዋል፤ ነገር ግን ከወዴት እንደ መጡ አላውቅም።"

⁵ጨልም የቅጥሩ በር ከመዘጋቱ በፊት ወጥተው ሄደዋል፤ በየት በኩል እንደሄዱ

2+1 ኢሉ3፤1፤ 6፤17፤25፤ መሳ18፤2፤ ኢሉ3፤18፤
ዕብ11፤1፤31 2+3 ኢሉ6፤23 2+4 ቀፋ፤ ኢሉ6፤17፤22
2+5 መሳ5፤8፤ 9፤35፤ 16፤2፤ ዕብ11፤31፤

ቃላት፤ ትእዛዞችና ለሙሴ የተሰጡት መገለጫ የተጻፉበትን አምስቱን የመጽሐፍ ቅዱስ የመጀመሪያ መጻሕፍት የሚያመለክት ጎጂ (ከዘጸ 31፡9-12፡24-26 ጋር ያነጻጽሩ)፤ ኢያሱ የእግዚአብሔርን ቃል በመናገር (ከዘጸ 6፡7 ጋር ያነጻጽሩ)፤ ቃሉን በማሳሰል (ከመዝ 1፡2፤ 119፡97 ጋር ያነጻጽሩ) እና ሙሉ በሙሉ በመታዘዝ (ከዕዝ 7፡10፤ ከደቦ 1፡22-25 ጋር ያነጻጽሩ) ታማኝ ሊሆን ይገባዋል።

1+8 ቀንም ሆነ ሌት ከሐሳብህ አትለየው፤ "ከሐሳብህ አትለየው" (በዕብራይስጥ "ሃጋህ") ሲባል ድምፅን ዝቅ አድርጎ ማንበብ ወይም እያሰቡ ከራስ ጋር መነጋገር ማለት ነው፤ ይህ የእግዚአብሔርን ቃል ተናግሮ መንገዶች ማሳሰልንና በአያንዳንዱ የሕይወታችን ጉዳና ላይ በተግባር እንዲውሉ ማድረግን ያካትታል (መዝ 1፡2፤ 63፤6፤ 77፤12፤ 143፤5)።

1+8 ያስብሽው ይቃናል፤ ይሳካልም፤ የእግዚአብሔርን ቃልና ሕግ የሚያውቁ እንዲሁም የሚታዘዙ ይቃናላቸዋል፤ ይከናወንላቸዋልም፤ ጸዚሁም በጽድቅ ለመኖርና በሕይወታቸው ያለውን የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማወቅ ጥበብን ያገኛሉ (መዝ 14፡2፤ 119፡99፤ ምሳ 1፡3፤ 10፡5)።

አብልጽግናና ለስኬታማነት የሚያስፈልጉት የሚከተሉት ነገሮች ናቸው፡ (1) መበርታት፤ መጽናት፤ መትጋት (ቀፋ 6-7)፤ (2) የእግዚአብሔርን ቃል የሐሳብና የድርጊቶች ሁሉ መሪ ባለሥልጣን ማድረግ (ቀፋ 7)፤ (3) በየዕለቱ የእግዚአብሔርን ቃል ማጥናትና ማሳሰል (ቀፋ 8)፤ (4) በሕይወት ጉዞ የእግዚአብሔርን ህልዎት

በትጋት መፈለግ (ቀፋ 5፡9)። ለኢያሱ የተሰጠው ይህ መልእክት ለስኬታማ ሕይወት አጠቃላይ መርሆችን ይሰጠናል፤ ይሁን እንጂ እነዚህን መስፈርቶች ሁሉ ላሟላ ማንኛውም አማኝ እግዚአብሔር ምድራዊ ብልጽግናን እውን ያደርጋል የሚል ማጠቃለል ልንሰጥ አይገባም። እንደነዚህ ዐይነት አጠቃላይ መርሆች ፍጹም የሆነ ጥስትናን አይሰጡንም፤ ምክንያቱም እነዚህ መርሆች እግዚአብሔር ለአያንዳንዳችን በመደበልን ከፍተኛ አማራጮች ሊገዙ የሚገባቸው ናቸው፤ አንዳንድ ጊዜ እግዚአብሔር በሥቃይና በችግር ውስጥ እንድናልፍ ሊፈቅድ ይችላል (3ዮሐ 1፡2 እና ማጣ ይመ)።

2+1 ጋለሞታ ቤት፤ የረዓብ ቤት (ምናልባትም ትንሽ ሆቴል የነበረው) እንግዶች ድምፃቸው ሳይሰማ ወይም ሳይጠረጠሩ በቀላሉ ገብተው ያለውን ወሬ ለማግኘት የሚችሉበት ምቹ ስታ ሳይሆን አይቀርም።

2+1 ረዓብ፤ ረዓብ ጣቦት አምላክ ከሆነ ኅብረተሰብ የወጣች ገጣሊተኛ ሴት ስትሆን፤ የእስራኤል አምላክ የሰማይና የምድር እውነተኛ አምላክ መሆኑን የተረዳች ሰው ነበረች (ቀፋ 10-11)። የከነዓንን አማልክት በመተው፤ በእምነት ከእስራኤላውያንና ከአምላካቸው ጋር ተባበረች (ዕብ 11፡31፤ ደቦ 2፡25)፤ ከዚያም የመሲሐ ቅድመ አያት ሆናች (ማቴ 1፡5-6)። ረዓብ ያገኘችው ድኑት፤ እግዚአብሔር በፍርድ ሂደት ውስጥ ቢሆንም "ነገር ግን እርሱን የሚፈሩትንና ጽድቅን የሚያደርጉትን ሁሉ ከየትኛውም ወገን ቢሆኑ ይቀበላቸዋል" (ሐሥ 10፡35) የሚለውን ቃል ያመለክታል።

2+5 በየት በኩል እንደ ሄዱ ግን እኔ

ግን እኔ አላውቅም፤ ልትደርሱባቸው ትችላላችሁና ፈጥናችሁ ተከታተሏቸው።
፩፡፲፱ ግን ሰዎቹን ጣራ ላይ አውጥታ በረበረበችው የተልባ እግር ውስጥ ደብቃቸው ነበር።

ሰዎቹም ሰላዮቹን በመከታተል ወደ ዮርዳኖስ መሻገሪያ የሚወስደውን መንገድ ይዘው ሄዱ፤ አሳዳጆቹ ወጥተው እንደሄዱም የቅጥሩ በር ተዘጋ።

ሰላዮቹ ከመተኛታቸው በፊት ሲቲቱ ወደ ጣራው ወጥታ፤ ጳንዲህ አለቻቸው፤ "እግዚአብሔር ይህችንም ድር እንደሰጣችሁ፤ እናንተንም መፍራት እንዳደረገኝ፤ የዚህች አገር ነዋሪዎች ሁሉ ለባቸው በፊታችሁ መቅለጡንም ዐውቃለሁ።" ስግግር በወጣችሁ ጊዜ እግዚአብሔር ቀይ ባሕርን። በፊታችሁ እንዴት እንዳደረገኝ እናንተንም ከዮርዳኖስ በስተ ምሥራቅ ፈጽሞ ያጠፋችኋቸውን ሁለቱን የአዋጅው ያን ነገሥታት፤ ሲመንገድ ማንንም እንዳደረጋችኋቸው ሰምተናል። ፲፩ ይህን በሰማን ጊዜ ለባችን ቀለጠ፤ እናንተን ከመፍራት የተነሣም ያልተሸበረ ሰው አልነበረም፤ እግዚአብሔር ስምሳካቱ በላይም በሰማይ፤ በታችም በምድር እርሱ ስምሳካ ነውና። ፲፭ እንግዲህ እኔ በጎነትን እንዳሳየኋችሁ ሁሉ፤ እናንተም በጎነትን ለአባቱ ቤት እንድታሳዩ በእግዚአብሔር ማለፍን፤ መተማመኛ የሚሆን ምልክትም ሰጡን፤ ፲፭ የአባቱንና የእናቱን የወንድዎቹንና የእንቶቹን እንዲሁም የእነርሱ የሆነውን ነፍስ ሁሉ እንድታተርፉልን፤ ከምትም አድኑን።

፲፭ ሰዎቹም፤ "የእናንተን ሞት ለእኛ ያድርገው፤ እኛ የምናደርገውን ሁሉ ካልተናገራችሁ፤ እግዚአብሔር ምድሪቱን በሚሳለፍን ጊዜ፤ በጎነትና ታማኝነት እናሳወቅለን" አሏት።

፲፭ መናፈሪያ ቤቱ የከተማውን ቅጥር ተጠግቶ የተወራ ስለ ነበር፤ ሰዎቹን በመስኮት አሾልካ በገመድ አወረደቻቸው። ፲፭ እርሷም፤ "የሚከታተሏችሁ ሰዎች እንዳያገኛችሁ፤ ወደ ከራሳችሁ ወደ ሄዱ፤ እነርሱ እስኪመለሱም ድረስ ሦስት ቀን በዚያ ተሸሸጉ፤ ከዚያ በኋላ መንገዳችሁን ትቀጥላላችሁ" አለቻቸው።

፲፭ ሰዎቹም እንዲህ አሏት፤ "ባማልሽን በዚህ መሐላ የምንያዘው፤ ወደ ምድሪቱ በገባን ጊዜ፤ ይህን ቀይ ፈትል እኛን

2+6 ዘ01+19፤
ኢሰ6+25፤
መሳ15+14፤
2ላሙ17+19፤
ምሳ11+13፤
ኢሳ19+9፤
2+7 ፋ+16+22፤
ዘ+22+1፤
መሳ3+28፤
7+24፤ 12+5+6፤
ኢሳ16+2
2+8 ዘ822+8፤
መሳ16+27፤
2ላሙ16+22፤
ዘ08+16፤
ኢሳ15+3፤ 22+1፤
ኤር32+29
2+9 ዘ635+5፤
ዘ015+14
2+10 ዘ68+1፤
10+16፤ 14+7፤
ዘ014+21፤
ዘ+21+2+21፤
23+22፤
ኢሰ3+17፤ 9+10፤
መዝ74+15
2+11 ዘ614+19፤
42+28፤
ዘ015+14፤
ዘ+20+14፤
ዘ82+25፤
ኢሰ5+1፤ 7+5፤
2ላሙ4+1፤
2ጎገ5+15፤
19+15፤
መዝ22+14፤
107+26፤
ኢሳ13+7፤ 19+1፤
ኤር51+30፤
8ጎገ6+26፤
የሩ1+5፤
5ጎገ2+10፤
2+12
ዘ624+8፤ 12+14፤
47+31፤ ዘ03+12፤
ኢሰ4+6፤
ፋት3+10፤
1ላሙ2+34፤
2ጎገ19+29
2+13 ፋ+18፤
ኢሰ6+23
2+14 ዘ647+29፤
1ጎገ20+39+42፤
2ጎገ10+24
2+15 ፋ+18+21፤
ዘ626+8፤
መሳ5+28፤
1ላሙ19+12፤
ኤር38+6፤ 11

ባወረ ድሽበት መስኮት ላይ አስረሽ ካንጠለጠልሽው፤ እንዲሁም አባትሽንና እናትሽን፤ ወንድም ችሽንና የአባትሽን ቤት ሰዎች ሁሉ ወደ ቤትሽ ካመጣችሁ ብቻ ነው። ፲፭ ማንም ከቤትሽ ወጥቶ መንገድ ላይ ቢገኝ፤ ደሙ በራሱ ላይ ነው፤ እኛ እንጠየቅበትም፤ ነገር ግን ከአንቺ ጋር እኔት ውስጥ ያለ ማንኛውም ሰው ከተነካ የደሙ ባለ ዕዳ እኛ እንሆናለን። ፲፭ እኛ የምናደርገውን ብትናገረ ግን፤ ካሰማልሽን መሐላ ነጻ እንሆናለን።

፲፭ እርሷም፤ "ይሁን፤ ባላችሁ ተሰማሪችሁ" ለትል መለሰች፤ ከዚያም ሰደደቻቸው፤ እነርሱም ሄዱ፤ ቀይ ፈትሉንም በመስኮቷ ላይ እንጠለጠላቸው። ፲፭ እነርሱም ወጥተው ወደ ከራሳቸው ሄዱ፤ የሚከታተሏቸውም ሰዎች በየመንገዱ ሁሉ ላይ ፈልገውና አጥተው እስኪመለሱ ድረስ፤ ሦስት ቀን በዚያው ተሸሸጉ። ፲፭ ሁለቱም ሰላዮች ተመለሱ፤ ከከራሳቸው ወርደው ወንዙን በመሻገር፤ ወደ ነጭ ልጅ ወደ ኢዮሱ መጥተው ያጋጠማቸውን ነገር ሁሉ ነገሩት። ፲፭ ኢዮሱም፤ "በእርግጥ እግዚአብሔር ምድሪቱን በሙሉ በእጃችን አሳልፎ ሰጥቶናል፤ በዚያ የሚኖረውም ሕዝብ ሁሉ እኛን ከመፍራቱ የተነሣ ልዩ መቅለጡን አይተናል" አሉት።

እስራኤላውያን ዮርዳኖስን ተሻገሩ

3 ኢዮሱም ማለዶ ተነሣ፤ ከእስራኤላውያንም ሁሉ ጋር ከሰጠም ወደ ዮርዳኖስ መጥተው፤ ወንዙን ከመሻገራቸው በፊት በዚያ ሰፈሩ። ሽዎስት ቀን በኋላም የጦሩ አለቶች በሰፈር ውስጥ አለፉ፤ ፯ኛውንም እንዲህ ሲሉ አዘዙ፤ "ሊዋውያን

2+16 ፋ+7+22፤ ዘ614+10፤ ዐበ11+31 2+17 ዘ624+8፤
2+18 ፋ+13+15+21 2+19 ዘሊ20+9፤ ግፋ27+25
2+20 ዘ624+8፤ 47+31 2+21 ፋ+15+18
2+22 ፋ+7+16 2+24 ዘ015+15፤ ኢሰ10+8፤ 11+6፤
መሳ3+28፤ 7+9+14፤ 20+28፤ 1ላሙ14+10
3+1 ዘ613+10፤ ኢሰ2+1፤ ኢዮ40+23 3+2 ዘ640+13፤
ዘ81+15፤ ኢሰ+11፤ 2+16 3+3 ፋ+8፤ ዘ+4+15፤
10+33፤ ዘ831+9፤ 1ላሙ6+15፤ 1ጎገ8+3

፯፻10 ዐብራይስጡ፤ ሩያም ስውፍቃ ይላል፤
ይኸውም የደንገል ባሕር ግለት ነው።
፯፻10 የዐብራይስጡ ቃል አንድን ሰው ወይም ነገር ሙሉ በሙሉ በማጥፋት ለእግዚአብሔር መስጠት ግለት ነው።

አላውቅም፤ ረዓብ በዚህ ስፍራ መዋሸቱ፤ የአዲስ ኪዳን አማኞች ለየት ያሉ ነገሮች ከገጠሟቸው ሊዋሹ ይችላሉ የሚል ነገርን ለማስተማር አይደለም (ከዘ0 20፤ 16፤ ከዘ8 5፤ 20 ጋር ያነጻጽሩ)። በዚህ ጊዜ ረዓብ የኪዳን ኅብረተሰብ አባል አልነበረችም፤ እንዲሁም የኪዳን ገበሬገበዊ ሕጎች የመጠበቅ ግዴታም አልነበረባትም። በቅዱሳት መጻሕፍት አምነቷና በሳ ሥራዎችዋ (ዐብ 11+31፤ ያዕ 2+25) ብጃ እንጂ መዋሸቱ ተቀባይነትን አላገኘም። የኪዳንን የተሰፈ ቃላት ለመፈጸም ወይም ሰላዮቹን ከአደጋ ለመጠበቅ እግዚአብሔር የሰጠትን ዘዴ ከቶ አይጠቀምም።

2+21 ቀይ ፈትሉንም፤ ቀይ ፈትል የፋሲካው በግ እምሳያ ነው፤ ከእግዚአብሔር ፍርድ ለመጸን የበጉ ደም በእስራኤላውያን ቤት በሮች ላይ እንደተቀባ ሁሉ (ዘ0 12፤ 21-23)፤ በረዓብ ቤት መስኮት ላይ የተገጠ ለጠለው ቀይ ፈትል ለእርስዋና ለቤተሰብዋ ድነትንና ትድግናን አርነትን አመጣ። ከዚህም የተነሣ አንጻንዶች ቀይ ፈትል ከፋሲካው በግ ደም ጋር ተመሳሳይ የሆነው የክርስቶስ ደም ምስዶ ነው ይላሉ (በገጽ 129 ላይ፤ "የፋሲካ ጦን" በሚል ርእስ የተጻፈውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
3+3 የቃል ኪዳን ታቦት፤ የኪዳን ታቦት

ካህናቱ የአምላካቸውን የእግዚአብሔርን የቃል ኪዳን ታቦት ተሸክመው ስታዩ፤ ከሰፈራችሁ ተነሥታችሁ ታቦቱን ተከተሉ፤ ካሁን በፊት በዚህ መንገድ ሄዳችሁ ስለማታውቁ፤ ጭንቅ በኩል መሄድ እንዳለባችሁ በዚህ ትረጎሳችሁ፤ ሆኖም በታቦቱና በእናንተ መካከል የሁለት ሺህ ክንድ፤ ያህል ርቀት ይኑር፤ ወደ ታቦቱም አትቆረሱ።”

ከዚያም ኢ.ዮሴ ሕዝቡን፤ “በነገረው ዕለት እግዚአብሔር በመካከላችሁ አስደናቂ ነገር ስለሚያደርግ ራሳችሁን ቀድሱ” አላቸው።

ኢ.ዮሴም ካህናቱን፤ “የቃል ኪዳኑን ታቦት ተሸክማችሁ ሕዝቡን ቀድማችሁ ሂዱ” አላቸው፤ እነርሱም ታቦቱን ተሸክመው ሕዝቡን ቀድመው ሄዱ።

እግዚአብሔርም ኢ.ዮሴን እንዲህ አለው፤ “ከመሥራት ጋር እንደ ነበርሁ ሁሉ፤ ከአንተም ጋር መሆኔን ያውቁ ከንድ፤ በእስራኤል ሁሉ ፊት አንተን ከፍ ከፍ ማድረግን በዛሬዋ ዕለት እጆምራለሁ።” የቃል ኪዳኑን ታቦት የሚሸክሙትንም ካህናት፤ ከዮርዳኖስ ውሃ ጳር ስትደርሱ፤ በወንዙ ውስጥ ገብታችሁ ቁሙ፤ በላቸው።

ኢ.ዮሴ የእስራኤልን ሕዝብ “ወደዚህ ቀርባችሁ፤ የአምላካቸውን የእግዚአብሔርን ቃል ስሙ አላቸው፤ እንግዲህ ሕያው እምላክ በመካከላችሁ መሆኑንና እርሱም በእርግጥ ከነፃናውያንን፤ ከጤያውያንን፤ ልዊያውያንን፤ ፊርዒሳውያንን፤ አሞራውያንንና ኢያቡሳውያንን ከፊታችሁ እንዴት አድርጎ እንደሚያሳድዳቸው የምታውቁት በዚህ ነው።” እነዚህ የምድር ሁሉ ጌታ የቃል ኪዳኑ ታቦት ቀድሞአችሁ ወደ ዮርዳኖስ ይገባል። እንግዲህ ከእስራኤል ነገዶች ዐሥራ ሁለት ሰው ምርጦ፤ ከየገንዱም አንዳንድ ሰው ይሁን። የምድርን ሁሉ ጌታ የእግዚአብሔርን ታቦት የተሸከሙት ካህናት ገና እግራቸውን በዮርዳኖስ ውሃ ውስጥ እንዳስገቡ፤ ቍልቍል የሚወርደው ሆኖ ወዲያውኑ ይቋረጣል፤ እንደ ክምርም ሆኖ ይቆማል።

ስለዚህ ሕዝቡ ዮርዳኖስን ለመሻገር

3+4 ዙፋን35+5
3+5 ዙፋን29+13
ዙፋን11+44
መሳፋን13
ዙፋን16+9+24
መዝገብ26+71 75+1
3+6 ኢሱ1+5
41+41
1ዜፍ29+25
3+8 ቍ3
3+10 ዙፋን26+34
ዙፋን8+ 23+23
ዙፋን26
7+1+21
ኢሱ9+1 11+3
12+8 17+15
24+11 መሳፋን4
3+5 19+11
1ፋሙ17+26+36
27+19+4+16
1ዜፍ11+4
መዝገብ8+46
42+2 84+2
ላሳንገፋ፤17
ኢር10+10
23+36 836+26
ሆሊ1+10
ማቴ16+16
3+11 ቍ13
ዙፋን19+5
ዙፋን3 10+14
ኢያ9+10
28+24 41+11
መዝገብ50+12
97+5 ዙፋን5
3+12 ኢሱ4+24
3+13 ቍ11+16
ዙፋን14+22
ኢሱ4+7
ኢሱ11+15
3+14
መዝገብ32+8
ሐሥፋን44-45
3+15 ዙፋን8+22
ኢሱ4+18
27+26
1ዜፍ12+15
ኢሱ8+7
3+16 ቍ13
ዙፋን14+3 8+1
ዙፋን14+22
ዙፋን11
ኢያ38+37

ሰፈሩን ለቀው ሲወጡ፤ የቃል ኪዳኑን ታቦት የተሸከሙት ካህናት፤ ከፊታችሁ ቀድመው ሂዱ። 15 ወትቱም የመከር ጊዜ በመሆኑ፤ የዮርዳኖስ ወንዝ ሞልቶ ነበር፤ ታቦቱን የተሸከሙት ካህናት ወደ ዮርዳኖስ ወንዝ በደረሱ ጊዜ እግራቸው ውሃውን እንደ ነካ፤ 16 ካላይ የሚወርደው ውሃ ቆመ፤ በደርታን አጠገብ “አዳም” ተብላ እስከምትጠራው ሩቅ ከተማ ድረስ በመከማቸት እንደ ክምር ተቋለለ፤ ቍልቍል ወደ ዓረባ ጨው ባሕር የሚወርደውም ውሃ ፈጽሞ ተቋረጠ፤ ሕዝቡም ከኢያሪኮ ትይዩ ባለው አቀማጭ ተሻገሩ። 17 የእግዚአብሔርን የቃል ኪዳኑን ታቦት የተሸከሙት ካህናትም፤ ሕዝቡ ሁሉ ማለት እስራኤል በሙሉ ፈጽመው እስኪሻገሩ ድረስ፤ በዮርዳኖስ ወንዝ መካከል በደረቁ ምድር ላይ ቀጥ ብለው ቆመው ነበር።

4 ሕዝቡ ሁሉ ዮርዳኖስን ከተሻገረ በኋላ፤ እግዚአብሔር ኢ.ዮሴን እንዲህ አለው፤ “ከሕዝቡ መካከል ከየገንዱ አንዳንድ ሰው፤ በድምሩ ዐሥራ ሁለት ሰው ምርጥ፤ እንዲሁም ከዮርዳኖስ ወንዝ መካከል ልክ ካህናቱ ከቆሙበት ስፍራ ዐሥራ ሁለት ድንጋይ እንሥተው በመሸከም ከእናንተ ጋር እንዲ ሻገሩና ዛሬ በምታድሩበት ቦታ እንዲያኖሯቸው ንገራቸው።”

ስለዚህ ኢ.ዮሴ ከእያንዳንዱ የእስራኤል ነገዶ የሾማቸውን ዐሥራ ሁለት ሰዎች ጠራ፤ እንዲሁም አላቸው፤ “ከአምላካቸው ከእግዚአብሔር ታቦት ፊት ቀድማችሁ ወደ ዮርዳኖስ ወንዝ መካከል ዕለፋ፤ እያንዳንዳችሁም በእስራኤል ነገዶ ቍጥር አንዳንድ ድንጋይ በተከሻችሁ ተሸክሙ፤ 9 ይህም በመካከላችሁ ምልክት እንዲሆናችሁ ነው። ወደ ፊት ልጆቻችሁ፤ እነዚህ ድንጋዮች ምንድን ናቸው?” ብለው ቢጠይቋችሁ፤

“3+4 የዕለታዊሰው ትርጉም 900 ሜትር፤ ይላል። 3+16 የሙት ባሕር ነው። በ9 ወይም ዐሥራ ሁለት ድንጋ ዮች አቆመ

መጣ
7+9
23

በሕዝቡ መካከል የእርሱ ሀልዎት ምልክት በመሆን ስለሚቆም፤ እግዚአብሔር በዚህ መካከል የሚታይ አምላክ መሆኑን ያመለክታል (ዘፀ 25+22 ይመጥ ከዙፋ 10+35 ጋር ያነጻጽሩ)። እስራኤላውያን የተሰፋይቱን ምድር ለመውረስ በምራት እየተጓዙ ባለፈ የእግዚአብሔር በግልፅ ራሱን በታምራት ይገልጽላቸው ነበር (ቍ 5+14-17፤ 4+18)።

3+5 ራሳችሁን ቀድሱ፤ የመቀደስ ሥርዐትን ሙፈጸም (ከዘፀ 19+10፤14-15 ጋር ያነጻጽሩ) ሕዝቡ ውስጣቸው ንጹሕ ካልሆነና ከፈቃዱ ጋር በትክክል ካልተጓዙ፤ እግዚአብሔር ስለ ሕዝቡ ባንይል እንደማይሠራ የሚያመለክተውን መርሕ ጽሳያል። እግዚአብሔር በመካከላችን ድንቅና ታምራት እንዲያደርግ ከመጠየቃችን በፊት፤ ልባችን ንጹሕ መሆኑንና ፍላጎታችን ሁሉ በመንፈስ ቅዱስ ምራት ሥር መሆኑን

በመጀመሪያ መፈተሽ ይዘገናል (ሐሥ 2+38 እና ማጠ፤ 3+26 እና ማጠ ይመጥ)።

3+13 ውሃ ... እንደ ክምርም ሆኖ ይቆማል፤ እግዚአብሔር ቀይ ባሕር፤ እንደ ከፈለ (ዘፀ 14)፤ የዮርዳኖስንም ወንዝ ከፍሎታል። ይህ ታምር ሕያው አምላክ በሕዝቡ መካከል ለመገኘቱ ግልጽ ማስረጃ ነው። እግዚአብሔር ይህን የሚታይ ኅይሉን በመግለጽ፤ ሕዝቡ የተሰፋይቱን ምድር በመውረስ ሂደት ለሚገጥማቸው ፈታኝ ሁኔታ ሁሉ ብርታት እንዲኖራቸው እምነታቸውን አጠነከረ። እንዲህ ዐይነቱ ኅይል ባይገለጽ ኖሮ፤ የተመሸጉ ከተሞችን ለመያዝና ከዚያም ዘልቀው አዲሲቷን ምድር ድል አድርገው ለመውረስ የጥያላገን ተቃውሞ መሰበር ባልቻሉ ነበር።

4+6 ልጆቻችሁ፤ እግዚአብሔር ሕዝቡ ሁሉ ጊዜ ስለ ልጆቻቸው እምነት አጥብቀው እንዲያስቡ ይፈልጋል

ገዮርጳዊ ወንዝ በእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ታቦት ፊት መቆመኑን እንዲሁም ታቦቱ የርዳዊነትን በሚሻገርበት ጊዜ የርዳዊነት ወንዝ ውሃ መቆመኑን እነዚህ ድንጋዮች ለእስራኤል ሕዝብ የዘላለም መታሰቢያ መሆናቸውን ንገሯቸው።

⁹እስራኤላውያንም ኢያሱ እንዳዘዛቸው አደረጉ በእግዚአብሔር ለኢያሱ በነገረውም መሠረት በእስራኤል ነገዶች ቀጥሮ ልክ ዐሥራ ሁለት ድንጋዮች ከየርዳዊነት ወንዝ መካከል አነሡ ወደ ሰፈራቸውም ይዘው በመሻገር በዚያ አኖሯቸው። ¹⁰ኢያሱም የቃል ኪዳንን ታቦት የተሸከሙት ካህናት ቆመውበት በነበረው በየርዳዊነት ወንዝ መካከል ሌሎች ዐሥራ ሁለት ድንጋዮችን አቆመ፤ እነዚህም ድንጋዮች እስከ ዛሬ ድረስ በዚሁ ስፍራ ይገኛሉ።

¹⁰ሙሴ ለኢያሱ በሰጠው መመሪያ መሠረት እግዚአብሔር ለሕዝቡ እንዲነግር ኢያሱን ያዘዘው እስኪፈጸም ድረስ ታቦቱን የተሸከሙት ካህናት በየርዳዊነት መካከል ቆመው ቁዩ፤ ሕዝቡም ፈጥነው ተሻገሩ፤ ¹¹ሕዝቡ ሁሉ ተሻግረው እንዳበቁ፤ የእግዚአብሔር ታቦትና ካህናቱ ሕዝቡ እያዩአቸው ተሻገሩ። ¹²የርቤል ነገድና የጋድ ነገድ የምናሴም ነገድ እኩሌታ ሙሴ ባዘዛቸው መሠረት የጦር መሣሪያቸውን ይዘው ከእስራኤላውያን ፊት ቀድመው ተሻገሩ። ¹³እርባ ሺህ ያህሉ ጦርና ባሕርን ይዘው፤ ለውጊያ ዝግጁ ሆነው በእግዚአብሔር ፊት ወደ ኢያሪኮ ሜዳ ተሻገሩ።

¹⁴በዚያች ዕለት እግዚአብሔር ኢያሱን በእስራኤል ሁሉ ፊት ከፍ ከፍ አደረገው፤ ሕዝቡ ሙሴን እንዳከበሩት ሁሉ፤ ኢያሱም በሕይወት ዘመኑ ሁሉ አከበሩት።

¹⁵ከዚያም እግዚአብሔር ኢያሱን እንዲህ አለው፤ ¹⁶የምስክሩን ታቦት የተሸከሙትን ካህናት ከየርዳዊነት ወንዝ እንዲወጡ አዘዛቸው።

¹⁷ኢያሱም ካህናቱን "ከየርዳዊነት ውጡ" ብሎ አዘዛቸው።

¹⁸ካህናቱ የእግዚአብሔርን የቃል ኪዳን ታቦት ተሸከመው ከውሃው በመውጣት

4+7 ዘፀ28+12፤
ኢሱ3+13
4+8 ቀ4+20፤
ዘፀ28+21፤
ኢሱ3+17
4+9 ዘፍ28+18፤
35+20፤
ኢሱ24+26፤
14፡፡፡7+12፤
4+12 ዘፍ29+32፤
30+11፤ 41+51፤
ዘጥ32+27፤29
4+13 ዘሰ13+18፤
ዘጥ32+17
4+14 ኢሱ3+7
4+16 ዘፀ25+22
4+18 ዘሰ14+27፤
ኢሱ3+15

4+19 ዘፀ11+30
4+20 ቀ4+38
4+21 ቀ4
4+22 ዘሰ14+22
4+23 ዘሰ14+19-
22
4+24 ዘሰ14+31፤
15+16፤
1478+60፤
18+36፤
2175+15፤
146929+12፤
መዝ44+3፤ 67+2፤
83+18፤ 89+13፤
98+1፤ 106+8፤
118+15-16፤
ኢሱ37+20፤
52+10
5+1 ዘፍ42+28፤
ዘጥ13+29
5+2
ዘፍ17+10፤12፤14፤
ዘሰ4+25
5+4 ዘጥ1+3፤
ዘፀ2+14

እግራቸው ደረቁን መሬት ልክ ሲነካ የየርዳዊነት ውሃ ወደ ስፍራው ተመለሰ፤ እንደቀድሞው ሁሉ ሞልቶ በዳሩ ሁሉ ይፈሰ። ¹⁹የመጀመሪያው ወር በገባ በዐሥረኛው ቀን ሕዝቡ የርዳዊነትን ተሻግሮ በኢያሪኮ ምሥራቃዊ ዳርቻ በጌልገላ ሰፈሩ።

²⁰ኢያሱም ከየርዳዊነት ወንዝ ያወጧቸውን ዐሥራ ሁለት ድንጋዮች በጌልገላ ተከላቸው፤ ²¹እስራኤላውያንንም እንዲሁ አሳቸው፤ "ልጆቻችሁ ወደ ፊት፤ 'እነዚህ ድንጋዮች ምንድን ናቸው?' ብለው አባቶቻቸውን ቢጠይቁ፤ ²²እስራኤል ይህን የርዳዊነት በደረቅ ምድር ተሻገረ፤ ብላችሁ ንገሯቸው፤ ²³እኛ እስከንሻገር ድረስ ስምላካቸው እግዚአብሔር ቀይ ባሕርን፤ እንዳደረቀው ሁሉ እናንተም እስከንሻገሩ ድረስ ስምላካቸው እግዚአብሔር የየርዳዊነት ወንዝ በፊታችሁ አደረቀው። ²⁴ይህን ያደረገውም፤ የእግዚአብሔር ክንድ ብርቱ መሆኑን የምድር ሕዝቦች ሁሉ እንዲያውቁና እናንተም ስምላካቸውን እግዚአብሔርን ለዘላለም እንድትፈሩ ነው።"

በጌልገላ የተደረገ ግዝረት

5 በዚህ ጊዜ ከየርዳዊነት ማዶ በምዕራብ በኩል ያሉት የአሞራውያን ነገሥታት ሁሉ በባሕሩም ዳርቻ ያሉ የከነዓናውያን ነገሥታት በሙሉ እግዚአብሔር የርዳዊነትን እስከንሻገር ወንዙን በእስራኤላውያን ፊት እንዲት እንዳደረቀው በሰሙ ጊዜ፤ ልባቸው በፍርሃት ቀለጠ፤ እስራኤላውያንንም ለመቋቋም ድፍረት አለው።

²በዚያን ጊዜ እግዚአብሔር ኢያሱን፤ "የባልጨት መቀረጫ አዘጋጅተህ፤ ያልተገረዙትን እስራኤላውያንን ለሁለተኛ ጊዜ ግረዛቸው" አለው። ³በዚህም ኢያሱ የባልጨት መቀረጫ አዘጋጅቶ በጌብዓክ ዓረሎት በተባለ ስፍራ እስራኤላውያንን ገረዛቸው።

⁴እንግዲህ ኢያሱ እስራኤላውያንን

⁵4+23 ዕብራይስጡ፤ ጌም ስውፍቃ ይላል፤
ይኸውም የደንገል ባሕር ማለት ነው።
⁶5+3 ትርጓሜውም የሰለፈት ኩረብታ ማለት ነው።

(ዘፀ 6፥7 እና ማገገ ይመ)። በየርዳዊነት ወንዝ ዳርቻ ላይ እንዲተከሉ የተደረጉት እነዚያ የመታሰቢያ ድንጋዮች፤ ወላጆች ለልጆቻቸው ስለ እግዚአብሔር ገደልና ታማኝነት እንዲያስተምሩ ዕድል የሚሰጡ ናቸው። በዚህ ትምህርት አማካይነት እነዚህ ልጆች እግዚአብሔር አምላካቸውን እንዲፈሩ ነው (ቀ 24 እና በገጽ 291 ላይ፤ "እግዚአብሔርን መፍራት" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
4+21 እነዚህ ድንጋዮች ምንድናቸው?
ለሚመጣው ትውልድ የእግዚአብሔርን ድነትና ለሕዝቡ የገለጠውን ጸጋ ለማሳሰብ የድንጋይ ሐውልቶች በመታሰቢያነት በተደጋጋሚ ይተከሉ ነበር። ዛሬም ቢሆን አማኞች እግዚአብሔር ለእነርሱ ያደረገላቸውን መልካም ነገር ለማስታወስ፤ አንዳንድ ቁሳቁሶችን

ወይም ቦታዎችን መታሰቢያ ማድረግ ይችላሉ፤ እነዚህ መታሰቢያዎች ልጆቻችን በሕይወታቸው ዘመን ሁሉ ምሪትንና እርዳታን ለማግኘት ወደ እግዚአብሔር እንዲመለከቱ ለማስተማር ይረዳናል።
5+2 ግረዛቸው፤ በብሉይ ኪዳን የእያንዳንዱ ወንድ እስራኤላዊ መገረዝ የሰብርሃም ልጅና የእግዚአብሔር አገልጋይ መሆኑን የሚያመለክት ነው። ግርዘት የኪዳንን በረከቶች መካከል እንዲችሉ ብቁ ያደርጋቸዋል (ዘፍ 17፥11 እና ማገገ ይመ)። ከዚህም በላይ ግርዘት ኪዳንን የመታዘዛቸው ምልክት ነው። የእግዚአብሔር ሕዝብ የተሰፋይቱን ምድር ቢወርሩ እንኳ ወላጆችን የማሸነፍ እርምጃ ከመውሰዳቸው በፊት፤ ለግርዘትና ለፋሲካ የሚሆነውን መንፈሳዊ ዝግጅት ማድረግ (ቀ 10) አስፈላጊ ነበር።

የገረዘበት ምክንያት ይህ ነው፤ ዕድሜያቸው መሣሪያ ለመያዝ የደረሱ ወንዶች ሁሉ ከግብፅ ከወጡ በኋላ በመንገድ ላይ ሳሉ በምድረ በዳ ሞቱ። ሕዚያ የወጡት ሰዎች ሁሉ ተገርዘው ነበር፤ ከግብፅ ከወጡ በኋላ በምድረ በዳ በጉዞ ላይ ሳሉ የተወለዱት ግን በሙሉ አልተገረዙም ነበር። ልግብፅን ለቀው በወጡ ጊዜ መሣሪያ ለመያዝ የደረሱ ወንዶች ሁሉ ለእግዚአብሔር ሰላልታዘዙ፤ እነርሱ ሞተው እስኪያልቁ ድረስ፤ እስራኤላውያን በምድረ በዳ አርባ ዓመት ይንከራተቱ ነበር። እግዚአብሔር ለእኛ ይሰጠን ዘንድ ለአባቶቻቸው ቃል የሰጣቸውን ያችን ማርና ወተት የምታፈስ ምድር እንደማያይዛት ምሉአልና። ስለዚህ በእነርሱ ምትክ ወንዶች ልጆቻቸውን አስነሣ፤ እንግዲህ ኢያሱ የገረዛቸው እነዚህን ነበር፤ በጉዞ ላይ ሳሉ ባለመገረዛቸው ከነሸለፈታቸው ነበሩና። ሕዝቡ ሁሉ ከተገረዙ በኋላ ቱሰሉ እስኪሸር ድረስ እዚያው በሰፈሩበት ቦታ ቄዩ።

⁹ከዚያም እግዚአብሔር ኢያሱን፤ “እነሆ፤ ዛሬ የግብፅን ነውር ከእናንተ ላይ እንከባልያለሁ” አለው፤ ከዚህም የተነሣ የዚያ ቦታ ስም እስከ ዛሬ ድረስ ጌልገላ⁹ ተባለ።

¹⁰እስራኤላውያን በኢያሪኮ ሜዳ በጌልገላ ሰፍረው ሳሉ፤ ወድ በገባ በሥራ አራተኛው ቀን ምሽት የፋሲካን በዓል አከበሩ። ¹¹ከፋ ሲካም በኋላ በዚያ ቦታ ሰለት የምድሪቱን ፍሬ ማለት ያልበዛ ቁጣና የተጠበሰ እሸት በሉ። ¹²የምድሪቱ ፍሬ በበሉበት ቀን መናው መውረዱ ቀረ፤ ከዚያ በኋላ እስራኤላውያን መና አልወረደላቸውም፤ ነገር ግን በዚያኑ ዓመት የከነዓንን ምድር ፍሬ በሉ።

የኢያሪኮ መውደቅ

¹³ኢያሱ በኢያሪኮ አጠገብ ሳለ፤ ቀና ብሎ ሲመለከት የተመዘዘ ሰይፍ በእጁ የያዘ አንድ ሰው ከፊቱ ቆሞ አየ፤ ኢያሱም ወደ እርሱ ቀርቦ፤ “ከእኛ ወገን ነህ ወይስ ከጣላቶቻችን?” ሲል በየቀው።

¹⁴እርሱም፤ “አይደለሁም፤ ነገር ግን የእግዚአብሔር ሰራዊት አለኝ በመሆኔ እነሆ፤ መጥቻለሁ” ሲል መለሰለት፤ ኢያሱም በግንባሩ ተደፍቶ ሰገደና፤ “ጌታዬ ለባሪያው የሚነገረው ምንድን ነው?” አለው።

¹⁵የእግዚአብሔር ሰራዊት አለቃም ኢያሱን፤ “ጫማህን ከእግርህ አውልቅ፤

5+6 ዘ03+8፤
16+35፤
ዘጉ፤14+23+29-
35+ 32+13፤
ዘ82+14፤
ኢሱ14+10፤
መዝ107+4
5+8 ዘ63+4+25
5+9 ዘ811+30
5+10 ዘ012+6+11
5+11 ዘ012+15፤
ዘሌ23+14፤
ዘጉ፤15+19
5+12 ዘ016+35
5+13 ዘ618+2፤
ዘጉ፤22+23
5+14 ዘ617+3፤
19+1
5+15 ዘ628+17፤
ዘ03+5፤
ሐሥ7+33

6+1 ኢሱ24+11
6+2 ቀ+16፤
ዘ87+24፤
ኢሱ8+1
6+4 ዘ019+13፤
ዘሌ25+9
6+5 ቀ+20፤
ዘ019+13፤
14ሙ4+5፤
24ሙ6+15፤
0713+11፤ 10+12፤
መዘ42+4፤ 95+1፤
ኢሱ8+9፤ 42+13
6+6 ቀ+4
6+7 ዘ014+15፤
ዘጉ፤10+35፤
14ሙ4+3፤ 7+1
6+9 ቀ+13፤
ዘጉ፤23+1፤
ኢሱ22+12
6+10 ቀ+20፤
14ሙ4+5፤
0713+11

የቆምሀባት ምድር የተቀደሰች ናትና” አለው፤ ኢያሱም እንደታዘዘው አደረገ።

6በዚህ ጊዜ እስራኤላውያንን ከመፍራት የተነሣ፤ ኢያሪኮ ፈጽማ ተዘግታ ነበር፤ ወደ ውጭ የሚወጣም ሆነ ወደ ውስጥ የሚገባ አልነበረም።

²እግዚአብሔርም ኢያሱን እንዲህ አለው፤ “እነሆ፤ ኢያሪኮን ከንጉሥዋና ከተዋጊዎቿ ጋር አሳልፌ በእጅህ ሰጥቻለህ፤ ሕተማዬቱን ከተዋጊዎቻቸው ጋር አንድ ጊዜ ዙሩ፤ ይህንም ስድስት ቀን አድርጉ። ሰባት ካህናት ሰባት ቀንደ መለከት ተሽክመው በታቦሩ ፊት ይውጡ፤ በሰባተኛውም ቀን ካህናቱ መለከት እየነፉ ከተማዬቱን ሰባት ጊዜ ይዙ።

³የማያቋርጥ የመለከት ድምፅ ሲነፋ በምትሰሙበት ጊዜ፤ ሕዝቡ ሁሉ ከፍ ያለ ጩኸት ያሰማ፤ ከዚያም የከተማዬ ቅጥር ይፈርሳል፤ ሕዝቡም ወደ ላይ ይወጣል፤ እያንዳንዱም ሰው በቀጥታ ይገባል።”

ስለዚህ የነዌ ልጅ ኢያሱ ካህናቱን ጠርቶ፤ “የቃል ኪዳን ታቦት ተሸክመው፤ ሰባት ካህናትም ሰባት ቀንደ መለከት ይዘው በእግዚአብሔር ታቦት ፊት ይሂዱ” አላቸው። ሕዝቡንም፤ “ወደ ፊት ሂዱ፤ ከተማዋን ዙሩ፤ የታጠቁ ተዋጊዎችም በእግዚአብሔር ታቦት ፊት ቀድመው ይሂዱ፤ ከተማዬቱንም ዙሩ” ሲል አዘዛቸው።

⁵ኢያሱም ለሕዝቡ ከተናገረ በኋላ፤ ሰባቱ ካህናት በእግዚአብሔር ፊት ሰባት ቀንደ መለከት ይዘው መለከታቸውን እየነፉ ወደ ፊት ቀደመው፤ የእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ታቦትም ተከተላቸው። የታጠቁ ተዋጊዎችም መለከት ከሚነፉት ካህናት ፊት ቀድመው ሲሂዱ፤ ደጀን የሆኑት ጠባቂዎች ደግሞ ታቦቱን ተከተሉ፤ በዚህ ጊዜ ሁሉ መለከቶቹ ባለማቋረጥ ይነፉ ነበር።

¹⁰ኢያሱ ሕዝቡን፤ “የማሸበሪያ ጩኸት አታሰሙ፤ ድምፃችሁ ከፍ ብሎ አይሰማ፤ ጩኸት እስከምላችሁም ቀን ድረስ ከእፋችሁ አንዲት ቃል አትውጣ፤ የምትጮኹት ከዚያ በኋላ ነው” ሲል አዘዛቸው።

¹¹ስለዚህ ኢያሱ የእግዚአብሔርን ታቦት ተሸክመው፤ ከተማዬቱን አንድ ጊዜ

⁵፡9 በሰብራይሰው ጌልገላ የሚለው የቃል ድምፅ መንከባለል ከሚለው ቃል ጋር አንድ ዐይነት ነው።
⁵፡12 ወይም በበሉበት ጊዜ ተብሎ መተርጉም ይቻላል።

5+14 የእግዚአብሔር ሰራዊት አለቃ፤ ኢያሱ በታማች ሕዝቡ ጉን ቆሞ ለመዋጋት በዝግጅት ላይ ያለውን የእግዚአብሔርን የማይታይ ህልዎትና የሰማይ ሰራዊቱን ልብ እንዲል ተደርጎአል (ከሐሥ 12፡5-11፤ 18፡9-10፤ 23፡11፤ 27፡23 ጋር ያንጸጽሩ)። የኢያሱ ልምምድ በዚህ ምድር ላይ ባለብን ትግል ብቻችንን እንዳልሆነ ያስተረፈናል። ስለ እኛ በእኛ ምትክ የሚጥቀልን መንፈሳዊ ኅይሎች እንዳሉ ሁሉ፤ የሚጥቅንም መንፈሳዊ ኅይሎች አሉ (ዕብ 1፡14)። ሁልጊዜ በእኛ ጉን በመሆን የሚረዳንና የሚከላከልን መንፈስ ቅዱስ ከእኛ ጋር አለ (ዮሐ 14፡10-23)።

6+1 ኢያሪኮ፤ የኢያሪኮ ከተማ 32፡400 ካሬ ሜትር ያህል ትሰፋለች። ለከተማዬቱ ነዋሪዎች ብቻ ሳይሆን፤ በዙሪያዋ ላሉት የገጠር ነዋሪዎችም ተገን መሆን የምትችል የተመሸገች ከተማ ነበረች። የቅጥሮችዋ ከፍታ 30 ሜማ ያህል ሲሆን፤ ውፍረታቸውም 20 ሜማ ያህል ነበር። ከዚህም በላይ የከነዓን፤ አማልክት ስለሚጠብቋት፤ እንደማትበገር ከተማ ትቈጠር ነበር። የኢያሪኮ መያዝ ለኢያሱ አጠቃላይ ጦርነት ቁልፍ ነው፤ ከከነዓን አማልክት ይልቅ የእስራኤል አምላክ የላቀ መሆኑን ይገልጣልና፤ ስለዚህም የከነዓናውያን መሸናፍ የማይቀር ነበር።

እንዲሁ አደረገ። ከዚያም ሕዝቡ ወደ ሰፈር ተመልሰው ዐደሩ።

¹²ኢ.ያሱ በማግሥቱ ማልዶ ተነሣ፤ ካህናቱም የእግዚአብሔርን ታቦት ተሸከሙ። ¹³ሰባቱም ካህናት ሰባት ቀንደ መለከት ይዘው በእግዚአብሔር ታቦት ፊት እየሄዱ፤ መለከቱን ባለማቋረጥ ይነፉ ጀመር፤ የታቀቁ ተዋጊዎችም እነዚህን በመቅደም ሲሄዱ፤ የደጅን መባቂዎቹ ደግሞ የእግዚአብሔርን ታቦት ይከተሉ ነበር፤ ካህናቱም ሳያቋርጡ መለከት ይነፉ ነበር። ¹⁴በሁለተኛውም ቀን ከተማዬቱን አንድ ጊዜ ከዞሩ በኋላ ወደ ሰፈር ተመለሱ፤ ስድስት ቀን ሙሉም እንዲሁ አደረጉ።

¹⁵በሰባተኛው ቀን ገና ነገሥት ሲቀድ ተነሣ፤ እንደ በፊቱም ከተማዬቱን ሰባት ጊዜ ዞሩ፤ ከተማዬቱን ሰባት ጊዜ የዞሯትም በዚያን ቀን ብቻ ነው። ¹⁶በሰባተኛው ዙር ላይ ካህናቱ መለከቱን ሲነፉ፤ ኢ.ያሱ ሕዝቡን እንዲህ ሲል አዘዘ። “እግዚአብሔር ይህችን ከተማ ሰጥቶአችኋልና ጨኹ። ¹⁷ከተማዬቱና በውስጧ ያለው ሁሉ እግዚአብሔር የተለየ ስለሆነ ፈጽማችሁ አጥፋች፤ እኛ የላክናቸውን ሰላዮች ስለሸሸገች ጋለሞታዬቱን ረዓብ ብቻና ከእርሷ ጋር በቤቷ ውስጥ ያሉት ሁሉ ይትረፉ። ¹⁸እናንተ ግን እርም ከሆኑት ነገሮች አንዳች በመውሰድ በራሳችሁ ላይ ጥፋት እንዳታመጡ እጃችሁን ሰብስቡ፤ ያለዚያ የእስራኤልን ሰፈር ለጥፋት ትዳርጋላችሁ፤ ከፉ ነገር እንዲደርስበትም ታደርጋላችሁ፤ ¹⁹ብሩና ወርቁ እንዲሁም የናሱና የብረቱ ዕቃ ሁሉ ለእግዚአብሔር የተቀደሰ ስለሆነ ወደ እግዚአብሔር ግምጃ ቤት ይግቡ።”

²⁰መለከቱ ሲነፉ ሕዝቡ ጨኹ፤ የመለከቱ ድምፅ ተሰምቶ፤ ሕዝቡ በነይል ሲጮኹ ቅጥሩ ፈረሰ፤ እያንዳንዱ ሰው ሰትት ብሎ ገባ፤ ከተማዬቱም በእጃቸው ወደቀች። ²¹በከተማዬቱ ውስጥ ያለውን ሁሉ ማለትም ወንዶችና ሴቶች፤ ወጣቶችና ሽማግሌውን፤ ከብሔርና በጉን እንዲሁም አህያውን በሰይፍ ስለት ፈጽመው አጠፉ።

²²ኢ.ያሱ ምድሪቱን የሰለሉትን ሁለቱን ሰዎች፤ “ወደ ጋለሞታዬቱ ቤት ሂዱ፤ በማላችሁላችሁም መሠረት እርስዎንና የእርሷ

6+15 1ነገ18+44፤ 2ነገ4+35፤ 5+14 6+16 ቍ2 6+17 ቍ21+25፤ ዘለ27+28፤ ዘዳ20+17፤ አሉ2+14፤ አሉ13+5፤ 24+1፤ 34+25፤ ማል4+6 6+18 አሉ7+1፤ 12+25+26፤ 1ዜ52+7፤ 6+19 ቍ24፤ ዙኑ31+22 6+20 ቍ5+10፤ ዘለ25+9፤ መሳ6+34፤ 7+22፤ 1ነገ1+41፤ አሉ18+3፤ 27+13፤ አር4+21፤ 42+14፤ እሞ2+2፤ ዕብ11+30 6+21 ቍ17፤ ዘዳ20+16 6+22 ዘዳ42+9፤ ዙኑ21+32፤ አሉ2+4+14፤ ዕብ11+31

6+23 አሉ2+13 6+24 ቍ19፤ ዙኑ31+10፤ ዘዳ13+16 6+25 ቍ17፤ አሉ2+16፤ መሳ1+25 6+26 ዙኑ5+21፤ 1ሳሙ14+24፤ 1ነገ16+34 6+27 ዘዳ39+2፤ ዙኑ14+43፤ አሉ9+1፤ 1ዜ514+17 7+1 ቍ18+26፤ ዘዳ4+14፤ 32+20፤ ዘለ10+6፤ ዙኑ1+4፤ አሉ6+18፤ 22+20፤ 1ዜ52+7

የሆነውን ሁሉ ከዚያ አውጡ” አላቸው። ²³ስለዚህ ሁለቱ ወጣት ሰላዮች ገብተው ረዓብን አባቷንና እናቷን ወንድሞቿንና የእርሷ የሆኑትን ሁሉ ከዚያ አወጧቸው። ቤተ ዘመዶቿም ሁሉ አውጥተው ከእስራኤል ሰፈር ውጭ አስቀመጧቸው።

²⁴ከዚያም ከተማዬቱን በሙሉ፤ በውስጧ ያለውንም ሁሉ አቃጠሉ፤ ብሩንና ወርቁን፤ የናሱንና የብረቱን ዕቃ ግን በእግዚአብሔር ግምጃ ቤት አኖሩ። ²⁵ኢያሪኮን እንዲሰልፍ ኢ.ያሱ የላካቸውን ሰዎች ስለ ደበቀች፤ ጋለሞታዬቱን ረዓብን፤ ቤተ ሰባንና የእርሷ የሆኑትን ሁሉ አዳናቸው፤ እርሷም እስከ ዛሬ ድረስ በእስራኤላውያን መካከል ትኖራለች።

²⁶በዚያን ጊዜም ኢ.ያሱ፤ እንዲህ ሲል ማለ፤ “ይህችን ከተማ መልሰ ማረጋገጥም ይሁን፤ ሰው በእግዚአብሔር ፊት የተረገመ ይሁን፤ “መሠረቷን ሲጥል፤

የበኩር ልጁ ይጥፋ፤ ቅጥሮቿንም ሲያቆም፤

የመጨረሻ ልጁ ይጥፋ” ብሎ ማለ።

²⁷ስለዚህ እግዚአብሔር ከኢ.ያሱ ጋር ነበር፤ ዝናውም በምድሪቱ ሁሉ ላይ ወጣ።

የአካን ንጢአት

7 እስራኤላውያን ግን እርም የሆነውን ነገር ለራሳቸው በመውሰድ በደሉ፤ ይህም ከይሁዳ ነገድ የሆነው አካን የከርሟ ልጅ፤ የዘንበሪ፤ ልጅ፤ የዛራ ልጅ እርም

⁷6+17 የዕብራይስጡ ቃል አንድን ሰው ወይም ነገር ሙሉ በሙሉ በማጥፋት ለእግዚአብሔር መስጠት ማለት ነው።

⁷6+17 በዚህም ሆነ በቀጥር 22 እና 25 ላይ፤ የሆኑል ቤት ተጠቃሚ ተብሎ ሊተረጎም ይችላል። ⁷7+1 በዚህም ሆነ በቀጥር 11፤12፤13 እና 15 ላይ የዕብራይስጡ ቃል አንድን ሰው ወይም ነገር ሙሉ በሙሉ በማጥፋት ለእግዚአብሔር መስጠት ማለት ነው።

⁷7+1 1ዜ5 2+6 እና የሰብዓ ሊቃናት ትርጉም ይሙ፤ በዚህም ሆነ በቀጥር 17 እና 18 ላይ ዕብራይስጡ ዘብዴ ይላል።

እግዚአብሔር ራሱ ባደረገው ታምራት ነበር። ከተማዬቱ የተዞረው እስራኤላውያን የእግዚአብሔርን ቃል ስለታዘዙና በታምራዊ ንይሉ ስላመኑ ነበር (ዕብ 11+30፤ 1ዮሐ 5+4)። ለብዙ መቶ ዓመታት ከተማዬቱ እንደ ገና ስላልተሠራች፤ እጅግ አነስተኛ የሆነው የዚህ ፍርስራሽ ምልክት ተገኝቶአል፤ የተገኘውም ፍርስራሽ በአብዛኛው ደብዛው ጠፍቶአል።

6+21 በከተማዬቱ ውስጥ ያለውን ሁሉ ... አጠፋ፤ የእግዚአብሔር ፍቅርና ጽድቅ ከከነዓናውያን አጠቃላይ መደምሰስ ጋር የቱን ያህል አብሮ እንደሚገነ ለመረዳት በገጽ 342 ላይ፤ “የከነዓን መደምሰስ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመልከቱ።

7+1 አካን ... የእግዚአብሔር ቍጣ፤ ከቀ 1-26 በተዘረዘረው ታሪክ የአካን ንጢአት፤ በእስራኤልም ሕዝብ ላይ ያስከተለው መዝገ በአካንና በቤተሰቡም

6+17 ከተማዬቱ ... ለእግዚአብሔር የተለየ፤ ለእግዚአብሔር የተለየ እርም (በዕብራይስጥ “ሐረም”) ማለት፤ አንድ ዕቃ ወይም ሰው ለፍርድ ወይም ለአገልግሎት ለእግዚአብሔር አልፎ ተሰጥቶአል ማለት ነው። የኢያሪኮ ሕዝብ ባጠቃላይ ሙሉ በሙሉ እንዲደመሰስ ተፈርዶበት ነበር (ዘጸ 13+16)። የሐረም መርከፍ ፈጣሪዎችን እግዚአብሔር ለከፋትና ለርከብት የተሰጡትን ሁሉ በጽድቅ እንደሚፈርድባቸው ያስተምረናል (ከኤር 18+6-7፤ 45+4፤ ከማቴ 10+28፤ ከሉቃ 13+3 ጋር ያነጻጽሩ፤ በገጽ 342 ላይ፤ “የከነዓን መደምሰስ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመልከቱ።) የእስራኤል ድል አድራጊነት የመጀመሪያ ፍሬ ኢያሪኮ እንደ ሆነች ልብ በሉ። በኢያሪኮ ላይ የተደረገውን ያህል በሌሎች ከተሞች ላይ አልተደረገም። 6+20 ቅጥሩ ፈረሰ፤ ቅጥሩ ፈርሶ የወደቀው

ከሆነው ነገር ስለ ወሰደ የእግዚአብሔር ቀጣ በእስራኤል ልጆች ላይ ነደደ።

²ኢ.ያሱ ከቤቴል በስተ ምሥራቅ ካለችው ከቤትአዊን አጠገብ ወደምትገኘው ወደ ጋይ ከአ.ያሪክ ሰዎችን ልኮ፤ "ወደዚያ ውጡ፤ እገራቱንም ስላሉ" አላቸው፤ ሰዎቹም ወጥተው ጋይን ሰለሉ።

³ወደ ኢ.ያሱም ተመልሰው፤ "ጋይን ለመውጋት ሕዝቡ ሁሉ መሄድ አያስፈልገውም፤ በዚያ ያለው ሕዝብ ጥቂት ስለ ሆነ፤ ከተማዬቱን ለመውጋት ሁለት ወይም ሦስት ሺህ ሰው ስለሚበቃ ሕዝቡ ሁሉ ወደዚያ በመሄድ አይድክም" አሉት። ስለዚህ ሦስት ሺህ ያህል ሰው ወጣ፤ ከጋይም ሰዎች ፊት ሸሸ፤ ፃጋይም ሰዎች እስራኤላውያንንም ከከተማዬቱ ቅጥር በር ጀምሮ እስከ ሽባሪም ድረስ በማባረር ተጠቅሞ ላይ መታቸው፤ ከእንራሱም ሠላሳ ስድስት ያህል ሰው ገደለባቸው። ከዚህ የተነሣም የሕዝቡ ልብ ቀለጠ፤ እንደ ውሃም ፈሰሰ።

⁴በዚህ ጊዜ ኢ.ያሱ ልብሱን ቀደደ፤ በእግዚአብሔርም ታቦት ፊት በግንባር ተደፋ፤ የእስራኤል ሽማግሌዎችም እንደዚሁ አደረጉ፤ በራሳቸውም ላይ ትቢያ ነሰሱ። ጌሊያም እንዲህ አለ፤ "ወዮ! ልዑል እግዚአብሔር ሆይ፤ ዮርዳኖስን አሻግረህ ይህን ሕዝብ ወደዚህ ያመጣኸው ለአጭራውያን አሳልፈህ በመስጠት እንጂያንሰች ነውን? ምነው ሳንሻገር እዚያው ማዶ በቀረን ኖር! ጌታ ሆይ፤ እስራኤል በጠላቱ ፊት ሲሸሸ እኔ ምን ልበል? ግንኖናውያንና ሌሎች የምድራቱ ነዋሪዎች ሁሉ ይህን ሲሰው ይከቡናል፤ ስማችንንም ከምድር ገጽ ያጠፋታል፤ እንግዲህ ስለ ታላቁ ስምህ ስትል የምታደርገው ምንድን ነው?"

¹⁰እግዚአብሔር ኢ.ያሱን እንዲህ አለው፤ "ተነሳ! ለምን በግንባርህ ተደፋህ?"

¹¹እስራኤል በድሎአል፤ እንዲጠብቁ

7+2 ዘፍ12+8;
ዙዩ21+32;
ኢሰ8+128;
12+16; 16+1;
18+12;
መሳ1+22;
1ሳሞ13+5;
14+23; 30+27;
27+23+15;
ኤር48+13;
ሆላ4+15; 5+8;
10+5; አጥ3+14;
4+4; 5+5-6;
7+10; 13;
7+4 ዘሌ26+17;
ዘጸ28+25;
7+5 ዘዳ42+28;
ኢሰ22+7;
መሀ22+14;
ኢሳ13+7;
ሕዝ21+7;
ናሆ2+10;
7+6 ዘዳ17+3;
37+29;
ኢሰ8+10; 9+11;
20+4; 23+2;
ሳሞ20+23;
1ሳሞ4+12;
2ሳሞ13+19;
15+32;
1ዜ521+16;
ነሆ9+1;
ኢዩ2+12;
ሰቆ2+10;
ሕዝ9+8; 27+30;
ራእ18+19;
7+7 ዘወ5+22;
ኩሰ4+16;
1ሳሞ4+3;
7+9 ዘወ32+12;
ዘጸ9+28; 28+58;
1ሳሞ12+22;
መሀ48+10;
106+8;
ኤር14+21;
7+11 ቀጥ15+21;
ዘጸ9+27;
ዘጸ29+27;
ኢሰ6+17-19;
23+16; 24+16-
27; መሳ2+20;

ያዘዝኋቸውን ቃል ከዳኔን ጥሰዋል፤ እርም የሆነውን ነገር ወሰደዋል፤ ሰርቀዋል፤ የሸተዋል፤ የወሰዱትንም ከራሳቸው ንብረት ጋር ደባልቀዋል። ¹²እንግዲህ እስራኤላውያን ጠላቶቻቸውን ለመቋቋም ያልቻሉት በዚህምክንያት ነው። ጀርባቸውን አዘረው የሸሹትም ለጥፋት በመዳረጋቸው ነው። እርም የሆነውን ነገር ከመከላከላቸው ካለጠፋችሁ፤ ከዚህ በኋላ ከእናንተ ጋር አልሆንም።

¹³ተነሣ፤ ሕዝቡን ቀድሰ፤ እንዲህም በላቸው፤ 'እስራኤል ሆይ፤ እርም የሆነ ነገር በመከላከላችሁ ስላለ፤ ይህን ካላስወገዳችሁ ጠላቶቻችሁን ለመቋቋም እንደማትችሉ የእስራኤል እምባክ እግዚአብሔር ተናግሮአልና ለነገራችሁን ለማዘጋጀት ሰውነታችሁን ቀድሱ።

¹⁴ማለዱ በየነገድ በየነገዳችሁ ሆናችሁ ቅረብ፤ እግዚአብሔር የሚለየው ነገድ በየጉሣ በየጉሣው ሆኖ ከሕዝቡ መካከል ወደ ፊት ይወጣል፤ እንዲሁም እግዚአብሔር የሚለየው ጉሣ በየቤተሰቡ ሆኖ ወደ ፊት ይወጣል፤ እግዚአብሔር የሚለየው ቤተ ሰብ ደግሞ በግለሰብ በግለሰብ ሆኖ ወደ ፊት ይወጣል። ¹⁵እርም የተነሣበት ሰው፤ እርሱና ያለው ሁሉ በእሳት ይቃጠላል፤ የእግዚአብሔርን ቃል ከዳኔ አፍርሶአል፤ በእስራኤልም ዘንድ አሳፋሪ ተግባር ፈጽሞ አልፏል።

¹⁶በማግሥቱ ጥዋት ኢ.ያሱ ማልዶ ተነሣ፤ እስራኤልንም በየነገድ በየነገዳቸው ሆነው እንዲቀርቡ አደረገ፤ ከዚያም የይሁዳ ነገድ ተለየ፤ ¹⁷የይሁዳንም ጉሣዎች ወደ 7+11 1ሳሞ15+24; 27+17+7; መሀ78+10; ሆላ10+9;
ሕዝ5+1-2; 7+12 ዘሌ26+17+37; ኢሰ6+18;
መሀ18+40; 21+12; 44+9; 60+10 7+13 ዘሌ11+44
7+14 1ሳሞ10+19; ምሳ16+33 7+15 ቀጥ11;
ዘፍ34+7; ዘጸ7+25; ኢሰ6+18; 1ሳሞ14+39;
27+25+9; 1ዜ514+12; ኢሳ37+19; ኤር43+12;
ሕዝ30+16 7+17 ዙዩ26+20

፡7+5 ወይም እስከ ድንጋይ መፍለጫው ተብሎ መተርጎም ይችላል።

የመጣው ከባድ ቅጣት የእግዚአብሔር ሕዝብ ጉልህ ንጠአት ሲሠራ ሊደርሱ የሚችሉ አያሌ የፍርድ መርሶችን ይገልጻል። (1) በእግዚአብሔር ሕዝብ መካከል ከባድ ንጠአት ሲኖር ወይም ከባድ ንጠአት በቸልታ ሲታለፍ፤ የእግዚአብሔር በረከት ይቀንሳል። ይስተንገሳል። ወይም ፈጽሞ ሊጠፋ ይችላል። ንጠአትን ከመካከሉ የማያስወግድን ሕዝብ እግዚአብሔር አይባርክም (ቀ፡ 1+11-13; 20-21; 25 ይመ፤ ከቆሮ 5+1-13 ጋር ያነጻጽሩ)።

(2) በእግዚአብሔር ሕዝብ ጉባኤ መካከል የሚከሰት ግልጽ ንጠአት አባላቱን ከውጭ ማለትም ከስደግንና ከሳለም (ቀ፡ 4-13) ለሚመጣ አፍራሽ ንይል የተጋለጡ እንዲሆኑ ያደርድራል።

(3) እንዲህ ወይን፤ ንጠአት በቸልታ ከታለፈና ካልታረመ በመጨረሻ ለፍርድ ይደርጋል (ቀ፡ 13)። ነገር ግን ይህ ንጠአት ተገልጦ፤ ንስሐ ከተገባበትና ከተወገደ፤ የእግዚአብሔር በረከት፤ ሀልዎትና ጸጋ ተመልሶ ይመጣል (ቀ፡ 22-26; 8+1; 18-19 ይመ።

ከሐሥ 4+31-5+11 ጋር ያነጻጽሩ)። (4) ስለዚህ በእግዚአብሔር ሕዝብ መካከል ያለ ንጠአት ፍጹም ከባድ ነገር መሆኑ ሊታሰብበት ይገባል። መንፈሳዊ ንጽሕፍ መጠበቅ አለበት፤ መታዘዝም ግዴታ ነው። አለበለዚያ የጉባኤ መንፈሳዊ ሕይወት እድገት አትጣጫውን ሊሰት ወይም ፈጽሞ ሊያበቃለት ይችላል (ከራእ 3+1-3; 14-18 ጋር ያነጻጽሩ)።

7+12 ጠላቶቻቸውን ለመቋቋም ያልቻሉት፤ የዚህ ጥቅስ አውነት፤ ትርጉም ሊሰጥ የሚችለው በአጠቃላይ ለእግዚአብሔር ሕዝብ ብቻ ሳይሆን፤ ለግለሰብ አማኞችም ጭምር ነው። በሰው ሕይወት ውስጥ የማያቋርጥና ንስሐ ያልተገባበት ንጠአት ካለ፤ ያን ሰው ከእግዚአብሔር ጸጋ የተቋረጠ እንዲሆን ያደርገዋል። እንዲህ ይህን፤ ሰው በእግዚአብሔር እርዳታና ጥበቃ ሥር አይኖርም። ነፍሱን የሚያጠቁትንና ሊያጠቁት የሚሾትን ጠላቶችን ሊቋቋም አይችልም። ንጠአት ካልተወገደ በቀር ውጤቱ የንጠአት ባርነትና መንፈሳዊ ጥት ይሆናል (ቀ፡ 13)።

የከነዓን መደምሰስ

ኢሱ 6:21 “በከተማዬቱ ውስጥ ያለውን ሁሉ፣ ማለትም ወንዶችና ሴቶች፣ መጣቱንና ሽማግሌውን፣ ከብቱንና በጉን እንዲሁም አህያውን በሰይፍ ስለት ፈጽሞ አጠፉ።”

(1) የእስራኤል ሕዝብ ወደ ተስፋይቱ ምድር ከመግባታቸው በፊት በዚያ የሚኖሩትን ሕዝቦች በተመለከተ ምን ማድረግ እንዳለባቸው እግዚአብሔር ሲያሳስባቸው ፈጽመው ማጥፋት እንደሚገባቸው ጥብቅ ትእዛዝ ሰጥቶአቸዋል። አምላክህ እግዚአብሔር ርስት አድርጎ በሚሰጥህ በአሕዛብ ከተሞች ውስጥ፣ እስትንፋስ ያለውን ነገር አታስተርፍ፤ ኬጢያዊውን፣ ከነዓናዊውን፣ ፊርዛዊውን፣ ኤዊያዊውን፣ ኢያቡሳዊውን አምላክህ እግዚአብሔር ባዘዘህ መሠረት ፈጽመህ ይምሰሳቸው፤ (ዘፃ 20:16-17 ይመ። ከዘኁ 33:51-53 ጋር ያነጻጽሩ)።

(2) እስራኤላውያን የርዳናሲን ተሻግረው ከነዓን ከገቡም በኋላ እግዚአብሔር ይህን ትእዛዝ በተደጋጋሚ ተናግሮአል። በተለያዩ ጊዜያት የከተሞችና የከነዓናውያን መደምሰስ የተፈጸመው በእግዚአብሔር ትእዛዝ እንደሆነ የመጽሐፈ ኢያሱ ጸሐፊ ጠቅሶአል (ኢሱ 6:2፣ 8:1-2፣ 10:8)። ሰዎች በጅምላ እንዲደመሰሱ ያደረገው ይህ ትእዛዝ፣ በመጽሐፍ ቅዱስ በሌላ ስፍራ ከተገለጠው የእግዚአብሔር ፍቅርና፣ ጽድቅ እንዲሁም ክፋትን ከመጥላት ጋር ምን ያህል አብሮ እንደሚጓዝ በአዲስ ኪዳን ዘመን ያሉ አማኞች ሁሉ ብዙውን ጊዜ በፊ ይጋባሉ።

(3) የኢያሪኮ መደምሰስ በዚህ ጊዜ ኅጢአት እጅግ በበዛው በክፉ ሕዝብ ላይ የተገለጠ የእግዚአብሔር ጽድቅ ፍርድ ታሪክ ነው (ዘፍ 15:16፣ ዘፃ 9:4-5)። በሌላ አነጋገር እግዚአብሔር የዚያችን ከተማ ሕዝብና ሌሎችን የከነዓን ነዋሪዎች ሙሉ በሙሉ ያጠፋቸው፣ ራሳቸውን ለነውር አሳልፈው ስለሰጡ ነበር። የሥነ ቅርስ ቁፋሮ ጥናት ከነዓናውያን በማንኛውም ዐይነት ጣዖት አምልኮ፣ ከአምልኮ ጋር በተያያዘ ዝሙት አዳሪነት፣ በመፅዕ፣ ለአማልክቶቻቸው መሥዋዕት እንዲሆኑ ልጆቻቸውን በማቃጠል፣ በመናፍስት ጠሪነት ይሳተፉ እንደነበር ያመለክታል (ከዘፃ 12:31፣ 18:9-13 ጋር ያነጻጽሩ፤ ኢሱ 23:12 እና ማብ ይመ)።

(4) ከነዓናውያንን ሙሉ በሙሉ መደምሰስ እስራኤልን በጎይል እየገፋ ከሚመጣው ከከነዓናውያን ጣዖት አምልኮና ኅጢአት ተጽዕኖ ለመጠበቅ እጅግ አስፈላጊ ነበር። ክፉ ሕዝቦች በዚሁ ሁኔታ እንዲቀጥሉ ከተፈቀደ፣ “አማልክታቸውን በሚያመልኩበት ጊዜ የሚፈጽሟቸውን አስጸያፊ ተግባራት ሁሉ ታደርግ ዘንድ ያስተምሩሃል” (ዘፃ 20:18) የሚለው ቃል ተፈጻሚ እንደሚሆን እግዚአብሔር ያውቃል፤ ይህ ጥቅስ የእግዚአብሔር ሕዝብ በዙሪያው ካለው ክፉ ኅብረተሰብ መለየት እንደሚገባው የሚያሳየውን ቋሚ የሆነውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ መርሕ ያመለክታል (ዘፃ 7:2-4፣ 12:1-4፣ እንዲሁም በገጽ 1826 ላይ፣ “የአማኞች መለየት” በሚልና በገጽ 2022 ላይ፣ “ክርስቲያን ከዓለም ጋር ያለው ግንኙነት” በሚል ርእስ የቀረቡትን የትኩረት ጽሑፎች ይመ)።

(5) የከነዓናውያን ከተሞችና ሕዝቦች መደምሰሳቸው የሕዝቡ ኅጢአት ከአፍ እስከ ገደፍ በመድረሱ ሲሆን፣ የእግዚአብሔር ምሕረት አብቅቶ ፍርድ በቦታው ሲተካ (ከኢሱ 11:20 ጋር ያነጻጽሩ)፣ የሚገለጠውን የእግዚአብሔርን ፍርድ መሠረታዊ መርሕ ያመለክታል። እግዚአብሔር በጥፋት ውሃ ዘመንና (ዘፍ 6:5፣ 11-12) ክፉዎቹ የሰዶምና የጎሙራ ከተሞች በተደመሰሱበት ጊዜ (ዘፍ 18:20-33፣ 19:24-25) ይህንኑ መርሕ ሥራ ላይ አውሎት ነበር።

(6) ቀጣዩ የእስራኤል ታሪክ የዚህን መርሕ አስፈላጊነትና ጣዖት አምላክ የሆኑ ሕዝቦች ሁሉ እንዲደመሰሱ የሚያዝዘውን የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ያጸድቃል። ይሁን እንጂ እስራኤላውያን የእግዚአብሔርን ትእዛዝ አልፈጸሙም፤ በከነዓን ውስጥ የሚኖሩትንም ሕዝቦች ሁሉ ፈጽመው አላጠፉም። ከዚህም የተነሣ የእነርሱን አስጸያፊ መንገዶች መከተል ጀመሩ፤ የእነርሱንም የጣዖት አማልክት አገለገሉ (መሳ 1:28 እና ማብ 2:2:17 እና ማብ ይመ)። በመጽሐፈ መሳፍንት የተጠቀሰው ታሪክ ለዚህ ክህደት እግዚአብሔር የሰጣቸውን ምላሽ የሚያመለክት ነው።

(7) በመጨረሻም የእነዚያ የከነዓናውያን ትውልድ መደምሰስ እግዚአብሔር በዘመን ፍጻሜ በክፉዎች ላይ ለሚያመጣው የመጨረሻ ፍርድ አምሳያና ጥላ ነው። የእግዚአብሔር ሁለተኛውና እውነተኛው ኢያሱ ማለትም ኢየሱስ ክርስቶስ ሊፈርድና በክፉዎች ሁሉ ላይ ጦርነትን ሊያውጅ

ከሰማይ ሰራዊት ጋር በጽድቅ ይመለሳል (ራእ 19፥11-21)። የሰጠውን ጸጋና ድነት የተቃወሙ፣ ኅጢአትንም በመሥራት የቀጠሉ ሁሉ፣ ከነዓናውያን እንደጠፉ እነርሱም ይጠፋሉ። እግዚአብሔር ማንኛውንም የዓለም ኅይል ሁሉ ይገለብጣል፤ በምድርም የጽድቅ መንግሥቱን ይመሠርታል (ራእ 18፥20-21፣ 20፥4-10፣ 21፥1-4)።

ፊት አቀርበደ ከእነዚህም የዛሬን ጉሣ ለየደ
እነዚህን ደግሞ በየቤተሰባቸው እንዲወጡ
አደረገደ ከእነዚህም ዘንበሪ ተለየ።¹⁸ አ.ዮሱ
የዘንበሪን ቤተ ሰብ አባላት አንድ በአንድ
ወደፊት እንዲቀርቡ አደረገደ ከዚያም
ከይሁዳ ነገድ የሆነውም የዛሬ ልጅ፣ የዘንበሪ
ልጅ፣ የክርሚ ልጅ አካን ለብቻው ተለየ።

¹⁹ አ.ዮሱም አካንን፣ “ልጄ ሆይ
ለእስራኤል ስምዝላለን ለእግዚአብሔር ክብርን
ሰጥ፤ ለእርሱም ተናዘዝደ ያደረግኸውን
ሳትደብቅ ንገረኝ” አለው።

²⁰ አካንም መልሶ አ.ዮሱን እንዲህ
አለው፤ “እውነት ነው! የእስራኤልን ስምዝላለን
እግዚአብሔርን በድያለሁ፤ ያደረግሁትም
ይህ ነው፤²¹ ከምርኮው ዕቃ መካከል ከሰናዖርኸ
የመጣ አንድ የሚያምር ካባ፣ ሁለት
መቶ ሰቅል፣ በርና፣ ክብደቱ አምሳ ሰቅል
የሚሆን የወርቅ ቡችላ አይቼ ጐመጃሁ፤
ወሰድኋቸውን ዕቃውም ብሩ ከታች ሆኖ፣
በድንኳኔ ውስጥ መሬት ተቀብሮአል።”

²² በዚህ ጊዜ አ.ዮሱ መልእክተኞች ላክደ
እነርሱም ወደ ድንኳኑ ሮጡ፤ በዚያም
ብሩ ከታች ሆኖ ዕቃው እንደ ተቀበረ
አገኙ።²³ ከድንኳኑም አውጥተው፣ አ.ዮሱና
እስራኤላውያን ሁሉ ወዳሉበት አምጥተው
በእግዚአብሔር ፊት አኖሩ።

²⁴ አ.ዮሱም ከመላው እስራኤል ጋር ሆኖ፣
የዛሬን ልጅ አካንን፣ ብሩን፣ ካባውን፣
የወርቁን ቡችላ፣ ወንዶችና ሴቶች
ልጆቹን፣ የክብቱን መንገድ፣ አሁኖቹንና
በገባቸውን እንዲሁም ድንኳኑንና የእርሱ
የሆነውን ሁሉ ወደ አኮር ሸለቆ አስወሰደ።

²⁵ አ.ዮሱም፣ “እንዲህ ያለውን መከራ ለምን
አመጣለሁ? እነሆ፤ ዛሬ በእንተም ላይ
እግዚአብሔር መከራ ያመጣለሃል” አለው።

ከዚያም እስራኤል በሙሉ በድንጋይ
ወገሩት፤ የቀሩትንም እንደዚሁ ከወገሩ በኋላ
በእሳት አቃጠሏቸው።²⁶ በአካንም ላይ እስከ
ዛሬ ድረስ የሚታየውን ታላቅ የድንጋይ
ቁጥል ከመሩበት፤ ከዚያም እግዚአብሔር
ከእስራኤል ቀጣው ተመልሶ፤ ስለዚህ ከዚያን
ጊዜ ጀምሮ ያ ስፍራ የአኮር።²⁷ ሸለቆ ተባለ።

የጋይ ከተማ ተደመሰሰ

8 ከዚያም እግዚአብሔር አ.ዮሱን እንዲህ
አለው፤ “አትፍራ፤ አትደንግጥ፤
ሰራዊቱን ሁሉ ይዘህ በመውጣት ጋይን
ውጋ፤ የጋይን ንጉሥ፣ ሕዝቡን፣
ከተማውንና ምድሩን አሳልፌ በእጅህ

7+18 ቍ+13
ዘሌ24+11
ዮ5+7
7+19 ዘ014+17
ዘሌ5+5
1400+6+5
14+43
መዝ96+8
ኢ442+12
ኤር13+16
ዮሐ9+24
7+21 ዘ934+29
49+27 ዘ87+25
ኤፌ5+5
1ጢዋ6+10
7+24 ቍ+26
ዘጉ16+27
ኤሱ15+7
ኤሳ65+10
ሆሌ2+15
7+25 ዘ938+24
ዘሌ20+2
ዘ817+5
ኤሱ6+18
13712+18
2ዚ510+18
24+21 ዘ99+26
7+26 ቍ+24
ዘ95+20
ዘጉ25+4
2400+18+17
8+1 ዘ926+24
ዘጉ14+9
ዘ83+21 31+6
ኤሱ6+2 7+2
9+39 10+17
12+9 6+2

8+2 ቍ+12+27
ዘ949+27
ዘ820+14
መሳ9+43 20+29
8+7 መሳ7+7
1400+23+4
8+8 ቍ+19
መሳ20+29-38
8+9 2ዚ513+13
8+10 ዘ922+3
ኤሱ7+6

ሰጥቼሃለሁና።²⁸ በአ.ዮሱና በንጉሥ
ላይ ያደረግኸውንም ሁሉ፤ በጋይና
በንጉሥ ላይ ትደግመዋለሁ፤ በዚህ
ጊዜ ግን ምርኮውንና ክብቱን ለራሳችሁ
ታደርጉታላችሁ፤ ታዲያ ከከተማዬቱ
በሰተጀርባ የደፈጣ ጦር አዘጋጅ።”

²⁹ ስለዚህ አ.ዮሱና ሰራዊቱ በሙሉ
ጋይን ለመውጋት ወጡ፤ አ.ዮሱም
ምርጥ ከሆኑት ተዋጊዎቹ ውላሳ ሺህ ጦር
አዘጋጅቶ በሌሊት ላካቸው፤ “እንዲህ የሚል
ትእዛዝም ሰጣቸው፤ “እነሆ፤ ከከተማዬቱ
በሰተጀርባ ታደፍጣላችሁ፤ ከከተማዬቱ
አትራቁ፤ ሁላችሁም ነቅታችሁ ተጠባባቂ፤
³⁰ እኔና አብረውኝ ያሉት ሁሉ ወደ
ከተማዬቱ እንጠጋለን፤ ሰዎቹ ከዚህ በፊት
እንዳደረጉት ሊወጉን ወደኛ ሲመጡ፤ እኛ
ደግሞ እንሸሽባለን፤ “እነርሱም፣ ከዚህ ቀደም
እንዳደረጉት አሁንም ከእኛ በመሸሽ ላይ
ናቸው፣ በማለት ከከተማዬቱ እስክና ርቃቸው
ድረስ ይከታተሉናል፤ በዚህ ሁኔታ እኛም
እንሸሽባለን፤ “እናንተም ከተደበቃችሁበት
ትወጡና ከተማዬቱን ትይዛላችሁ፤ ስምዛችሁ
እግዚአብሔር ከተማዬቱን በእጃችሁ አሳልፎ
ይሰጣችኋልና። ከተማዬቱን ስትይዙም
በእሳት አቃጥሏት፤ እግዚአብሔር ያዘዘውንም
አድርጉ፤ እነሆ አዝዣችኋለሁ።”

³¹ ከዚያም አ.ዮሱ ሰዎቹን ላካቸው፤
እነርሱም ሄደው ከጋይ በስተ ምዕራብ
በቤቴልና በጋይ መካከል ባለው ቦታ
አደፈጡ፤ አ.ዮሱ ግን እዚያው ከሕዝቡ
ጋር ዐደረ።

³² በማግስቱ ጧት አ.ዮሱ ማልዶ በመንግሥት
ወንዶቹን ሰበሰቡ፤ እርሱና የእስራኤል
አለቆችም ከፊት ሆነው እየመሯቸው ወደ
ጋይ ወጡ፤³³ ከእርሱ ጋር የነበሩትም
ተዋጊዎች በሙሉ ወጥተው ወደ ከተማዬቱ
በመጠጋት ከፊት ለፊቷ ደረሱ፤ ከዚያም
ከጋይ በስተ ሰሜን መካከል ካለው ሸለቆ
ማዶ ሰፈሩ።³⁴ አ.ዮሱ ቀደም ብሎ አምስት
ሺህ ሰው ያህል በመውሰድ ከከተማዬቱ
በስተ ምዕራብ፣ በቤቴልና በጋይ መካከል
እንዲያደፍጡ አድርጎ ነበር።³⁵ ከከተማዬቱ
በስተ ሰሜን የነበሩትንም፣ ከከተማዬቱ
በስተ ምዕራብ የሸመቁትንም ወታደሮች ሁሉ

47+19 እውነትን ለመናገር የሚደረግ መሐላ ነው።
47+21 አንዳንድ ቅጂዎች ሕዝቡን ይላሉ።
47+21 2.3 ኪሎ ግራም ያህል ነው።
47+21 0.6 ኪሎ ግራም ያህል ነው።
47+26 ሕዝቡን ማለት ችግር ወይም መከራ
ማለት ነው።

7+24 አካንን ... ወንዶችና ሴቶች ልጆቹን ...

አስወሰደ፤ እግዚአብሔር የአካንን ቤተሰብ የቀጣው
ትረካው በግልጽ እንደሚያሳየው ስለ እርሱ ንጢአት
ያውቁ ስለነበር፤ ምናልባትም ንጢአቱ ሲደረግ ድጋፍ
ሰላሳዩ ሊሆን ይችላል። በዘጸ 24፣16 ላይ በአባቶች
ንጢአት ልጆች መቀጣት እንደሌለባቸው የሚናገረውን
ትእዛዝ ልብ ይበሉ። ይሁን እንጂ አንድ የቤተሰብ
አባላት በቅርብ የተሳሰሩ እንደመሆናቸው መጠን
አንዱ አንዱን ለእግዚአብሔርና ለቃሉ ታማኝ መሆን

እንደሚገባው ለማደፋፈርና ለማስጠንቀቅ የጋራ ኅላፊነት
ነበራቸው። ይህን በተመለከተ ግዴታቸውን ስላልተወጡ፣
በአካን ላይ የደረሰው በሁሉም ላይ ሊደርስ ግድ ሆነ።
7+25 በድንጋይ ወገሩት፤ የአካንና የቤተሰቡ
የዘላለም ዕጣ ፊንታ ምን እንደሚሆን በቀላሉ ለመናገር
አይቻልም። ብሉይ ኪዳን የንጢአት ቅጣት አካላዊ ሞት
መሆኑን በአጽንዖት ይገልጻል። ነገር ግን በግለሰቦች ላይ
ስለሚፈጸም ዘላለማዊና የመጨረሻ ፍርድ በግልጽ የተጠ
ቀሰ ነገር የለም።

ሰፍራ ሰፍራቸውን እንዲይዙ አደረጋቸው፤ በዚያችም ሊሉት ኢ.ያ.ሱ ወደ ሸለቆው ሄደ።
 * 169 ጋይ ንጉሥ ይህን ባዩ ጊዜ እርሱና የከተማዬቱ ወንዶች ሁሉ ማልደው በመገሥገሥ፤ እስራኤልን ለመውጋት ከግረባ ፊት ለፊት ወደሚገኘው ሰፍራ መጡ፤ ንጉሡ ግን ከከተማዬቱ በስተ ጀርባ ያደራገው ነይላ የሚጠባበቀው መሆኑን አያውቅም ነበር።
 15 ኢ.ያ.ሱና እስራኤል ለሙሉ ድል የተመቱ መሰለው በመታየት ወደ ምድረ በዳላ ሸሸ።
 169 ጋይ ሰዎች በሙሉ እንዲያሳድዱቸው ተጠሩ፤ ኢ.ያ.ሱንም አሳደዱት በዚህ ሁኔታም የጋይ ሰዎች ከከተማዬቱ እንዲርቁ ተደረገ።
 17 እስራኤልን ለማሳደድ ከጋይና ከቤቱል ያልወጣ ወንድ አልነበረም፤ ከተማዬቱንም ከፍተው ትተው እስራኤልን ማሳደድ ያዙ።
 18 አገዚአብሔርም ኢ.ያ.ሱን "ከተማዬቱን በእጅህ አሳልፈ አስጥላለሁ፤ የያዘሽውን ጦር ወደ ጋይ አነጣጠር" አለው፤ ኢ.ያ.ሱም ጦሩን ወደ ጋይ አነጣጠረ።
 19 ይህን እንዳደረገም ያደራጁት ሰዎች ከተደበቁበት ሰፍራ በፍጥነት ወጥተው ወደ ፊት ሮጡ፤ ገብተው ከተማዬቱን ያዟት፤ ወዲያውኑም በእሳት አቃጠሏት።
 20 የጋይ ሰዎች ወደ ጓላ ዞረው ሲመለከቱ የከተማዬቱ ጢስ ወደ ሰማይ ሲወጣ አዩ፤ ወደ ምድረ በዳ ይሸሹ የነበሩት እስራኤላውያን ፈታቸውን ሰላዞሩባቸውም፤ በየትኛውም በኩል ማምለጫ መንገድ አልነበራቸውም።
 21 ኢ.ያ.ሱና እስራኤል ሁሉ ያደራገጡ ጦር ከተማዬቱን መያዙ ንፍ ጢሱ ወደ ላይ ሞውጣዩን ሲያዩ፤ ወደ ጓላ ተመልሰው በጋይ ሰዎች ላይ አደረ ጣሉባቸው፤
 22 ያደራጁትም ሰዎች እንደዚሁ ከከተማዬቱ ወጥተው መጠባቸው፤ በእስኪላስራኤላውያን በዚያም በዚህም ስለ ከበደቸው የጋይን ሰዎች ከመካከል አደረጓቸው፤ እስራኤላውያንም ሰዎቹን ፈጀቸው፤ አንድ እንኳ የተረፈ ወይም ያመለጠ አልነበረም፤
 23 ነገር ግን የጋይን ንጉሥ ከነሕይውቱ ይዘው ወደ ኢ.ያ.ሱ አመጡት።
 24 እስራኤላውያን የጋይን ወንዶች ሁሉ ባሳደዱቸው ሚዳና ምደረ በዳ ከጨረሷቸውና እያንዳንዳቸውንም በሰይፍ ከፈጁ በኋላ፤ ወደ ከተማዬቱ ተመልሰው በዚያ ያገኙትን ሁሉ ገደሉ።
 25 በዚያች ዕለት የጋይ ሰዎች ሁሉ

8+14 ዘፀ11:1
 መሳ20:34
 8+15 ኢሱ15:61
 16+1 18+12
 መሳ20:36
 8+16 መሳ20:31
 8+18 ቀ+26
 ዘፀ4:2 17+9
 12 ኢዮ41:26
 መዝ35:3
 8+19 ቀ+8
 መሳ20:33
 8+20 መሳ20:40
 8+22 ዘፀ7:2
 ኢሱ10:1
 8+23 19መ:15+8
 8+25
 ዘፀ20:16-18
 8+26 ቀ+18
 ዘፀ17:12
 ዘዮ21:2
 8+27 ቀ+2
 8+28 ዘፀ35:20
 ዘዮ31:10
 ዘፀ13:16
 ኢሱ7:21 10+1
 ኢር49:3
 8+29 ዘፀ21:23
 24መ:18+17
 ዮሐ19:31
 8+30 ቀ+33
 ዘፀ20:24
 ዘፀ11:29
 8+31 ዘፀ20:25
 ዘፀ27:6-7
 8+32 ዘፀ27:8
 8+33 ዘሌ16:29
 ዘፀ 11:29
 31:12 ዮሐ4:20
 8+34 ዘፀ28:61
 31:11

አለቁ፤ የወንዶቹና የሴቶቹም ብዛት ዐሥራ ሁለት ሺህ ነበር።
 26 ኢ.ያ.ሱ በጋይ የሚኖሩትን ሰዎች ሁሉ ፈጽሞ እስኪያጠፋቸው ድረስ ጦር ያነጣጠረባትን እጁን አላጠፈም ነበር።
 27 እስራኤላውያንም አገዚአብሔር ኢ.ያ.ሱን ባዘዘው መሠረት፤ በከተማዬቱ ያገኙትን እንስሳትና ምርኮ ብቻ ለራሳቸው አደረጉ።
 28 በእዚህ ኢ.ያ.ሱ ጋይን አቃጠላት፤ እስከ ዛሬ እንደሚታየውም ለዘላለም የዐመድ ቀላልና ባድማ አደረጋት።
 29 የጋይንም ንጉሥ በዛፍ ላይ ሰቀለው፤ ፊላውንም እስኪመሸ ድረስ እዚያው አንዳለ ተወው፤ ፀሐይ ስትጠልቅም፤ ኢ.ያ.ሱ ራሳውን እንዲያጠፋትና በከተማው በር ላይ እንዲጥሉት አዘዘ፤ የተልልቅ ድንጋይ ቀላልም ከመረባት፤ ይህም እስከ ዛሬ ድረስ እዚያው ይገኛል።
 ቃል ኪዳን በጌባል ተራራ ታደሰ።
 30 በዚያም ኢ.ያ.ሱ በጌባል ተራራ ላይ ለእስራኤል ስምላክ ለአገዚአብሔር መሠዊያን ሠራ።
 31 መሠዊያውንም የሠራው የአገዚአብሔር ባሪያ ሙሴ፤ እስራኤላውያንን ባዘዘቸው መሠረት ሲሆን፤ ይህንም የሠራው በሙሴ የሕግ መጽሐፍ እንደ ተጻፈው ባለተጠረበና የብረት መሠሪያ ባልነካው ድንጋይ ነው፤ በዚህም ላይ የሚቃጠል መሥዋዕት አቀረቡ፤ የኅብረት መሥዋዕትም ሠው።
 32 ኢ.ያ.ሱም ሙሴ የጻፈውን የሕግ መጽሐፍ እስራኤላውያን አያዩ በድንጋዮች ላይ ቀረጸው።
 33 እስራኤል በሙሉ መጻተኛውም ሆነ ተወላጁ፤ ሽማግሌዎቻቸውም ሆነ ሹማምታቸው እንዲሁም ዳኞቻቸው የአገዚአብሔርን የቃል ኪዳን ታቦት ወደ ተሸከሙት ሊዋዩ ያን ከሆናት ፈታቸውን አዙረው፤ በታቦቱ ግራና ቀኝ ቆመው ነበር።
 የአገዚአብሔር ባሪያ ሙሴ የእስራኤልን ሕዝብ እንዲባርኩ መመሪያ በሰጠ ጊዜ፤ አስቀድሞ ባዘዘው መሠረት፤ ግማሹ ሕዝብ በገሪዛን ተራራ፤ ግማሹ ደግሞ በጌባል ተራራ ፊት ለፊት ቆመ።
 34 በዚህ በኋላ ኢ.ያ.ሱ፤ የሕጉን ቃላት
 * 8+26 የዕብራይስጡ ቃል አንድን ሰው ወይም ነገር ሙሉ በሙሉ በማጥፋት ለአገዚአብሔር መስጠት ማለት ነው።
 * 8+31 በትውፊት የሰላም መሥዋዕት ይባላል።

8+30 ኢ.ያ.ሱ ... መሠዊያን ሠራ፤ ይህ መሠዊያ የመሥራትና ሕጉን የማንበብ (ቀ 34) ተከታታይ ታሪካዊ ክፍል መጽሐፈ ኢ.ያ.ሱን ለመረጋገጥ የሚያስችሉ አፊት መርሶችን ይገልጻል። (1) የተሰፋይቱን ምድር ሙረስ የሚቻለው የአገዚአብሔርን ቃል ኪዳን በግወጅና በመታዘዝ ነው (ዘፀ 30:15-18)።
 (2) እስራኤላውያን ምንጊዜም ወደ አገዚአብሔር ሊቀርቡ የሚችሉት በእምነት መሥዋዕት በማቅረብና በደም ስርየት ነው (ቀ 30-31)።
 (3) የአገዚአብሔር በረከት በቀጣይነት የሚዘልቀው ከልብ በመነጨ እምነትና ፍቅር እርሱን አጥብቆ በመያዝ ነው (ዘፀ 28-29፤ 30:11-20፤ ኢሱ 7:1-26

እና ማብ ይመ)። በከነዓን ሕይወት፤ በረከት፤ ሰላምና ድነት ሁኔታዎችን በማሟላት ላይ የተወሰኑ ነበሩ። ከአገዚአብሔር ጋር ያለውን የቃል ኪዳን ግንኙነት እንዳለ ለመጠበቅ ከመሥዋዕት ጋር ተያይዞ ባለው በአገዚአብሔር የተሰፋ ቃል፤ በደም ስርየትና በትእዛዛቱ ማመን እጅግ አስፈላጊ ነገር ነው (ዘፀ 29:18-21)።
 (4) ተጽፎ የሚገኘው የአገዚአብሔር ቃል ለሕዝቡ የመጨረሻው ባለሥልጣንና የእርሱን በረከትም ሆነ እርግማን የሚካፈል ሁኔታን የመሠረት ነው (ቀ 31-32:34፤ 1:8 ይመ፤ ከዘፀ 27-30፤ ከማቴ 7:24-27 ጋር ያንጸጽሩ)።

በሙሉ ማለትም በረከቱንና መርገሙን ሁሉ ልክ በሕጉ መጽሐፍ እንደተጻፈው አነበበ።³⁵ ኢ.ያሱ በመላው የእስራኤል ጉብኤ ፊት ሴቶችን ሕፃናትና በመካከላቸው የኖሩ መጻተኞች ባሉበት ያነበበው ሲሆን እንደምሳይ ቀር ሙሴ ያዘዘውን ቃል ሙሉ በሙሉ ነበር።

የገባዎን ሰዎች የፈጸሙት ማታለል

9 በዮርዳኖስ ምዕራብ ባለው በተራራማው አገር በቁላማው ምድር እንዲሁም እስከ ሊባኖስ በሚደርሰው በመላው በታላቁ ባሕር፤ ዳርቻ የነበሩት የኬጢያውያን የአሞራውያን የክነዳናውያን የፊርዛውያን የኤዊያውያን የኢያሱሳውያን ነገሥታት ይህን በሰሙ ጊዜ ሂ.ያሱንና እስራኤልን ለመውጋት በአንድነት መጡ።

የገባዎን ሰዎች ግን ኢ.ያሱ በኢያሪኮና በጋይ ላይ ያደረገውን በሰሙ ጊዜ ሲሆን ለማታለል ፈለጉ ስለዚህም ያረጀ ሰልቻና የተጣፈ አሮጌ የወይን ጠጅ አቀማጽ በአህያ የጫነጀ መልእክተኛ መሰለው ሄዱ።⁵ ሰዎቹም ያረጀና የተጠጋገነ ነጠላ ጫማ አድርገዋል፤ አሮጌ ልብስ ለብሰዋል፤ ለሰንቅ የያዙት እንጀራም በሙሉ የደረቀና የሻገተ ነበር። ማዚያም ኢ.ያሱ ወደ ሰፈረበት ወደ ጌልገላ ሄደው ኢ.ያሱንና የእስራኤልን ሰዎችን "የመጣነው ከሩቅ አገር ነው፤ ከእኛ ጋር ቃል ኪዳን ግብ" አሏቸው።

የእስራኤልም ሰዎች ለኤዊያውያን "እናንተ የምትኖሩት እዚሁ ቅርብ ቢሆንን? ታዲያ ከእናንተ ጋር እንዴት ቃል ኪዳን እንገባለን?" አሏቸው።

ኢ.ያሱም ኢ.ያሱን "እኛ ባሪያዎችህ ነን" አሉት።

ኢ.ያሱ ግን "እናንተ እነማን ናችሁ? የመጣችሁትን ከየት ነው?" ሲል ጠየቃቸው።

ኢ.ያሱም እንዲህ ብለው መለሱለት፤ "እኛ ባሪያዎችህ የአማካኝነት የእግዚአብሔርን ዝና ሰምተን፤ እጅግ ሩቅ ከሆነ አገር መጥተናል፤ ዝናውንና በግብፅ ያደረገውንም ሁሉ ሰምተናል፤¹⁰ እንዲሁም ከዮርዳኖስ ማዶ ባሉት በሁለቱ የአሞራውያን ነገሥታት ማለትም በሐሲቦን ንጉሥ በሲዎን፤ አስታሮትን ይገዛበነበረው በባላንንጉሥ በዐግ ያደረገውን ሁሉ ነው።¹¹ ሽማግሌዎቻችንና የአገራችን የሚኖሩት ሁሉ ለመንገዳችሁ የሚሆን ሰንቅ ያዙ፤ ሄዳችሁም ተገናኝቸው፤ እኛ ባሪያችሁ እንሆናለን፤ ከእኛ ጋር ቃል ኪዳን ግብ በሉአቸው" አሉ።¹² ይህ የያዘነው እንጀራ ወደ እናንተ ለመምጣት

8+35 ዘፀ12:38፤ ዘፀ31:12
9+1 ቍ7፤ ዘፀ13:7፤ ዘፀ13:17፤
34+6፤ ዘፀ3:25፤ ኢሉ3+10፤ 11+19
9+3 ቍ17፤ ዘፀ12:8፤
ኢሉ8+1፤ 10+10፤ 11+19፤ 18+25፤
21+17፤
24ሙ2+12፤
5+25፤ 20+8፤
15፤34፤ 9+2፤
1ዜ58+29፤
14+16፤ 16+39፤
21+29፤
2ዜ51+3፤
ዐ3+7፤
ኢሉ28+21፤
ኢር28+1፤ 41+12
9+6 ቍ22፤
ዘፀ26+28፤
ዘፀ11+30
9+7 ቍ1፤
ዘፀ23+32፤
1፤75፤12
9+8 2፤710+5
9+9 ቍ24፤
ዘፀ20+15፤
ዘፀ23+22
9+10 ዘፀ21+24፤
25፤33፤35፤
21፤24፤35፤
ኢሉ2+10

9+14 ዘፀ16+28፤ ዘፀ27+21
9+15 ቍ3፤7፤21፤
ኢሉ10፤14፤
11+19፤
መሰ1፤21፤
24ሙ21፤2፤
24+1፤
መዝ106+34
9+16 ቍ22
9+17
ኢሉ15+9፤60፤
18+14፤15፤25፤
መሰ18+12፤
1ሳሙ6+21፤
7፤2፤ 24ሙ4+2፤
23+37፤
መዝ132+6፤
ኢር26+20
9+18 ቍ15፤
ዘፀ15+24፤
መሰ21+1፤7፤18፤
1ሳሙ20+17፤
መዝ154፤
9+20 ዘፀ24+8
9+21 ቍ15፤
ዘፀ29+11
9+22 ቍ6፤16

ከቤታችን በተነሣንበት ቀን ትኩስ ነበር፤ አሁን ግን እንዴት እንደ ደረቀና እንደሻገተ ተመልከቱ።¹³ እነዚህ የወይን ጠጅ አቀማጽዎቻችን ያን ጊዜ ስንሞላቸው አዲስ ነበሩ፤ አሁን ግን እንዴት እንደተቀዳደዱ ተመልከቱ፤ ልብሳችንና ጫማችንም ብዙ መንገድ በመጓዛችን አልቀዋል።

የእስራኤልም ሰዎች ከሰንቃችው ላይ ጥቂት ወሰዱ፤ ስለ ጉዳዩ ግን እግዚአብሔርን አልጠየቁም ነበር።¹⁵ ኢ.ያሱም በሰላም ለመኖር የሚያስችላቸውን ቃል ኪዳን ከእነርሱ ጋር አደረገ፤ የጉባኤውም መሪዎች ይህንን በመሐላ አጸኑላቸው።

የእስራኤላውያን ከገባዎን ሰዎች ጋር ቃል ኪዳን ካደረጉ ከሦስት ቀን በኋላ ሰዎቹ እዚያው አጠገባቸው የሚኖሩ ነረቤቶቻቸው መሆናቸውን ሰሙ።¹⁷ ስለዚህ እስራኤላውያን ተጉዘው በሦስተኛው ቀን ገባዎን ከፈራገ ብኢሮትና ቂርያት ይዳይሪም ወደ ተባሉት የገባዎን ሰዎች ወደሚኖሩባቸው ከተሞች መጡ።¹⁸ ሆኖም እስራኤላውያን አልወጓቸውም፤ የጉባኤው መሪዎች በእስራኤል ስምላክ በእግዚአብሔር ስም ምለሰላቸው ነበርና።

ማኅበሩም ሁሉ በመሪዎቹ ላይ አጉረመረሙ፤¹⁹ ገር ግን መሪዎቹ ሁሉ ለማኅበሩ እንዲህ ሲሉ መለሱ፤ በእስራኤል ስምላክ በእግዚአብሔር ስም ስለማልንላቸው አሁን ጉዳት ልናደርስባቸው አንችልም፤²⁰ እንዲሁ እናደርግላቸዋለን፤ የገባንላቸውን መሐላ በማፍረስ ቀጣ እንዳይደርስበን በሕይወት እንዲኖሩ እንዲሁ እንተዋቸዋለን፤²¹ ነገር ግን ለማኅበረ ሰቡ በሙሉ ዕንጨት እየቆረሙ ውሃ እየቀዱ ይኑሩ።²² ስለዚህ መሪዎቹ የገቡላቸው ቃል ተጠበቀ።

ስለዚህም ኢ.ያሱ የገባዎንን ሰዎች ጠርቶ እንዲህ አላቸው፤ "እዚሁ አጠገባችን መኖራችሁ የታወቀ ሆኖ ሳለ፤ የምንኖረው ከእናንተ በራቀ ስፍራ ነው፤ ብላችሁ ያታለላችሁን ለምንድን ነው?"²³ ስለዚህ አሁን የተረገማችሁ ናችሁ፤ ጥቂቶቻችሁም ለእምላክ ቤት ምን ጊዜም ዕንጨት ቂርቶት ውሃ ቀጂ ባሮች ትሆናላችሁ።

ኢ.ያሱም ለኢ.ያሱ እንዲህ ብለው መለሱለት፤ "እምላክ እግዚአብሔር ባሪያውን ሙሴን እንዳዘዘው ምድሪቱን በሙሉ

9+23 ዘፀ9+25 9+24 ቍ9
9+9፤ የሚድትራኒያን ባሕር ነው።
ደፃ4 አብዛኞቹ የዕብራይስጥ ቅጂዎች ከዚህ ጋር ይስማማሉ፤ ነገር ግን እንዳንድ የዕብራይስጥ ቅጂዎች የቩልጊት፤ የሱርስት ትርጉም እንዲሁም የሰብዓ ሊቃ ናት ቅጂ፤ ጳጳሪያስ ፊልጋቸውን ነገር አዘጋጁ፤ በአሁኖቻቸውም ላይ ጫኑ ይላሉ።

9+14 እግዚአብሔርን አልጠየቁም ነበር፤ ኢ.ያሱና የእስራኤል መሪዎች ገባዎቻችንን በተመለከተ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማወቅ ሳይጸልዩና ሳይፈልጉት ፈሩ። ሊያፈርሱት የማይችሉትን ቃል ኪዳን በድፍረት ፈጸሙ (ቍ 18)። ይህ ባለማስተዋል የተደገፈ ውሳኔ በዘጸ 7 የተከለከለውን ድርጊት ማለትም እግዚአብሔርን

የማያመልኩት ከነፃናውያን በእስራኤላውያን መካከል እንዲገቡ አድርጓል። በማናቸውም የሕይወት ውሳኔ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማወቅ መሻት እንዲሁም ጥበብና ምሪት እንዲሰጡን መጸለይ ይገባናል፤ ይህን ብናደርግ ከጸጸትና ከሐዘን እንድናለን።

ልእናንተ እንደሚሰጣችሁና ነዋሪዎቿንም ከፊታችሁ እንደሚያጠፋቸው በእርግጥ ልእኛ ለባሪያዎችህ ተነግሮናል፤ ስለዚህ ልእናንተ የተነሣ ለሕይወታችን በመሥጋት ይህን አድርገናል።²⁵ እነዚህ አሁን በእጅህ ውስጥ ነን፤ በኋላ ትክክል መስሎ የታየህን ነገር ሁሉ አድርግብን።”

²⁶ስለዚህ ኢያሱ የገባዎንን ሰዎች ከእስራኤላውያን እጅ አዳናቸው፤ እነርሱም አልገደሏቸውም።²⁷ በዚያችም ዕለት ኢያሱ የገባዎንን ሰዎች ለማሳበረሰቡና እግዚአብሔር በሚመርጠው ስፍራ ለሚቆመው የእግዚአብሔር ለሆነው መሠዊያ እስከ ዛሬ ድረስ ዕንጨት ቈራጮችና ውሃ ቀጂዎች አደረጋቸው።

ፀሐይ ቆመች

10 የኢየሩሳሌም ንጉሥ አዶኒደዴቅ፣ ኢያሱ ጋይን ይዞ እንደ ደመሰሳት፣ እንደዚሁም በኢያሪኮና በንጉሥዋ ላይ ያደረገውን ሁሉ፣ በጋይና በንጉሥዋ ላይ ማድረጉን፣ የገባዎን ሰዎችም ከእስራኤል ጋር የሰላም ውል አድርገው በአጠገባቸው መኖራቸውን ሰማ፤² በዚህም እርሱና ሕዝቡ ደነገጡ፤ ምክንያቱም ገባዎን እንደ ነገሥታቱ ኩተማ ሁሉ ታላቅ ከተማ፣ በሰፋቷም ከጋይ የምትበልጥ፣ ሰዎቿም ብርቱ ተዋጊዎች ነበሩ።³ ስለዚህ የኢየሩሳሌም ንጉሥ አዶኒደዴቅ፣ ሆሃም ወደ ተባለው የኬብሮን ንጉሥ ጴርአም ወደ ተባለው የየርሙት ንጉሥ፣ ያፌዓ ወደ ተባለው የላኪሶ ንጉሥና ዳቤር ወደተባለው የዴግሎን ንጉሥ በመላክ፣ “ወደዚህ ወጥታችሁ አግዙኝ፤ ከኢያሱና ከእስራኤላውያን ጋር ሰላምን መሥርታላችና ገባዎንን እንምታ” አላቸው።

ከዚያም አምስቱ የአዋራውያን ነገሥታት ማለት የኢየሩሳሌም ንጉሥ፣ የኬብሮን ንጉሥ፣ የየርሙት ንጉሥ፣ የላኪሶ ንጉሥና የዴግሎን ንጉሥ ያላቸውን አስተባብረው፤ ሰራዊታቸውንም ሁሉ ይዘው በመውጣት ገባዎንን ወንት።

9+25 ዘፍ16+6፤
ኢር26+14
9+27 ዘፀ1+11፤
ዘፀ12+5፤ 29+11
10+1 ቀ+3፤
ዘጸ20+16፤
ኢሱ8+1፤22፤
9+3፤15፤ 12+10፤
15+8፤63፤
18+28 መሳ1+7
10+3
4+5፤23፤31፤34፤
36፤38፤
ዘፍ13+18፤
ኢሱ11+21፤
12፤11፤-13፤
13፤26፤
15፤7፤35፤39፤49፤
21፤15፤29፤
መሳ1+11፤
23፤14፤+19፤
1ዜ56+58፤
2ዜ51+19፤
25፤27፤ 32፤9፤
ዐ11፤+29፤30፤
ኢሳ36+2፤ 37+8፤
ኢር34+7፤
ሚክ1፤13፤
9+3፤15፤ 12፤10፤
15፤8፤63፤
18+28 መሳ1+7፤
10+4 ኢሱ9+15
10+5 ቀ+16፤
ዘፍ13+29፤
ዘፀ1+7
10+6 ዘፀ11+30
10+7 ኢሱ8፤1
10+8 ዘጸ3+23
7+24፤ ኢሱ1+9፤
2+24
10+10
4+16፤17፤21፤
ዘፀ14+24፤
ዘጸ7፤23፤
ኢሱ9+3፤ 12፤16፤
15፤35፤41፤
16፤3፤5፤
18፤13፤14፤
21፤22፤
14፤መ፤13፤18፤
17፤1፤ 15፤9፤17፤
1ዜ56+68፤
10+10 1ዜ

“የገባዎንም ሰዎች በጌልገላ ወደ ሰፈረው ወደ ኢያሱ፣ “በተራራማው አገር የሚኖሩ የአዋራውያን ነገሥታት ኅይሳቸውን አስተባብረው ተሰልፈውብናል፤ እኛን ባሮችህን አትተወን፤ ርዳን፤ ፈጥነህ በመድረስም አድነን” ሲሉ ሳኩበት።

ስለዚህ ኢያሱ ምርጥ የሆኑትን ተዋጊዎች ሁሉ ጨምሮ ሰራዊቱን በመሉ ይዞ ከጌልገላ ወጣ።⁸ እግዚአብሔርም ኢያሱን “አትፍራቸው፤ ሁሉንም አሳልፌ በእጅህ ሰጥቻቸዋለሁ፤ አንዳቸውም እንኳ ሊቋቋሙህ አይችሉም” አለው።

ኢያሱ ከጌልገላ ሊለቱን ሁሉ ሲገሠግሥ አድሮ ድንገት ወረራቸው።¹⁰ እግዚአብሔርም የአዋራውያንን ነገሥታት በእስራኤል ፊት አሸበራቸው፤ በገባዎን እጅግ መታቸው፤ ወደ ቤትሐሮን በሚያስወጣውም መንገድ ሽቅብ ተከተላቸው፤ እስከ ዓዜቱን እስከ መቄዳም ድረስ አሳድዶ መታቸው።¹² ከቤተሐሮን ወደ ዓዜቃ ቀላቀላ በሚወስደው መንገድ ላይ፣ ከእስራኤላውያን ፊት በሚሸቡበት ጊዜ፣ እግዚአብሔር ከሰማይ ትልልቅ የበረዶ ድንጋይ አወረደባቸው፤ በእስራኤላውያን ሰይፍ ካልቀት ይልቅ በወረደው የበረዶ ድንጋይ ያለቁት በልጠው ተገኙ።

¹² እግዚአብሔር አዋራውያንን ለእስራኤል አሳልፎ በሰጠባት ዕለት፣ ኢያሱ እግዚአብሔርን በእስራኤል ፊት እንዲህ አለው፦

“ፀሐይ ሆይ፤ በገባዎን ላይ ቁሚ፤ ጨረቃም ሆይ፤ በኤሎን ሸለቆ ላይ ቀጥ በዩ፤”

¹³ ስለዚህ ሕዝቡ ጠላቶቹን እስኪበቀሉ ድረስ።

9፤24፤ 2ዜ58+5፤ 11፤9፤ 25፤13፤ ዐ11፤+30፤ ኢር34፤7 10፤11 ዘፀ9፤18፤ መሳ5፤20፤ መዝ18፤12፤ ኢሱ28፤2፤17፤ 32፤19፤ ሕዝ13፤11፤13 10፤12 ኢሱ19፤42፤ 21፤24፤ መሳ1፤35፤ 12፤12፤ 14፤መ፤14፤31፤ 1ዜ56፤69፤ 8፤13፤ 2ዜ51፤10፤ 28፤18፤ አጦ2፤9፤ 10፤13 24፤መ፤1፤18፤ ኢሳ38፤8፤ ለፀን፤11

፡10፤1 የዕብራይስጡ ቃል በዚህም ሆነ በቀጥጥር 28፤35፤37፤39 እና 40 ላይ መሉ በሙሉ በማጥፋት ለእግዚአብሔር መስጠት ማለት ነው። ፡10፤13 ይግም ሕዝቡ እስኪያሸንፍ ድረስ

10+8 አትፍራቸው፤ እስራኤላውያን ከገባዎናውያን ጾቃ ቃል ኪዳን በማድረግ በሳሳቱም (ቀደም ብሎ ያለውን ማብ ይመ)፤ ሕዝቡ ጠላቶቻቸውን እንዲከላከሉ ረዳቸው (ከ9፤18-20 ጋር ያነጻጽሩ)። ብዙውን ጊዜ ሳናስተውል የእግዚአብሔርን ፍጹም ፈቃድ እንድንገኝት የሚያደርጉን ውድቀቶች፣ እርሱ ለእኛ ያለውን ታማኝነትና ፍቅር መግለጫ በማድረግ እግዚአብሔር ይጠቀምባቸዋል።

10+12 ኢያሱ እግዚአብሔርን ... እንዲህ አለው፡ ኢያሱ ታምራት እንዲሆን ጸለየ፣ እግዚአብሔርም ጸሎቱን ሰማው። አማኞች እግዚአብሔር ስለ እነርሱ ባልተለመደ መንገድ ታምሮን እንዲያደርግ ከመጸለይ ማመንታት የለባቸውም። የእግዚአብሔር ርሕዝብ ከፋት በበሳባትና ጠላት በሆነ ዓለም ውስጥ ይኖራሉ፤ በሕይወታቸው ያለውን የእግዚአብሔርን ዕላማና ዕቅድ ይፈጽሙ ዘንድ እንዲህ ዐይነት

ተግዳሮቶችን ችግሮችን ለማሸነፍ አንዳንድ ጊዜ ታምራቶች ያስፈልጋሉ።

10+13 ፀሐይ ባለችበት ቆመች፡ ታምራት ከመሆኑ በቀር የቀኑን ብርሃን ለማስረዘም እግዚአብሔር የተጠቀመበት ዘዴ በግልጽ አልተጠቀሰም። እግዚአብሔር ይህን ያደረገው ምናልባት መሬት በፀሐይ ዙሪያ የምታደርገውን የመዞር ፍጥነት ለማዘግየት ፀሐይ ወደማትጠልቀበት ወደ ሰሜን ዋልታ ዘንግ መሬትን ዘንበል በማድረግ፣ አለዚያም የፀሐይ ጨረር እንዲታጠፍ ሆኖ አቅጣጫውን በመቀየር ሊሆን ይችላል። የትኛውንም መንገድ ይጠቀም እግዚአብሔር ቀኑ እንዲረዝም ያደረገው ለተጸለየው ጸሎት አስደናቂ መልስ መስጠቱ ነው (ቀ፤ 12-14)። ዓለምንና የሰማይን ሰራዊት ከነተግባራቸው የፈጠረ አምላክ የተፈጥሮ እንቅስቃሴያቸውን ለራሱ ዐላማ ማዘግየትም ሆነ ማገድ ይችላል (ከኢሳ 38፤7-8 ጋር ያነጻጽሩ)።

ፀሐይ ባለችበት ቆመች፤
ጨረቃም አልተንቀሳቀሰችም።
ይህም በየሻር መጽሐፍ ተጽፎ ይገኛል።
ፀሐይ በሰማይ መካከል ቆመች፤
ለመጥለቅም ሙሉ ቀን ፈጀባት።
¹⁴እግዚአብሔር የሰውን ቃል የሰማበት
እንደዚያ ያለ ሰለት ከዚያ በፊትም ሆነ ከዚያ
በኋላ አልነበረም፤ እግዚአብሔር ለእስራኤል
ተዋግቶ ነበርና።
¹⁵ከዚያም ኢያሱ ከመላው እስራኤል ጋር
ጌልገላ ወዳለው ሰፈር ተመለሰ።

**አምስቱ የአምራውያን ነገሥታት
ተገደሉ**

¹⁶በዚህ ጊዜ አምስቱ የአምራውያን
ነገሥታት ሸሽተው በመቄዳ ዋሻ ተደብቀው
ነበር። ¹⁷ኢያሱም አምስቱ ነገሥታት በመ
ቄዳ ዋሻ ውስጥ ተደብቀው መገኘታቸውን
ሰማ፤ ¹⁸እንዲሁም አለ፤ "ትላልቅ
ድንጋዮች ወደ ዋሻው አፍ አንከባሉ፤ ጠባቂ
ሰዎችንም በዚያ አቁሙ፤ ¹⁹ጠላቶቻችሁን
አሳዱአቸው እንጂ ችላ አትበሉ፤
ከበስተኋላ ሆኖችሁም አደጋ ጣሉባቸው፤
ወደ ከተዋቻቸው እንዳይገቡ ክልክሏቸው፤
እነሆ፤ እግዚአብሔር ዘምላካችሁ በእጃችሁ
አሳልፎ ሰጥቶአቸዋልና።"

²⁰ስለዚህ ኢያሱና እስራኤላውያን
እስከ መጨረሻው ደመሰሷቸው፤ የተረፉት
ጥቂቶቹ ግን ወደ ተመሸት ከተዋቻቸው
ለመድረስ ቻሉ። ²¹ከዚያም ሰራዊቱ ሁሉ
በደንና ተመልሶ፤ ኢያሱ ወደ ሰፈረበት
ወደ መቄዳ መጣ፤ በእስራኤላውያንም ላይ
አንዲት ቃል የተናገረ ሰው አልነበረም።

²²ኢያሱም፤ "ዋሻውን ከፍታችሁ
እነዚያን አምስቱን ነገሥታት አውጥታችሁ
አምራችን አላቸው። ²³እነርሱም አምስቱን
ነገሥታት ማለትም የኢየሩሳሌምን
ንጉሥ፤ የኪብሮንን ንጉሥ፤ የዶርሙትን
ንጉሥ፤ የላኪሶንን ንጉሥ የዔግሎንን
ንጉሥ አውጥተው አመጡለት። ²⁴እነዚህን
ነገሥታት ባመጡለትም ጊዜ፤ ኢያሱ
መላውን የእስራኤልን ወንዶች ከጠራ በኋላ
አብረውት የመጡትን የጦር አዛዦች፤
"ወደዚህ ቅርቡና እግሮቻችሁን በእነዚህ
ነገሥታት አንገት ላይ አድርጉ" አላቸው፤
እነርሱም ወደ ፊት ቀርበው እግራቸውን
በነገሥታቱ አንገት ላይ አሳርፉ።

²⁵ኢያሱም፤ "አትፍር፤ አትደንግጡ፤
በርቱ፤ ጽኑ፤ እንግዲህ በምትወንቸው
ጠላቶች ሁሉ ላይ እግዚአብሔር እንደዚሁ
ያደርጋልና" አላቸው። ²⁶ከዚያም ኢያሱ
ነገሥታቱን መትቶ ገደላቸው፤ በአምስትም
ነፍሶች ላይ ሰቀላቸው፤ ራሳቸውም እስኪመሸ
ድረስ አልወረደም ነበር።

²⁷ፀሐይ ለመጥለቅ በማዘቅዘቅ ላይ
ሳለች ኢያሱ ትእዛዝ ሰጠ፤ ከዚያም
የነገሥታቱን ራሳ ከነፍሹ ላይ አውርደው
ቀድሞ ተደብቀው ወደነበሩበት ዋሻ
ውስጥ ጣሏቸው። በዋሻውም አፍ ትልልቅ

10+14 ቀ+42+
ዘ014+14+
መዝ106+43+
136+24+
ኢ063+10+
ኤር21+5
10+15 ቀ+43
10+16
መዝ68+12
10+20
ዘ820+16+
2ዜ511+10+
ኤር4+5+ 5+17+
8+14+ 35+11
10+24 ዘ87+24+
24መ+22+40+
መዝ110+1+
ኢ051+23+
ሚል4+3
10+25 ዘ831+6
10+27
ዘ835+20+
ዘ821+23

10+28
ቀ+30+32+35+39+
ዘ820+16+
ኢ06+21
10+29
ዘ7+33+20
10+31 ቀ+3
10+33
ኢ0+12+12+
16+3+10+
21+21+
መሳ1+29+
24መ+5+25+
1579+15+
1ዜ56+67
10+34 ቀ+3
10+36
ዘ9+13+18+
ኢ0+14+13+
15+13+ 20+7+
21+11+ መሳ16+3
10+37 ቀ+28
10+38 ቀ+3
10+39 ቀ+28
10+40 ዘ9+12+9+
ዘ81+7+ 7+24+
20+16+17+
ኢ0+12+8+
15+19+21+
18+25+ 19+8+
14መ+30+27
10+41 ዘ9+14+7+
10+19+
ኢ0+11+16+
15+51

ድንጋዮች አናር፤ ድንጋዮቹም እስከ ዛሬ
ድረስ በዚያ ይገኛሉ።

²⁸በዚያች ዕለት ኢያሱ መቄዳን ያዘ፤
ከተማዬቴንና ንጉሥዋንም በሰይፍ ስለት
መታ፤ አንድም ሰው ሳያስቀር በውስጧ
ያለውን ሁሉ ፈጽሞ ደመሰሰ፤ በኢያሪኮ
ንጉሥ ላይ ያደረገውንም ሁሉ፤ በመቄዳ
ንጉሥ ላይ አደረገ።

የደቡብ ከተሞች መያዝ

²⁹ከዚያም ኢያሱና ከእርሱ ጋር የነበሩት
እስራኤላውያን በሙሉ ከመቄዳ ወደ ልብና
አለፉ፤ ወንትም። ³⁰እንዲሁም እግዚአብሔር
ከተማዬቴንና ንጉሥዋን በእስራኤል እጅ
አሳልፎ ሰጣቸው፤ ኢያሱ ከተማዬቴንና
በውስጧ ያለውን ሁሉ በሰይፍ ስለት አጠፋ፤
አንድም ሰው አሳስተረፈም፤ በኢያሪኮ
ንጉሥ ላይ ያደረገውንም በልብና ንጉሥ
ላይ ደገመው።

³¹ከዚያም ኢያሱና ከእርሱ ጋር የነበሩት
እስራኤላውያን በሙሉ ከልብና ወደ ላኪሶ
አለፉ፤ ወንትም። ³²እግዚአብሔር ላኪሶን
አሳልፎ ለእስራኤል ሰጠ፤ ኢያሱም በሁሉ
ተኛው ቀን ያዛት፤ በልብና እንዳደረገው
ሁሉ እዚህም ከተማዬቴንና በውስጧ ያለውን
ሁሉ በሰይፍ ስለት ፈጃቸው። ³³በዚህ ጊዜ
የጊዘር ንጉሥ ሆራም ለኪሶን ለመርዳት
መጣ፤ ኢያሱ ግን አንድ እንጂ ሳያስተርፍ
ንጉሡንና ሕዝቡን መታቸው።

³⁴ከዚያም ኢያሱና ከእርሱ ጋር
የነበሩት እስራኤላውያን በሙሉ ከላኪሶ
ወደ ዔግሎን አለፉ፤ ወንትም። ³⁵በዚያት
ዕለት ያዘት፤ በሰይፍም ስለት አጠፋ፤
በላኪሶ እንዳደረገት ሁሉ እዚህም በውስጧ
የመገኘትን ፈጽመው ደመሰሷቸው።

³⁶ከዚያም ኢያሱና ከእርሱ ጋር የነበሩት
እስራኤላውያን በሙሉ ከዔግሎን ወደ
ኪብሮን ወጡ፤ ወንትም። ³⁷ከተማዬቴንም
ከንጉሥዋ፤ ከመንደሮቿና በውስጧ ካሉት
ጋር ሁሉ አንድም ሰው ሳያስቀር በሰይፍ
ስለት ፈጃቸው፤ በዔግሎን እንዳደረገት
ሁሉ እዚህም ከተማዬቴንና በውስጧ ያለውን
ሁሉ ፈጽመው ደመሰሱ።

³⁸ከዚያም ኢያሱና ከእርሱ ጋር
የነበሩት እስራኤላውያን በሙሉ ወደ ኋላ
ተመልሰው ዳቤርን ወንት። ³⁹ከተማዬቴን፤
ንጉሥዋንና መንደሮቿን ይዘው በሰይፍ
ስለት ፈጃቸው፤ በውስጧ ያለውንም ሁሉ
አንድም ሳያስቀር ደመሰሱ፤ በልብናና
በንጉሥዋ እንዲሁም በኪብሮን ያደረገትን
ሁሉ እዚህም በዳቤርና በንጉሥዋ
ላይ ደገመው።

⁴⁰በዚህ ሁኔታም ኢያሱ ተራራማውን
አገር ኔጌቭን፤ የምዕራቡን ቁላና
የተራራውን ሸንተረሮች ጨምሮ ምድሪቱን
በሙሉ ከነገሥታቱ ጋር ያዘ፤ የእስራኤል
ሕምላክ እግዚአብሔር ባዘዘውም መሠረት፤
እስትንፋስ ያላቸውን ሁሉ ፈጽሞ ደመሰሰ፤
ማንንም በሕይወት አሳስቀረም፤ ⁴¹ኢያሱም

ከቃዴስ በርኔ እስከ ጋዛ እንዲሁም የነሰምን ምድር ሁሉ እስከ ገባዋን ድረስ በሙሉ ያዘ። ⁴²ኢያሱ እነዚህን ሁሉ ነገሥታትና ምድራቸውን ያሸነፈው በአንድ ዘመቻ ብቻ ነበር፤ የእስራኤል ከምላክ እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን ተዋግቶላቸዋልና።

⁴³እነዚህ በኋላ ኢያሱ ከመላው እስራኤላውያን ጋር ጌልገላ ወዳለው ሰፈር ተመለሰ።

የሰሜን ነገሥታት ድል መሆን

11 የአሦር ንጉሥ ኢያቢስ ይህን በሰማ ጊዜ፤ ወደ ማዶን ንጉሥ፤ ወደ ዮባስ ንጉሥ፤ ወደ ሺምሮን ንጉሥ፤ ወደ አዚድ ንጉሥ ላከ፤ እንዲሁም በተራራማው አገር ከኪኔሬት ደቡብ በዓረባ፤ በምዕራቡ ቁላ አገርና ከዶር ከራብታ። በስተ ምዕራብ ወዳሉት ነገሥታት ላከ፤ ³ደግሞም በምሥራቅና በምዕራብ ወደሚገኙት ወደ ከነዓናውያን፤ ወደ አሞራውያን፤ ወደ ኬዚያውያን፤ ወደ ፌርዛውያንና በኩራብታማው አገር ወደሚኖሩት ወደ ኢያቡሳውያን፤ እንዲሁም ደግሞ በምጽጳ ምድር በአርሞንዴም ተራራ ግርጌ ወዳሉት ወደ ኤዊያውያን ነገሥታት መልእክት ላከ።

እነዚህም ሰራዊታቸውን ሁሉ እጅግ ብዙ ከሆኑ ፈረሶችና ሠረገሎች ጋር ይዘው ወጡ፤ የሰራዊቱም ብዛት በባሕር ዳር እንዳለ አሸዋ ነበር። እነዚህ ሁሉ ነገሥታት እስራኤልን ለመቆጣጠር ንይላቸውን አስተባብረው በግርጌ ውሃ አጠገብ በአንድነት ሰፈሩ።

⁶እግዚአብሔር ኢያሱን፤ "እነዚህን ሁሉ ነገ በዚች ስዓት እንደ ሙት አድርጌ፤ በእስራኤል እጅ አሳልፌ ስለምሰማቸው አትፍራቸው፤ የፈረሶቻቸውን ቋንቋ ትቁርጣለህ፤ ሠረገሎቻቸውንም ታቃጥላለህ" አለው።

ስለዚህ ኢያሱና ሰራዊቱ ሁሉ በድንገት ወደ ማርን ውሃ መጥተው ወጓቸው። ⁸እግዚአብሔርም በእስራኤል እጅ አሳልፎ ስለ ሰማቸው ድል አደረጓቸው፤ ባታላቂቱ ሲዶና መንገድ መጨረሻ እስከ ግስርን፤ በስተ ምሥራቅም እስከ ምጽጳ ሸለቆ ድረስ አሳደ ዱቸው፤ ከእነርሱም በሕይወት የተረፈ አንድም ሰው አልነበረም። ⁹ኢያሱ እግዚአብሔር ባዘዘው መሠረት የፈረሶቻቸውን ቋንቋ ቁረጠ፤ ሠረገሎቻቸውንም አቃጠለ።

¹⁰በዚያን ጊዜም ኢያሱ ወደ ኋላ ተመልሶ አጽርን ያዘ፤ ንጉሥዋንም በሰይፍ ገደለው፤

10:42 ቀ፡14
10:43 ቀ፡15፤
ኢሱ5:9፤
1:4መ፡7:16፤
10:8፤ 11:14፤
13:12
11:1 ቀ፡10፤
ኢሱ12:19:20፤
15:23:25፤
19:15:25:36፤
መላ4:2:7:17:23፤
1:4መ፡12:9፤
15:74:15፤
25:715:29፤
ሃዘ11:33፤
መዘ83:9፤
ኤር49:28:33
11:2 ቀ፡16፤
ዘጥ34:11፤
ዘ8:11፤ 3:17፤
ኢሱ12:1:23፤
17:11፤ 18:18፤
19:35፤
መላ1:27፤
15:715:20፤
4:11፤ 1ዜ57:29
11:43 ኢሱ3:10፤
ዘጥ13:17፤
ዘ83:8፤ ዘ87:1፤
መላ3:3:5፤
15:79:20፤
ዘ83:8፤ ቀ፡8፤
ዘ83:14:49፤
ኢሱ15:38፤
18:26፤
መላ11:11፤
20:1፤ 21:1፤
1:4መ፡7:5:6፤
15:715:22፤
25:725:23
11:4 ዘ812:2፤
መላ7:12፤
1:4መ፡13:5
11:5 ቀ፡7፤
መላ5:19
11:6 ቀ፡9፤
ዘ849:16፤
ኢሱ2:24
11:8 ዘ8፡10:15፤
ኢሱ13:6፤
መላ18:7
11:10 ኢላ3:25፤
ኤር41:2፤ 44:18

11:11 ዘጥ31:10፤
ዘ87:2፤ 20:16-17
11:12
ዘጥ33:50-52፤
ዘ87:2
11:14 ዘ820:16
11:15 ዘ834:11፤
ዘ87:2፤ ኢሱ1:7

አጽርም ቀድሞ በእነዚህ ሁሉ መንግሥታት ላይ የበላይነት ነበራት። ¹²በውስጡ ያሉትን ሁሉ በሰይፍ ስለት ገደለ፤ እስትንፋስ ካለው ፍጡር አንድ እንኳ ሳያስቀሩ ሁሉንም ደመሰሰ፤ ራሷን አሦርንም በእሳት አቃጠሏት።

¹²ኢያሱ እነዚህን የነገሥታት ከተሞች በሙሉና ነገሥታታቸውን ሁሉ ያዘ፤ በሰይፍም ስለት ፈጃቸው፤ የእግዚአብሔር ባሪያ ሙሴ ባዘዘውም መሠረት ፈጽሞ ደመሰሳቸው። ¹³ያም ሆኖ ግን ኢያሱ ካቃጠላት ከአጽር በስተቀር፤ እስራኤላውያን በየተራራው ላይ ያሉትን ከተሞች አላቃጠሉም ነበር። ¹⁴እስራኤላውያን ምርኮውን በሙሉ፤ ከእነዚህም ከተሞች የተገኙትን እንሰሳት ለራሳቸው ወሰዱ፤ ሕዝቡን ግን በሙሉ በሰይፍ ስለት ፈጁት፤ እስትንፋስ ካለው ፍጡር አንድም ሳያስቀሩ ፈጽሞም ደመሰሱት። ¹⁵እግዚአብሔር ባሪያውን ሙሴን እንዳዘዘው ያሉትን ሙሴም ኢያሱን አዘዘው፤ ኢያሱም እንዲሁ አደረገ፤ እግዚአብሔር ሙሴን ካዘዘው ሁሉ እርሱ ያልፈጸመው አንዳች ነገር አልነበረም።

¹⁶ኢያሱ ያንን ምድር በሙሉ ማለት ተራራማውን አገር፤ ኔኔሸን ሁሉ፤ የሳሰምን ምድር በሙሉ፤ የምዕራቡን ቁላ፤ ዓረባን እንዲሁም የእስራኤልን አገር ደጋውንና ቁላውን፤ ጠቅልሎ ያዘ፤ ¹⁷እንዲሁም እስከ ሴይር በሚደርሰው ከሐላቅ ተራራ አንገሥት ከአርሞንዴም ተራራ በታች በሊባናስ ሸለቆ ውስጥ እስካለው እስከ በአልጋድ ድረስ ያለውን ምድር በሙሉ ያዘ፤ ነገሥታታቸውንም ሁሉ ያዘ፤ መትቶም ገደላቸው። ¹⁸ኢያሱ ከእነዚህ ነገሥታት ጋር ብዙ ዘመን የፈጀ ጦርነት አደረገ። ¹⁹በገባዋን ከሚኖሩ ከኤዊያውያን በስተቀር፤ ከእስራኤላውያን ጋር የሰላም ድል ያደረገ አንድም ከተማ አልነበረም፤ ሁሉንም የያዙት በጦርነት ነው። ²⁰እግዚአብሔር ሙሴን ባዘዘው መሠረት፤ ያለ አንዳች ርገራ፤ ፈጽሞ ይደመሰሳቸው ዘንድ እስራኤልን እንዲወጡ ለባቸውን ያደነደነው ራሱ እግዚአብሔር ነውና።

11:16 ዘጥ13:17፤ ዘ81:7፤ ኢሱ10:41 11:17
ዘ814:6፤ ዘጥ24:18፤ ዘ83:25፤ ዘ43:9:25፤ 7:24፤
33:2፤ ኢሱ12:7:8፤ 13:5 11:19 ኢሱ9:13:15 11:20
ዘ84:21፤ 14:17፤ ዘ87:16፤ መላ14:44፤ ሮሜ9:18፤

፡11:2 ወይም ከዶር ከፍተማ ስፍራ
፡11:11 የሶብራይስጡ ቃል በዚህም ሆነ በቀጥተኛ
12:20 እና 21 ላይ አንድን ሰው ወይም ነገር
ሙሉ በሙሉ በማጥፋት ለእግዚአብሔር መስጠት
ማለት ነው።

11:18 ኢያሱ ... ብዙ ዘመን የፈጀ ጦርነት አደረገ። ከነዓንን ለመያዝ የተደረገው ጦርነት ተከታታይ ዘመቻዎችን ያካተተ ሲሆን፤ አምስት ዓመት ያህል የፈጀ ነበር። ይህ ሁኔታ ከካሊስ ዕድሜ ጋር ሊገናዘብ ይችላል። በመቻቸው ከተጀመረበት ደረጃ ይሻሻራል። ከብርን ለካሊስ እስከተሰጠበት ጊዜ ድረስ አምስት ዓመት ያህል ፈጅቶ ነበር (14:6-13፤ ዘጸ 2:14 ይመ)።

11:20 ለባቸውን ያደነደነው ራሱ እግዚአብሔር ነውና። የከነዓናውያንን ሰመሶ እጅግ የከፋ ስለነበር፤ ሙሉ

በሙሉ መደምሰስ እንዳለባቸው እግዚአብሔር ወሰነ (በገጽ 342 ላይ፤ "የከነዓን መደምሰስ" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። ይህንን ለመፈጸም እግዚአብሔር የከነዓናውያን ልብ አደንድኖ በእስራኤል ላይ ጦርነት እንዲያውጁ አደረገ። አንድ ሰው ወይም ሕዝብ እጅግ ከፋ ሆኖ ምሕረት ከእርሱ የሚወስድበትና በእርሱ ላይ ፍርድ መፈጸም የማይቀርበት ጊዜ ይመጣ ይሆናል (ከዕብ 10:26-31 ጋር ያነጻጽሩ)።

21 በዚያን ጊዜ ኢያሱ ሄዶ በተራራማው አገር ማለት በኩብሮን፣ በዳቤርና በአናብ እንዲሁም በመላው ያይሁዳና የእስራኤል ተራራማ አገሮች ያሉትን የዩናቅን ዘሮች ከነከተዎቻቸው በሙሉ ደመሰሳቸው፤

22 ከእነዚህም ጥቂቶች ብቻ በጋዛ፣ በጌትና በአሸድ ሲተሩ፣ በእስራኤል የቀሩ የዩናቅ ዘሮች ግን አልነበሩም።

23 ስለዚህ ኢያሱ አግዚአብሔር ሙሴን ባዘዘው መሠረት ምድሪቱን በሙሉ ያዘ፤ እንደ ነገዳቸው አከፋፈል በመመደብም ርስት አድርጎ ለእስራኤላውያን ሰጣቸው።

ከዚያም ምድርቱ ከመርነት ዐረፈች።

የተሸነፉ ነገሥታት ስም ዝርዝር

12 እንግዲህ እስራኤላውያን ድል ያደረጓቸውና ከዮርዳኖስ ማዶ በስተ ምሥራቅ የሚገኘውን የዓረባን ክፍል በሙሉ ይዙ፤ ከአርኖን ሸለቆ እስከ አርሞንዔም ተራራ የሚዘልቀውን ግዛታቸውን የወሰዱባቸው ነገሥታት እነዚህ ናቸው፤

2 መቀመጫውን በሐሲቦን አድርጎ የገዛው የአሞራውያን ንጉሥ ሴዎን፣ ከአርኖን ሸለቆ ዳርቻ ላይ ካለችው ከአርዔር ማለት ከሸለቆው መካከል አንሥቶ፣ የአሞናውያን ወሰን እስከ ሆነው እስከ ያበቅ ወንዝ ድረስ ገዝቶአል፤ ይህም የገለጻውን እኩሌታ ይጨምራል።

3 እንዲሁም ከኪኔ ሬት ባሕር፣ እስከ ሙትላ ባሕር ያለውን ምሥራቃዊውን ዓረባ፣ እስከ ቤት የሺሞትና ከዚያም በስተ ደቡብ እስከ ፊስታ ተራራ ግርጌ ድረስ ገዝቶአል።

4 መቀመጫውን በአስታሮትና በኤድራይ አድርጎ የገዛውና ከመጨረሻዎቹ ከራፋ ይም ዘሮች አንዱ የሆነው የባላን ንጉሥ ዐግ፣ የአርሞንዔምን ተራራ፣ ሰልካንን ባላንን ሁሉ እስከ ጌሹራውያንና እስከ ማዕከታውያን ድንበሮች እንዲሁም ከገለጻድ እኩሌታ እስከ ሐሲቦን ንጉሥ እስከ ሴዎን ወሰን ድረስ ገዝቶአል።

5 የአግዚአብሔር ባሪያ ሙሴና እስራኤላውያን እነዚህን ድል አደረጉ፤ የአግዚአብሔር ባሪያ ሙሴም ምድራቸውን ለርቤል፣ ለጋድና ለምናሲ ነገድ እኩሌታ ርስት አድርጎ ሰጣቸው።

6 እንግዲህ ኢያሱና እስራኤላውያን ከዮርዳኖስ በስተ ምዕራብ ድል ያደረጓቸው የምድሪቱ ነገሥታት እነዚህ ናቸው፤ ግዛታቸውም በሊባኖስ

11፡21 ዙፋ13፡22፡33፤
ኢሱ10፡3፤ 15፡50
11፡22 ዙፋ10፡19፤
ኢሱ12፡17፤
15፡47፤ 19፡13፤
14፡ሙ5፡18፤
17፡4፤ 19፡2፤39፤
29፡14፤25፤
1ዜ58፡13፤
ኢሳ20፡1፤
አሞ6፡2
11፡23 ዙፋ33፡14፤
ዙፋ26፡53፤
ዙፋ1፡38፤ 12፡9-10፤ 25፡19፤
ኢሱ13፡7፤
14፡15፤ 21፡43-45፤ ያህ9፡24፤
ሙዘ105፡44
12፡1 ዙፋ32፡19፤
21፡13፤ ዙፋ3፡8፤
ኢሱ11፡2፤
ሙዘ136፡21፤
12፡2 ቀ፡5፤
ዙፋ19፡38፤
31፡21፤
32፡22፡26፤
ዙፋ21፡21፡25፤
32፡26፡34፤
ዙፋ2፡36፤ 3፡15፤
ኢሱ13፡10፤
11፡16፡25፤ 17፡1፤
20፡8፤ 21፡38፤
ሙሳ5፡17፤ 7፡3፤
10፡8፤ 11፡19
12፡3 ዙፋ14፡3፤
ዙፋ21፡20፤
33፡49፤
ኢሱ11፡2፤ 13፡20
12፡4 ዙፋ14፡5፤
ዙፋ21፡21፡33፤
ዙፋ1፡4፤
ኢሱ13፡30
12፡5 ቀ፡2፤
ዙፋ32፡33፤
ዙፋ3፡10፡14፤
ኢሱ17፡1፤
20፡8፤ 21፡27፤
22፡7፤ 13፡2፤13፤
14፡ሙ27፡8
12፡6
ዙፋ32፡29፡33፤
ዙፋ3፡8፤
ኢሱ13፡8
12፡7 ኢሱ11፡17
12፡8 ዙፋ1፡7፤
ኢሱ3፡10፤
11፡17፤ ዕግ9፡1
12፡9 ዙፋ12፡8፤
ዙፋ33፡48፤
ኢሱ8፡1፤ 7፡2፤
8፡9፤ 18፡13፤
ሙሳ1፡23፤ 4፡5፤
20፡18፤ 21፡2፤
ያህ11፡31
12፡10 ኢሱ10፡1
12፡11 ኢሱ10፡3
12፡12
ኢሱ10፡3፡33

ሸለቆ ውስጥ ካለው ከበአልጋድ ተነሥቶ በምዕራብ ሲይር እስከ ካለው እስከ ሐላቅ ተራራ ይደርሳል፤ ኢያሱ ሱም የእነዚህን ነገሥታት ምድር እንደ ነገዳቸው አከፋፈል ለእስራኤላውያን በማከፋፈል ርስት አድርጎ ሰጣቸው፤

8 ይህም ተራራማው አገር፤ በስተ ምዕራብ ያለው የኩረብታ ግርጌ፣ ዓረባ፣ የተራራው ሸንተረሮች፣ ምድረ በዳውና ነጌብ ማለት የኬጢያውያን፣ የአሞራውያን፣ የከነዓናውያን፣ የፌርዛውያን፣ የኤዊያውያንና የኢያሱባውያን ምድር ነው፤ ነገሥታቱም እነዚህ ናቸው፤

9 ኢያሪኮ ንጉሥ፣ አንድ፤
ቤቴል አጠገብ ያለችው የጋይ ንጉሥ፣ አንድ፤
10 የኢየሩሳሌም ንጉሥ፣ አንድ፤
የኬብሮን ንጉሥ፣ አንድ፤
11 የዮርሙት ንጉሥ፣ አንድ፤
የላኪሶ ንጉሥ፣ አንድ፤
12 የዳግሎን ንጉሥ፣ አንድ፤
የጌዝር ንጉሥ፣ አንድ፤
13 የዳቤር ንጉሥ፣ አንድ፤
የጌድር ንጉሥ፣ አንድ፤
14 የሐርማ ንጉሥ፣ አንድ፤
የዓራድ ንጉሥ፣ አንድ፤
15 የልብና ንጉሥ፣ አንድ፤
የዳሪዳም ንጉሥ፣ አንድ፤
16 የመቄዳ ንጉሥ፣ አንድ፤
የቤቴል ንጉሥ፣ አንድ፤
17 የታዳዋ ንጉሥ፣ አንድ፤
የአፌር ንጉሥ፣ አንድ፤
18 የአፌቅ ንጉሥ፣ አንድ፤
የለሸሮን ንጉሥ፣ አንድ፤
19 የማዶን ንጉሥ፣ አንድ፤
የሐዳር ንጉሥ፣ አንድ፤
20 የሺምርን ሚሮን ንጉሥ፣ አንድ፤
የአዚና ንጉሥ፣ አንድ፤
21 የታዕናክ ንጉሥ፣ አንድ፤
የመጊዶ ንጉሥ፣ አንድ፤
22 የቃዴስ ንጉሥ፣ አንድ፤
በቀርሚሎስ የሚገኘው የዮቅንዓም ንጉሥ፣ አንድ፤

12፡13 ኢሱ10፡3 12፡14 ዙፋ14፡45፤ 21፡1 12፡15 ዙፋ38፡1፤ ዙፋ33፡20፤ ኢሱ15፡35፤ ሚክ1፡15 12፡16 ኢሱ7፡2፤ 10፡10 12፡17 ኢሱ11፡22፤ 15፡34፤ 16፡8፤ 17፡8፤ 19፡4፤ 10 12፡18 ኢሱ13፡4፤ 19፡30፤ ሙሳ1፡31፤ 14፡ሙ4፡1፤ 29፡1 12፡19 ኢሱ11፡1 12፡20 ኢሱ11፡1 12፡21 ኢሱ17፡11፤ 21፡25፤ ሙሳ1፡27፤ 5፡19፤ 19፡4፤ 12 12፡22 ኢሱ15፡23፤55፤ 19፡11፤26፤37፤ 20፡7፤ 21፡32፤34፤ ሙሳ4፡6፡9፤ 14፡ሙ15፡12፤ 24፡ሙ23፡35

11፡23 ኢያሱ ... ምድሪቱን በሙሉ ያዘ፤ ይህ ያለው ምዕራፍ 12 ሙሴና ኢያሱ ድል በማድረግ ጥቅስ የኢያሱን መጽሐፍ በአጭሩ ያጠቃልላል። ቀጥሎ ስለያዙት መሬት አጭር ዳሰሳ በማድረግ ይቀጥላል።

²³በደር ኩረብታ፣ የሚገኘው የደር ንጉሥ፣ አንድ፤ በጌልገላ የሚገኘው የጎይም ንጉሥ፣ አንድ፤ ²⁴የቲርሳ ንጉሥ፣ አንድ፤ እነዚህ በድምሩ ሠላሳ አንድ ነገሥታት ናቸው።

ወደ ፊት የሚያዝ ምድር

13 ኢያሱ በሽመገላና ዕድሜው በገፋ ጊዜ፣ እግዚአብሔር እንዲህ አለው፤ “እነሆ አርጅተሃል፤ ዕድሜህም ገፍቶአል፤ ነገር ግን መያዝ ያለበት እጅግ በጣም ሰፊ ምድር ገና አለ።

²የሚቀረውም ምድር ይህ ነው፤ እርሱም የፍልስጥኤማውያንና የጌሹራውያን አገር ሁሉ ነው፤ ከግብፅ በስተ ምሥራቅ ከሚገኘው ከሸሐር ወንዝ አንጎላ፣ በሰሜን እስከ አቃሮን ወሰን ያለው አገር፣ ሁሉም እንደ ከነዓናውያን ምድር ይቈጠራል፤ ይኸውም በጋዛ፣ በአሽዶድ፣ በአስቀሎና፣ በጌትና በአቃሮን የሚኖሩትን የአምስቱን የፍልስጥኤማውያን ገዢች ምድር የሚያካትት ሲሆን፣ ይህም የኤዋውያን ምድር ነበር። ³በደቡብ በኩል የከነዓናውያን ምድር ሁሉና የሲዶናውያን ይዞታ ከሆነችው ከመዓራ አንጎላ፣ እስከ አፋት ያለው የአሞራውያን ግዛት፣ ፕራባላውያንም ምድር፤ በምሥራቅም ከበአልጋድ አንጎላ፣ በአርሞንዒም ተራራ ግርጌ አልፎ፣ እስከ ሐማት መትላልፊያ ያለው የሊባናስ ምድር ሁሉ ነው። ⁴ከሊባናስ እስከ ማሴርን ባለው ተራራማ ምድር ላይ የሚኖሩትን ሁሉ፣ ሲዶናውያንንም ጭምር እኔው ራሴ ከእስራኤላውያን ፊት አሳድጄ እስመጣቸዋለሁ። ብቻ አንተ ባዘዝህህ መሠረት ምድሪቱን ርስት አድርገህ ለእስራኤላውያን አካፍል። ⁵ይህንንም

12+23 ኢሱ11+2
12+24
15፡14+17፤
15+33፤
16+8+23፤
መሐ 6+4፤
መዝ135+11፤
136+18
13+1 ዘፍ24+1፤
ኢሱ14+10፤
23+12፤ 15፡11
13+2 ዘፍ10+14፤
ኢሱ12+5፤
መሳ3+31
13+3 ዘፍ2+23፤
ኢሱ11+22፤
15+11+45፤
19+43፤
መሳ1+18፤
3+3፤ 14+19፤
16+5፤18፤
14መ+5+10፤
6+4፤17፤ 7+14፤
24መ+1+20፤
1ዜፍ13+5፤
ኢሳ23+3፤
14+29፤
ኤር2+18፤
25+20፤
ኤዝ25+15፤
ኦሞ3+9
13+4 ዘፍ14+7፤
15፤16፤
ኢሱ12+18፤
ኦሞ2+10
13+5 ዘፍ13+21፤
34+8፤ ዘፍ3+8፤
17+5፤18፤
ኢሱ11+17፤
መሳ3+3፤
መዝ83+7፤
ኤዝ27+9
13+6 ዘፍ33+54፤
34+13፤
ኢሱ11+8፤
መዝ80+8
13+7 ኢሱ11+23፤
መዝ78+55
13+8
ኢሱ12+6፤ 8+7
13+9
ኦሳ16፤17+21፤
ዘፍ21+30፤
32+3፤34፤
ዘፍ2+36፤
መሳ11+26፤

ለዘጠኙ ነገድና ለምናሴ ነገድ እኩሌታ ርስት አድርገህ አካፍል።”
ከዮርዳኖስ በስተ ምሥራቅ ያለው ምድር አከፋፈለ
⁸ሌላው የምናሴ ነገድ እኩሌታ፣ የሮቤል ነገድና የጋድ ነገድ የእግዚአብሔር ባሪያ ሙሴ ከዮርዳኖስ በስተ ምሥራቅ እንደየ ድርሻቸው ከፋፍሎ በመደበላቸው መሠረት፣ ራሱ ሙሴ የሰጣቸውን ርስት ተቀበለ።
⁹ይህም ከአርናን ሸለቆ ዳርቻ ካለው ከአርሜርና በሸለቆው መካከል ካሉት ሁሉ አንጎላ፣ እስከ ዲቦን የሚደር ሰውን የሚደርባን ደጋማ ምድር በሙሉ ይይዛል፤ ¹⁰እንዲሁም በሐሴቦን ተቀምጦ እስከ አሞናውያን ዳርቻ የገዛውን የአሞ ራውያንን ንጉሥ የሴዎንን ከተሞች ሁሉ ያጠቃልላል፤ ¹¹በተጨማሪም ገለጻድን፣ የጌሹራውያንንና የማዕካታውያንን ግዛት ሁሉ፣ የአርሞንዒምን ተራራ በሙሉ፣ ባሳንንም ሁሉ እስከ ሰልካ ድረስ ይይዛል፤ ¹²ይህም በአስታሮትና በሴድራይ ሆኖ የገዛውን በባሳን ያለውን የዐግን መንግሥት በሙሉ ያጠቃልላል፤ ሀገም በሕይወት ከተሩት ከመጨረሻዎቹ ከራፋይም ዘሮች አንዱ ነበር፤ እነዚህንም ሙሴ ድል አደረጋቸው፤ ምድራቸውንም ያዘ፤ ¹³ነገር ግን እስራኤላውያን የጌሹርንና የማዕካትን ሐዝብ ስላሳሰወጡ፣ እስከ ዛሬ ድረስ በመካከላቸው ይኖራሉ።
¹⁴ለሌዊ ነገድ ግን ርስት አልሰጠም፤ ለእስራኤል **ከምላክ ለእግዚአብሔር በእሳት**
13+9 24መ+24+5፤ ኢሳ15+2፤ ኤር48+8፤18፤ 21+22
13+10 ዘፍ21+24፤ ኢሱ12+2 13+11 ኢሱ12+25
13+12 ዘፍ14+5፤ ዘፍ21+33፤ ዘፍ1+4፤ 3+8፤ ኢሱ12+4
13+13 ዘፍ3+12+14፤ ኢሱ12+5 13+14 ቀ+33፤
ዘፍ18+1-2፤ ኢሱ14+3
*12+23 ወይም፣ ናፍት ዳር ማለት ነው።
*13+5 የሊባላሱ አካባቢ ንው።
*13+5 ወይም፣ እስከ ሊቦ ሐማት

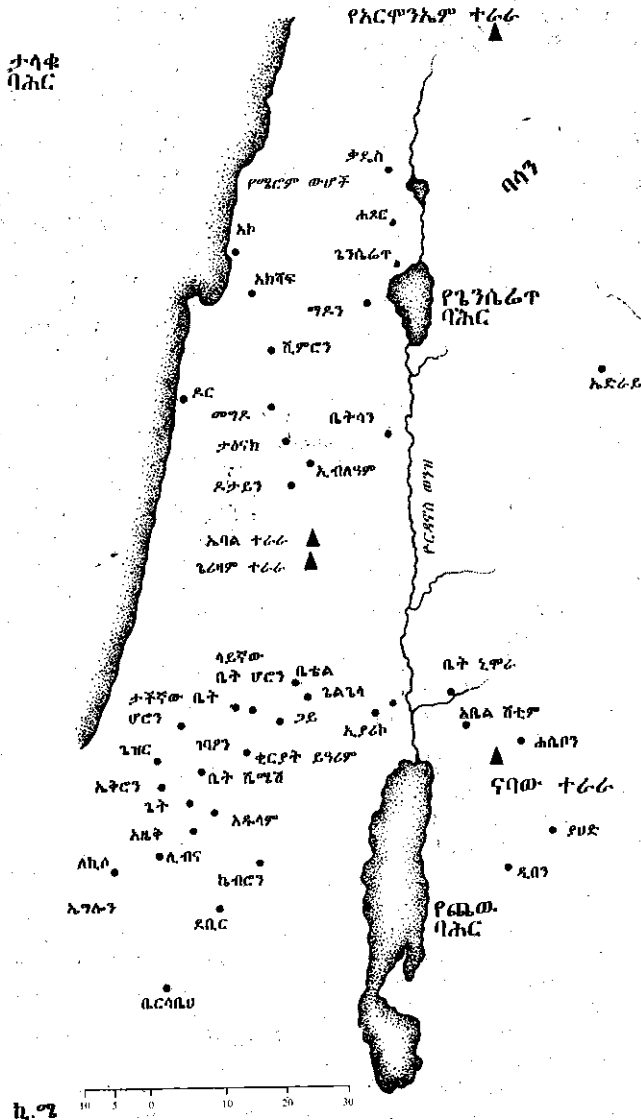
13+1 ኢያሱ በሽመገላና፤ ይህ ምዕራፍ የመጽሐፈ ኢያሱ ሁለተኛ ክፍል የሚጀምርበት ነው። መያዝ የሚገባው መሬት ሁሉ በቀጥተኛ ሥር ስለዋለ፣ የተጠናከረው ተቃውሞ ሁሉ አብቅቶለት ነበር። መያዝ የሚገባው መሬት ገና ያለ ቢሆንም (ቀ፡ 2-6)፣ “ምድሪቱ ከጦርነት ዐረፈች” (11፡23)።
13+6 እኔው ራሴ ... አሳድጄ እስመጣቸዋለሁ። እግዚአብሔር ከነዓናውያንን ከእስራኤላውያን ፊት አሳድዶ እንደሚያስወጣቸው የተስፋ ቃል ሰጥቶአል። ይሁን እንጂ ይህ ተስፋ በእስራኤላውያን መታዘዝ ወይም አለመታዘዝ የሚፈጸም ነበር። እስራኤላውያን የምድሪቱን ነፃሪዎች በሙሉ ማስወጣት ቸል በግለታቸው፣ እግዚአብሔር ጥቂቶቹ በሐዝቡ መካከል እንዲኖሩ ፈቀደ። ይህም በተለይ እስራኤላውያን ወደ

ጣዖት አምልኮ እንዲገቡና ከዚያም ጋር በተያያዘ ሁኔታ ብዙ ችግር እንዲደርስባቸው አድርጎአል። ተስፋ ቃሎቹ ይፈጸሙ ዘንድ ልናከብራቸው የሚገባንን ቅድመ ሁኔታዎች ካልጠበቅን፣ እግዚአብሔር በገባው የተስፋ ቃል አይታሰርም።
13+7 ርስት አድርገህ አካፍል። ከምዕራፍ 13—22 በተገለጸው ሐሳብ መሠረት ምድሪቱን ለዐሥራ ሁለቱ የእስራኤል ነገዶች መከፋፈል፣ ለእስራኤላውያን ጥልቅ የሆነ መንፈሳዊ ልምምድ ነው። ምድሪቱን በተመለከተ እግዚአብሔር የተናገረው የተስፋ ቃል መፈጸሙን የሚያስገነዝብና አሁን እየተለማመዱት ያለውን ሰላም በእጅጉ መፈጸሙን የሚያሳይ ነው (ከመዝ 16፥6 ጋር ያነጻጽሩ)።

ወደ ከነዓን መግባት

የእስራኤል ነገሶች በምድረ በጻ ለአርባ ዓመታት ተገዛው ወደ ከነዓን በደረሱ ጊዜ ሁለት የአሞራውያን ነገሥታትን በባላን ማሸነፍ አበረባቸው በመሴ አመራር ሥር እያሉ በዮርዳኖስ ማዶ ያለውን አገር በቁጥጥር ሥር ለማዋል ምድያማውያንን አሸንፈዋል።

የከነዓን መያዝ በዚያን ዘመን ኅብዝ በሆነ ጦረኛ የታቀደ ሰልጥ ይመስላል። እስራኤል ኢያሪኮን መያዝ ሚጃማ በታዎች መሸጋገሪያዎችን መንገዶችን በቁጥጥር ሥር በማድረግ ለሌላ ጊዜ የመነሻ ጣቢያ እንዲኖራት አድርጓል። በመቀጠልም ቤተልን፣ ጊብዓንና ላይኛውን ቤትሐርን አካባቢ መያዝ የፍልስቴኤም መካከለኛ ክልል እንድትቁጣጠር ረድቷታል። በደቡብና በሰሜን በተለያዩ ጦርነቶች የተባበሩ ንይላትን ለማሸነፍ እንድትችል ይህ ቦታ አስተዋጽኦ አድርጓል። ይሁ ሁሉ የተከናወነው በ1400 ዓ.ት.ክ ገደማ ነበር።

የሚቀርበው ቀዳሳንን በተሰማቸው ተስፋ
መሠረት ርስታቸው ነውና።

25መሴ በየጉማቸው መድቦ ለርቤል ነገድ
የሰጠው ርስት ይህ ነው፤

16ድንበራቸው ከአርኖን ሸለቆ
ዳርቻ ካለው ከአሮጌርና ከሸለቆው
መካከል ካለችው ከተማ አንጎሥቶ
ያለው ግዛት ሲሆን፤ ሚድባ
አጠገብ ያለውን ደጋውን አገር
በሙሉ፤ 17ሐሴቦንና በደጋው
ላይ ያሉትን ከተሞቻቸው
በሙሉ፤ እንዲሁም ዲቦንን፤
ባሞ ትባላልን፤ ቤትባላልምንን፤
18ያህጽን፤ ቅዴሞትን፤
ሚፍግትን፤ 19ቂርያታያምን፤
ሲባማን፤ በሸለቆው ኩረብታ
ላይ ያለች ውን ጸሬትሻሐርን፤
20ቤተፌጎርን፤ የፈሰጋን
ሸንተረሮችና ቤትባላሞትን፤
21ማለት በደጋው አገር የሚገኙት
ከተሞች ሁሉና መቀመጫውን
በሐሴቦን አድርጎ የገዛውን
የአሞራውያንን ንጉሥ የሴዎንን
ግዛት በሙሉ ያካትታል።
መሴ ሴዎንንና በዚያው ምድር
ተቀማጭ የነበሩትን መሳፍንት፤
አዊ፤ ዩቆም፤ ሱር፤ ሐርና ረባ
የተባሉትን የምድያም አለቆች
ድል አደረጋቸው። 22በጦር ሚዳ
ከሞቱት ሌላ እስራኤላውያን
የቢየርን ልጅ ምዋርተኛውን
በላዎን በሰደፍ መትተው
ገደሉት። 23የርቤል ነገድ ወሰን
የኦርዳናስ ወንዝ ነው፤ የርቤል
ነገድ በየጉማቸው የወረሷቸው
ከተሞችና መንደሮቻቸው እነዚህ
ነበሩ፤

24መሴ በየጉማቸው መድቦ ለጋድ ነገድ
የሰጠው ርስት ይህ ነው፤

25ድንበራቸው ኢያሹር፤ የገላዳድን
ከተሞች በሙሉ በረባት
አጠገብ እስካለው እስከ አሮጌር
የሚደርሰውን የአሞናውያን አገር
እኩሌታ፤ 26በሐሴቦን እስከ ራማት
ምጽጳና ከዚያም እስከ ብጦኒም፤
ከመሃ ናይም እስከ ደቤር ግዛት
ያለውን፤ 27በሸለቆው ውስጥ
ደግሞ ቤትሀራምን፤ ቤትኒምራን፤
ሱክትን፤ ዳፍንንና እስከ ከጌሬት።
ባሕር ጫፍ የሚደርሰውን ከኦር
ዳናስ በስተ ምሥራቅ ያለውን
ቀሪውን የሐሴቦን ንጉሥ የሴዎንን
ግዛት ያካትታል፤ 28የጋድ ነገድ
በየጉማቸው የወረሷቸው ከተሞችና
መንደሮቻቸው እነዚህ ነበሩ።

29መሴ ለምናሴ ነገድ እኩሌታ ማለት
ለገሚሱ የምናሴ ቤተሰብ ዘርች በየጉማቸው
የሰማቸው ርስት ይህ ነው፤

30ድንበራቸው ከመሃናይም

13+16 ቀ፡9፤
ዘ፡21+30፤
ኢሱ12+21
14መ30+28፤
ኢሱ15+2
13+17 ቀ፡9፤
ዘ፡23+31፤
22+41፤
1ዜ፡5+8፤
ኢር48+23፤
ሕዝ25+9
13+18
ዘ፡21+23፤
ዘ፡2+26፤
ኢሱ21+37፤
ኢር48+21
13+19
ዘ፡23+32+37
13+20 ዘ፡3+29
13+21 ቀ፡9፤
ዘ፡25+2፤
ዘ፡25+15፤ 31+8
13+22
ዘ፡30+27፤
ዘ፡22+5፤ 23+23
13+23 1ዜ፡5+7
13+25
ዘ፡21+32፤
ዘ፡3+11፤
ኢሱ21+39፤ 12+2
13+26 ዘ፡32+2፤
ዘ፡21+25፤
ኢሱ10+3፤
ኢር49+3
13+27
ዘ፡33+17፤
ዘ፡32+3፤
34+11፤
መሳ12+11
መዝ48+2
13+28
ዘ፡46+16፤
ዘ፡32+33፤
ሕዝ48+27
13+30 ዘ፡32+2፤
ዘ፡21+33፤
32+41፤
ኢሱ12+4፤

13+31
ዘ፡50+23፤
ዘ፡21+33፤
ኢሱ17+5
13+32 ዘ፡26+3፤
22+1
13+33 ቀ፡14፤
ዘ፡26+62፤
18+20፤
ኢሱ18+7፤
ሕዝ44+28
14+1 ዘ፡6+23፤
ዘ፡26+53፤
34+17+18፤
ኢሱ11+23፤
19፡51፤ 21+1፤
መዝ16+6፤
136+21
14+2 ዘ፡16+8፤
ዘ፡34+13
14+3 ዘ፡32+33፤
34+14፤ 35+2፤
ኢሱ13+14
14+4 ዘ፡41+52፤
ዘ፡35+2-34

አንጎሥቶ ባሳንን በሙሉ
ይጨምርና፤ በባሳን ያሉትን
ሥልሳ የኢያዕር ከተሞች ሁሉ ይዞ
የባሳን ንጉሥ የዐግን ግዛት ሁሉ
የሚያካትት ሲሆን፤ 31የገላዳድን
እኩሌታ፤ በባሳን የዐግ መንግሥት
ዋና ከተማ የሆኑትን አስታርትንና
ኤድራይን ይጨምራል፤ እነዚህ
ለምናሴ ልጅ ለማኪር ዘርች
የተሰጡ ሲሆን፤ ይህም ለግማሾቹ
የማኪር ልጆች በየጉማቸው
የተሰጡ ናቸው።
32መሴ ከኢያሪኮ በስተ ምሥራቅ፤
ከኦርዳናስ ማዶ ብሞዓብ ሚዳ ሳለ የሰማቸው
ርስት ይህ ነበር። 33ለሌዊ ነገድ ግን ሙሴ
ርስት አልሰጠም፤ የእስራኤል አምላክ
እግዚአብሔር እንደ ተናገራቸው እርሱ ራሱ
ርስታቸው ነውና።

ከኦርዳናስ በስተ ምዕራብ ሰላለው
ምድር አከፋፈለ

14 ከሆኑ አልዓዛር፤ የነዌ ልጅ ኢያሱና
14 የእስራኤል የየነገዱ ጉማ አባቶች
የደለደሉላቸው። እስራኤላውያንም
በከነዓን ምድር የወረሱት ርስት ይህ ነው።
2ርስታቸውም እግዚአብሔር በሙሴ
አማካይነት በሰጠው ትእዛዝ መሠረት፤
ለዘጠኙ ነገድና ለእኩሌታው ነገድ
በዕጣ ተከፋፈለ። 3መሴ ለሁለቱ ነገድና
ለእኩሌታው፤ የኦርዳናስን ምሥራቅ
ከፍል ርስት አድርጎ ሰማቸው፤ ሊሞሉት
ግን አብረዋቸው እንዲካፈሉ አላደረገም፤
4የኦሴፍ ልጆች ምናሴና ኤፍሬም ሁለት
ነገዶች ሆነው ነበርና፤ ሊሞሉት ግን
ከሚኖሩባቸው ከተሞች እንዲሁም ለበግ፤
ለፍራፍና ለከብት መንጎቻቸው መሰማሪያ
እንዲሆን አብሮ የተከለለላቸውን ምድር
ብቻ እንጂ ሌላ አልሰማቸውም፤ 5በዚህ
እስራኤላውያን እግዚአብሔር ሙሴን
ባዘዘው መሠረት፤ ምድሪቱን ተከፈለ።

ከብሮን ለካሌብ ተሰጠች

6የይሁዳም ሰዎች በጌልገላ ወደ ኢያሱ
ቀረቡ፤ ከዚያም የቄዳዊው የዮፎኒ ልጅ
ካሌብ እንዲህ አለው፤ "እግዚአብሔር በቃ
ዴስ በርኔ ስለ አንተና ስለ እኔ፤ የአምላክ ሰው
ለሆነው ለሙሴ የተናገረውን ታውቃለህ።
7እግዚአብሔር ባሪያ ሙሴ ምድሪቱን
እንድሰልል ከቃዴስ በርኔ በላከኝ ጊዜ የአርባ
ዓመት ሰው ነበርሁ፤ እኔም ትክክለኛውን
ማስረጃ ይገሉት መጣሁ፤ 8ካረብውኝ
ወደዚያ የወጡት ወንድሞቼ ግን፤ የሐዘቡ
ልብ በፍርሃት እንዲቀልጥ አደረገ፤ ሆኖም
እኔ አምላኬን እግዚአብሔርን በፍጹም ልቤ
14+4 ኢሱ21+2፤ መሳ1+29 14+5 ዘ፡34+13
14+6 ዘ፡13+6+26፤ 14+30+38፤ ዘ፡11+30፤ 33+1
14+7 ዘ፡13+17+30፤ 14+6-9፤ ኢሱ15+3
14+8 ዘ፡13+31፤ 14+24፤ 32+12
+13+27 የገላዳ ካሕር ነው።

ተከተለሁት። ስለዚህም ሙሴ በዚያች ዕለት፣ ከምላክ እግዚአብሔርን በፍጹም ልብህ ተከትለኸዋልና እግርህ የረገጣት ምድር ለዘላለም የአንተና የዘርህ ርስት ትሆናለች። ብሎ ማለልኝ።

¹⁰አሁንም እነሆ፤ ልክ እግዚአብሔር እንዳለው ይህን ለሙሴ ከተናገረበት ጊዜ አንሥቶ እስራኤል በምድረ በዳ ሲንከራተት እኔን አርባ አምስት ዓመት በሕይወት ጠብቆ አኑሮኛል፤ ይኸው ዛሬ ሰማንያ አምስት ዓመት ሆነኝ። ¹¹ሙሴ በላከኝ ጊዜ የነበረኝ ብርታት ዛሬም አብሮኝ አለ፤ ልክ እንደዚያን ጊዜ ሁሉ አሁንም ወደ ጦርነት ለመሄድ ጎይሱም ብርታቱም አለኝ። ¹²አሁንም እግዚአብሔር በዚያች ዕለት ቃል የገባልኝን ይህችን ከረብታማ አገር ሰጠኝ። ዔናቃውያን በዚያ እንደ ነበሩና ከተሞቻቸውም ታላላቅና የተመሸጉ እንደሆኑ ያን ጊዜ አንተው ራሱን ሰምተሃል፤ ሆኖም ልክ እርሱ እንዳለው በእግዚአብሔር እርዳታ አሳድጀ አወጣችሁለሁ።

¹³ከዚያም ኢያሱ የፍሬንን ልጅ ካሊብን ባረከው፤ ኬብሮንንም ርስት አድርጎ ሰጠው። ¹⁴ስለዚህም ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ኬብሮን የቄኔዛዊው የፍሬን ልጅ የካሊብ ርስት ሆነች፤ የእስራኤልን ከምላክ እግዚአብሔርን በፍጹም ልብ ተከትሎአልና። ¹⁵ኬብሮን ቀድሞ ከዔናቃውያን ሁሉ ታላቅ በሆነው በአርባቅ ስም ቂርያትአርባቅ ተብላ ትጠራ ነበር።

ከዚያም ምድሪቱ ከጦርነት ዐረፈች።

ለይሁዳ ነገድ የተመደበው ድርሻ

15፡15-19 ተጓ ምብ - መሳ 1፡11-15

15 ለይሁዳ ነገድ በየጐሣቸው በዕጣ የተመደበው ድርሻ እስከ ኤዶም ምድር የሚወርድ ሲሆን፤ በስተ ደቡብ መጨረሻ እስከ ጸን ምድረ በዳ ድረስ ይዘልቃል።

²የደቡብ ወሰናቸው፤ ከጨው ባሕር። ደቡባዊ ጫፍ ካለው የባሕር ወሽመጥ ይነሣል፤ ³ከዚያም የአቅረበምን መተላለፊያ በማቋረጥ በጸን በኩል እስከ ቃዴስ በርኔ ደቡባዊ ክፍል ይደርሳል፤ ደግሞም ሐጽሮንን አልፎ ወደ አዳር ይወጣና ወደ ቀርቃ ይታጠፋል፤ ጎበኦውም በኩል አድርጎም ወደ ግብፅ ደረቅ ወንዝ ይገባና መቆሚያው ባሕሩ

14፡9 ዙፋ 14፡24፣
ዘጸ11፡24
14፡10 ዙፋ 11፡28፤
14፡30፤
ኢሱ5፡6፤ 13፡1
14፡11 ዙፋ 15፡15፤
ዘጸ34፡7
14፡12
ዘ፡7፤13፡28፤33፤
14፡24
14፡13 ዙፋ 23፡19፤
ኢሱ10፡36፤
22፡6፤7፤
መሳ1፡20፤
1፡ሞ25፡3፤
30፡14፤
1ዜ56፡56
14፡14 ዙፋ 14፡24
14፡15 ዙፋ 23፡2፤
ኢሱ11፡23፤
15፡13፤ መሳ3፡11፤
1፡74፡24፤ 5፡4፤
1ዜ522፡9
15፡1 ዙፋ 34፡3፤
13፡21፤ ኢሱ18፡5
15፡2 ዙፋ 14፡3
15፡3 ዙፋ 34፡4፤
ዘጸ1፡2
15፡4 ዙፋ 15፡18፤
ዙፋ 34፡4

15፡5 ዙፋ 14፡3፤
ዙፋ 34፡10፤
ኢሱ18፡15-19
15፡6 ቀ፡61፤
ኢሱ18፡17-19፡21
15፡7 ዘጸ1፡30፤
ኢሱ7፡24፤ 10፡3፤
18፡16፤17፤
2፡ሞ17፡17፤
1፡71፡9
15፡8 ቀ፡63፤
ኢሱ10፡1፤
18፡16፡28፤
መሳ1፡21፤
19፡10፤
2፡ሞ5፡6፤18፡22፤
2፡723፡10፤
1ዜ5፡114፤
14፡9፤ 2ዜ5፡28፤3፤
ዕ፡79፤1፤ ኢሳ17፡5፤
ኢር7፡31፤
19፡2፤6
15፡9
ቀ፡10፡11፡29፤
ኢሱ9፡17፤
18፡15፤
2፡ሞ6፡2፤
1ዜ5፡13፤6
15፡10 ቀ፡9፤
ዙፋ 38፡12፤
ዙፋ 24፡18፤
ኢሱ19፡22፡38፤
21፡16፤
መሳ1፡33፤

ይሆናል፤ እንግዲህ በደቡብ በኩል ያለው ወሰናቸው ይህ ነው።

⁵ከምድራቅ በኩል ያለው ወሰናቸው ደግሞ የጨው ባሕር ሲሆን፤ ይህም የዮርዳኖስ ወንዝ እስከሚሠርግበት ይደርሳል።

በሰሜን በኩል ያለው ወሰንም የዮርዳኖስ ወንዝ ከሚሠርግበት የባሕር ወሽመጥ ይነሣና ግዕዝ ወደ ቤትሐግላ ይወጣል፤ ከዚያም በሰሜናዊው ቤትዓረባ በኩል አድርጎ የሮጤል ልጅ የሶህን ድንጋይ እስካለበት ይደርሳል። ከዚያም ድንበሩ ከአኮር ሸለቆ ወደ ዳበር ይወጣና ከወንዙ በስተ ደቡብ ባለው በአዱሚም መተላለፊያ ፊት ለፊት አድርጎ በስተ ሰሜን ወደ ኔልግላ ይታጠፋል፤ በዓይንሳሚስ ምንጭ በኩል አልፎም ወደ ዓይንሮኔል ይወጣል። እንደዚሁም የሄኖምን ልጅ ሸለቆ አልፎ ይሄድና

የኢያሱውያን ከተማ እስከ ሆነችው እስከ ኢየሩሳሌም ደቡባዊ ተረተር በመዝለቅ፤ በራፋይም ሸለቆ ሰሜን ጫፍ በኩል አድርጎ ከሄኖም ሸለቆ በስተ ምዕራብ ካለው ከረብታ አናት ላይ ይደርሳል። ከዚያም በመቀጠል ከተራራው አናት ተነሥቶ ወደ ኔፍቶ ምንጮች በማምራት፤ በዔናሮን ተራራ ላይ ያሉትን ከተሞች አልፎ ይወጣና ቂርያትዮሪም ተብሎ ወደሚጠራው ወደ በኣላ ቀጥሎል ይወርዳል፤ ¹⁰ከዚያም ከበኣላ በምዕራብ በኩል አድርጎ ወደ ሲይር ይታጠፍና ክላሎን ተብሎ በሚጠራው በይዓሪም ከረብታ ሰሜናዊ ተረተር አልፎ ቅጥልቀል ወደ ቤት ሳሚስ በመውረድ ወደ ተምና ይሻገራል። ¹¹ደግሞም በአቃሮን ሰሜናዊ ተረተር አድርጎ ወደ ሽክሮን ይታጠፍና በበኣላ ተራራ ላይ አልፎ እስከ የብኒኤል ይደርሳል፤ ከዚህ በኋላ ወሰኑ ባሕሩ ላይ

15፡10 1፡ሞ6፡9፤ 1፡74፡9፤ 2፡714፡11
15፡11 ቀ፡9፤ ኢሱ13፡3፤ 19፡33

~14፡9 ዘጸ 1፡36 ይመ።
~15፡2 በዚህና በቀ፡ፋር 5 ላይ የሙት ባሕር ማለት ነው።
~15፡4 ዕብራይስጡ ወሰናቸሁ ይላል።

14፡14 ካሊብ ... እግዚአብሔርን በፍጹም ልብ ተከትሎአልና፤ ካሊብ እግዚአብሔር በመታመን ጽና፡ ተስፋ የተገባለትንም ርስት መሎ በሙሉ አገኘ (ቀ፡ 9-14)። የአርሱ ሕይወት የአማኝን ታማኝነትና በአዲስ ኪዳን ያለውን የእግዚአብሔርን አብ ተስፋ ማለትም መንፈስ ቅዱስን መቀበልን ያመለክታል (ሐሥ 1፡4-5)። ንስሐ ከመግባትና የእግዚአብሔርን

የአዲስ ኪዳን ተስፋዎች ከመቀበል ባሻገር፤ አማኞች የመንፈስ ቅዱስን ፍሬ ለማሳየትና (ከገላ 5፡22-25 ጋር ያነጻጽሩ) እግዚአብሔር ሊሰጥ የሚችሉን ማናቸውንም የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ሁሉ ለመቀበል ጥረት ማድረግ ይገባቸዋል። እነዚህ ሁሉ በመንፈስ ቅዱስና በንይል ለተሞሉ ሰዎች ሊሰጡ የሚገቡ ርስቶች ናቸው (ከሐሥ 1፡4-8፤ 2፡4 ጋር ያነጻጽሩ)።

ይቆማል።

¹²የምድሪቱ ምዕራባዊ ወሰን

የታላቁ ባሕር፣ ጠረፍ ነው።

እንግዲህ በየጉሣው የተደለደለውን የይሁዳን ሕዝብ በዙሪያው የከበሱት ወሰኖቹ እነዚህ ናቸው።

¹³ኢያሱ እግዚአብሔር ባዘዘው መሠረት፣ ከይሁዳ ድርሻ ላይ ከፍሎ ኬብሮን የተባለችውን ቂርያትአርባቅን ለዮፎኒ ልጅ ለካሌብ ሰጠው፤ አርባቅም የዔናቅ አባት ነበረ። ¹⁴ካሌብም ሦስቱን የዔናቅን ዘሮች ሲሲንን፣ እነዚህንንና ተላሚንን ከኬብሮን አሳደዳቸው፤ ¹⁵ከዚያም በዳቤር ሕዝብ ላይ ዘመተ፤ ዳቤር ቀድሞ ቂርያትሄፍር ትባል ነበር። ¹⁶ካሌብን “ቂርያትሄፍርን ወግቶ ለሚይዝ ሰው ልጄን ዓክሳን እድርለታለሁ” አለ። ¹⁷ስለዚህ የካሌብ ወንድም የቂኒዝ ልጅ ጎቶንያል ከተማዬቱን ያዛት፤ ካሌብም ልጄን ዓክሳን ዳረሰት።

¹⁸ዓክሳ ወደ ጎቶንያል በመጣች ጊዜም፣ ከአባታዋ ላይ የእርሻ መሬት እንዲለምን አጥብቃ ነገረችው። ከአሁያዋ ላይ እንደ ወረደች ካሌብ “ምን እንዳደርግልሽ ትፈልጊያለሽ?” ሲል ጠየቃት።

¹⁹እርሷም “እባክህ በጎ ነገር አድርግልኝ፤ በኔጌብ መሬት እንደ ሰጠሽኝ ሁሉ፤ አሁንም የውሃ ምንጭ ጉድጓዶች ስጠኝ” አለችው፤ ካሌብም የላይኛውንና የታችኛውን ምንጮች ሰጣት።

²⁰ለይሁዳ ነገድ በየጉሣቸው የተሰጣቸው ርስት ይህ ነው፤

²¹በኔጌብ አካባቢ በኤዶም ድንበር ላይ በወሰኑ ጫፍ የሚገኙት የይሁዳ ነገድ ደቡባዊ ከተሞች እነዚህ ነበሩ።

ቀብስኤል፣ ዌዴር፣ ያጉር፣

²²ቂና፣ ዲሞና፣ ዓድዓዳ፣

²³ቃዴስ፣ ሐጸር፣ ዩትናን፣

²⁴ዚፍ፣ ጢሌም፣ በዓሎት፣

²⁵ሐጸርሐዳታ፣ ሐጸር የምትባለው ቂርያ ትሐጸር፣

²⁶እማም፣ ሽማዕ፣ ሞላዳ፣

²⁷ሐጸር፣ ሶዳ፣ ሐሽምን፣ ቤትዳሊዋ፣

²⁸ሐጸር ሹዓል፣ ቤርሳቤህ፣

ቢዝዮትያ፣ ²⁹በአላ፣ ዓዲም፣

ዓጼም፣ ³⁰ኤልቶላድ፣ ኪሲል፣

ሐርማ፣ ³¹ኢቅላማ፣ ሽድማና፣

ሳንሳና፣ ³²ሰባወት፣ ሺልጊም፣

ዓይንና ሪሞን ናቸው፤ ባጠቃላይም ከተሞቹና መንደሮቻቸው ሃያ ዘጠኝ ናቸው።

³³በምዕራቡ በከራብታዎች ግርጌ ያሉት ደግሞ እነዚህ ናቸው፤ እሸታኦል፣ ጸርዓ፣ አሸና፣ ³⁴ዛሞዋ፣ ዓይንገኒም፣ ታዱዋ፣ ዓይናም፣ ³⁵የርሙት፣ ዓዲላም፣ ሰከት፣ ዓዜቃ፣ ³⁶ሸዓራይም፣ ዓዲታይም፣ ግዴራ፣ ግዴሮታይም ናቸው፤ ከተሞቹም ከመንደሮቻቸው ዐሥራ አራት ናቸው።

15+12 ዙጉ34+6
15+13 ዙጉ23+2፣
ዙጉ13+22፣
ኢሱ10+36፣
21+12፣
14ሙ25+3፣
30+14፣
1ዜፋ6+56
15+14
ዙጉ13+22+33፣
መሳ1+10+20
15+16 1ዜፋ24+9
15+17
መሳ39+11፣
1ዜፋ4+13፣
27+15
15+19
ዙጉ36+24፣
ኢሱ10+40
15+21
ዙጉ35+21፣
ኢሱ10+40፣
24ሙ23+20፣
1ዜፋ11+22
15+23 ኢሱ11+11
12+22
15+24 ቀ+55፣
14ሙ23+14፣
2ዜፋ11+8
15+25 ኢሱ11+1፣
15+26 ኢሱ19+2፣
1ዜፋ4+28፣
ዓሀ11+26
15+28 ዙጉ21+14፣
ኢሱ19+3፣
1ዜፋ4+28
15+29 ቀ+9፣
ኢሱ19+3፣
1ዜፋ4+29
15+30
ዙጉ14+45፣
ኢሱ19+4
15+31 ኢሱ19+5፣
14ሙ27+6፣
1ዜፋ2+49፣
4+30፣ 12+11
ዓሀ11+28
15+32
ዙጉ34+11፣
ኢሱ19+7፣
መሳ20+45፣
21+13፣ ዙጉ14+10
15+33 ቀ+43፣
ኢሱ19+41፣
መሳ13+2+25፣
16+31፣
18+2+11፣
2ዜፋ11+10፣
ዓሀ11+29
15+34 ቀ+56፣
ኢሱ12+17፣
19+21፣ 21+29፣
1ዜፋ4+18፣
ዓሀ3+13፣ 11+30
15+35 ቀ+48፣
ዙጉ38+1፣
ኢሱ10+3+10፣
15+44+10
15+36
14ሙ17+52፣
1ዜፋ4+31፣ 12+4

15+38 ኢሱ11+3፣
23+14+7

³⁷ጽናን፣ ሐዳሽ፣ ሚግዳል፣ ዶና፣ ³⁸ዲልግን፣ ምጽጳ፣ የቅትኤል፣ ³⁹ሊከሶ፣ ሶጽቃት፣ ዔግሎን፣ ⁴⁰ከሶን፣ ለሐማስ፣ ኪትሊሽ፣ ⁴¹ግዴሮት፣ ቤትዳንን፣ ናዕማና መቄዳ ናቸው፤ ከተሞቹም ከመንደሮቻቸው ዐሥራ ስድስት ናቸው።

⁴²ለብና፣ ዔትር፣ ዓሻን

⁴³ይፍታሕ፣ አሸና፣ ንጹብ፣

⁴⁴ቅዲላ፣ አክዚብና መሪሳ ናቸው፤ ከተሞቹም ከመንደሮቻቸው ዘጠኝ ናቸው።

⁴⁵አቃሮን በዙሪያዋ ካሉ ሰፈሮችና መንደሮቿ ጋር፣

⁴⁶እንዲሁም ከአቃሮን በስተ ምዕራብ በአሸደድ አካባቢ ያሉ ሰፈሮችና መንደሮቻቸው ሁሉ፤

⁴⁷አሸደድ በዙሪያዋ ካሉ ሰፈሮችና መንደሮች ጋር፣ ጋዛ እስከ ግብፅ ድረቅ ወንዝና እስከ ታላቁ ባሕር ጠረፍ በመለስ ካሉት ሰፈሮቹና መንደሮቹ ጋር።

⁴⁸በከራብታማም አገር የሚገኙ ከተሞች ደግሞ እነዚህ ናቸው፤ ሳምር፣ የቲር፣ ሶኮ፣

⁴⁹ደና፣ ዳቤር የምትባለው ቂርያትስና ⁵⁰ዓናብ፣ ኤሽትሞዓ፣ ዓኒም፣

⁵¹ዓሶም፣ ሐሎንና ጊሎ፣ እነዚህም ዐሥራ አንዱ ከተሞችና መንደሮቻቸው ናቸው።

⁵²አራብ፣ ዱማ፣ ኤሽዓን፣

⁵³ዶኒም፣ ቤትታዱዋ፣ አፌቃ

⁵⁴ሐምጣ፣ ኬብሮን የተባለችው ቂርያትአርባቅና ጸረር ናቸው፤ እነዚህም ዘጠኝ ከተሞችና መንደሮቻቸው ናቸው።

⁵⁵ማያን፣ ቀርሚሎስ፣ ዚፍ፣ ዩሳ፣

⁵⁶ኢይዘራኤል፣ የቅድዓም፣ ዛሞዋሕ፣

⁵⁷ቃይን፣ ጊብዓና

15+39 ኢሱ10+3፣ 27+22+1 15+41 ኢሱ10+10፣

19+27፣ 2ዜፋ28+18 15+42 ዙጉ33+20፣ ኢሱ19+7፣

14ሙ30+30፣ 1ዜፋ4+32፣ 6+59 15+43 ቀ+33

15+44 ኢሱ19+29፣ መሳ1+31፣ 14ሙ23+1-2፣

1ዜፋ4+19፣ ዓሀ3+17+18፣ ሚክ11+14+15

15+45 ኢሱ13+3 15+46 ኢሱ11+22

15+47 ዙጉ15+18፣ ዙጉ34+6፣ ኢሱ11+22

15+48 ቀ+35፣ ኢሱ21+14፣ መሳ10+1፣ 14ሙ30+27፣

1ዜፋ5+57 15+49 ኢሱ10+3 15+50 ኢሱ11+21፣

21+14፣ 14ሙ30+28 15+51 ኢሱ10+11፣ 21+15፣

24ሙ15+12፣ አር48+21 15+52 ዙጉ25+14

15+54 ዙጉ35+27 15+55 ኢሱ22+2፣ 1+16፣

መሳ10+12፣ 14ሙ23+24+25፣ 25+12፣ 1ዜፋ2+45

15+56 ቀ+34፣ ኢሱ17+16፣ 19+18፣ መሳ6+33፣

14ሙ25+43፣ ያሀ18+45፣ 1ዜፋ3+1፣ ሆሊ15

15+57 ዙጉ38+12፣ ኢሱ18+28፣ 24+33፣ መሳ19+12፣

20+4፣ 24ሙ23+29፣ 1ዜፋ11+31

⁴¹⁵⁺¹² በዚህና በቀጥተኛ 47 ላይ የተጠቀሰው የሚድትራንያን ባሕር ነው።

⁴¹⁵⁺¹⁸ ዕብራይስጥ አንጻንድ የሰበዓ ሊቃናት ትርጉሞች ከዚህ ጋር ይስማማሉ፤ ከዚህ የሰበዓ ሊቃናት ትርጉሞች ግን (መሳ 1+14 ይመ)

አጥብቆ ነገራት ያላሉ።

ተምና ናቸው፤ እነዚህም ዐሥር
ከተሞችና መንደሮቻቸው ናቸው።
⁵⁸ ሐላሐል፤ ቤትጽር፤ ጌደር፤
⁵⁹ ማዕራት፤ ቤትዓናትና ኤልትቆን
ናቸው፤ እነዚህም ስድስት
ከተሞችና መንደሮቻቸው ናቸው።
⁶⁰ ቂርያት ዓዓሪም የተባለችው
ቂርያ ተበአልና ረባት፤ እነዚህም
ሁለት ከተሞችና መንደሮቻቸው
ናቸው።

⁶¹ በምድረ በዳው ደግሞ እነዚህ ናቸው፤
ቤትዓረባ፤ ሚዲን፤ ሰካካ፤
⁶² ኢብሻን፤ የጨው ከተማና
ዓይንጋዲ፤ እነዚህም ስድስት
ከተሞችና መንደሮቻቸው ናቸው።

⁶³ ነገር ግን የይሁዳ ዘሮች በኢየሩሳሌም
የሚኖሩትን ኢያሱሳውያን ከቦታቸው
ሊያስለቅቁቸው አልቻሉም፤ ኢያሱሳው
ያንም እስከ ዛሬ ድረስ ከይሁዳ ሕዝብ
ጋር በኢየሩሳሌም አብረው ይኖራሉ።

ለኤፍሬምና ለምናሴ ነገድ የተመደበው
ድርሻ

16 ለየሴፍ ዝርያዎች የተመደበው
ድርሻ፤ ከዮርዳኖስ ኢያሪኮት ማለት
ከኢያሪኮምን ሆኑት በስተ ምሥራቅ ይነሣና፤
ምድረ በዳውን በማቋረጥ በኩረብታማው
አገር አድርጎ ወደ ቤቴል ይወጣል።

² ሕዝብ ከምትባለው ከቤቴል ይነሣና
በአጣሮት ወደሚገኘው ወደ አርካውያን
ግዛት ይሻገራል፤ ፊዚያም በምዕራብ በኩል
ቀላቀላ ወደ የፍሌጣውያን ግዛት እስከ
ታችኛው ቤትሐሮን ምድር ይወርድና
ወደ ጌዝር ዘልቆ ባሕሩ ላይ ይቆማል።
³ ስለዚህ የየሴፍ ዘሮች ምናሴና ኤፍሬም
ርስታቸውን ተቀበሉ።
⁵ ለኤፍሬም ወገን በየጉሣ በየጉሣቸው
የተሰጣቸው ድርሻ ይህ ነው፤

ድንበሩ በምሥራቅ በኩል
ከአጣሮት አዳር ተነሥቶ እስከ
ላይኛው ቤትሐሮን ይወጣና፤
⁶ እስከ ባሕሩ ይዘልቃል። በስተ
ሰሜን ደግሞ ከሚከምታት
ተነሥቶ በምሥራቅ በኩል ወደ
ተአናት ሴሶ ይታጠፍና ከዚያ
በማለፍ እስከ ኢያናክ ምሥራቅ
ይዘልቃል፤ ገንዚያናክም
በመነሣት ወደ አጣሮትና ወደ
ነዓራት ቀላቀላ ይወርድና
በኢያሪኮ በኩል አድርጎ የርዳኖስ

15+58
1ዜ52+45፥
4+39፥ 12+7፥
2ዜ51+7፥
103+16
15+60 ቀ+9፥
1ዜ83+11፥
ኢሱ9+17
15+61 ቀ+6፥
ኢሱ8+15
15+62
1ሳሙ23+29፥
24+1፥ ሕዝ47+10
15+63 ቀ+8፥
ኢሱ10+1፥
16+10፥ 17+12፥
መሳ1+21፥
1579+21፥
ሕዝ48+7
16+1 ኢሱ8+15፥
12+9
16+2 ቀ+5፥
ዘፍ28+19፥
ዘጥ32+3፥
2ሳሙ15+32
16+3
ኢሱ10+10፥33
16+4 ኢሱ18+5
16+5 ቀ+2፥
ኢሱ10+10፥
18+13
16+6 ቀ+7፥
ኢሱ17+7፥
27715+29
16+7 ቀ+6፥
ዘጥ32+3

16+8 ኢሱ12+17፥
17+9፥ 19+28
16+9 ሕዝ48+5
16+10
ኢሱ15+63፥
17+13፥
መሳ1+28-29፥
1579+16
17+1 ዘፍ41+51፥
50+23፥
ዘጥ1+34፥
ኢሱ12+25፥
1ዜ57+14
17+2 ዘጥ26+30፥
27+1፥ ኢሱ22+7፥
መሳ6+11፥34፥
8+2፥ 1ዜ57+14፥
18+19
17+3 ዘጥ27+1፥
26+33
17+4 ዘጥ27+5-7
17+5
ኢሱ13+30-31
17+7 ቀ+10፥
ዘፍ12+6፥

ላይ ብቅ ይላል። ⁸ ድንበሩ አሁንም
ከታዲሞ በምዕራብ በኩል አድርጎ
ወደ ቅና ወንዝ ይወርድና ከባሕሩ
ላይ ይቆማል። እንግዲህ የኤፍሬም
ነገድ በየጉሣ በየጉሣቸው
የተካፈሉት ርስት ይህ ነበር።
⁹ ይህም በምናሴ ነገድ ርስት ውስጥ
ለኤፍሬም ዘሮች የተመደቡትን
ከተሞች በሙሉና መንደሮቻቸውን
የሚያጠቃልል ነው።

¹⁰ ይህ ሁሉ ሆኖ የኤፍሬም ዘሮች
በጌዝር የሚኖሩትን ከነዓናውያን ከዚያ
አላባረጁቸውም ነበር፤ ከነዓናውያን እስከ
ዛሬ ድረስ ከኤፍሬም ዘሮች ጋር አብረው
ይኖራሉ፤ ይሁን እንጂ የጉላበት ሥራ
እንዲሠሩ ይገደዳሉ።

17 ምናሴ የየሴፍ የበኩር ልጅ እንደ
መኖሪያ መጠን፤ ለነገዱ የተመደበለት
ድርሻ ይህ ነበር፤ የምናሴ የበኩር ልጅ
ማኪር፤ የገለዓዳውያን አባት ብርቱ ወረኛ
ስለነበር ገለዓዳና ባላን ድርሻው ሆኑ።
² ስለዚህ ይህ ርስት ለተቀሩት የምናሴ
ዘሮች ማለትም ለአቢዓዝር፤ ለኬላግ፤
ለአሥራኤል፤ ለሴኬም፤ ለአፌር፤
ለሸሚዳ ጉሣዎች የተሰጠ ነው፤ እነዚህ
በየጉሣዎቻቸው የየሴፍ ልጅ የምናሴ
ሌሎች ወንዶች ዝርያዎች ናቸው።

³ ስለዓዳድ ለአፌር ልጅ፤ የገለዓዳ
ልጅ፤ የማኪር ልጅ፤ የምናሴ ልጅ ነው።
እርሱም ሴቶች ልጆች እንጂ ወንዶች
ልጆች አልነበሩትም። የሴቶች ልጆቹም
ስም ማህላህ፤ ኑዓ፤ ዓግላ፤ ሚልካ፤
ቴርጸ ይባላል። ጎነርሱም ወደ ካህት ወደ
አልዓዛር፤ ወደ ነዌ ልጅ ወደ ኢየሴና
ወደ መሪምቹ ቀርበው፤ “ከወንድሞቻችን
ጋር ርስት እንድንካፈል አግዚአብሔር
ሙሴን አዞታል” አሏቸው። ስለዚህ
ኢያሱ አግዚአብሔር ባዘዘው መሠረት፤
ከአባታቸው ወንድሞች ጋር ርስት ሰጣቸው።
⁵ ምናሴም ከገለዓዳና ከባላን ምድር ሌላ፤
ዐሥር ቦታ የሚደለደል የመሬት ክፍል
በዮርዳኖስ ምሥራቅ ነበረው፤ የምናሴ
ነገድ ሴት ልጆች ከወንዶቹ ጋር ርስት
ተካፍለዋልና፤ የገለዓዳ ምድር ግን ለቀሩት
የምናሴ ዘሮች ተሰጠ።

⁷ የምናሴ ርስት ከአሴር

17+7 ኢሱ16+6፥ 19+24፥31፥ 21+6፥30፥ 21+21፥
24+25፥ መሳ1+31፥ 5+17፥ 6+35፥ 7+23፥ 9+1
¹⁶፥1፥ ምናሳባት፤ የርዳኖስ ዘኢያሪኮ የዮርዳኖስ
ወንዝ የጥንት መጠሪያ ሊሆን ይችላል።

16+1 ለየሴፍ ... የተመደበው ድርሻ፤ የያዕቆብ
ዐሥራ አንደኛ ልጅ የሆነው የሴፍ በእርሱ ስም የተጠራ
ነገድ አልነበረውም፤ ምክንያቱም የእርሱ ርስት ለሁለቱ
ወንዶች ልጆቹ ለኤፍሬምና ለምናሴ ተሰጥቶ ነበር
(ዘፍ 48፥14-22)። ከዚህም የተነሣ የሴፍ ሁለት ሶጣ
አለው፤ የተመደበው ድርሻ ለሁለት የተለያዩ ራሳቸውን
ለቻሉ ነገዶች ማለትም ለኤፍሬምና ለምናሴ ነገዶች
ተሰጥቶአልና።

17+4 አግዚአብሔር ሙሴን አዞታል፤ ይህ ጥቅስ
ሕዝቡ በማንኛውም ዝርዝር ጉዳይ ላይ አምስቱን የሙሴ
መጻሕፍት እንደ አግዚአብሔር ቃል ቁጥረው መታዘዝ
እንደሚገባ ያሙ፤ እንደ ነበር ግልጽ ያደርጋል። ለሙሴ
የተገለጠው ማለትም ተጽፎ ያለው የአግዚአብሔር
ቃል ካህኑ አልዓዛርንና ኢያሱን ጨምሮ የአግዚአብሔር
ሕዝብ ሁሉ ሊያከብሩት የሚገባ ከፍተኛው የሥልጣን
ደረጃ እንዲሆን ተደርጎአል።

አንጾቶ ከሴኬም በስተ ምሥራቅ እስካላቸው እስከ ሚክምታት ይደርሳል፤ ድንበሩም ወደ ደቡብ በመዝለቅ በንደንታሉዋ የሚኖረውን ሕዝብ ይጨምራል፡፡ ሆኖታሉም ምድር የምናሲ ይዞታ ነበር፤ ይሁን እንጂ በድንበሩ ላይ የምትገኘው የታሉዋ ከተማ የኤፍሬም ዘሮች ይዞታ ነበረች፤ ካዚያም በመቀጠል ድንበሩ በደ ቡብ በኩል ወደ ቃና ወንዝ ይደርሳል፡፡ በምናሲ ከተሞችም መካከል የኤፍሬም ከተሞች ነበሩ፤ ይህም ሆኖ የምናሲ ድንበር የወንዙ ሰሜናዊ ክፍል ሲሆን እስከ ባሕሩ ይዘልቃል፡፡ ¹⁰በደቡብ በኩል ያለው ምድር የኤፍሬም ሲሆን በሰሜን በኩል ያለው ደግሞ የምናሲ ነበር፤ የምናሲ ግዛት እስከ ባሕሩ የሚደርስ ሲሆን ሰሜናዊ ድንበሩ አሲር፤ ምሥራቃዊ ድንበሩ ደግሞ ይሳከር ነው፡፡

¹¹እንዲሁም በይሳከርና በአሲር ውስጥ በትላን፣ የብልሳም፣ የዶር ሕዝብ፣ ዓይን ዶር፣ ታዕናክና መጊዶ በዙሪያቸው ካሉ ሰፈሮቻቸው ጋር የምናሲ ነበሩ፤ ሦስተኛውም ናፎት ነው፡፡

¹²ይሁን እንጂ የምናሲ ዘሮች እነዚህን ከተሞች መያዝ አልቻሉም፤ ከነዓናውያን የያዙትን ሳለመልቀቅ ቀሩጥ ሐሳብ አድርገው ነበርና፡፡ ¹³እስራኤላውያን በበረቱ ጊዜ ግን ከነዓናውያንን የጉልበት ሥራ እንዲሠሩ አስገደደቸው፤ እንጂ ከዚያ ፈጽመው አላባረሯቸውም ነበር፡፡

¹⁴የሱሴና ዘሮች ኢያሱን፣ “ቀጥራችን ብዙ ነው፤ እግዚአብሔርም አብዝቶ ባርኮናል፤ ታዲያ እንዴት ርስታችን እንድንፈግና እንድንደርሻ ብቻ ሆነ?” አሉት፡፡

¹⁵ኢያሱም መልሶ፣ “ቀጥራችሁ ይህን ያህል በዝቶ ከራብታማው የኤፍሬም ምድር እስከዚህ የሚጠባቸው ከሆነ ወደ ፊርዛውያንና ወደ ራፋይም ምድር ወዋታችሁ ደኑን ለራሳችሁ መንጥሩ” አላቸው፡፡

17+8
ኢሱ12+17
17+9
ኢሱ16+8
17+10 ቀ47
ዘፋ30+18
ሕዝ48+5
17+11
ቀ410+16
ኢሱ11+21
12+21
መሳ1+27
14ሰሙ28+7
31+10
24ሰሙ21+12
1574+12 9+15
2779+27
1857+29
መዝ83+10
ሕዝ48+4
17+12
ኢሱ15+63
17+13
መሳ1+27-28
17+14
ዘጉ26+28-37
17+15
ዘፋ14+5
ኢሱ3+10
15+8 18+16
24ሰሙ5+18
18+6 23+13
ኢሳ15+8 17+5

17+16
ቀ511+18
ኢሱ15+56
መሳ1+19
4+3+13
14ሰሙ29+1
17+17 ሕዝ48+5
17+18
ቀ416፣ 14ሰሙ1+1
18+1
ቀ410+89
ዘፋ27+21 40+21
ኢሱ19+51
21+21
መሳ18+31
21+12+19
14ሰሙ1+3 3+21
4+3 15714+21
መዝ78+60
ኤር73+12 26+6
40+2 41+5

¹⁶የሱሴናም ዘሮች፣ “ከራብታማው አገር አይበቃንም፤ ደግሞም በሚዳው ላይ ያሉት በቤትላንና በሰፈሮችዋ እንዲሁም በኢይዝራኤል ሽለቆ የሚኖሩት ከነዓናውያን ሁሉ የብረት ሠረገሎች አሏቸው” አሉት፡፡

¹⁷ኢያሱ ግን ለሱሴና ዘሮች ለኤፍሬምና ለምናሲ እንዲህ አላቸው፤ “እናንተ ቀጥራችሁ ብዙ፤ እጅግም ንያል እንደመሆናችሁ ድርሻችሁ እንድ ብቻ አይሆንም፤ ¹⁸ነገር ግን ደን የለበሰው ከራብታማው አገር የእናንተ ነው፤ ሄዳችሁ መንጥሩት ዳር ድንበሩ ሁሉ የእናንተ ይሆናል፤ ከነዓናውያን የብረት ሠረገላ ቢኖራቸውና ብርቱዎች ቢሆኑም እንኳ ከዚያ ታስወጧቸዋላችሁ፡፡”

የቀረው ምድር መከፋፈል

18 መላው የእስራኤላውያን ማኅበር በሴሉ ተሰበሰቡ፤ የመገናኛውንም ድንኳን እዚያው ተከሉ፤ ምድሪቱም ጸጥ ብላ ተገዛቸላቸው፡፡ ጸጹ ግን ርስት ገና ያልተሰጣቸው ሰባት የእስራኤል ነገዶች ነበሩ፡፡

³ስለዚህ ኢያሱ እስራኤላውያንን እንዲህ አላቸው፤ “የአባቶቻችሁ ክምላክ እግዚአብሔር የሰጣችሁን ምድር ለመውረስ ትችላላችሁ፤ እስከ መቼ ነው? ሕጉንም ከእያንዳንዱ ነገድ ሦስት ሦስት ሰው ምረጡ፤ እኔም ምድሪቱን ተዘዋውረው እንዲያጠኑና እያንዳንዱም ነገድ መውረስ የሚገባውን ድርሻ ዝርዝር መግለጫ ጽፈው እንዲያመጡ እልካቸዋለሁ፤ ከዚያም ወደ እኔ ይመለሳሉ፡፡ ምድሪቱንም ሰባት ቦታ ይከፍሏታል፤ ይሁዳ በደቡብ፣ የሱሴና ዘሮች በሰሜን በኩል የተመደበላቸውን ርስት ይዘው ይኖራሉ፡፡ ሳሰባቱን የመሬት ክፍፍል ዝርዝር መግለጫ ጽፋችሁ ወደኔ ታመጡና በክምላካችን በእግዚአብሔር ፊት ፅባ እጥልሳችኋለሁ፡፡ ጌዋውያን ግን ለእግዚአብሔር የሚሰጡት የክህነት

18+1ሐግ 7+45 18+4 ቀ48፣ ሚክ2+5
18+5 ኢሱ15+1 16+1-4 18+6 ዘሊ16+8
18+7 ኢሱ13+833

*17፣11 ይኸውም ናፎት ዶር ነው፡፡

17+13 ከዚያ ፈጽመው አላባረሯቸውም ነበር፤ ቀጥሎ ከተጠቀሱት ሁለት ምክንያቶች የተነሣ፤ እስራኤላውያን ሙሉ በሙሉ ምድሪቱን ለመያዝና ከነዓናውያንን ፈጽመው ለማባረር አልቻሉም ነበር፡፡ (1) ከነዓናውያንን የጉልበት ሥራ በማሠራትና ግብር በመቀበል የሚገኘውን ጥቅምና ሀብት ይፈልጉ ነበር፡፡ በዚህ ጊዜ ለምችትና ለገንዘብ ሲባል የእግዚአብሔርን ፈቃድ ችላ በማለት የተደረገው ለውጥ በኋላ በስፋት ለተገለጠው ክህደት የተዘራ ክፉ ዘር ነበር (ከመሳ 1+21፣27-29፣ 2+11-13 ጋር ያነጻጽሩ)፡፡ (2) አንጻሩ የከነዓን ወገኖች “የብረት ሠረገሎች” (ቀ 16-18፣ መዝ 1+19) ስለነበራቸው፤ ይህን ከፍተኛ የጦር መሣሪያ እስራኤላውያን በራሳቸው ንይል ፈጽሞ ሊቋቋሙት አይችሉም ነበር፤ ይህም እስራኤላውያን

ጠላቶቻቸውን ለማሸነፍ በሚያስችላቸው በአምላካቸው ንይል እምነት ማጣት መጀመራቸውን ያመለክታል (ከመዝ 20+6-8 ጋር ያነጻጽሩ)፡፡ 18+1 የመገናኛውንም ድንኳን ... ተከሉ፡፡ እስራኤላውያን የአምልኮ ማእከላቸውን ከጌልጌላ ወደ ሴሉ አዘዋወሩ፡፡ በዚያም እግዚአብሔር ልዩ በሆነ መንገድ ሀልዎቱን የሚገልጥበትንና የኪዳኑ ታቦት የሚተመጥበትን የመገናኛ ድንኳን (ማደሪያውን) ተከሉ (ከዘፀ 25+8፣ 27+21፣ 34+26 ጋር ያነጻጽሩ)፡፡ ማደሪያው የተቀመጠው፤ በፍልጠኤማውያን እስከተማረከበት እስከ ሳሙኤል ሙሉ ዘመን ድረስ ማለትም ለሦስት መቶ ዓመት ያህል፤ በመሳፍንት ዘመን ሁሉ በሴሉ ነበር (14ሰሙ 4+3-5+1)፡፡

አገልግሎት ርስታቸው ስለ ሆነ በእናንተ መካከል ድርሻ አይኖራቸውም፤ ጋድ፤ ሮቤልና የምናሴ ነገድ እኩሊታም የእግዚአብሔር ባሪያ ሙሴ በምሥራቅ ዮርዳኖስ የሰማቸውን ርስት ቀደም አድርገው ወስደዋል።

⁸ሰዎቹ የምድሪቱን ሁኔታ ለማጥናትና ለመመዝገብ ጉዞ ሲጀምሩ ኢያሱ፤ “ሄዳችሁ የምድሪቱን ሁኔታ አጥኑና በዝርዝር ከጻፋችሁ በኋላ ወደ እኔ ተመለሱ፤ እኔም እዚሁ ሴሎ በእግዚአብሔር ፊት ዕጣ እጥልላችኋለሁ” አላቸው። ⁹ስለዚህም ሰዎቹ ሂደው ምድሪቱን ተዘዋውረው አይ፤ ከነከተሞቻቸው ሰባት ቦታ ከፍለው በጥቅልል ብራና ላይ በዝርዝር ጻፉ፤ ከዚያም በሴሎ ሰፈር ወዳለው ወደ ኢያሱ ተመለሱ። ¹⁰ኢያሱም በሴሎ በእግዚአብሔር ፊት ዕጣ ጣልላቸው፤ ምድሪቱንም እንደየነገሩ ደልድሎ ለአስራአላውያን አከፋፈላቸው።

ለብንያም ነገድ የተመደበው ድርሻ

¹¹ለብንያም ነገድ የሆነው የመጀመሪያው ዕጣ በየጉሣ በየጉሣው ወጣ፤ በዕጣ የደረሳቸውም ምድር የሚገኘው በይሁዳና በዮሴፍ ነገዶች ርስት መካከል ሲሆን እንደሚከተለው ነው፤

¹²በሰሜን ያለው ድንበራቸው ከዮርዳኖስ ይነሣና የኢያሪኮን ሰሜናዊ ተረተር አልፎ በስተ ምዕራብ ወዳለው ኩረብታማ ምድር በማምራት፤ እስከ ቤትአዌን ምድር በዳ ይዘልቃል። ¹³ከዚያ ደግሞ ወደ ደቡብ ሎዛ ማለት ወደ ቤቴል ተረተር ይሻገርና በታችኛው ቤትሐሮን በስተ ደቡብ ባለው ተራራ በኩል አድርጎ ወደ አጣሮት አዳር ይወርዳል።

¹⁴በስተ ደቡብ ያለው ድንበር ከቤት ሐሮን ትይዩ ካለው ኩረብታ ተነሥቶ በምዕራብ በኩል ወደ ደቡብ በመታጠፍ፤ የይሁዳ ነገድ ከተማ ወደ ሆነችው ወደ ቂርያትበአል ማለት ወደ ቂርያትይሪም ያልፋል፤ ይህ እንግዲህ በምዕራብ በኩል ያለው ድንበር ነው።

¹⁵በስተ ደቡብ ያለው ድንበር ደግሞ በምዕራብ በኩል ከቂርያትይሪም ጥግ ይነሣና እስከ ነፍቶ ውሃ ምንጭ ይዘልቃል፤ ¹⁶ይኸው ድንበር ከራፋይም ሸለቆ በስተ ሰሜን ባለው በሄኖም ሸለቆ ትይዩ ቍልቍል ወደ ኩረብታው ግርጌ ይወርዳል፤ ከዚያም ከኢያሪኮውያን ከተማ በደቡብ በኩል ባለው ተረተር አድርጎ ወደ ሄኖም ሸለቆ በመውረድ

18+8 ቍ14
18+10 ቍ11
ዘኁ33+54
34+13
ኢሱ19+51
ኢር7+12
18+12 ኢሱ7+2
8+15
18+13
ዘኁ28+19
ዘኁ32+3
ኢሱ12+9 16+5
18+14 ኢሱ9+17
10+10
18+15 ኢሱ15+9
18+16
ኢሱ15+7+8
17+15

18+17
ኢሱ1 15+6+7
22+10
18+18 ኢሱ11+2
15+6
18+19 ዘኁ14+3
ኢሱ15+6
18+20 14፡፱+9
18+21 ኢሱ15+6
18+22 ኢሱ15+6
16+11 2ዘኁ13+4
18+23 ዘኁ2+23
መሳ6+11+24
8+27+32 9+5
14፡፱+13+17
18+24
ኢሱ21+17
14፡፱+13+3+16
14+5
17+15+22
27+23+8
ኢሱ10+29
18+25
ኢሱ9+3+17
10+40 1፡፱+4+5
19+13
14፡፱+1+19
2+11 7+17
25+1
17+15+17+21
ዕዘ2+25+26
707+29 11+33
ኢሱ10+29
ኢር31+15 40+1
18+26 ኢሱ9+17
11+3 10ዘ2+25
707+29
18+28 ኢሱ9+17
10+1 15+8+57
24፡፱+21+14
2ዘኁ48+23
19+1 ዘኁ49+7
19+2 ዘኁ21+14
ኢሱ15+26
17+19+3
19+3
ኢሱ15+28+29
19+4 ዘኁ14+45
ኢሱ15+30
19+5 ኢሱ15+31
19+7
ኢሱ15+32+42
19+8 ኢሱ10+40

እስከ ዓይንሮጌል ይዘልቃል። ¹⁷ደግሞም ወደ ሰሜን ይታጠፍና በቤትሳሚስ በኩል አድርጎ እስከ ጌሊሎት ይዘልቃል፤ ከዚያም በአዱሚም መተላለፊያ ትይዩ እስካለው እስከ ሮቤል ልጅ እስከ ቦህን ድንጋይ ይወርዳል። ¹⁸ወደ ቤትዓረባ ሰሜናዊ ተረተር በመቀጠል ቍልቍል ወደ ዐረባ ይወርዳል። ¹⁹ከዚያም ሰሜናዊን የቤትሐግላንን ተረተር አልፎ ይሄድና በስተ ደቡብ የዮርዳኖስ ወንዝ እስከሚገባበት እስከ መት የባሕር ወሽ መጥ ይዘልቃል፤ ይህም ደቡባዊ ድንበር ነው።

²⁰በምሥራቅ በኩል ያለው ድንበር፤

ራሱ የዮርዳኖስ ወንዝ ነው። ይህ እንግዲህ የብንያም ነገድ ጉሣዎች በርስትነት የወረዱት ምድር ዳር ድንበርቿ ሁሉ እነዚህ ነበሩ።

²¹የብንያም ነገድ በየጉሣቸው የያዟቸው ከተሞች እነዚህ ናቸው፤

ኢያሪኮ፤ ቤትሐግላ፤ ዓመቀጸጽ፤ ²²ቤት ዓረባ፤ ዘማሪይም፤ ቤቴል፤ ²³ዓዌም፤ ፋራ፤ ኤፍራታ፤ ²⁴ከፊርዓሞናይ፤ የፍኒ እንዲሁም ጋባ ናቸው፤ እነዚህም ከነመንደሮቻቸው ዐሥራ ሁለት ከተሞች ናቸው። ²⁵ባላን፤ ራማ፤ ብኤሮት፤ ²⁶ጽጽጳ፤ ከፊራ፤ አሞቂ፤ ²⁷ሬዌም፤ ይርጽኤል፤ ተርአላ፤ ²⁸ዳላ፤ ኤሌፍ፤ የኢያሪኮውያን ከተማ ኢያራሳይም፤ ጊብዓ እንዲሁም ቂርያት ነበሩ፤ እነዚህም ከነመንደሮቻቸው ዐሥራ አራት ከተሞች ናቸው።

እንግዲህ የብንያም ነገድ በየጉሣቸው የወረሱት ይህ ነበር።

ለስምያን ነገድ የተመደበው ድርሻ

19+2-10 ቍ ምብ - 1ዘኁ 4+28-33

19ሁለተኛው ዕጣ ለስምያን ነገድ በየጉሣ ከራያውን በይሁዳ ነገድ ርስት የተከበበ ነበር፤ ²ይህም የሚከተሉትን ያካትታል፤ ቤርሳቤህ፤ ሄባ፤ ሞላዳ፤ ³አጸርሹዓል፤ ባላ፤ ዓዴም፤ ⁴ኤልቶላድ፤ ቡቴል፤ ሔርማ፤ ⁵ዳቅላ፤ ቤትማርካቦት፤ ⁶ሐጸርሱላ፤ ቤተለባኦትና ሻሩሔን ነበሩ፤ እነዚህ ዐሥራ ሦስት ከተሞችና መንደሮቻቸው ናቸው። ⁷ዓይን፤ ሪሞን፤ ዔቴርና ዓሻን የተባሉት አራት ከተሞቻቸውና መንደሮቻቸው፤ ⁸ደግሞም እስከ ባዕላትብሊር ወይም ኦኒብ ውስጥ እስካለው እስከ ራማት ድረስ ባሉት

ከተሞች ዙሪያ የሚገኙት መንደሮች ሁሉ ከእነዚህ ጋር ይጠቃላሉ። እንግዲህ በየጉሣው የተደለደለው የሰምያን ነገድ ርስት ይህ ነበር።⁹ የይሁዳ ነገድ የያዘው ርስት እጅግ ሰፊ ስለ ነበር፤ ከይሁዳ ነገድ ድርሻ ተከፍሎ ለሰምያን ነገድ በርስትነት ተሰጠ ፤ ከዚህ የተነሣም የሰምያን ነገድ በይሁዳ ነገድ ድርሻ ርስት ሊካፈል ይችላል።

ዛብሎን ነገድ የተመደበው ድርሻ
¹⁰ምስተኛው ዕጣ ለዛብሎን ነገድ በየጉሣ በየጉሣው ወጣ፤

የርስታቸውም ድንበር እስከ ሣሪድ ይደርሳል፤¹¹ ወደ ምዕራብም በመሄድ በመርዓላ በኩል ያልፋል፤ ደባሺትን ተጠግቶም በየቅንፃም አጠገብ እስካለው ወንዝ ድረስ ይዘልቃል።¹² ከሣሪድም ወደ ምሥራቅ በመታጠፍ፤ የፀሐይ መውጫ ወደ ሆነው አገር ወደ ኪስሎትታቦር በመዝለቅ እስከ ዳብራት ሄዶ ወደ ያፌግ ያቀናል፤¹³ ከዚያም ወደ ምሥራቅ በመቀጠል፤ ወደ ጋትሔፍርና ወደ ዒትቃጺን ይዘልቃል፤ ከዚያ ደግሞ ወደ ሪሞን በመሄድ፤ ወደ ኒዓ ይታጠፋል።¹⁴ በስተ ሰሜንም በኩል ወደ ሐናቶን ይዞርና በይፍታሕኤል ሸለቆ ላይ ይቆማል።¹⁵ ደግሞም ቀጣትን፤ ነህላልን፤ ሺምሮንን፤ ይዳላንና ቤተ ልሔምን ይጨምራል፤ እነዚህም ከመንደሮቻቸው ዐሥራ ሁለት ከተሞች ናቸው።

¹⁶እነዚህ ሁሉ ለዛብሎን ነገድ ርስት ሆነው ለየጉሣ ለየጉሣው የተደለደሉ ከተሞችና መንደሮቻቸው ነበሩ።

ለደባኮር ነገድ የተመደበው ድርሻ
¹⁷አራተኛው ዕጣ ለደባኮር ነገድ በየጉሣ በየጉሣው ወጣ፤¹⁸ ምድራቸውም የሚከተሉትን ያካትታል፤

ኢይዝራኤል፤ ከስሎት፤ ሱነም፤¹⁹ ሐፍራይም፤ ሺኦን፤ አናሐራት፤²⁰ ረቢት፤ ቂሪን፤ አቤጽ፤²¹ ሬሚት፤ ዐይንጋሪም፤ ዐይንሐዳ እንዲሁም ቤትዳጸጽ።²² ድንበራቸውም ታቦርና፤ ሻሕጽማን፤ ቤትሳሚስን ይነካና በዮርዳኖስ ላይ ያቆማል፤ እነዚህ ከመንደሮቻቸው ዐሥራ ስድስት ከተሞች ናቸው።

²³እነዚህ ለደባኮር ነገድ ርስት ሆነው ለየጉሣ ለየጉሣው የተደለደሉ ከተሞችና መንደሮቻቸው ነበሩ።

ለአሲር ነገድ የተመደበው ድርሻ
²⁴እምስተኛ ዕጣ ለአሲር ነገድ በየጉሣ

19+9 ዘፍ49+7፤ ሕዝ48+24
 19+10 ቀ+12፤16፤27፤34፤ ኢሱ21፤7፤34፤
 19+11 ኢሱ12፤22
 19+12 ቀ+10፤ ኢሱ21፤28፤
 1ዜ56፤72
 19+13 ኢሱ11፤22፤
 15፤32
 19+14 ቀ+27
 19+15 ዘፍ35፤19፤
 ኢሱ11፤1፤ 21፤35
 19+16 ቀ+10፤ ሕዝ48፤26
 19+17 ዘፍ30፤18
 19+18 ኢሱ15፤56፤
 14፡መ-28፤4፤
 1፤71፤31 2፤74፤8
 19+20 ኢሱ21፤28
 19+21 ኢሱ15፤34
 19+22 ኢሱ15፤10፤ መ44፤6፤12፤
 8፤18፤ መዝ89፤12፤
 ኢር46፤18
 19+23 ዘፍ49፤15፤
 ኢሱ17፤10፤ ሕዝ48፤25
 19+24 ኢሱ17፤7

19+25 ኢሱ11፤1
 19+26 ኢሱ12፤22፤
 21፤30፤
 1፤718፤19፤
 2፤72፤25
 19+27 ቀ+10፤14፤
 ኢሱ15፤41፤
 1፤79፤13
 19+28 ቀ+30፤
 ዘፍ10፤19፤
 ዘፍ13፤21፤
 ኢሱ16፤8፤
 21፤30፤ መ41፤31፤
 1ዜ56፤74፤76
 19+29 ኢሱ15፤44፤
 18፤25፤ መ45፤17፤
 24፡መ-5፤11፤
 24፤7፤ ፅዝ37፤7፤ መዝ45፤12፤
 ኢሳ23፤1፤
 ኢር25፤22፤ ሕዝ26፤2
 19+30 ቀ+28፤
 ኢሱ12፤18
 19+31 ዘፍ30፤13፤
 ኢሱ17፤7፤ ሕዝ48፤2

በየጉሣው ወጣ፤²⁵ ምድራቸውም የሚከተሉትን ያካትታል፤

ሐልቃት፤ ሐሊ፤ ቤጤን፤ አዚፍ፤²⁶ አላ ሚሊክ፤ ሃምዓድ እንዲሁም ሚሸአል። ድንበሩ በስተ ምዕራብ ቀርሟል።²⁷ ከዚያም በምሥራቅ በኩል ወደ ቤትዳንን ይመለስና ዛብሎንንና የይፍታሕኤልን ሸለቆ ይዞ ካቡልን በስተ ግራ በመተው በሰሜን በኩል ወደ ቤትዳሜቅና ወደ ንዒኤል ይቃናል።²⁸ በመቀጠልም ወደ ዔብሮን፤ ወደ ረአብ፤ እንዲሁም ወደ ሐሞንና ወደ ቃና ሽቅብ ወጥቶ እስከ ታላቁ ሲደር፤ ይደርሳል።²⁹ ድንበሩ ወደ ራማ ከዞረ በኋላ ወደ ተመሽገው ወደ ጢርስ ከተማ ታጥፎ ወደ ሐሳ ይመለስና በአካዚብ በኩል ሚድትራኒያን ባሕር ደርሶ ይቆማል፤³⁰ ይህም የዑማን፤ የአፌትንና የረአብን ምድር ይጨምራል። በዚህም ሃያ ሁለት ከተሞችና መንደሮቻቸው ይገኛሉ።

³¹እነዚህ ለአሲር ነገድ ሆነው በየጉሣው የተደለደሉ ከተሞችና መንደሮቻቸው ነበሩ።

ለንፍታሌም ነገድ የተመደበው ድርሻ
³²ስድስተኛው ዕጣ ለንፍታሌም ነገድ በየጉሣ በየጉሣው ወጣ፤

³³ድንበራቸውም ከሐሌፍና በጸዕነንም ካለው ከትልቁ የወርካ ዛፍ ይነሣና በአዳ ሚኔቂብና በዩብኒኤል አልፎ ወደ ለቂም በመምጣት ዮርዳኖስ ላይ ይቆማል፤³⁴ ድንበሩ በአዛኖት ታቦር ያልፍና ወደ ምዕራብ በመታጠፍ ሐቆት ላይ ይቆማል፤ ይኸው ድንበር በደቡብ ዛብሎንን፤ በምዕራብ አሲርን፤ በምሥራቅ ዮርዳኖስን ይነካል።³⁵ የተመሸጉትም ከተሞች እነዚህ ናቸው፤ ጸዲም፤ ጸር፤ ሐማት፤ ረቃት፤ ኬሬት፤³⁶ አዳማ፤ ራማ፤ አሰር፤³⁷ ቃዲስ፤ ኤድራይ፤ ዐይንሐጸር፤³⁸ ይርኦን፤ ሚግዳልኤል፤ ሐሬም፤

19+33 ኢሱ15፤11፤ መ44፤11 19+34 ቀ+10፤ 1ዜ56፤75 19+35 ኢሱ11፤2፤ 1ዜ52፤55 19+36 ኢሱ11፤1፤ 18፤25 19+37 ዘፍ21፤33፤ ኢሱ12፤22 19+38 ኢሱ15፤10፤ መ41፤33

³⁹19+28 አብዛኞቹ የዕብራይስጥ ቅጂዎች ከዚህ ጋር ይስማማሉ፤ ነገር ግን ጥቂት ቅጂዎች ኢሱ 21፤30 ይመጣሉ፤ አብዩን ይላሉ።
⁴⁰19+34 የሰብኃ ሊቃናት ትርጉም ከዚህ ጋር ይስማማል፤ ነገር ግን የዕብራይስጥ ቅጂ በምስራቅ ይሁዳንና ዮርዳኖስን ይከባል ይላል።

ቤትዓናትና ቤትሳሚሱ። እነዚህ ከነመንደሮቻቸው ዐሥራ ዘጠኝ ከተሞች ናቸው።

³⁹እነዚህ ለንፍታሌም ነገድ ርስት ሆነው በየጉማው የተደለደሉ ከተሞችና መንደሮች ነበሩ።

ለዳን ነገድ የተመደበው ድርሻ

⁴⁰ሰባተኛው ዕጣ ለዳን ነገድ በየጉማው ወጣ፤ ⁴¹የወረሱትም ምድር የሚከተሉትን ያካትታል፤

ጸርዓ፤ ኤሽታኦል፤ ዒርሼሜሽ፤

⁴²ሰበለበን፤ ኤሎን፤ ይትላ፤

⁴³ኤሎን፤ ተምና፤ አቃርን፤

⁴⁴ኢልተቄ፤ ገባቶን፤ ባዕላት፤

⁴⁵ይሁድ፤ ብኔብረት፤ ጋትሪሞን፤

⁴⁶ሚያርቆንና በኢየሱፊ ፊት ለፊት

የለው ርቆን።

⁴⁷ነገር ግን የዳን ዘሮች ርስታቸው አለበቃቸውም፤ ወደ ሌሌም ወጥተው አደጋ በመጣል ያዟት፤ ሰዎቹንም በሰይፍ ስለት ፈጅተው ይዞታቸው አደረጓት፤ በዚያው ሰፈሩ፤ ስሟም ለውጠው በአባታቸው ስም ዳን አሏት።

⁴⁸እነዚህ ለዳን ነገድ ርስት ሆነው በየጉማው የተደለደሉ ከተሞችና መንደሮች ነበሩ።

ለኢያሱ የተመደበው ድርሻ

⁴⁹እስራኤላውያን ድርሻ ድርሻቸውን ከያዙ በኋላ፤ ለነዌ ልጅ ለኢያሱ በመካከላቸው ርስት ሰጡት፤ ⁵⁰እግዚአብሔር ባዘዘውም መሠረት በኩረብታማው የኤፍሬም ምድር የምትገኘውን ተምናሲራ የምትባለውን የፈለጋትን ከተማ ሰጡት፤ እርሱም ከተማዬቱን ሠራ፤ መኖሪያውም አደረጋት።

⁵¹እንግዲህ ካህኑ አልዓዛር፤ የነዌ ልጅ ኢያሱና የእስራኤል ነገድ የየጉማ መሪዎች ሲሉ ላይ በመገናኛው ድንኳን ደጃፍ፤ በእግዚአብሔር ፊት ዕጣ ያደላደሉት ርስት ይህ ነው፤ የምድሪቱንም አከፋፈል በዚህ ሁኔታ ፈጸመ።

የመግጠኛ ከተሞች

20፡1-9 ማመ — ዘኁ 35፡9-34፤

ዘዳ 4፡41-43፤ 19፡1-14

20ከዚያም እግዚአብሔር ኢያሱን እንዲህ አለው፤ ሕመሴ በኩል በነገርኋቸው መሠረት የመግጠኛ ከተሞች እንዲለዩ ለእስራኤላውያን ንገራቸው፤ ሳያ ሰበው ድንገት ሰው የገደለ ማንኛውም ሰው ወደዚያ በመሸሽ ከደም ተበቃዩ እንዲያመልጥ ከተማዬቱ መጠለያ ትሁን።

²እግዳዩ ከነዚህ ከተሞች ወደ አንዲቱ በሚሸሸበት ጊዜ፤ በከተማዬቱ መግቢያ በር ላይ ቆሞ ጉዳዩን ለከተማዬቱ ሽማግሌዎች ይንገራቸው፤ ከዚያም እነርሱ ወደ ከተማቸው አስገብተው የሚኖርበትን ስፍራ ሰጥተውት

19፡39 ሕዝ48፡3

19፡41

ኢሱ15፡33

19፡42

ኢሱ10፡12

19፡43

ዘፍ38፡12፤

ኢሱ13፡3

19፡44

ኢሱ21፡23፤

1፡79፤18፤

15፡27፤ 16፡15፤

2ዜ58፡6

19፡45

ኢሱ21፡24፤

1ዜ56፡69

19፡46

2ዜ52፡16፤

ዕገ3፡7፤ ዮና1፡3፤

ሐሥ9፡36

19፡47 ዘዳ3፡14፤

መሳ18፡17፤14፤

27፡29

19፡48 ዘፍ30፡6

19፡50

ኢሱ24፡30፤

መሳ2፡9

19፡51 ኢሱ14፡1፤

18፡10፤ 23፡10፤

ሐሥ13፡19

20፡3 ዘሌ4፡2፤

ዘኁ35፡12

20፡4 ዘፍ23፡10፤

ኢሱ7፡6፤

ኢር38፡7

20፡6 ዘኁ35፡12

20፡7 ዘፍ12፡6፤

35፡27፤

ኢሱ10፡36፤

12፡22፤

ሉቃ1፡39

20፡8

ኢሱ12፡25፤

21፡36፤

1ዜ56፡71፤78፡80

20፡9 ዘዕ21፡13፤

ዘሌ4፡2

21፡1 ኢሱ14፡1፤

21፡2 ዘሌ25፡32፤

ዘኁ35፡2-3፤

ኢሱ14፡1፤ 18፡1

21፡4 ፋ፡19፤

ዘኁ3፡17

21፡5 ፋ፡26

21፡6 ዘፍ30፡18፤

ዘኁ3፡17፤

ኢሱ17፡7

21፡7 ፋ፡40፤

ዘዕ6፡16፤

ኢሱ19፡10

አብሮአቸው ይቀመጡ። ⁵ደም ተበቃዩ ተከታትሎት ቢመጣ፤ ሆን ብሎና በከፋት ተነሣሥቶ ወንድሙን የገደለው ባለመሆኑ፤ ሰዎቹ ነፍሱ ገዳዩን አሳልፈው አይስጡት። ስማማብሩ ፊት ለፍርድ እስኪቀርብና በዚያ ጊዜ የሚያገለግለው ሊቀ ካህናት እስኪሞት ድረስ በዚያች ከተማ ይቆይ። ከዚያም ወደ ቤቱ፤ ሸሽቶ ወደ መጣበት ከተማ ሊመለስ ይችላል።”

⁷ስለዚህም በኩረብታማው በንፍታሌም ምድር በገሊላ ቃዴሰን፤ በኩረብታማው በኤፍሬም ምድር ሴኬምን፤ በኩረብታማው በይሁዳ ምድር ኪብሮን፤ የምትባለውን ቂርያትአርባትን ለዩ። ⁸እንደዚሁም ከዮርዳኖስ ማዶ ከኢያሪኮ፤ በሰተምስራቅ በርቤል ነገድ ይዞታ ውስጥ ከፍታ ባለው ምድረ በዳ ያልችውን ቦሮን፤ በጋድ ነገድ ይዞታ ውስጥ ባለችው በገለዓድ የምትገኘውን ራሞትንና በምናሲ ነገድ ይዞታ ውስጥ በባላን የምትገኘውን ጎላንን ለዩ። ⁹ኋላምበው በድንገት ሰው የገደለ ማንኛውም እስራኤላዊ ወይም በመካከላቸው የሚኖር ማንኛውም መጻተኛ ወደ ተለዩት ከተሞች መሸሽ ይችላል፤ በማንበሩ ፊት ከመቆሙ አስቀድሞም በደም ተበቃዩ መገደል የለበትም።

ለሌዋውያን የተመደቡ ከተሞች

21፡4-39 ተገ ማብ — 1ዜ5 6፡54-80

21የሌዋውያን ቤተሰብ አለቆች ወደ ካህኑ ወደ አልዓዛር፤ ወደ ነዌ ልጅ ወደ ኢያሱና ወደ ሌሎቹ የእስራኤል ነገድ አባቶች ዘንድ ቀረቡ፤ ²በከነዓን ምድር በሴሞ፤ ³እግዚአብሔር የምንኖርባቸውን ከተሞች፤ ከብቶቻችን ከሚሰማሩባቸው ቦታዎች እንድትሰጡን በመሴ በኩል አዞልን ነበር” አላቸው። ⁴ስለዚህ እስራኤላውያን ከወረሱት ምድር ላይ የሚከተሉትን ከተሞችና መስማሪያዎች እግዚአብሔር ባዘዘው መሠረት ለሌዋውያን ሰጡ፤

⁵የመጀመሪያው ዕጣ ለቀንት ዘሮች በየጉማቸው ወጣ፤ የካህኑ የአሮን ዝርያዎች ለሆኑት ሌዋውያን ከይሁዳ፤ ከስምያንና ከብንያም ነገዶች ዐሥራ ሦስት ከተሞች በዕጣ ተመደቡላቸው። ⁶ለቀናት ለቀንት ዘሮች ደግሞ ከኤፍሬምና ከዳን ነገድ ጉማዎች፤ እንዲሁም ከምናሲ ነገድ እኩ ሌታ ጉማዎች ዐሥር ከተሞች በዕጣ ተመደቡላቸው።

⁷ለጌርሶን ዝርያዎች ከይላኮር፤ ከአሴር፤ ከንፍታሌም ነገድ ጉማዎችና ባላን ውስጥ ካለው ከምናሲ ነገድ እኩሌታ ጉማዎች ዐሥራ ሦስት ከተሞች ተመደቡላቸው።

⁸ለሚራሪ ዝርያዎች በየጉማቸው ከርቤል፤ ከጋድና ከካብሎን ነገዶች ዐሥር ከተሞች ተመደቡላቸው።

¹⁰20፡8 ምናልባት፤ ዮርዳኖስ ከኢያሪኮ የዮርዳኖስ ወንዝ የጥንት መጠሪያ ሊሆን ይችላል።

፩በዚህ እስራኤላውያን እግዚአብሔር በሙሴ በኩል ባዘዘው መሠረት እነዚህን ከተሞችና መስማሪያቸውን ለሌዋውያን በዕጣ መደቡላቸው።

ኸይሁዳና ከሰምያን ነገዶች ደግሞ ከዚህ በታች በሰም የተጠቀሱትን ከተሞች በዕጣ መደቡላቸው።¹⁰ እነዚህም ከተሞች የሌዊ ልጆች የቀዓት ጐሣዎች ለሆኑት ለአርን ዝርያዎች ተመደቡ፤ ይህም የሆነው የመጀመሪያው ዕጣ ለእነርሱ ስለ ወጣላቸው ነበር፤

¹¹እነርሱም በተራራማው የይሁዳ ምድር ያሰኙትን ኬብሮን የተባሉትን ቂርያት አርባቅን በዙሪያዋ ካለው መስማሪያ ጋር ሰጧቸው፤ አርባቅ የዴናቅ አባት ነበረ።¹² ይሁን እንጂ በከተማዬቱ ዙሪያ ያሉትን ዕርሻዎችና መንደሮች ለዮፎኒ ልጅ ለካሌብ ርስት አድርገው ሰጡት።

¹³እንደዚሁም ለነፍሰ ገዳይ መማጠኛ የሆነችውን ኬብሮንና ልብናን ከነማሰማሪያቸው ለካህኑ ለአርን ልጆች ሰጧቸው።¹⁴ ደግሞም የተርን፤ ኢሽትሞዓን፤¹⁵ ሐሎን፤ ጸቡርን፤¹⁶ ዐይንን፤ የጣንና ቤትላሚስን ከነማሰማሪያቸው ሰጧቸው፤ እነዚህ ዘጠኙ ከተሞች ከሁሉ ነገዶች ይዞታ ላይ ተከፍለው የተሰጡ ናቸው።

¹⁷ከብንያም ነገድ ገባዩን፤ ጌባዕ፤¹⁸ ሙናቶትና አልሞን የተባሉትን አራት ከተሞች ከነማሰማሪያዎቻቸው ሰጧቸው።

¹⁹ለካህናቱ ለአርን ዝርያዎች ከነማሰማሪያቸው የተሰጧቸው ከተሞች ዐሥራ ሦስት ነበሩ።

²⁰የሌዊ ልጅ የቀዓት ጐሣዎች ለሆኑት ለሌሎቹ ደግሞ ከኤፍሬም ነገድ ላይ ተከፍለው የሚከተሉት ከተሞች በዕጣ ተመደቡላቸው።

²¹በተራራማው በኤፍሬም ምድርም ለነፍሰ ገዳይ መማጠኛ የሆነችው ሴኬምና ጌዝር፤

²²ቂብጸይምና ቤትሐሮን ከነመሠማሪያዎቻቸው አራት ከተሞች ተሰጡአቸው።

²³እንዲሁም ከዳን ነገድ ኤልተቂን፤ ገባቶን፤²⁴ ኤሎንና ጋትሪምን ከነመሠማሪያዎቻቸው አራት ከተሞች ተሰጧቸው።

²⁵ከምናሴ ነገድ እኩሌታ ደግሞ ታዕናክና ጋትሪምን ከነማሰማሪያዎቻቸው ሁለት ከተሞች ተሰጧቸው።

²⁶እነዚህ ዐሥር ከተሞች ሁሉ ከነማሰማሪያዎቻቸው ለተቀሩት የቀዓት ጐሣዎች ተሰጧቸው።

21+11 ዘፍ23+23
ኢሱ10+36
21+12
ኢሱ15+13
21+13
ዘሩ33+20፤ 35+6
21+14
ኢሱ15+48፤50
21+16
ዘሩ34+11፤
ኢሱ15+10፤55
21+17 ኢሱ9+3፤
18+24፤ 30፤11+31
21+18
2ሐሙ23+27፤
1፡17+26፤
ዕዘ23+23፤
507+27፤ 11+32፤
ኢሳ10+30፤
ኢር1+1፤ 11+21፤
32+7
21+19 ቀ+4፤
2ዘ፡53፤15
21+21
ኢሱ10+33፤ 17+7
21+22
ኢሱ10+10፤
1ሳሙ1+1
21+23
ኢሱ19+44
21+24
ኢሱ10+12፤
19+45
21+25
ኢሱ12+21
21+26 ቀ+5

21+27 ዘሩ35+6፤
ኢሱ12+5
21+28
ዘፍ30+18፤
ኢሱ19+12፤20
21+29 ኢሱ10+3፤
15+34
21+30 ኢሱ17+7፤
19+26፤28
21+31
ኢሱ19+28
21+32 ዘሩ35+6፤
ኢሱ12+22
21+33 ቀ+6
21+34
ኢሱ12+22፤
19+10
21+35
ኢሱ19+15
21+36
ዘሩ21+23፤
ዘ፡23+2፤
ኢሱ20+8፤
መሳ11+20
21+37
ኢሱ13+18
21+38 ዘፍ32+2፤
ዘ44+43፤
ኢሱ12+2
21+39
ኢሱ13+25
21+40 ቀ+7
21+41 ዘሩ35+7
21+43 ዘ፡11+31፤
17+14፤ 34+4

²⁷የጌርሶን ወገኖች ለሆኑት ለሌሎቹ የሌዊ ጐሣዎች የተሰጧቸው የሚከተሉት ናቸው፤

ከምናሴ ነገድ እኩሌታ በባሳን ውስጥ ለነፍሰ ገዳይ መማጠኛ የሆነችው ከተማ ነገንና በኤሽትራ እነዚህ ሁለት ከተሞች ከነመሠማሪያዎቻቸው፤

²⁸ከይሳከር ነገድ፤ ቂሶን፤ ዳብራት፤²⁹ የርሙትና ዓይን ጋንም፤ እነዚህ አራት ከተሞች ከነመሠማሪያዎቻቸው፤

³⁰ከአሴር ነገድ፤ ማሽል፤ ዓብደን፤³¹ ሐልቃትና ረአብ እነዚህ አራት ከተሞች ከነመሠማሪያዎቻቸው፤

³²ከንፍታሌም ነገድ፤ በገልሳ ውስጥ ለነፍሰ ገዳይ መማጠኛ የሆነችው ከተማ ቃዴስ፤ ሐሞትዶርና ቀርታን እነዚህ ሦስት ከተሞች ከነመሠማሪያዎቻቸው፤

³³ለጌድሶናውያን ጐሣዎች የተመደቡት ከተሞች ሁሉ ከነማሰማሪያዎቻቸው ዐሥራ ሦስት ነበሩ።

³⁴የሚራራ ጐሣዎች ለሆኑት ለተቀሩት ሌዋውያን የተሰጧቸው የሚከተሉት ናቸው፤

ከዛብሎን ነገድ የቅንዓም፤ ቀርታ፤³⁵ ዲሞናና ነህል፤ እነዚህ አራት ከተሞች ከነመሠማሪያዎቻቸው፤

³⁶ከርቤል ነገድ፤ ቦሶር፤ ያህጽ፤³⁷ ታዴሞትና ሜፍዓት፤ እነዚህ አራት ከተሞች ከነመሠማሪያዎቻቸው፤

³⁸ከጋድ ነገድ፤ በገልሳ ውስጥ ለነፍሰ ገዳይ መማጠኛ የሆነችው ከተማ ራሞት መሃናይም፤³⁹ ሐሴቦንና ኢያዜር፤ እነዚህ አራት ከተሞች ከነመሠማሪያዎቻቸው፤

⁴⁰የሚራራ ጐሣዎች ለሆኑት ለተቀሩት ሌዋውያን የተመደቡት ከተሞች ሁሉ ዐሥራ ሁለት ነበሩ።

⁴¹እንዲህ እስራኤላውያን ርስት አድርገው ከያዙት ምድር ለሌዋውያን የተሰጧቸው ከተሞች ከነማሰማሪያዎቻቸው ባጠቃላይ አርባ ሰምንት ነበሩ።⁴² እነዚህም ከተሞች እያንዳንዳቸው በዙሪያቸው ማሰማሪያዎች ነበሯቸው፤ ማሰማሪያ የሌለው ከተማ አልነበረም።

⁴³በዚህ እግዚአብሔር ለቀድሞ አባቶቻቸው ይሰጣቸው ዘንድ የማለላቸውን ምድር ሁሉ ለእስራኤል ሰጠ፤ እነርሱም ምድሪቱን ወረሰ፤ መኖሪያቸውም አደረጓት።

⁴⁴እግዚአብሔር ለቀድሞ አባቶቻቸው እንደ ማለላቸው በዙሪያቸው ካሉት አሳረፋቸው፤ አንድም ጠላት ሊቋቋማቸው አልቻለም፤ እግዚአብሔር ጠላቶቻቸውን ሁሉ አሳልፈ

በእጃቸው ሰጥቶአቸዋልና። ⁴⁵እግዚአብሔር ለእስራኤል ቤት ከሰጠው መልካም የተሰፋ ቃል እንዳችም አልቀረም፤ ሁሉም ተፈጽሞአል።

ከዮርዳኖስ በስተ ምሥራቅ ርስት ያገኙ ነገዶች ወደ ቤታቸው ተመለሱ

22 በዚህ ጊዜ ኢያሱ የሮቤልንና የጋድን ነገዶችን እንዲሁም የምናሴን ነገድ እኩሌታ ጠርቶ፤ ²እንዲህ አላቸው፤ “የእግዚአብሔር ባሪያ ሙሴ ያዘዘውን ሁሉ ጠብቃችኋል፤ እኔም ያዘዘኳችሁን በሙሉ ፈጽማችኋል፤ ³ከረጅም ጊዜ ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ ወንድሞቻችሁን አልተዋችሁም፤ አምላካችሁ እግዚአብሔር የሰጣችሁን ተስፋ በሚገባ ተወጥታችኋል። “አሁንም ⁴አምላካችሁ እግዚአብሔር በሰጣችሁ ተስፋ መሠረት ወንድሞቻችሁን አሳርፎአቸዋል፤ ስለዚህ የእግዚአብሔር ባሪያ ሙሴ ከዮርዳኖስ ማዶ ርስት አድርጎ በሰጣችሁ ምድር ወዳለው ቤታችሁ ተመለሱ። ⁵የእግዚአብሔር ባሪያ ሙሴና ⁶አምላካችሁን እግዚአብሔርን እንድትወዱ፤ በመንገዱ ሁሉ እንድትሄዱ፤ ትእዛዙን እንድትፈጽሙ፤ እርሱንም አጥብቃችሁ እንድትይዙት እንዲሁም በፍጹም ልባችሁ፤ በፍጹም ነፍሳችሁ እንድታገለግሉት የሰጣችሁን ትእዛዙንና ሕጉን ነቅታችሁ ጠብቁ።”

⁷ከዚያም ኢያሱ መርቆ አሰናባታቸው፤ እነርሱም ወደ ቤታቸው ተመለሱ። ፤ ሙሴ ለምናሴ ነገድ እኩሌታ በባሳን ምድር ርስት ሰጥቶአቸው ነበር፤ ለቀረው

21+45
ኢሱ23+14፤
ካህ9+8
22+2 ዘጉ32+25
22+4 ዘ833+14፤
ዘጉ32+18+22፤
ዘ83+20፤
ኢሱ1+13-15
22+5 ዘ85+29፤
6+5፤ ኢሱ23+11፤
ኢሳ43+22፤
ግሌ3+14
22+6 ዘ624+60፤
ዘ839+43
22+7 ዘጉ32+19፤
ኢሱ12+5፤
14+13፤ 17+2፤
ሉቃ24+50

22+8 ዘ649+27፤
ዘጉ31+22+27፤
ዘ820+14፤
14ሙ30+16፤
24ሙ1+1፤
ኢሳ9+3
22+9 ዘጉ32+26፤
ኢሱ18+1
22+10፤
ቀ፡19+26-27፤
ኢሱ18+17፤
ኢሳ19+19፤ 56+7
22+12 ኢሱ18+1
22+13 ዘጉ3+32፤
25+7፤ ኢሱ24+33
22+14 ቀ፡32፤
ዘጉ1+4

እኩሌታ ደግሞ ኢያሱ ከዮርዳኖስ በስተ ምዕራብ ከወንድሞቻቸው ጋር ርስት ሰጣቸው። ኢያሱ ወደ ቤታቸው እንዲገቡ ባሰናባታቸው ጊዜ መረቃቸው፤ ⁸እንዲሁም አላቸው፤ “ብዙ ሀብት ይዛችሁ ማለትም አያሌ የከብት መንጋ፤ ብርና ወርቅ፤ ናስና ብረት እንዲሁም ቍጥሩ እጅግ የበዛ ልብስ ይዛችሁ ወደ ቤታችሁ ተመለሱ፤ ከጠላት የተገኘውንም ይህን ምርኮ ከወንድሞቻችሁ ጋር ተካፈሉት” አላቸው።

⁹ስለዚህ የሮቤልና የጋድ ነገዶች እንዲሁም የምናሴ ነገድ እኩሌታ እስራኤላውያንን ከነፃን ውስጥ ባለችው በሴሎ ትተው፤ በእግዚአብሔር ትእዛዝ በሙሴ አማካይነት ወደ ተቀበሏት ርስታቸው፤ ወደ ገላዳ ምድር ተመለሱ።

¹⁰የሮቤልና የጋድ እንዲሁም የምናሴ ነገድ እኩሌታ በከነዓን ምድር ወዳለችው፤ ዮርዳኖስ አጠገብ ወደምትገኘው ገሊሎት ወደ ተባለች ስፍራ ሲደርሱ በወንዙ አጠገብ ግዙፍ መሠዊያ ሠሩ። ¹¹የእስራኤላውያን ይዞታ በሆነችው በከነዓናውያን ምድር ወሰን በገሊሎት ላይ መሠዊያ መሥራታቸውን፤ ሌሎች እስራኤላውያን በሰሙ ጊዜ፤ ¹²በእነርሱ ላይ ለመዝመት፤ የእስራኤል ማኅበር ሁሉ በሴሎ ተሰበሰቡ።

¹³ስለዚህም እስራኤላውያን የካህን የአልጓዛርን ልጅ ፊንሐስን በገሊሳድ ምድር ወደሚኖሩት ወደ ሮቤልና ወደ ጋድ

እንዲሁም ወደ ምናሴ ነገድ እኩሌታ ላኩ፤ ¹⁴ከእርሱም ጋር አያንዳንዱን የእስራኤልን ነገድ የሚወክሉ ዐሥር አለቆች አብረው ላኩ፤ እነዚህም አያንዳንዳቸው ከእስራኤላውያን ጉሣዎች የተውጣጡ የየቤተ ሰቡ አለቆች ነበሩ።

21+45 እግዚአብሔር ... ከሰጠው መልካም የተሰፋ ቃል እንዳችም አልቀረም፤ ከተ 43-45 ያለው ክፍል እግዚአብሔር ለአባቶች የገባውን የተሰፋ ቃሉን ጠብቆ በመፈጸም ታማኝ መሆኑን በእጽንዖት ይገልጻል (ዘፍ 24+7፤ 26+3፤ 50+24)፤ እርሱ ለአብርሃም ዘሮች የተሰፋይቱን ምድር አውርሶአልና። (1) መጽሐፈ ኢያሱ ከነዓንን ሙሉ በሙሉ ድል አድርጎ የመያዝንና (10+40-42፤ 11+23፤ 12+7-24) በከፊል የመያዝን (13+2-6፤ 14+12፤ 17+12-18፤ 23+5) ታሪክ እንደሚያቀርብ ልብ በሉ። እግዚአብሔር በእስራኤላውያን የገባውን የተሰፋ ቃል በመፈጸም ታማኝ ነበር፤ ይሁን እንጂ እነርሱም በበኩላቸው ኪዳንን በመጠበቅ ታማኝ ሊሆኑ ይገባ ነበር፤ አለበለዚያ ምድሪቱን ፈጽመው ለመያዝ አይችሉም (1+6-9፤ 23+6-14)።

(2) እንዲሁም እኛ በአዲስ ኪዳን የምንገኝ አማኞች እንደ መሆናችን መጠን፤ እግዚአብሔር የገባልንን የተሰፋ ቃል ሁሉ ይፈጽምልናል። የእግዚአብሔርን መንግሥትና (ሉቃ 12+31) የተሰፋ ቃሎቹን ሁሉ ለመወረስ እኛም እንዲሁ በታማኝነት በመታዘዝ ግዴታችንን ልንወጣ ይገባል። የእግዚአብሔርን የተሰፋ ቃሉን ሳናገኝ ብንቀር ስሕተቱ ከእኛ እንጂ ከአምላካችን አይደለም። መንግሥቱን ለአካሉ ማውረስ የእግዚአብሔር ፍላጎት ነው (ከሉቃ 12+32 ጋር ያነጻጽሩ)።

22+12 በእነርሱ ላይ ለመዝመት፤ የእስራኤል ልጆች አንዳንድ ወንድሞቻቸው በእግዚአብሔር ላይ በማመጥ የጣቦት መሠዊያ መሥራታቸውን ስለ ሰሙ ሊወጓቸው ተነሡ (ቀ፡ 10-11)። የሚከተሉትን ሁኔታዎች ልብ በሉ፡ (1) ኢያሱና እስራኤላውያን የእግዚአብሔር ቅድስናና እውነት እንደተረገጠ በውቀዋል (ቀ፡ 12፤ 16፤ 18፤ ከዘሌ 17+8-9፤ ከዘጸ 13+12-15 ጋር ያነጻጽሩ)፤ ስለዚህ የእግዚአብሔር እውነትና ቅድስና ይከበር ዘንድ (ከኤፌ 4+15 ጋር ያነጻጽሩ)፤ የዝ ወገኖቻቸውን ለመውጋት ፈቅደው ተነሡ።

(2) ኢያሱና የእስራኤል ልጆች ለወገኖቻቸው ፍቅራቸውን ለመግለጽ፤ ችግሩን ለመፍታትና ዕርቅን ለማግኘት አስቀድመው መልእክተኞችን ላኩ (ቀ፡ 13-20)።

(3) ጦርነት ሳይካሄድ ወደ መግባባትና ወደ ዕርቅ ተደርሰዋል (ቀ፡ 21-34)፤ እንዲሁም ለእግዚአብሔር ታማኝ መሆንና ሌሎችን መውደድ ተገቢ እንደ ሆነ ተረጋግጦአል።

(4) በአዲስ ኪዳንም እውነትና ፍቅር በጣም አስፈላጊዎች ናቸው። አማኞች በአንድ በኩል ሊገሡ ለሚገባቸው ሰዎች ፍቅርን ማሳየት ሲኖርባቸው፤ በሌላም በኩል ያለ ምንም ማወላወል ለእግዚአብሔር እውነትና ቅድስና መቆም ይገባቸዋል (ኤፌ 4+15 እና ማብ ይመ)።

14ሙ
12+14-
15

¹⁵እነርሱም በገለጻድ ምድር ወዳሉት ወደ ሮቤሳውያን ወደ ጋዳውያን ወደ ምናሴ ነገድ እኩሉታ ሄደው እንዲህ አሏቸው፤ ¹⁶መላው የአግዚአብሔር ጉባኤ እንዲህ ይላል፤ በእስራኤል ሕምላክ ላይ እንዲህ ያለ ከህደት የፈጸማችሁት ለምንድን ነው? አግዚአብሔርን ከመከተልህ እንዴት ወደ ኋላ ትላላችሁ? እንዴትህ ዛሬ በአግዚአብሔር ላይ ዐምፃችሁ ለራሳችሁ መሠዊያ ትሠራላችሁ? ¹⁷በፊት የተሠራው ኅጢአት አይበቃንም? ምንም እንኳ በአግዚአብሔር ጉባኤ ላይ መቅሠፍት ቢወርድም፤ እስከ ዛሬይቱ ዕለት ድረስ ራሳችንን ከዚያች ኅጢአት አላንጸንም። ¹⁸እናንተ አሁንም አግዚአብሔርን ከመከተል ወደኋላ ትላላችሁ?

“ዛሬ እናንተ በአግዚአብሔር ላይ ብታምፁ፤ እርሱ ደግሞ ነገበመላው እስራኤል ጉባኤ ላይ ይቀጣል።” ¹⁹የወረሳችኋት ምድር ረከሰ እንደ ሆነ፤ የአግዚአብሔር ማደሪያ ወደ ተተክለበት ወደ አግዚአብሔር ምድር መጥታችሁ ከእኛ ጋር ርስት ተካፈሉ፤ ነገር ግን ከሕምላክን ከአግዚአብሔር መሠዊያ በስተቀር ሌላ በአግዚአብሔር ምድር ላይ አታምፁ። ²⁰የዛሬ ልጅ አካን፤ እርም የሆነውን ነገር በመውሰድ ኅጢአት ስለ ሠራ፤ በመላው የእስራኤል ጉባኤ ላይ ቁጣ ስለመጣም? በሠራው ኅጢአት የሞተውም እርሱ ብቻ አልነበረም።

²¹ከዚያም የሮቤልና የጋድ ነገዶች እንዲሁም የምናሴ ነገድ እኩሉታ ለእስራኤል ጉሣ መሪዎች እንዲህ ሲሉ መለሱላቸው፤ ²²“ንያሉ ሕምላክ! አግዚአብሔር! ንያሉ አምላክ! አግዚአብሔር! እርሱ ያውቃል! እስራኤልም ይህን ይወቅ! ይህ የተደረገው በማመዕ ወይም በአግዚአብሔር ባለ መታዘዝ ከሆነ፤ ዛሬ አትማሩን! ²³መሠዊያውን የሠራነው አግዚአብሔርን ከመከተል ወደ ኋላ ለማለት የሚቃጠል መሥዋዕትና የእህል ተርባን ልናሳርግበት ወይም የነብረት መሥዋዕት ልናቀርብበት አስበን ከሆነ፤ ራሱ አግዚአብሔር ይበቀላል።”

²⁴እኛም ይህን ያደረግነው፤ ወደፊት ዘሮቻችሁ ለዘሮቻችን እንዲህ እንዳይሏቸው ፈርተን ነው፤ “ከእስራኤል ሕምላክ ከአግዚአብሔር ጋር ምን ግንኙነት አላችሁ? ²⁵እናንተ የሮቤልና የጋድ ልጆች፤ አግዚአብሔር የርዳናሽን በመከከላችን መለያ ድንበር ስላደረገው፤ ከአግዚአብሔር ዘንድ ድርሻ የላችሁም።” ስለዚህ ዘሮቻችሁ የእኛ ዘር አግዚአብሔርን እንዳይፈራ ሊያደርጉ ይችላሉ።

²⁶እኛም ‘እንንጣና መሠዊያ እንሥራ፤

22+16 ዘጸ23:13
12+13-14:
14ጠ-13+13:
15+11
22+17
ዘጸ23+28:
25+1-9
22+18 ዘሌ10+6
22+19 ቀ4+10:
ዘዐ26+1
22+20 ዘሌ10+6:
ኢሰ7+15:
ዘጠ7+11
22+22 ዘጸ10+17:
14ጠ-2+3:
16+7: 1778+39:
1ዜና28+9:
መዝ114+1 40+9:
44+21: 50+1:
139+4:
ኢር17+10
22+23 ዘጸ12+11:
18+19:
14ጠ-20+16:
ኢር41+5

22+27
ዘፍ21+30:
ዘጸ12+6:
ኢሰ24+27:
ኢሳ19+20
22+28 ዘፍ21+30
22+29 ዘዐ26+1:
ኢሰ24+16
22+31 2ዜና15+2
22+32 ቀ4+14
22+33
1ዜና29+20:
ዳ22+19:
ሉቃ28+28
22+34 ዘፍ21+30

የምንሠራው መሠዊያ ግን ለሚቃጠል መሥዋዕት ወይም ለሌላ መሥዋዕት ማቅረቢያ አይውልም’ ያልነው ለዚህ ነው። ²⁷በሌላም በኩል የሚቃጠል መሥዋዕታችንን ሊላውን ቀርባናችንንና የነብረት መሥዋዕታችንን ይዘን በተቀደሰው ሰፍራ አግዚአብሔርን እንደምናመልክ መሠዊያው በእኛና በእናንተ እንዲሁም በሚቀጥሉት ትውልዶች መካከል ምስክር ይሆናል። ስለዚህ ወደፊት ዘሮቻችሁ ዘሮቻችንን ከአግዚአብሔር ዘንድ ድርሻ የላችሁም ሊሏቸው አይችሉም።

²⁸እኛም ‘ወደ ፊት እኛንም ሆነ ዘሮቻችንን እንዲህ የሚሉ ከሆነ፤ “እነሆ፤ አባቶቻችን የሠሩትን የአግዚአብሔርን መሠዊያ ምሳሌ ተመልከቱ፤ ይህ በእኛና በእናንተ መካከል ምስክር እንዲሆን እንጂ፤ ለሚቃጠል መሥዋዕትና ለሌላ መሥዋዕት ማቅረቢያ አይደለም ብለን እንመልሳለን”’ አልን። ²⁹በማደሪያው ደንኳን ፊት ካለው ከአግዚአብሔር መሠዊያ ሌላ የሚቃጠል መሥዋዕት ወይም ለእህል ተርባን እንዲሁም ለሌላ መሥዋዕት ማቅረቢያ የሚሆን መሠዊያ በመሥራት ዛሬ በአግዚአብሔር ላይ እናምዕን? እርሱን ማምለካችንንም እንተውን? ይህ ከእኛ ይራቅ!”

³⁰ከሆነ ፊንሐስና የእስራኤላውያን የጉሣ መሪዎች የነበሩት የማኅበረሰቡ አለቆች የሮቤል፤ የጋድና የምናሴ ወገኖች ያሉትን በሰሙ ጊዜ ተደሰቱ። ³¹የከሆነ የአልጻዛር ልጅ ፊንሐስም፤ የሮቤልን የጋድንና የምናሴን ወገኖች “በዚህ ነገር አግዚአብሔርን አልበደላችሁምና፤ አግዚአብሔር ከእኛ ጋር መሆኑን ዛሬ ዐውቀናል፤ እነሆ እስራኤላውያንን ከአግዚአብሔር እጅ አድናችኋል” አላቸው።

³²ከዚያም የከሆነ የአልጻዛር ልጅ ፊንሐስና መሪዎቹ፤ ከሮቤልና ከጋድ ወገኖች ጋር በገለጻድ ምድር ከተነጋገሩ በኋላ፤ ወደ ከነዓን ተመልሰው፤ ሁኔታውን ለእስራኤላውያን ነገሩ። ³³እስራኤላውያንም ይህን ሲሰሙ ደስ ብሎአቸው አግዚአብሔርን አመሰግኑ፤ ከዚያም የሮቤልና የጋድ ወገኖች የሚኖሩበትን አገር በጦርነት ለማጥፋት የመሄድን ነገር አላነሡም።

³⁴የሮቤልና የጋድ ወገኖችም፤ አግዚአብሔር ሕምላክ ለመሆኑ ይህ በመካከላችን ምስክር ነው፤ በማለት መሠዊያውን “ምስክር” ብለው ጠሩት።

²²⁺²⁰ የዕብራይስጡ ቃል አንድን ሰው ወይም ነገር ሙሉ በሙሉ በማጥፋት ለአግዚአብሔር መስጠት ማለት ነው።
²²⁺²³ በዚህና በተጥር 27 ላይ በትውፊት የሰላም መሥዋዕት በመባል ይታወቃል።

22+34 አግዚአብሔር፤ አምላክ ለመሆኑ ... ምስክር ነው፤ ከየርዳናሽ በስተምሥራቅ የቆመው መሠዊያ፤ እነዚያ ነገዶች ለአግዚአብሔር ታማኝ ለመሆን መጽናታቸውንና እርሱን ብቻ ለማምለክ መወሰናቸውን በማመልከት ለቀጣይ ትውልድ የሚሆን

ምስክርና መታሰቢያ ነው። ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ የእምነት ግንኙነትን የሚያሳይ ግልጽ ማስታወሻዎች፤ ለምሳሌ ልዩ ምልክት ያረፈበት መጽሐፍ ቅዱስ፤ ስጦታ፤ ፎቶግራፍ፤ የቤተሰብ ወይም የባህል መታሰቢያና ከእነዚህ ጋር ተመሳሳይ የሆኑ ነገሮች ከትውልድ ወደ

ኢያሱ ለመሪዎች የተናገረው የመሰናበቻ ቃል

23 እግዚአብሔር እስራኤላውያንን በዙሪያቸው ካሉት ጠላቶቻቸው ሁሉ ካሳረፉባቸው እነሆ ብዙ ዘመን አለፈ፤ በዚህ ጊዜ ኢያሱ በጣም አርጅቶ ስድሜውም ገፍቶ ነበር፤ ²ኢያሱ እስራኤልን ሁሉ አለቆቻቸውንና መሪዎቻቸውንና ፈራጆቻቸውንና ሹማዎቻቸውን በሙሉ ጠርቶ እንዲህ አላቸው፤ “እኔ አርጅቻለሁ፤ ስድሜዬም ገፍቶአል። ³እምሳካችሁ እግዚአብሔር ስለ እናንተ ሲል በእነዚህ ሕዝቦች ሁሉ ላይ ያደረገውን ማናቸውንም ነገር እናንተው ራሳችሁ አይታችኋል፤ ስለ እናንተ የተዋጋላችሁ ራሱ አምላካችሁ እግዚአብሔር ነው። ⁴ከዮርዳኖስ አንጦቶ በስተ ምዕራብ እስካለው እስከ ታላቁ ባሕር፤ ድረስ በሙሉ ካሸነፍኋቸው ሕዝቦች ያልወረሳችሁትን ቀሪ ምድር ርስት እንዲሆን ለየነገዶቻችሁ እንዴት አድርጌ በዕጣ እንዳከፋፈልኋችሁ አስታውሱ። ⁵ራሱ እምሳካችሁ እግዚአብሔር ከፈታችሁ ያስወግዳቸዋል፤ ከፈታችሁም ያሉበትን ስፍራ ያስለቅቃቸዋል፤ እምሳካችሁ እግዚአብሔር በሰጣችሁም ተስፋ መሠረት ምድራቸውን ትወርሳላችሁ።

⁶በርቱ፤ ወደ ግራም ወደ ቀኝም ሳትሉ በሙሉ የሕግ መጽሐፍ የተጻፈውን ሁሉ ለመጠበቅና ለማድረግ እጅግ በርቱ። ⁷በመ ካከላችሁ ከቀሩት ከእነዚህ ሕዝቦች ጋር አትተባበሩ፤ የአማልክቶቻቸውን ስም አትጥሩ፤ አትማለባቸው፤ አታገልግሏቸው፤ አትስገዱላቸውም፤ ⁸ግን-ግን እስካሁን እንዳደረጋችሁት ሁሉ እምሳካችሁን እግዚአብሔርን አጥብቃችሁ ያዙ።

23+1 ዘ812+9፤
ኢሱ13+1፤ 21+44
23+2 ኢሱ7+6፤
13+1፤ 24+1
23+3 ዘ814+14፤
ዘ820+4
23+4
ዘ፡34+26፤
ኢሱ19+51፤
መዝ78+55
23+5 ተ13፤
ዘ823+30፤
መዝ24+21፤
መዝ44+5፤
ኢር46+15
23+6 ዘ817+20፤
28+61፤ ኢሱ17
23+7 ዘ820+5፤
23+13፤
ኢር5+7፤ 12+16
23+8 ዘ810+20

23+9 ዘ87+24፤
11+23
23+10 ዘ814+14፤
ዘሌ26+8፤
መዝ34+31
23+11 ዘ84+15፤
ኢሱ22+5
23+12 ዘ834+9፤
ዘ834+16፤
መዝ106+34-35
23+13 ቀ5፤
ዘ810+7፤
ዘ፡33+55፤
ዘ81+8፤ 1799+7፤
27125+21
23+14
ኢሱ21+45፤
1712+2፤
መዝ119+140፤
145+13
23+15
ዘሌ26+17፤

⁹እግዚአብሔር ታላላቅና ንፃላን ሕዝቦችን ከፈታችሁ አሳድሶ እስከወጥቶአቸዋል፤ እስከ ዛሬም ድረስ ማንም ሊቋቋማችሁ አልቻለም። ¹⁰እምሳካችሁ እግዚአብሔር በሰጣችሁ ተስፋ መሠረት የሚዋጋላችሁ ስለሆነ ከእናንተ አንዱ ሰው ሺውን ያሳድዳል። ¹¹ስለዚህ እምሳካችሁን እግዚአብሔርን ለመውደድ ተጠንቀቁ። ¹²ነገር ግን ከእርሱ ተመልሳችሁ ተርፈው በመከላከላችሁ ከሚገኙት ከእነዚህ ሕዝቦች ጋር ብትተባበሩ፤ በታብቻም ብትተሳስሩና ብትቀላቀሉ፤ ¹³እምሳካችሁ እግዚአብሔር ከእንግዲህ ከፈታችሁ እንደማይወጣቸው ይህን ልታውቁ ይገባል፤ እምሳካችሁ እግዚአብሔር ከሰጣችሁ ከዚህች መልካም ምድር እስክትጠፉ ድረስም ወጥመድና አሽክላ፤ ለጀርባችሁ ጅራፍ፤ ለዐይኖቻችሁም እሾች ይሆኑባችኋል። ¹⁴እነሆ፤ እሁን የምድርን ሁሉ መንገድ ልሂድ ነው፤ እምሳካችሁ እግዚአብሔር ከሰጣችሁ መልካም ተስፋ ሁሉ አንዲቱን እንኳ እንዳላስቀረባችሁ፤ በፍጹም ልባችሁ በፍጹም ነፍሳችሁ ታውቃላችሁ፤ እንዲሁ ሳይቀር ሁሉን ተፈጽሞአል። ¹⁵ነገር ግን እምሳካችሁ እግዚአብሔር የሰጣችሁ መልካም ተስፋ በሙሉ እንደ ተፈጸመ ሁሉ፤ እንደዚሁም እምሳካችሁ እግዚአብሔር ከሰጣችሁ ከመልካሚቱ ምድር እስኪያጠፋችሁ ድረስ ክፉውን ነገር ያመጣባችኋል። ¹⁶እምሳካችሁ እግዚአብሔር ያዘዛችሁን ዜጄን ብታፈርሱ፤ ሂደታችሁም ሌሎችን አማልክት ብታገለግሉና

23+15 ዘ828+15፤ ኢሱ24+20፤ 1778+56፤ 14+10፤
27122+16፤ ኢሱ24+6፤ 34+5፤ 43+28፤ ኢር64+19፤
11+8፤ 33+14፤ 35+17፤ 39+16፤ 40+2፤ ግሌ44+6
*23+4 የሚደቅራንን ባሕር ነው።

ትውልድ ይተላለፋሉ፤ አማኞችም ለእግዚአብሔር ያላቸውን ታማኝነት ለመግለጽ ለክርስቲያኖችና ለሊጆቻቸው እነዚህን የመሳሰሉ ነገሮች በማስታወሻነት ሊያስተላልፉ ይችላሉ።

23+11 እግዚአብሔርን ለመውደድ፡ በእግዚአብሔር ላይ እንዲጣበቁና እርሱ እንደወደዳቸው እነርሱም በትጋት እምሳካቸውን እንዲወዱ ኢያሱ እስራኤላውያንን አጥብቆ አሳሰባቸው (ዘዘጸ 7፡7-13፤ 11፡1፤ 19፡9 ጋር ያነጻጽሩ)። እግዚአብሔርን መውደድ እርሱ ለሠራው ሥራ ምስጋና ማቅረብ፤ እስራኤላውያን እግዚአብሔርን ከማያመልኩ አስካብ መንገድ ተለይተው መኖራቸውንና (ቀ 7፡12) ቃሉን መታዘዛቸውን (ቀ 6) የሚገልጽ ከውስጥ የፈለቀ ስሜት ነው። እንዲሁም የአዲስ ዜጄን አማኞች ተመሳሳይ ለሆነ ፍቅርና መስጠት ተጠርተዋል (ከማቴ 22፡37፤ ከማር 12፡30፤ ከዮሐ 14፡15፤ ከዋላ 5፡6፤ ከ1ዮሐ 4፡19 ጋር ያነጻጽሩ)።

23+12 ከእነዚህ ሕዝቦች ጋር ብትተባበሩ፡ ከዋነኞቹ ተባዕት አማልክት መካከል የሆነውን የበላል አምላክን ጨምሮ የከነዓናውያን ሃይማኖት እጅግ አስነዋሪ ነበር። (1) ሃይማኖታቸው የሴትንም ሆነ የወንድን የጣዖት አምልኮ ዝመት አዳሪነትን የሚያደፋፍር ሲሆን፤ አምልኮአቸውም የወሲብ ስሜትን የሚያነሳሳ፤ ጭፈራንና ወሲባዊ ግንኙነትን የሚጨምር ነበር። ነቢያቶቻቸውና

ካህናቶቻቸው በቤተ መቅደሳቸው ውስጥ በግልጽ ትናንሽ ልጆችን የሚያርዱና ገና የተወለዱ ሕፃናትን የሚሠው ነበሩ (በገጽ 342 ላይ፤ “የከነዓን መደምሰስ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። (2) የእርሱ ሕዝብ ከእነዚህ ከከነዓናውያን ጋር ከተባበሩ እነዚህ አሳፋሪ መንገዶች እንደሚከተሉ እግዚአብሔር ያውቅ ነበር። እንደዚሁም በአዲስ ዜጄን እግዚአብሔር ሕዝቡ እርሱን ከማያመልኩ ዓለም እንዲለይ የሚያቀርበው ጥሪ ተመሳሳይ ነው (በገጽ 202 ላይ፤ “ክርስቲያን ከሌለም ጋር ያለው ግንኙነት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

23+13 ልታውቁ ይገባል፡ እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን የገባው የተስፋ ቃል ይፈጽም ዘንድ እነርሱ ማሟላት የሚገባቸው ቅድመ ሁኔታዎች ነበሩ። ለእግዚአብሔር ያለ ፍቅር የሚገለጸው ትእዛዛቱን በማክበር ነው። በቸሪታው ማመንና እግዚአብሔርን ከማያመልኩት መለየትም ለበረከቶቹ እውን መሆን፤ ከእርሱ ጋር ንብረት ለማድረግና ከእርሱም ገይልን ለማግኘት (ቀ 3-13) የሚያስፈልጉ ቅድመ ሁኔታዎች ናቸው። እግዚአብሔር ራሱ በሕዝቡና በእርሱ መካከል ያለውን የኪዳን ግንኙነት ለመጠበቅ አስፈላጊ የሆነውን ጸጋ ሰጥቶአል።

ብትሰግዱላቸው የእግዚአብሔር ቀጣ በላያችሁ ይነጻል፤ ከሰጣችሁም ከመልካሚቱ ምድር በፍጥነት ትጠፋላችሁ።”

ቃል ኪዳነ በሴኪም ታደሰ

24 ከዚያም ኢያሱ የእስራኤልን ነገዶች ሁሉ በሴኪም ሰበሰበ፤ የእስራኤልንም ሽማግሌዎች፤ መሪዎች፤ ፈራጆችና ሹማምት ጠራ፤ እነርሱም በእግዚአብሔር ፊት ቆመ።

²ኢያሱም ሕዝቡን ሁሉ እንዲህ አላቸው፤ “የእስራኤል ፆሞላ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ የቀድሞ አባቶቻችሁ የአብርሃምንና የያኮብን አባት ታራን ጨምሮ ከብዙ ዘመን በፊት ከወንዙ ማዶ ፍሩ፤ ሌሎችንም አማልክት አመለኩ። እኔ ግን አባታችሁን አብርሃምን ከወንዙ ማዶ ካለው ምድር አምጥቼ በከነዓን ምድር ሁሉ መራሁት፤ ወርቆችን አበዛሁለት፤ ይስሐቅንም ሰጠሁት። ‘ሰይስሐቅ ያዕቆብንና ዔሳውን ሰጠሁት፤ ልዔሳውም ኩረብታማውን የሴይርን ምድር ርሰት አድርጌ ሰጠሁት፤ ያዕቆብና ልጆቹ ግን ወደ ግብፅ ወረዱ።

⁵ከዚያም መሪዎችና አርገንን ላከሁ፤ ባመጣሁት መቅብፍት ግብፃውያንን እስኪገዙት እናንተን ከዚያ አወጣጁትሁ። አባቶቻችሁን ከግብፅ ባወጣችሁ ጊዜ ወደ ባሕሩ መጣችሁ፤ ግብፃውያንም በሠረገሎችና በፈረሰኞች እስከ ቀይ ባሕር ድረስ ተከታተላቸው። እነርሱ ግን ወደ እግዚአብሔር ጮኹ፤ እርሱም በእናንተና በግብፃውያን መካከል ጨለማ እንዲሆን አደረገ። ባሕሩን በላያቸው አመጣ፤ አሰጠማቸውም። በግብፃውያን ላይ ያደረግሁትንም ራሳችሁ በዐይናችሁ አያችሁ፤ በምድረ በጻም ብዙ ጊዜ ናራችሁ።

⁸በምሥራቅ ዮርዳኖስ ወደሚኖሩት ወደ አሞራውያን ምድር አመጣጁትሁ፤ እነርሱ ወንችሁ፤ እኔ ግን አሳልፌ በእጃችሁ ሰጠኋቸው፤ ከፊታችሁ አጠፋኋቸው፤

24+1 ዘፍ12+6፤ 49+2፤ ሊሱ7+6፤ 23+2፤ 1ሳመ-12+7፤ 1ሃ18+14፤ 24+2፤ ዘፍ11+26፤32፤ 24+3 ዘፍ1+28፤ 12+12፤ 21+3፤ 24+4 ዘፍ14+6፤ 25+26፤ 46+5-6፤ ዘፍ24+18፤ 24+5 ዘፍ3+10፤ 12+5፤ 24+6፤ ዘፍ14+9፤22፤23፤ 24+7፤ ዘፍ14+10፤20፤28፤ 19+4፤ ዘፍ1+46፤ 24+8 ዘፍ23+23፤ ዘፍ21+31፤ 24+9፤ ዘፍ22+2፤6፤ 23+7፤ 24+10፤ ዘፍ23+11፤ ዘፍ23+5፤ 24+11፤ ዘፍ15+18-21፤ ዘፍ14+29፤ 23+23፤ ዘፍ7+1፤ ሊሱ3+10፤ 6+1፤ 24+12፤ ዘፍ23+28፤31፤ ዘፍ44+3፤6-7፤ 135+11፤ 24+13 ዘፍ6+8፤፤ ዘፍ6+10-11፤ 24+14 ቀ፡23፤ ዘፍ31+19፤ ዘፍ12+12፤ 18+11፤ 20+3፤ ዘፍ25+2፤ ዘፍ10+12፤ 11+28፤ 18+13፤ መሳ10+16፤ ሩት1+15፤ 1ሳመ-12+14፤24፤ ሊያ23+15፤ መዝ19+9፤ 119+120፤ ሊዓ55+7፤

እናንተም ምድራቸውን ወረሳችሁ። ያሞግብ ንጉሥ የሴይር ልጅ ባላቅ፤ እስራኤልን ለመውጋት ተነሣ፤ እናንተንም መጥቶ ይረግማችሁ ዘንድ ወደ ቢያር ልጅ ወደ በላዓም መልእክተኛ ላከ፤ ¹⁰እኔ ግን በላዓምን ለሰማው አልፈለግሁም፤ ስለዚህ ደግሞ ደጋግሞ መረቃችሁ፤ እኔም፤ ከባላቅ እጅ ታደግኋችሁ።

¹²ከዚያም ዮርዳኖስን ተሻግራችሁ፤ ወደ ኢያሪኮ መጣችሁ፤ አሞራውያን፤ ፊርዛውያን፤ ከነዓናውያን፤ ኬጢያውያን፤ ጌርጌሳውያን፤ ኤዊያውያንና ኢያቡሳውያን እንደ ወንችሁ ሁሉ፤ የኢያሪኮም ነዋሪዎች ወንችሁ። ¹²በፊታችሁ ተርብ ላከሁ፤ ይህም እነርሱንና ሁለቱን የአሞራውያን ነገሥታት ጭምር ከፊታችሁ አሳደደ፤ ይህ ደግሞ በራሳችሁ ሰይፍና ቀስት ያደረጋችሁት አይደለም። ¹³ስለዚህ ያልደከማችሁበትን ምድርና ያልሠራችኋቸውን ከተሞች ሰጠኋችሁ፤ እነሆ፤ በከተሞቹ ትኖራላችሁ፤ ካልተከላችሁት የወይን ተክልና የወይራ ዛፍ ትበላላችሁ።

¹⁴አሁንም እግዚአብሔርን ፍሩ፤ በፍጹም ታማኝነትም ተገዙለት። የቀድሞ አባቶቻችሁ ከወንዙ ማዶና በግብፅ

ያመለኳቸውን አማልክት ከእናንተ አርቁ፤ እግዚአብሔርን ብቻ አምልኩ። ¹⁵እግዚአብሔርን ማምለክ የማያስፈልግ መሰሎ ከታያችሁ ግን፤ የቀድሞ አባቶቻችሁ ከወንዙ ማዶ ካመለኳቸው አማልክት ወይም በምድር ማዶ የምትኖሩባቸው አሞራውያን ከሚያመልኳቸው አማልክት ታመልኩ እንደ ሆነ የምታመልኩትን ዛሬውኑ ምረጡ፤ እኔና ሴቴ ግን እግዚአብሔርን እናመልካለን።”

24+14 ሕዝ23+3፤ 2ቆር1+12፤ 24+15 ዘፍ35+2፤ መዐ6+10፤ ሩት1+15፤16፤ 24+12፤ 1ሃ18+21፤ 873+18፤ 24+2 በዚህ እንዲሁም ቀ፡፡ 3፤14 እና 15 ላይ የተጠቀሰው የኢፍራጥስ ወንዝ ነው። 24+6 ወይም ሠረገላኞች ተብሎ መተርጉም ይቻላል። 24+6 ዕብራይስጡ ያም ሳውፍ ይላል፤ ይኸውም የደንገል ባሕር ማለት ነው።

24+1 ነገዶች ሁሉ ... ሰበሰበ፤ ኢያሱ በድንገት ማብቂያ ላይ ለአንድ የመጨረሻ ጊዜ ሕዝቡ ጫንድነት ሰበሰቡ፤ ይህን ያደረገውም እግዚአብሔርን ቢታማኝነትና በፍጹም ታዛዥነት ለማገልገል የገቡትን ኬዳን ለማደስ በተደረገው ክብረ በዓል ላይ አመራር ሊሰጣቸው ነበር። ኢያሱ እንደ መሪ በራሱ ማንነት ላይ ትኩረት አሳደረገም፤ ነገር ግን እግዚአብሔር ጫፈው ዘመን መልካምነቱን ሰላላያቸውና ለእስራኤል ሕደረገው እንክብካቤ (ቀ፡ 2-13) አሳሰባቸው፤ ወተደጋጋሚም ለእግዚአብሔር ታማኝ በመሆን መጽናት እንደሚገባቸው አጥብቆ ነገራቸው (ቀ፡ 14-28)። የእግዚአብሔር ሕዝብ እውነተኛ መሪዎች ኢያሱ ለእግዚአብሔር ክብር ያደረገውን ጥንቃቄ ማስተዋል ይገባቸዋል። ሕዝቡ እግዚአብሔርን እንዲወድ፤ እርሱን ብቻ እንዲያገለግልና ከኖለምም የተለየ እንዲሆን ማከር አለባቸው።

24+15 እኔና ሴቴ ግን እግዚአብሔርን እናመልካለን። እግዚአብሔር በሰጠው ድነት ውስጥ የግል ውሳኔ ምንጊዜም አብሮት ያለ ነገር ነው። እያንዳንዱ አማኝ ሳያቋርጥ ማንን ማምለክ እንደሚገባው መወሰን አለበት። ለኢያሱና ለእስራኤላውያን እግዚአብሔርን ማምለክ የአንድ ጊዜ ምርጫ አይደለም (ከ1፡16-18፤ ከዘፍ 30፡19-20 ጋር ያጻጻፍ)። በየጊዜው በእምነት ለመጽናትና እግዚአብሔርን ለመታዘዝ መወሰን አለብን። አማኝ ትክክለኛ ምርጫዎቹን በሚያደስበት ጊዜ እግዚአብሔርን መፍራትን፤ ለእውነት ተገዥ መሆንን፤ በእውነተኛ ልብ መታዘዝን፤ ንጢአትን እንዲሁም አብሮት የተያያዘውን ደስታ ሁሉ መከድን ያካትታል (ቀ፡ 14-16)። እግዚአብሔርን ለማምለክና ለመውደድ መወሰን አለመቻል ውሎ አድርፎ ፍርድንና ጥፋትን ያመጣል (ቀ፡ 20፡11-13)።

፲፱ኪያም ሕዝቡ እንዲህ ሲል መለሰ፤
"ሌሎችን አማልክት ለማምለክ ብለን
እግዚአብሔርን መተው ከእኛ ይራቅ።
፲፯እኛንና የቀደሙ አባቶቻችንን ከዚያ
ከመርነት ምድር ከግብፅ ያወጣን፤
በፊታችንም እነዚያን ታላላቅ ምልክቶች
ያደረገ ማነው? ራሱ አምላካችን
እግዚአብሔር አይደለምን? በጉዞአችን
ላይና ባለፍንባቸውም ሕዝቦች ሁሉ
ዘንድ የጠበቀን እርሱ ነው። ፲፮እንዲሁም
እግዚአብሔር በምድሪቱ የሚኖሩትን አሞራ
ውያንን ጨምሮ ሕዝቦችን ሁሉ ከፊታችን
አሳደደ፤ በሰዚህ እኛም እግዚአብሔርን
እናመልካለን፤ አምላካችን ነውና።

፲፱ኢያሱም ሕዝቡን እንዲህ አለ፤
"እግዚአብሔርን ማምለክ አትችሉም፤ እርሱ
ቅዱስ አምላክና፤ ቀናተኛም አምላክ ነው፤
በመገኘቱን ወይም ኅጢአታችሁን ይቅር
አይልም። ፲፱እግዚአብሔርን ትታችሁ ባዕዳን
አማልክትን የምታመልኩ ከሆነ፤ መልካም
ነገር ካደረግላችሁ በኋላ ተመልሱ ክፉ ነገር
ያደርግባችኋል፤ ይጠፋችኋልም።"

፳ሕዝቡ ግን ኢያሱን፤ "የለም! እኛ
እግዚአብሔርን እናመልካለን" አሉት።

፳፱ኪያም ኢያሱን፤ "እንግዲህ
እግዚአብሔርን ለማምለክ መርግባችኋልና
በራሳችሁ ላይ ምስክሮች ናችሁ" አላቸው።

እነርሱም፤ "አዎን ምስክሮች ነን" ሲሉ
መለሱ።

፳፲ኢያሱም፤ "እንግዲህ በመካከላችሁ
ያትን ባዕዳን አማልክት አስወግዱ፤
ለባችሁንም ወደ እስራኤል ከምላክ ወደ
እግዚአብሔር መልሱ" አላቸው።

፳፯ሕዝቡም ኢያሱን፤ "እኛ
አምላካችንን እግዚአብሔርን እናመልካለን፤
እንታዘዝለን" አሉት።

፳፰ኪያም ቀን ኢያሱ ከሕዝቡ ጋር ቃል
ኪዳን አደረገ፤ የሚመሩበትንም ደንብና
ሥርዐት እዚያው ሲኬም ሰጣቸው። ፳፱ኢያ
ሱም እነዚህን ቃሎች በእግዚአብሔር የሕግ
መጽሐፍ ጻፋቸው፤ ትልቅ ድንጋይም

24+16
ኢሱ22+29
24+17 ዘ010+1
መ46+8
24+18
ዘ6+28+21
ዘ023+31
ዘ833+27
ሐሥ7+45
24+19 ዘ020+5
23+21 34+7
ዘሌ11+44
20+26
24+20
ኢሱ23+15
19ሞ12+25
1ዜ928+920
2ዜ924+18
ዘሰ13+11
ሐሥ7+42
24+22 ቀ+27
ዘ825+9
ራት4+10
መዘ119+30
173
ኢሱ8+2 43+10
44+8 ሌር42+5
ሚል2+14
24+23 ቀ+14
1578+58
መዘ119+36
141+4
ኢር31+33
24+24 ዘ019+8
ኢር42+6
24+25 ዘ015+25
24+8 ኢሱ17+7
24+26 ዘ612+6
28+18
ዘ817+18 27+21
28+61 31+24
መ44+11
24+27 ቀ+22
ዘ621+30
28+18
ዘራ11+20
ኢሱ7+11
22+27
ም430+9
ዕን2+11
24+28
መ421+23+24

ወስዶ በባሉጥ ዋና ሥር፤ በተቀደሰው
በእግዚአብሔር ስፍራ አጠገብ አቆመው።
፳፯ኢያሱም ሕዝቡን ሁሉ፤ "እነሆኒ ይህ
ድንጋይ፤ እግዚአብሔር የተናገረንን ሁሉ
ሰምቶአል፤ በእኛም ይመሰክርብናል፤
እናንተም በአምላካችሁ ዘንድ እውነተኛች
ሆናችሁ ባትገኙ ምስክር ይሆንባችኋል"
አላቸው።

ኢያሱ በተሰፋዪቱ ምድር ተቀበረ
24+29-31 ተን ምብ - መ4 2+6-9

፳፰ኪያም ኢያሱ ሕዝቡን ሁሉ
ወደየርሱቱ እንዲሄድ አሰናበተ።

፳፱ኪህ በኋላ የእግዚአብሔር ባሪያ
የነዌ ልጅ ኢያሱ በመቶ ዐሥር ዓመቱ
ሞተ። ፳፱ከኑረብታማው በኤፍሬም አገር
በምትገኘው፤ ከገዓስ ተራራ በስተ ሰሜን
ባለቸው በራሱ ርስት በተምናሲባ ቀበሩት።

፳፲ኢያሱ በሕይወት በነበረበት ዘመን
ሁሉ፤ ከኢያሱም በኋላ በሕይወት በኖሩትና
እግዚአብሔር ለእስራኤል ያደረገውን ሁሉ
በሚያውቁት ሽማግሌዎች ዘመን ሁሉ
እስራኤላውያን እግዚአብሔርን አመለኩ።

፳፯እስራኤላውያን ብግብፅ ያወጡት የዮ
ሴፍ ዐዕም፤ ያዕቆብ ከሰኪም አባት ከኤሞር
በሙቶ ሰቅል" ብር በገዛው በሰኪም ምድር
ተቀበረ፤ ይህችም የዮሴፍ ዘርች ርስት
ሆነች።

፳፯እንዲሁም የአሮን ልጅ አልዓዛር ሞተ፤
እርሱም በኑረብታማው በኤፍሬም አገር
በሚገኘው ለልጁ ለፊንሐስ በዕጣ በደረሰው
በጊብን ምድር ተቀበረ።

24+29 ዘ650+22 መ41+1 24+30 ኢሱ19+50
24ሞ23+30 24+31 ኢሱ7+6 24+32 ዘ633+19
47+29-30 የሐ4+5 ሐሥ7+16 ዕብ11+22 24+33
ዘ06+25 ኢሱ15+57 22+13 14ሞ9+4 1574+8
*24+32 ዕብራይስጡ እንደ መቶ ከሲታሃስ ይላል፤
ከብደቱና ዋጋው በትክክል የማይታወቅ የገንዘብ
ዐይነት ነው።

24+16 እግዚአብሔርን መተው ከእኛ ይራቅ፤
ሕዝቡ እግዚአብሔርን ብቻ ለማምለክ የገቡት ቃል
ተጠብቆ ነበር፤ ይሁን እንጂ የገቡትን ቃል የጠበቁት
ኢያሱና ሽማግሌዎቹ በሕይወት እስከነበሩበት ዘመን
ብቻ ነበር። ኢያሱ ከሞተ ብዙ ጊዜ ሳይቆይ ሕዝቡ
እግዚአብሔርን ትተው ሌሎችን አማልክት ማምለክ
ጀመሩ (መ4 2+11-19)።

24+25 ኢያሱ ከሕዝቡ ጋር ቃል ኪዳን
አደረገ፤ በእግዚአብሔር በሕዝቡ መካከል የተፈጸመው
ይህ የቃል ኪዳን መታደስ በሁለት ወገን የተደረገ
ሰምምነትን ያካትታል።

(1) እግዚአብሔር ራሱ ለሕዝቡ እንክብካቤ ሊያደርግ
ቃል ገብቶአል፤ (2) እስራኤላውያንም በበኩላቸው
እግዚአብሔርን ብቻ ሊያመልኩ ቃል ገብተዋል።

በእግዚአብሔርና በእስራኤል መካከል የተደረገው ይህ
ውል ዘላቂና የማይሻር ነው። በክርስቶስ ሞት በተመሠ
ረተው በአዲስ ኪዳን ሥር አማኞችም እንዲሁ ንብሐ
በመግባት፤ በእምነትና በመታዘዝ ክርስቶስን ለመክተል
ቃል ገብተዋል። እርሱም ጌታችንና አዳኞችን ለመሆን
እንዲሁም ከአብ ጋር እንደገናና ወደ ሰማያዊ ቤታችን
ሊመራን ቃል ገብተዋልናል። ከእስራኤል ጋር እንደሆነው
ሁሉ እግዚአብሔር በምሕረትና በጸጋ አስቀድሞ ወደ
እኛ በመምጣት የአዲስ ኪዳን ስምምነቶችን መሠረተ፤
እኛም እንዲሁ እንደገና እስራኤላውያን በቃል ኪዳን
ስምምነት መሠረት ልንኖር ይገባናል (በገጽ 1970
ላይ፤ "የቀደመው ኪዳን አዲሱ ኪዳን" በሚል ርእስ
የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

መጽሐፈ መሳፍንት

አስተዋፅኦ

- I. የእስራኤል አለመታዘዝና አለማመን እንዲታወቅ መደረጉ (1፡1—3፡6)
- (ሀ) እስራኤል ምድሪቱን ሳያነጽ ቀሩ (1፡1—2፡5)
- (ለ) እስራኤል ተምዘግዝጋ ከላይ ወደ ታች ወረደች (2፡6—3፡6)
- II. እስራኤል በባዕድ ንይል የደረሰባቸው ጭቂናና እስራኤልን የታደጉ መሳፍንት ታሪክ (3፡7—16፡31)
- (ሀ) የመስጴጦምያ ጭቂና / የኅቶንያል ትድግና (3፡7—11)
- (ለ) የሞዓባውያን ጭቂና / የናዖድ ትድግና (3፡12—30)
- (ሐ) የፍልስጥኤም ጭቂና / የሰሜጋር ትድግና (3፡31)
- (መ) የከነዓን ጭቂና / የዲቦራና የባርቅ ትድግና (4፡1—5፡31)
- (ሠ) የምድያማውያን ጭቂና / የጌዴዎን ትድግና (6፡1—8፡35)
- (ረ) በአቤሚሌክ፣ በቶላና በኢያዕር አገዛዝ ዘመን የነበረው አስከፊ ጊዜ (9፡1—10፡5)
- (ሰ) የአሞናውያን ጭቂና / የዮፍታሔ ትድግና (10፡6—12፡7)
- (ሸ) ደቂቀ መሳፍንት—ኢብጻን፣ ኤሎም ዔብዶን (12፡8—15)
- (ቀ) የፍልስጥኤማውያን ጭቂና / የሳምሶን ሕይወት (13፡1—16፡31)
1. የሳምሶን መወለድና ጥሪ (13፡1—25)
 2. ሳምሶን ፍልስጤማዊቷ ጋር መጋባቱ (14፡1—20)
 3. የሳምሶን ዘረፋ (15፡1—20)
 4. የሳምሶን መውደቅና እንደ ገና ወደ ስፍራው መመለሱ (16፡1—31)
- III. እስራኤል በመንፈሳዊ፣ በግብረገባዊና በማንበራዊ ረገድ የገጠማት ቀውስ ዝርዝር መግለጫ
- (ሀ) ባዕድ አምልኮ (17፡1—18፡31)
1. በግል የተከናወነ የጣዖት አምልኮ ምሳሌ (17፡1—13)
 2. በነገድ ደረጃ የተከናወነ የጣዖት አምልኮ ምሳሌ (18፡1—31)
- (ለ) ኢግብረገባዊነት (19፡1—30)
1. በግለሰብ ደረጃ የተፈጸመ የኢግብረገባዊነት ምሳሌ (19፡1—9)
 2. በነገድ ደረጃ የተፈጸመ የኢግብረገባዊነት ምሳሌ (19፡10—30)
- (ሐ) የነገድ ግጭት (20፡1—12፡25)

ጸሐፊ፣ ስሙ ማን እንደ ሆነ አይታወቅም

ዋና ሐሳብ፣ ክህደትና ትድግ

የተጻፈበት ቀን፣ በግምት 1050—1000 ዓ.ቅ.ክ.

ታሪካዊ ዳራ

መጽሐፈ መሳፍንት በኢያሱና በእስራኤል ነገሥታት ዘመን መካከል ያለ የታሪክ ሰንሰለት ነው። የመጽሐፈ መሳፍንት ዘመን ከ1375—1050 ዓ.ቅ.ክ. ላይሆን አይቀርም፤ በዚሁም ጊዜ እስራኤል የነገዶች ፌዴራላዊ መዋቅር ነበራት። መጽሐፉ ስሙን ያገኘው እስራኤላውያን በእምነት ወደ ኋላ ካፈገፈጉና በባዕድ ጨቋኝ ኅረቤቶቻቸው ሥር ከወደቁ በኋላ፣ እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ይመሩና ይታደጉ ዘንድ በየዘመኑ ካስነሣቸው መሳፍንት ነው። መሳፍንቱ (በዚህ መጽሐፍ ላይ ዐሥራ ሦስት ተጠቅሰዋል) ከልዩ ልዩ ነገዶች የመጡ ሲሆን፣ የጦር መሪና ጻፍ በመሆን አገልግለዋል። የአንጻንዶች አገልግሎት በመጡበት የነገድ ክልል ብቻ የተወሰነ ሲሆን፣ የሌሎች ደግሞ መላውን የእስራኤል ግዛት የሚያጠቃልል ነበር። በአጠቃላይ ሲታይ፣ ከመሳፍንቱ የመጨረሻ ከነብያቱ ደግሞ የመጀመሪያ ነው ተብሎ የሚቆጠረው ሳሙኤል በዚህ መጽሐፍ ላይ አልተጠቀሰም።

የመጽሐፈ መሳፍንት ጸሐፊ ማን እንደ ሆነ አስረግጦ ለመናገር አልተቻለም። መጽሐፉ

መቼ እንደ ተጻፈ ለመረዳት ከራሱ ከመጽሐፉ የሚከተለውን ፍንጭ ማየት ይቻላል (1) መጽሐፉ የተጻፈው በዔሊና በሳሙኤል ዘመን ታቦቱ ከሴሎ ከተወሰደ በኋላ ነው (18፡31፤ 20፡27 ይመ፤ ከ1ሳሙ 4፡3-11 ጋር ያነጻጽሩ)፤ (2) ጸሐፊው ደጋግሞ፤ “በዚያ ዘመን በእስራኤል ንጉሥ አልነበረም” (17፡6፤ 18፡1፤ 19፡1፤ 21፡25) በማለት ስለ መሳፍንቱ ዘመን የሚጠቅሰው፤ መጽሐፉ በተጻፈበት ዘመን በእስራኤል ንጉሣዊ አገዛዝ በነበረበት ጊዜ ነው፤ (3) ኢየሩሳሌም ከኢያቡሳውያን እጅ ገና አልተወሰደችም ነበር (1፡21 ይመ፤ ከ2ሳሙ 5፡7 ጋር ያነጻጽሩ)። እነዚህ ሦስቱ ፍንጮች መጽሐፉ የንጉሥ ሳኦል አገዛዝ ከጀመረ በኋላ (በግምት በ1050 ዓ.ቅ.ክ.)፤ ነገር ግን ንጉሥ ጻዊት ኢየሩሳሌምን ከመግረኩ በፊት (በግምት በ1000 ዓ.ቅ.ክ.) ተጽፎ ማለቱን ያመለክታሉ። የአይሁድ ታልሙድ የመጽሐፉን ምንጭ (ከየተመሰከረ) ከሳሙኤል ጋር ተያይዞዋል፤ ይህም ሊሆን የሚችል እውነታ ነው።

መጽሐፉ የመሳፍንቱን ዘመን የዘገበውና የመዘነው ከኪዳን አኳያ ነው (ለምሳሌ 2፡1-5)፤ ይህም የሚያከራክር አይደለም። እስራኤላውያን ከኪዳን የሚለዩ ከሆነ (ዘጸ 28፡25፡33፡48)፤ ከእግዚአብሔር እርግማኖች አንዱ የሆነው፤ የባዕድ ሕዝቦች ጭቂና እንደሚደርስባቸው ሙሴ ተንብዮአል። መጽሐፈ መሳፍንትም በዚሁ ትንቢት ታሪካዊ እውነት ላይ አጽንዖት ያደርጋል።

ዐላማ

መጽሐፈ መሳፍንት ከታሪክ አኳያ በተስፋይቱ ምድር ላይ ከኢያሱ ሞት ጀምሮ እስከ ሳሙኤል ዘመን ድረስ ያለውን የእስራኤል ታሪክ ዋና ዋና ነገር የሚያቀርብ ነው። ከሥነ መለኮት አኳያም እስራኤል በተስፋይቱ ምድር ከሰፈሩ በኋላ ከእግዚአብሔር ጋር የገቡትን ኪዳን ረስተው፤ በዚያ ምትክ ወደ ጣዖት አምልኮና ወደ ኢግብረገባዊነት አቅጣጫ ሲጓዙ በመንፈሳዊና በግብረገባዊ ረገድ የገቡበትን ዝቅጠት ያሳያል።

ቅኝት

መጽሐፈ መሳፍንት በሦስት መወረታዊ ክፍሎች ተከፍሎአል፤ (1) ክፍል አንድ (1፡1-3፡6) እስራኤል የማጥቃት ተግባሯን አለማጠናቀቅን በመመዝገብ፤ ከኢያሱ ሞት በኋላ እያሸቆለቆለች መሄዷን ይገልጻል። (2) ክፍል ሁለት (3፡7-16፡31) የመጽሐፉን ዋና አካል ይዞ ይገኛል፤ በመሳፍንት ዘመን የእስራኤልን ተደጋጋሚ ተሞክሮ የመዘገበ ሲሆን፤ በእስራኤል ሕይወት ከዘመን ዘመን በዑደት ውስጥ የነበሩት ገጠመኞችም ከሀደት፤ የባዕድ አገር ጭቆና፤ ባርነት፤ በጭንቅ ጊዜ ጩኸትን ወደ እግዚአብሔር ማስማትና እግዚአብሔር በመንፈሱ በተቀቡ መሪዎች አማካይነት እስራኤልን መታደጉ ናቸው። በዚህ መጽሐፍ ከተጠቀሱት ከዐሥራ ሦስቱ መሳፍንት መካከል በጣም የታወቁት ደብራና ባርቅ (እንደ አንድ ቡድን)፤ ጌዴዎን፤ ዮፍታሔና ሳምሶን ናቸው (ከዕብ 11፡32 ጋር ያነጻጽሩ)። (3) ክፍል ሦስት (17፡1-21፡25) ከእስራኤል መንፈሳዊ ክህደት የተነሣ በመሳፍንቱ ዘመን የነበረውን ግብረገባዊና ማኅበራዊ ዝቅጠት ገልጦ በማሳየት፤ ቁልጭ ብለው በቀረቡ ታሪኮች ይደመድማል። መጽሐፉ እኛ ሰው እንደመሆናችን መጠን ከታሪክ ባለማቋረጥ የምንማረው ነገር ቢኖር፤ ከታሪክ የማንማር ሰዎች መሆናችንን ያሳስበናል።

ልዩ ገጽታ

መጽሐፈ መሳፍንትን ልዩ የሚያደርጉት ስድስት ዋና ዋና ገጽታዎች ናቸው፤ (1) ፍልስጥኤ ምን በማጥቃትና በንጉሣዊው አገዛዝ መጀመሪያ ዘመን ማለትም በሁለቱ መካከል የነበረውን እውነታ መዝግቦአል፤ ይኸውም በእስራኤል የትርምስ ታሪክ ውስጥ የነበረውን ሁኔታ ነው። (2) ቀላል በሆኑ ነገር ግን ጥልቀት ባላቸው እውነቶች ላይ አጽንዖት ያደርጋል፤ እነርሱም የሚከተሉት ናቸው፤ (ሀ) የእግዚአብሔር ሕዝብ መሆን ማለት እግዚአብሔር የሕዝቡ ንጉሥና ጌታ እንዲሆን ግድ ይላል፤ (ለ) ጎጢአት ለእግዚአብሔር ሕዝብ ምንጊዜም አጥፊያቸው ነው፤ እና (ሐ) የእግዚአብሔር ሕዝብ ራሳቸውን አዋርደው ሲጸልዩና ከክፉ መንገዳቸው ሲመለሱ፤ እርሱ ከሰማይ በመስማት ምድራቸውን ይፈውሳል (ከ2ዜና 7፡14 ጋር ያነጻጽሩ)። (3) እስራኤል በእግዚአብሔር ንጉሥነት ሥር የኪዳን ሕዝብ መሆኗን ሳታስተውል ስትቀር፤ ሕዝቧ ወደ ተደጋጋሚ ወደ ሆነ መንፈሳዊ፤ ግብረገባዊና ማኅበራዊ ዙሪያ ቀለበት ቀውስ ውስጥ በመግባት ውጤቱ “እያንዳንዱ ሰው መልካም መስሎ የታየውን ያደርግ ነበር” (21፡25 ይመ፤ ከ17፡6 ጋር ያነጻጽሩ) የሚለው ይሆናል። (4) በሁለቱም ኪዳኖች ውስጥ በእግዚአብሔር ሕዝብ ዘንድ ብዙ ጊዜ ተደጋጋሚው የተከሠቱትን ሁኔታዎች ያሳያል፤ እነርሱም የሚከተሉት ናቸው፤ (ሀ) የእግዚአብሔር ሕዝብ በፍቅር በመታዘዝና በንቁ

መንፈሳዊ ጥበቃ ሙሉ ልባቸውን ካልሰጡ በቀር ልባቸው ይደነድናል፤ ለእግዚአብሔርም ቃል ይኸው ልባቸው ክፍት አይሆንም፤ ይህም የልብ መንሸራተትንና ውሎ አድርጎ ክህደትን ያስከትላል። (ለ) እግዚአብሔር ታጋሽ ነው፤ ሕዝቡ ንስሐ በመግባት ወደ እርሱ ጩኸት ሲያሰሙ፤ ቁም ስቅል ከሚያሳይ የነጠላት ፍርድ ያድናቸው ዘንድ፤ መንፈስ ቅዱስ የወረደባቸውና ኀይል የተሰጣቸውን አማኞች በማስነሣት፤ መልካም ወደነበረው ሕይወታቸው መልሶ የሚያስገባ ችር አምላክ ነው። (ሐ) ሕዝቡን ይታደጉ ዘንድ እግዚአብሔር የሚገለገልባቸው የተቀሱ መሪዎች መሠረታዊ የሆነ ትሕትና፤ ዐይነተኛ የሆነ መለያ ባሕርይ ወይም ጽድቅ ስለሚገኙባቸው ብዙውን ጊዜ ራሳቸው ብልሹዎች ይሆናሉ። (5) ክህደትን፤ ጭቁናን፤ ሐዘንና ትድግናን በማካተት በመጽሐፉ ላይ በተደጋጋሚ ዙር የተጠቀሱት ስድስቱ ገጽታዎች፤ “እስራኤላውያን በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ነገር አደረጉ” (ለምሳሌ 2፡11፤ 3፡7) የሚል ተመሳሳይ አጀማመር አላቸው። (6) ሕዝቡን ስለ ንጠላታቸው ለመቅጣት፤ ቀጥ ቶም ወደ ንስሐና ወደ ተሐድሶ ለመምራት እግዚአብሔር ከሕዝቡ በባለ ሁኔታ በጥፋት ላይ የሚገኙትን ባዕድ ሕዝቦችን መሣሪያ አድርጎ እንደሚጠቀም መጽሐፉ ግልጽ አድርጎ ያሳያል። በዙሪያቸው ባለው ጣዖት አምልኮ እስራኤል ተውጠው እንዳይቀሩ ያደረጋቸው፤ ይህ የእግዚአብሔር ጣልቃ መግባት ብቻ ነው።

መጽሐፈ መሳፍንት በአዲስ ኪዳን መፈጸሙ

መጽሐፈ መሳፍንት ዘላቂ የሆነ መለኮታዊ መርሕን ያሳያል፤ ይኸውም እግዚአብሔር አንድን ሰው በታላቅ ሁኔታ በአገልግሎቱ ሲጠቀምበት፤ የጌታ መንፈስ በእርሱ ላይ ይወርዳል (3፡10 ይመ፤ ከ6፡34፤ 11፡29፤ 14፡6፡19፤ 15፡14 ጋር ያነጻጽሩ)። ጌታ ኢየሱስ አገልግሎቱን ገና እንደ ጀመረ በሚጠመቅበት ጊዜ፤ መንፈስ ቅዱስ በእርሱ ላይ ወረደ (ማቴ 3፡16፤ ሉቃ 3፡21-22)። ኢየሱስ ወደ አባቱ ከማረጉ በፊት በአብ የተሰጠውን ተስፋ፤ ይኸውም መንፈስ ቅዱስን ይጠባበቁ ዘንድ ደቀ መዛሙርቱን (ሐሥ 1፡4-5) አስተማራቸው፤ ይህም ኀይሉን የሚቀበሉት መንፈስ ቅዱስ በእነርሱ ላይ በወረደ ጊዜ መሆኑን ነበር (ሐሥ 1፡8 ይመ፤ ከ4፡33 ጋር ያነጻጽሩ)። በሁለቱም ኪዳኖች እግዚአብሔር ጠላትን አስወግዶ መንግሥቱን የሚያስፋፋበት መንገድ፤ ራሳቸውን አባልፈው በሰጡ፤ ታዛዥ በሆኑ ሰዎች በሚሠራ በመንፈስ ቅዱስ ኀይል፤ ብርታትና ሥልጣን ነው።

መጽሐፈ መሳፍንትን ማንበብ

ሙሉውን ብለይ ኪዳን በአንድ ዓመት ማንበብ ከተፈለገ፤ ከዚህ በታች ባለው የጊዜ ሰሌዳ መሠረት መጽሐፈ መሳፍንት በዐሥር ቀን መነበብ ይኖርበታል።

□ 1-2 □ 3-4 □ 7-8 □ 9 □ 10-11 □ 12-13 □ 14-16 □ 17-18
□ 19-21

ማስታወሻ

እስራኤላውያን ከቀሩት ከነዓናውያን ጋር ያደረጉት ውጊያ

1 ኢያሱ ከሞተ በኋላ እስራኤላውያን "ከነዓናውያንን ለመውጋት ማን ቀድሞ ይውጣልን?" ብለው አግዚአብሔርን ጠየቁ።

²አግዚአብሔርም፤ "ይሁዳ ቀድሞ ይውጣ፤ እነሆ ምድሪቱን በእጁ አሳልፌ ሰጥቼቀለሁ" በማለት መለሰ።

³የይሁዳም ሰዎች ወንድሞቻቸውን የሰምደንን ልጆች "ከነዓናውያንን ለመውጋት ድርሻችን ወደ ሆነው ምድር አብረን እንወጣ፤ እኛም እንደዚሁ ድርሻችሁ ወደ ሆነው ምድር አብረናችሁ እንወጣለን" አሏቸው፤ ስለዚህም የሰምደን ሰዎች አብረዋቸው ሄዱ።

⁴ይሁዳ በከነዓናውያንና በፌርዛውያን ላይ ወጣ፤ አግዚአብሔርም በእጃቸው አሳልፎ ሰጣቸው፤ በዜቅት በተባለው ስፍራ ዐሥር ሺህ ሰው ገደለ። ሽዚህም አደረገዜቅን አግኝተው ተዋጉት፤ ከነዓናውያንንና ፌርዛውያንን ድል አደረጉ። አደረገዜቅም ከዚያ ሸሽ፤ እነርሱ ግን አሳደው ያዙት፤ የእጆቹንና የእግሮቹንም አውራ ጣቶች ቄረጡ።

ከዚያም አደረገዜቅ "የእጃቸውና የእግራቸው አውራ ጣቶች የተቄረጡባቸው ሰባ ነገሥታት ከገበታዬ ሥር የወደቀ ፍርፋሪ ይለቃሙ፤ ነበር፤ አሁን ግን እግዚአብሔር በእነርሱ ላይ የፈጸምሁትን አመጣብኝ" አለ፤ እነርሱም ወደ ኢየሩሳሌም አመጡት፤ በዚያም ሞተ።

⁶የይሁዳ ሰዎች ኢየሩሳሌምን ወግቱው ያዟት፤ ከተማዬ ቱንም በሰይፍ ስለት መተውጥ በእሳት አቃጠሏት።

ከዚያም በኋላ የይሁዳ ሰዎች በኩረብ ታማው አገር፤ በኔጌብና በምዕራቡ ኮረብታ ግርጌ የሚኖሩትን ከነዓናውያንን ለመውጋት ወረዱ፤ ¹⁰ቀደም ሲል ቂርያት እርባቅ ተብላ በምትጠራው በኬብርን በሚኖሩት ከነዓናውያን ላይ ዘመቱ፤ ሴሲንን፤ አኪመንንና ተላሚንን ድል አደረጉ።

¹¹ከዚያም ቀደም ሲል ቅርያት ሄፍር ተብላ በምትጠራው በዳቤር በሚኖሩት ሰዎች ላይ ዘመቱ። ¹²ነቢሳብም፤ "ቅርያት ሄፍርን ወግቶ ለሚይዛት ሰው ልጄን ዓክሳንን እድርለታለሁ" አለ። ¹³በዚህ ጊዜ የካሌብ ወንድም የቄደዝ ልጅ ጎቶንያል ከተማዬ ቱን ያዘ፤ ካሌብም ልጁን ዓክሳንን ዳረለት።

1+1 ሞ27፤
ዘፍ10፤18፤
ዘኁ2፤3-9፤
ኢሱ24፤29፤
መሳ3፤1-6፤
20፤18፤
1፤720፤14
1+2 ሞ4፤
ዘፍ49፤10፤
መሳ3፤28፤
4፤7፤14፤ 7፤9
1+3 ሞ17፤
1+4 ዘፍ13፤7፤
ኢሱ3፤10፤
1፤4፤
1+5 ሞ6፤7፤
1+7 ዘሌ24፤19፤
ኢሱ10፤1፤
ኤር25፤12
1+8 ሞ21፤
ኢሱ15፤63፤
2፤4፤
1+9 ዘፍ12፤9፤
ዘኁ13፤17፤
21፤1፤ ኢሳ30፤6
1+10 ሞ20፤
ዘፍ13፤18፤
35፤27፤
ዘኁ13፤22፤
ኢሱ15፤14
1+11 ኢሱ10፤38

1+15 ዘኁ13፤6
1+16 ዘፍ15፤19፤
ዘኁ10፤29፤
21፤1፤ ዘፍ34፤3፤
ኢሱ12፤14፤
መሳ3፤13፤
2ዘፍ28፤15
1+17 ሞ3፤
ዘኁ14፤45
1+18 ኢሱ11፤22፤
13፤3
1+19 ዘኁ13፤17፤
14፤43፤
ኢሱ17፤16
1+20 ሞ10፤
ኢሱ10፤36፤
14፤13
1+21 ሞ8፤
ኢሱ9፤15፤ 15፤63
1+22 ኢያሱ7፤2፤
መሳ10፤9
1+23 ዘፍ28፤19

¹⁴እርሷም "ወደጎቶንያል በመጣች ጊዜ፤ አባቷ የዕርሻ መሬት እንዲሰጠው ይለምኑ" ዘንድ አጥብቃ ነገረችው፤ ካሌብም እርሷ ከአሁያ ላይ እንደ ወረደች "ምን እንዳደርግልኝ ትፈልገላለሽ?" ሲል ጠየቃት።

¹⁵እርሷም፤ "እባክህ አንድ ነገር አድርግልኝ፤ በኔጌብ መሬት እንደ ሰጠኝ ሁሉ፤ አሁንም የውሃ ምንጭ ሰጠኝ" አለችው፤ ካሌብም የላይኛውንና የታችኛውን ምንጮች ሰጣት።

¹⁶የቄናዊው የሙሴ ዐማት ዝርያዎች ከዓራድ አጠገብ በኔጌብ ውስጥ በይሁዳ ምድረ በዳ ካሉት ሕዝቦች ጋር አብረው ለመኖር፤ ከይሁዳ ሰዎች ጋር በመሆን ከባለ ዘንባባዋ ከተማ ከኢየሪክ ወጡ።

¹⁷የይሁዳ ሰዎች ከወንድሞቻቸው ከሰምደንን ልጆች ጋር ሆነው በጻፋት በሚኖሩት ከነዓናውያን ላይ ዘመቱ፤ ከተማዬ ቱንም ፈጽሞ ደመሰሷት፤ ስለዚህ ከተማዬ ቱ ሔርማሐ ተብላ ተጠራች።

¹⁸ደግሞም የይሁዳ ሰዎች ጋዛ፤ አብቅሎና፤ አቃርን የተባሉትን ከተሞች ከነግዛቶቻቸው ያዙ።

¹⁹አግዚአብሔር ከይሁዳ ሰዎች ጋር ነበር፤ ስለዚህ ከራብታማውን አገር ያዙ፤ ነገር ግን በረባዳው ምድር የሚኖሩት ሰዎች ከብረት የተሠሩ ሠረገሎች ስለ ነበሯቸው ከዚያ አሳደው ሊያስወጡት አልቻሉም።

²⁰ሙሴ ባዘዘው መሠረት ኬብርን ለካሌብ ተሰጠች፤ እርሱም ሦስቱን የዌናቅ ልጆች ከውስጡ አሳደደ። ²¹የብንያም ልጆች በኢየሩሳሌም የሚኖሩትን ኢያሱሳውያንን ከዚያ ሊያስወጡት አልቻሉም፤ ስለዚህ ኢያሱሳውያን እስከ ዛሬ ድረስ ከብንያማውያን ጋር በዚያ አብረው ይኖራሉ።

²²የሶፊና ወገን ደግሞ ቤቴልን ወጉ፤ አግዚአብሔርም ከእነርሱ ጋር ነበር።

²³እነርሱም ቀደም ሲል ሶዳቶችን በላኩ ጊዜ፤ ነበረችው ወደ ቤቴል ሰላዮችን በላኩ ጊዜ፤

¹1+14 ዕብራይስጡ፤ ፣ሰብዓ ሊቃናትና ቭልጊት አጥብቆ ነገረው ይላሉ።
²1+17 የዕብራይስጡ ቃል እንድን ነገር ወይም ሰው ማለት፤ ሶዕብ በማጥፋት ለአግዚአብሔር መስጠትን የሚያሳይ ነው።
³1+17 ሔርማ ማለት ጥፋት ማለት ነው።
⁴1+18 ዕብራይስጡና የሰብዓ ሊቃናት ትርጉም አልያዙም ይላሉ።

1+1 ኢያሱ ከሞተ በኋላ፤ በመጽሐፈ መሳፍንት ላይ ተጽፈው የሚገኙት ሁኔታዎች ከ1375 ዓ.ቅ.ክ. እስከ 1050 ዓ.ቅ.ክ. ባለው ዘመን ውስጥ ያሉ ሲሆን፤ ይህም ባሌል ንጉሥ ሆኖ ከተቀበበት ወቅት ጀምሮ ነበር። በዚህ መጽሐፍ ላይ የዐሥራ ሦስት መሳፍንት ታሪክ ይገኛል። እነርሱም የሚከተሉት ናቸው፤ ጎቶንያል (3፡7-11)፤ ናዶና (3፡12-30)፤ ሰሚጋር (3፡31)፤ ዲቦራና ባርቅ (4፡1-5፡31)፤ ጌዴዎን (6፡1-8፡35)፤ ቶላ (10፡1-2)፤ ኢያሶር (10፡3-5)፤ ዮፍታሔ (10፡6-12፡7)፤ ኢብጻን (12፡8-10)፤ ኢሉም (12፡11-12)፤

ዓብደናና (12፡13-15) ሳምሶን (13፡1-16፡31)። መሪነታቸው ሁሉንም ነገዶች የሚያካትት ሳይሆን በራሳቸው ክልል የተወሰነ ነበር። የእንዳንዶቹ መሳፍንት አገልግሎት እንዲያገለግሉ ላይ የተደራረበ ነበር (ከመሳ 3፡30-4፡1 ርር ያነጻጽሩ)።
1፡6 የእጆቹን የእግሮቹንም አውራ ጣቶች ቄረጡ፤ ይህ የተፈጸመው ንጉሡን ዐቅመ ቢስ ለማድረግና ዳግመኛም በጦርነት ውስጥ እንዳይገባ ለማድረግ ነበር።

24 ሰላዩቹም አንድ ሰው ከከተማዬቱ ሲወጣ አይተው፤ "የከተማዬቱን መግቢያ አሳየን፤ እኛም ምሕረት እናደርግልን" አሉት።
 25 እርሱም አሳያቸው፤ እነርሱም ከሰውየውና ከቤተሰቡ በስተቀር የከተማዬቱን ሕዝብ በሰይፍ ሰለት ፈጁ።
 26 ሰውየውም ወደ ኬጢያውያን ምድር ሄዶ ከተማ ሠራ፤ ስሟንም ሉዛ ብሎ ጠራት፤ እስከ ዛሬም የምትጠራው በዚሁ ስም ነው።
 27 የምናሴ ነገድ ግን በቤትሳን፤ በታዕናክ፤ በደር፤ በይብለንም፤ በመገዶንና በየአካባቢያቸው ያሉት መንደሮች ነዋሪውን ሕዝብ ስላሰወጡ፤ ከነዓናውያን ኑሮአቸውን በዚያው ለማድረግ ወሰኑ።
 28 እስራኤላውያን በበረቱ ጊዜ ግን ከነዓናውያንን የጉልበት ሥራ እንዲሠሩ አስገደዱቸው እንጂ ፈጽሞ አላስወጧቸውም።
 29 እንደዚሁም የኤፍሬም ወገኖች በጌዝር የሚኖሩትን ከነዓናውያንን ግስጦጣት አልቻሉም፤ ስለዚህ ከነዓናውያን በመካከላቸው እዚያው መኖርን ቀጠሉ።
 30 ዛብሎንም እንደዚሁ በቀድሮንና በነህላል የነበሩትን በመካከላቸው የቀሩትን ከነዓናውያንን አላሰወጣም፤ ነገር ግን የጉልበት ሥራ እንዲሠሩ አስገደዳቸው።
 31 አሲርም በዓክ፤ በሲዶን፤ በአሕላብ፤ በአክዚብ፤ በሐልባ፤ በአፌቅና በረከብ የሚኖሩትን ሕዝብ በምድሪቱ ካሉት ከነዓናውያን ጋር አብረው ኖሩ።
 32 ነፍታሌምም በቤትሳሚስና በቤትዓናት የሚኖሩትን አላሰወጣም፤ ስለዚህ የነፍታሌም ነገድ በምድሪቱ ከሚኖሩት ከነዓናውያን ጋር አብረው ኖሩ፤ ይሁን እንጂ በቤት ሳሚስና በቤትዓናት የሚኖሩት ለእነርሱ የጉልበት ሥራ ተገደው ይሠሩ ነበር።
 33 የዳን ነገድ በከራብታማው ምድር ብቻ እንዲወጡ እንጂ ወደ ሚዳማው አገር እንዲወርድ አምራውያን አልፈቀዱለትም።
 34 አምራውያንም በሔሬስ ተራራ፤ በሌሎንና በሸዓልቢም ኑሯቸውን ቀጠሉ፤ ይሁን እንጂ የዮሴፍ ወገን በበረታ ጊዜ ተገደው የጉልበት ሥራ ከመሥራት አላመለሱም።
 35 የአምራውያን ድንበር አቅርቢያም መተላለፊያ እስከ ሲላዕና ከዚያም የሚያልፍ ነበር።

1+24 ዘፍ47+29
 1+25 ኢሰ6+25
 1+26 ዘፍ28+19
 ዘፍ7+1 ሕዝ16+3
 1+27 ሓ1
 ኢሰ11+2
 12+21 17+11
 13+19+21
 1+28
 ኢሰ17+12-13
 1+29 ኢሰ10+33
 14+1 16+10
 መሳ5+14
 1+31 ዘፍ49+13
 ዘፍ13+21
 ኢሰ12+18
 13+44 17+7
 1+33 ኢሰ15+10
 19+38
 1+34 ዘፍ30+6
 ዘፍ13+29
 መሳ10+11
 18+13
 14+27+14
 1+35 ኢሰ19+42
 መሳ8+13
 13+49
 1+36 ኢሰ15+3
 23+14+7
 መዝ106+34
 ኢሰ16+13 42+11
 2+1 ሓ5
 ዘፍ16+7
 17+8 ዘወ20+2
 ዘሌ26+42-44
 ዘፍ7+9 11+30
 መሳ6+8
 2+2 ዘወ23+24+2
 34+12+13
 ዘፍ7+25
 2ዜ514+3
 ኢር7+28
 2+3 ዘወ10+7
 ዘፍ7+9 11+30
 ኢሰ23+13
 2+4 ዘፍ27+38
 ዘፍ16+6
 23+17+13
 2+5 ሓ1
 2+7 ሓ17
 2+8 ኢሰ1+1
 2+9 ኢሰ19+50
 2+10 ዘወ5+2
 744+8

የእግዚአብሔር መልአክ በቦኪም
 2 የእግዚአብሔር መልአክ ከጌልገላ ወደ ምድር አወጣጥቶ፤ ለቀደሙትም አባቶቻችሁ ለሰጣቸው ወደ ማልሁላቸው ምድር አመጣጥቶ፤ እንዲሁም አልሁ፤ ከእናንተ ጋር የገባሁትን ቃል ኪዳንን አላፈርሰም፤ እናንተም ከዚህች ምድር ነዋሪዎች ጋር ቃል ኪዳን አታድርጉ፤ መሠረታቸውንም አፍርሱ፤ እናንተ ግን አልታዘዘችሁኝም፤ ይህን ያደረጋችሁት ለምንድነው? ስለዚህ አሁንም ከፊታችሁ አላድጁ እንደማሳሰወጣቸው እነሣራችኋለሁ፤ ነገር ግን እነርሱ የጉን ውጋት እማልክቶቻቸውም ወጥመድ ይሆኑባችኋል።
 4 የእግዚአብሔርም መልአክ ይህን ቃል ለእስራኤላውያን ሁሉ በተናገረ ጊዜ፤ ሕዝቡ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው አለቀሱ፤
 5 የንን ስፍራ ቦኪም ብለው ጠሩት፤ በዚያም ለእግዚአብሔር መሥዋዕት አቀረቡ።
 ያለመታዘዝ ውጤት
 6 ኢያሱ ሕዝቡን ካሰናበተ በኋላ እያንዳንዱ የእስራኤል ነገድ ምድሪቱን ለመውረስ ወደ የርሶቱ ሄደ።
 7 ኢያሱ በሕይወት በነበረበት ዘመን ሁሉ እንዲሁም ከእርሱ በኋላ እግዚአብሔር ለእስራኤል ያደረገውን ታላላቅ ነገሮች ሁሉ ያዩ አለቆች በነበሩበት ዘመን ሁሉ ሕዝቡ እግዚአብሔርን አመለከቱ።
 8 የእግዚአብሔር አገልጋይ የነዌ ልጅ ኢያሱ በመቶ ዐሥር ዓመቱ ሞተ።
 9 እነርሱም በከራብታማው በኤፍሬም አገር በምትገኘው ከገዳስ ተራራ በስተ ሰሜን ባለቸው በራሱ ርስት ላይ በተምናሔሬስ ቀበሩት።
 10 ያሁሉ ትውልድ ወደ አባቶቹ ከተከማቸ በኋላ እግዚአብሔርንም ሆነ እርሱ ለእስራኤል ሕዝብ ያደረገውን ነገር የማያውቅ ሌላ

1+28 ፈጽሞ አላሰወጧቸውም፤ ኢያሱ ብዙዎቹን ከነዓናውያንን ደምስሶ ነበር፤ ይሁን እንጂ ቁጥራቸው ግምት ውስጥ የሚገባ ያህሉ በምድሪቱ ላይ ቀርተው ነበር (ሓ 1+28-30+32-33+35)። ከነዓናውያን የተበከለና ርከሱት የንጉስነት ሃይማኖት ስለነበራቸው ፈጽመው ከምድሪቱ እንዲያስወግዷቸው እግዚአብሔር አሰራ።
 2 ኢያሱ ከዚያም በኋላ (ዘፍ 7+24) በገጽ 342 ላይ፤ "የከዳን መደምሰስ" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመጥ። እስራኤል በመጨረሻው ይህን ሳያከናውኑ መቅረታቸው ከከነዓናውያን ጋር እንዲሰማው ከማድረግም በላይ በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ ጥፋትንና ሽንፈትን አውጣባቸው።
 2+1 የእግዚአብሔር መልአክ፤ እስራኤል ከነዓናውያንን ሳያስወጣ በመቅረቱ የእግዚአብሔር መልአክ ገሠዳት (ዘፍ 3+2 እና ማብ ይመጥ። በገጽ 372

ላይ፤ "መላእክትና የእግዚአብሔር መልአክ" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመጥ።
 2+2 ከዚህች ምድር ነዋሪዎች ጋር ቃል ኪዳን አታድርጉ፤ እስራኤላውያን ጠላትን ፈጽመው እንዲያስወግዱ እግዚአብሔር ለመርዳት ያልፈቀደበት ምክንያት፤ እነርሱ በዘረያቸው ያሉትን፤ ጣዖት፤ አምላክ ሕዝቦችን ክፉ መንገድ በመጥላት የተለዩና የተቀደሱ ወገኖች ሳይሆኑ በመቅረታቸው ነው (ከዘፍ 7+25፤ 16፤ 12፤ 3፤ 30፤ 16 ጋር ያነጻጽሩ)።
 2+3 ስለዚህ... እንደማሳሰወጣቸው፤ እግዚአብሔርን በቅንነት አለመፈለጋችንና የጽድቅ መንገዱን አለመከተላችን፤ ለሕይወታችን አስፈሪ የሆነውን እርዳታውንና ኅይሉንና ጥበቃውን እንዳይለግን ያደርገዋል።
 2+10 ሌላ ትውልድ ተነሣ፤ የተሰፋይቱን ምድር የወረላት ትውልድ ሲያልፍና አዲስ የእስራኤላውያን

መላእክትና የእግዚአብሔር መልአክ

መላ 2+1 “የእግዚአብሔር መልአክ ከጌልገላ ወደ ቦዚም ወጥቶ እንዲህ አለ፡ ከግብፅ ምድር አወጣችሁ፤ ለቀደሙትም አባቶችሁ ልሰጣቸው ወደ ማልሁላቸው ምድር አወጣችሁ፤ እንዲሁም አልሁ፤ ከእናንተ ጋር የገባሁትን ቃል ኪዳን አላፈርስም።”

መጽሐፍ ቅዱስ ብዙውን ጊዜ ስለ መላእክት ያወሳል፤ ይህ የትኩረት ጽሑፍ ስለ መላእክት መጽሐፍ ቅዱሳዊ የሆነውን ትምህርት በትንት መልክ ያቀርባል።

መላእክት፤ ይህ ቃል፣ (በዕብራይስጥ “ማላክ”፣ በግሪክ “አንጀሎስ”) “መልአክተኛ” ማለት ነው። መላእክት የእግዚአብሔር የሰማይ መልአክተኞች ወይም አገልጋዮች ሲሆኑ (ዕብ 1፡13-14)፣ ምድር ከመፈጠሯ በፊት እግዚአብሔር የፈጠራቸው ናቸው (ኢዮ 38፡4-7፣ መዝ 148፡2፡5፣ ቄላ 1፡16)። (1) መጽሐፍ ቅዱስ መላእክት ሁሉ በመጀመሪያ መልአካምና ቅዱሳን ሆነው ተፈጥረው እንደ ነበር አጽንዖት ቢያደርግም (ዘፍ 1፡31)፣ ስለ መልአካምና ክፉ መላእክት ይናገራል። መላእክት በራሳቸው የመወሰን መብት ስለነበራቸው ብዙዎቹ ከሰይጣን ዐመፅ ጋር ተባበሩ (ሕዝ 28፡12-17፣ 2ጴጥ 2፡4፣ ይሁ 6፣ ራእ 12፡9፣ ማቴ 4፡10 እና ማብ ይመ)፤ በዚህም ሰማያዊ ተልእኮአቸውን በመተው፣ ከመጀመሪያው ክቡር ከሆነው ከእግዚአብሔር አገልጋይነታቸው ፊታቸውን አዞሩ። በአዲስ ኪዳን የተጠቀሱት አጋንንት ከእነዚያ ከወደቁት መላእክት ጋር ያለጥርጥር አንድ ተደረገው መቄጠር አለባቸው (ማቴ 25፡41፣ ይሁ 1፡6 እና ማብ፣ እንዲሁም በገጽ 1499 ላይ፣ “በሰይጣንና በአጋንንት ላይ የተሰጠን ሥልጣን ብሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

(2) በቅዱሳት መጻሕፍት ሰማቸው የተጠቀሰው ሚካኤልና (ዳን 12፡1፣ ይሁ 9፣ ራእ 12፡7)፣ ገብርኤል (ዳን 9፡21፣ ሉቃ 1፡19፡26) ሁለቱ ብቻ ሲሆኑ፣ መጽሐፍ ቅዱስ ስለ አያሌ ቅዱሳን መላእክትም ይናገራል (1ነገ 22፡19፣ መዝ 68፡17፣ 148፡2፣ ዳን 7፡9-10፣ ራእ 5፡11)። በግልጽ እንደሚታየው በልዩ ልዩ ማዕረጎች የተከፈሉ ናቸው፤ ሚካኤል ሊቀ መላእክት ይባላል (ቃል በቃል ሲተረጎም፣ “መሪ መልአክ” ማለት ነው፤ ይሁ 1፡9 ይመ፣ ከ1ተሰ 4፡16 ጋር ያነጻጽሩ)፤ ሱራፊል (ኢሳ 6፡2)፣ ኪሩቤል (ሕዝ 10፡1-3)፣ ሥልጣንና ግዛት ያላቸው መላእክት (ኤፌ 3፡10፣ ቄላ 1፡16) እንዲሁም እልፍ አእላፍ የሆኑ አገልጋይ መናፍስት (ዕብ 1፡13-14፣ ራእ 5፡11)።

(3) ቅዱሳት መላእክት መንፈሳዊ ፍጥረታት እንደ መሆናቸው መጠን እግዚአብሔርን ያመሰግናሉ (ዕብ 1፡6፣ ራእ 5፡11፣ 7፡11)፤ ፈቃዱን ይፈጽማሉ (ዘኁ 22፡222፣ መዝ 103፡20)፤ ፊቱን ያያሉ (ማቴ 18፡10)፤ ለክርስቶስ ይዝላሉ (1ጴጥ 3፡22)፤ ከሰው ዘር ይበልጣሉ (ዕብ 2፡6-7)፤ መናፍሪያቸው ሰማይ ነው (ማር 13፡32፣ ገላ 1፡8)። አይጋቡም (ማቴ 22፡30)፤ አይሞቱም (ሉቃ 20፡34-36)፤ ሊመለኩ አይገባም (ቄላ 2፡18፣ ራእ 19፡9-10)። በሰው አምሳል ሊገለጡ ይችላሉ (ብዙውን ጊዜ ክንፍ የሌላቸው ጎበዛዝት በመሆን ይገለጣሉ፤ ከዘፍ 18፡2፡16፣ 19፡1፣ ከዕብ 13፡2 ጋር ያነጻጽሩ)።

(4) መላእክት በእግዚአብሔር ትእዛዝ በምድር ላይ ልዩ ልዩ ተግባራትን ያከናውናሉ፤ የእግዚአብሔርን ሕግ ለሙሴ በመግለጽ ረገድ ግልጽ የሆነ ሚና ነበራቸው (ሐሥ 7፡38 ይመ፣ ከገላ 3፡19፣ ከዕብ 2፡2 ጋር ያነጻጽሩ)። የሚያከናውኑት ተግባር በቅድሚያ ከክርስቶስ የመቤዝት፣ ሥራ ጋር የተያያዘ ነው (ማቴ 1፡20-24፣ 2፡13፣ 28፡2፣ ሉቃ 1-2፣ ሐሥ 1፡10፣ ራእ 14፡6-7)፤ ንስሐ በሚገባ አንድ ኅጢአተኛ ሐሜት ያደርጋሉ (ሉቃ 15፡10)፤ የእግዚአብሔርን ሕዝብ በመጠበቅ ያገለግላሉ (ዳን 3፡25፣ 6፡22፣ ማቴ 18፡10፣ ዕብ 1፡14) የማንበረ ምእመናንን መንፈሳዊ ሕይወት ይጠብቃሉ (1ቆሮ 11፡10፣ ኤፌ 3፡10፣ 1ጢሞ 5፡21)፤ ከእግዚአብሔር መልአክትን ያመጣሉ (ዘክ 1፡14-17፣ ሐሥ 10፡1-8፣ 27፡23-24)፤ የጸሎትን መልስ ያመጣሉ (ዳን 9፡21-23፣ ሐሥ 10፡4)፤ አንዳንድ ጊዜ ትንቢታዊ ሕልሞችንና ራእዮችን በመተርጎም ያገለግላሉ (ዳን 7፡15-16)፤ በፈተና ጊዜ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ያበረታታሉ (ማቴ 4፡11፣ ሉቃ 22፡43)፤ እግዚአብሔርን የሚፈሩትንና ክፉውንም የሚጠሉትን ቅዱሳንን ይጠብቃሉ (መዝ 34፡7፣ 91፡11፣ ዳን 6፡22፣ ሐሥ 12፡7-10)፤ የእግዚአብሔር ጠላት የሆኑትን ይቀጣሉ (2ነገ 19፡35፣ ሐሥ 12፡23፣ ራእ 14፡17-16፡21፣ አጋንንትን ይዋጋሉ

(ራእ 12:7-9)፤ የዳኑትንም ወደ መንግሥተ ሰማይ ይዘው ይጓዛሉ (ሉቃ 16:22)።

(5) የመጨረሻው ዘመን ሁኔታዎች በሚከሰቱበት ጊዜ ሚካኤል ከቅዱሳን መላእክት ጋር ፆኖ ከሰይጣንና ከአጋንንት ሰራዊቱ ጋር የሚያደርገው ጦርነት የክረረ ይሆናል (ራእ 12:7-9)። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ሲመጣም መላእክት ከእርሱ ጋር አብረው ይመጣሉ (ማቴ 24:30-31)፤ በሰው ዘር ሁሉ ፍርድ በሚሰጥበት ጊዜም ይገኛሉ (ሉቃ 12:8-9)።

የእግዚአብሔር መልአክ፤ የተለየ መልአክ ስለሆነው በብሉይና በአዲስ ኪዳን ስለሚገለጠው ስለ፤ “የእግዚአብሔር መልአክ” (አንዳንድ ጊዜ፤ “የጌታ መልአክ” ይባላል) በሚከተለው መንገድ ልዩ ትኩረት መደረግ አለበት፤ (1) የመጀመሪያው መገለጥ በምድረ በጻ ለአጋር ክብር (ዘፍ 16:7)፤ ሌሎች መገለጦችም ቀጥሎ ያሉትን ሰዎች የሚመለከቱ ናቸው፤ አብርሃምን (ዘፍ 22:11-15)፤ ያዕቆብን (ዘፍ 31:11-13)፤ ሙሴን (ዘፀ 3:2)፤ በዘፀአት ወቅት ሁሉንም እስራኤላውያን (ዘፀ 14:19)፤ በኋላም በቦኪም (መሳ 2:14)፤ በለግምን (ዘኁ 22:22-36)፤ ኢያሱን (ኢያ 5:13-15)፤ “የእግዚአብሔር ሰራዊት አዛዥ” በተባለበት ቦታ የጌታን መልአክ ላያመለክት አይቀርም)፤ ጌዴዎንን (መሳ 6:11)፤ ዳዊትን (1ዜና 21:16)፤ ኤልያስን (2ነገ 1:3-4)፤ ዳንኤልን (ዳን 6:22) እና ዮሴፍን (ማቴ 1:20፤ 2:13)።

(2) ይኸው የጌታ መልአክ፤ መላእክት የሚያከናውኑትን ተግባር ሁሉ አከናውኖአል። አንዳንድ ጊዜ መልአክትን ከጌታ ለእግዚአብሔር ሕዝብ አምጥቶአል (ዘፍ 22:15-18፤ 31:11-13፤ ማቴ 1:20)፤ አንዳንድ ጊዜ ደግሞ እግዚአብሔር የሕዝቡን ፍላጎት ለማሟላት መልአኩን ልኮአል (1ነገ 19:5-7)፤ ከአደጋም ሊጠብቃቸው (ዘፀ 14:19፤ 23:20፤ ዳን 6:22)፤ አስፈላጊ በሚሆንበትም ጊዜ ጠላቶቻቸውን ሊደመስስ (ዘፀ 23:23፤ 2ነገ 19:34-35 ይመፍ፤ ከኢሳ 63:9 ጋር ያነጻጽሩ) መልአኩን ልኮአል። የእግዚአብሔር ሕዝብ ራሳቸው ሲያምፁና የከፋ ገጠኦች ሲሠሩ መልአኩ የመጥፈያቸው መሣሪያ ሊሆን ይችላል (2ሳሙ 24:16-17)።

(3) የጌታ መልአክ ማንነት መከራከሪያ ሐሳብ በመሆን ቆይቶአል፤ ይኸውም በተለይ ለሕዝቡ መልአክትን የሚያስተላልፍበት ስልት ረገድ ነው፤ ለዚሁም የሚከተለውን ልብ ይበሉ፤ (ሀ) በመሳ 2:1 የጌታ መልአክ፤ “ከግብፅ ምድር አወጣችሁ፤ ለቀደሙት አባቶቻችሁ ልሰጣቸው ወደ ማልሁላቸው ምድር አመጣችሁ፤ እንዲህም አልሁ፤ ከእናንተ ጋር የገባሁትን ቃል ኪዳኔን አላፈርስም” በማለት የተናገረው ተመሳሳይ ሁኔታ ከሚገልጹ ከሌሎች ጥቅሶች ጋር ሲነጻጸር፤ እነዚህ ተግባራት የእስራኤላውያን የኪዳን አምላክ፤ የእግዚአብሔር ተግባራት ናቸው። ለዘመናቸው የክነዓንን ምድር እንደሚሰጥ ለአብርሃም፤ ለይስሐቅና ለያዕቆብ የማለው እርሱ ነበር (ዘፍ 13:14-17፤ 17:18፤ 26:2-4፤ 28:13)፤ ይህ ኪዳን የዘላለም ኪዳን ነው በማለት ማለ (ዘፍ 17:3)፤ እስራኤላውያንን ከግብፅ ምድር አወጣቸው (20:1-2)፤ ወደ ተሰፋይቱም ምድር አገባቸው (ኢያ 1:1-2)፤ (ለ) የጌታ መልአክ በኢያሱ ፊት በተገለጠ ጊዜ ኢያሱ በግንባሩ ተደፍቶ ሰገደለት (ኢያ 5:14)። እንዲህ ያለውም ምላሽ ብዙዎቹን ይህ መልአክ የእግዚአብሔር የራሱ በአካል መገለጥ ነው እስከማለት አድርጎአቸዋል፤ ይህ ባይሆን ኖሮ መልአኩ እንዳያመልከው ይነገረው ነበር (ከራእ 19:10፤ 22:8-9 ጋር ያነጻጽሩ)። (ሐ) ከዚህም በይበልጥ ግልጽ በሆነ መልክ በሚቃጠለው ቁጥቋጥ በማያሻማ ቋንቋ፤ “እኔ የአባቶችህ የአብርሃም፤ የይስሐቅ፤ የያዕቆብ አምላክ ነኝ” ብሎአል (ዘፀ 3:6፤ ዘፍ 16:7 እና ማብ፤ ዘፀ 3:2 እና ማብ ይመ)። -

(4) የጌታ መልአክ፤ ከራሱ ከእግዚአብሔር ጋር አንድ ሆኖ ስለሚታይ፤ በሰው አምሳልም ስለሚገለጥ፤ አንዳንዶች ጌታ ራሱ ከትሥጉትነቱና ከድንግል ከመወለዱ በፊት የተገለጠበት ሁኔታ ሲሆን፤ ከሥላሴዎች ሁለተኛው አካል የሆነው የዘላለሙ ክርስቶስ ነው ይላሉ።

ትውልድ ተነሣ። ¹¹ከዚያም እስራኤላውያን በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ነገር አደረጉ፤ የበአል አማልክትንም አመለኩ። ¹²ከግብፅ ምድር ያወጣቸውን የአባቶቻቸውን ስምዐክ እግዚአብሔርን ተወ፤ በዙሪያቸው ያሉት ሕዝቦች የሚያመልኩቸውን አማልክት ተከተሉ፤ ሰገዱላቸውም። እግዚአብሔርንም አስቁሎት፤ ¹³እርሱን ትተው በአልንና አስታሮትን አምልከዋልና። ¹⁴እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ በመቁጣቱ ለሚዘርፏቸው አሳልፎ ሰጣቸው፤ በዙሪያቸው ላሉ ጠላቶቻቸው ሸጣቸው። ¹⁵እስራኤላውያን አውጊያ በሚወጡበት ጊዜ ሁሉ እግዚአብሔር ለስቀድሞ በእነርሱ ላይ እንደተናገረውና እንደማለው ይሸነፉ ዘንድ የእግዚአብሔር እጅ ትከፋባቸው ነበር፤ ከዚህም የተነሣ እጅግ ተጨነቁ።

¹⁶እግዚአብሔርም ከእነዚህ ወራሪዎች የሚያድኗቸውን መሳፍንት አስነሣ፤ ¹⁷እስራኤላውያን ግን ሌሎችን አማልክት ተከተለው አመኑ፤ ሰገዱላቸውም እንጂ መሳፍንታቸውን አልሰሙም። አባቶቻቸው እግዚአብሔርን በመታዘዝ በሄዱበት መንገድ

24:11
መሳ37:12;
44:1 6:8;
8:33 10:6;
19:15 26;
16:31 22:53;
27:10 18;
17:16
24:12 ዙ፡11 33;
ዘ84:25;
31:16 32:12;
መሳ10:6;
መዝ78:58;
106:36 40
24:13 መሳ3:7;
5:18 6:25;
8:33 10:6;
14:መ74:3;
31:10;
19:11 5:33;
27:23 13;
ዐ99:26;
መዝ78:56;
ኢር11:10
24:14 ዘ828:25;
31:17 32:30;
መሳ34:8;
ዐ99:27;

ሳይሆን፤ አባቶቻቸው የእግዚአብሔርን ሕግ በመከተል ከሄዱበት መንገድ ፈጥነው ፈቀቅ አሉ። ¹⁸እግዚአብሔር መሳፍንትን ባስነሣባቸው ቁጥር ከመስፍኑ ጋር ስለሚሆን፤ እርሱ በሕይወት እስካለ ድረስ እግዚአብሔር ከጠላቶቻቸው ያድናቸው ነበር፤ ከጠላቶቻቸው ሥቃይና መከራ ሲደርስባቸው በሚጮኹበት ጊዜ እግዚአብሔር ይራራላቸው ነበር። ¹⁹መስፍኑ ከሞተ በኋላ ግን ሕዝቡ ሌሎችን አማልክት በመከተል፤ እነርሱን በማገልገልና በማምለክ

24:14 መዝ44:10 89:41 106:41 2ክ34:8
24:15 ዘ835:3 6:11 13 24:መ22:7 2ክ
515:4 1ክ5:5 19:21 20:22 2መዝ4:1 18:6;
32:4 24:16 6:11 14:መ4:18 7:6 15: 11:3;
24:መ7:1 1ክ517:10 2መዝ106:46 13:20;
ዘ89:12 24:መ28 24:17 4:7 2መ34:15 15:15 39
መዝ4:2 106:36 24:18 ዘ82:23 10:10 9;
ዘ832:36 14:መ7:3 27:13 35 24:19 20;
43:3 11 45:15 21 49:26 60:16 63:8
24:19 ዘ86:11 2መ32:9 24:16 32:17 2መ44:11
8:33 24:መ9:2 2መዝ78:57 1ክ46:43 39
24:16 በዚህም ከገጂ19 ባለው ክፍል መሪ ተብሎ
ሊተረጎም ይችላል።

ትውልድ ብቅ ሲል በሽከርከር ወይም በዑደት መልክ የሚገኘው መንፈሳዊ መስቀል ቁልፍ መታደስ ጀመረ። በመጽሐፈ መሳፍንት ላይ ተቀርጾ የሚታየው ተደጋጋሚ ምስል (ሽከርከር) በሚከተለው ሂደት ዙሪያ ይሸከረከራል፡ (1) አዲሱ ትውልድ ከአባቶቻቸው የጽድቅ ገላፊነት በማፈንገጥ፤ ከጌታ ጋር ካላቸው የግል ግንኙነት ይለያሉ (ቀ 10)፤ (2) ይህም በአካባቢ የሚገኘውን የባህል ፋይዳና የሕይወት ዘይቤ አሜን ብሎ በመቀበል ውሉ አድሮ ወደ አጠቃላይ ከህደት ይወስዳል (ቀ 11-13)። (3) በእስራኤል ላይ የተሰጠው የእግዚአብሔር ፍርድ የሚገልጽው ከጠላቶቻቸው ዘንድ ጭቆናና ባርነት ሲደርስባቸው ነው (14-15)። (4) ከዚህም የተነሣ እስራኤላውያን ጭንቀት ስለደረሰባቸው ወደ እግዚአብሔር ጨካኝታቸውን በማስማት፤ ላደረጉት ገጠኤት ንስሐ ይገባሉ (ቀ 15-18)። (5) ታዲያቸው በመሆን እስራኤላውያንን ከባርነት አውጥቶ ወደ ነበረው ስፍራቸው ወደ እግዚአብሔር ኅብረት እንዲመልሳቸው፤ እግዚአብሔር በመንፈስ የተሞላን መሪ ያስነሣል (ቀ 16:18)።

24:13 በአልንና አስታሮትን፤ ከነፃናውያን የሚያመልኩትን ከጣዖት ዋና የሆነው በአል፤ ልጅ የሚሰጥ፤ የዝናብና የተክል አምላክ ነው። ለበአል የሚደረገው አምልኮ፤ ዝሙት በመፈጸም የሚከናወን አምልኮንና ልጅን መሥዋዕት እድርን ማትረብን ያካትታል። እስራኤል ከበአል አምልኮ ጋር ተስማምተው መኖራቸው በነቢያት በተደጋጋሚ ተወማዝኳል (ነገ 17-18፤ 22:17-27፤ 2ነገ 1 13፤ 17፤ ኤር 10:12-16፤ 14:22፤ ሆሴ 2:8-16-17)። የጦርነትና ልጅ የመስጠት አምላክ የሆነችው አስታሮት የበአል ሚስት ስትሆን፤ በምስል ወይም በሐውልት መልክ ተቀርጿ ነበር።

24:16 እግዚአብሔር ... መሳፍንት አስነሣ፤ እስራኤል በመንፈሳዊ፤ በማኅበራዊና በግብረገባዊ ረገድ አዘቅገኝታ በነበረበችበት ወቅት፤ መሳፍንቱ የጦርና የነገድ አለቆች በመሆን አገለገሉ። ሕዝቡ ንስሐ ገብተው ወደ እግዚአብሔር ከተመለሱ በኋላ ሕዝቡን ይታደጉ

ዘንድ እግዚአብሔር እነዚህን መሳፍንት አስነሣቸው። መሳፍንቱ የላቀ የመሪነት ችሎታ ስለነበራቸው በእግዚአብሔር ኅይዳና እርዳታ ታላቅ ጀብድ ፈጽመው (ቀ 18፤ 6:11-16፤ 13:24-25፤ 14:8)።

24:17 አባቶቻቸው ... ከሄዱበት መንገድ ፈጥነው ፈቀቅ አሉ፤ እስራኤል በመንፈሳዊ ረገድ ለምን እያስቆለቁለች እንደ ሄደች የሚያሳየው ቁልፍ ቦታ የሚገኘው ከቀ 10-17 ባለው ክፍል ነው። (1) በመሳፍንት ዘመን አዲሱ የእስራኤል ትውልድ ከአባቶቻቸው መዝናን ትምህርት ራቁ። ከእግዚአብሔር ጋር የነበራቸውን የኪዳን ግንኙነት ትተው (ቀ 10) ወደ ክፋት አዘነበሉ (ቀ 11-13)። መሠረት የጣሉትን የቀድሞ አባቶችን የጽድቅ መመዘኛንና ሕግንም ጥያቄ ውስጥ አስገቡ (ቀ 17)።

(2) የእግዚአብሔርን ቃል መታዘዝ ትተው (ቀ 2:17)፤ በምትኩ ግን በሚታቸው እንደ ነጻቸው ኖሩ (ከ17:6፤ ከ21:25 ጋር ያነጻጽሩ)።

(3) እስራኤላውያን ከከነፃናውያን አስከፊ ባህል ራሳቸውን ሙሉ በሙሉ ለማራቅ አልቻሉም (ቀ 11-13፤ 1:28)፤ ከዚህ ይልቅ የከነፃናውያንን የሥጋ ጥቅምና እግዚረገባዊ የሆነውን ፈንጠገያ መሪነት (ቀ 12-13፤ 1:27-28:30:33 ይመ። በገጽ 428 ላይ፤ “የጣዖት አምልኮ ባሕርይ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ።)። ከከነፃናውያን ጋር ተጋቡ፤ በአልንና አስታሮትንም ማምለክ ጀመሩ (ቀ 13)። ስለዚህ የማይቀረው ሁለቱን ባህሎች አዋሕዶ የመኖሩ ጉዳይ ተከሠተ።

(4) ይህ ታሪክ ከውድቀት እንሥቶ የሰው ዘር ተፈጥሮ ወደ አጉል አቅጣጫ ማዘንበሉን ያሳያል፤ ንስሐ በመግባት፤ በጸሎት ራስን መላልሶ በማስረከብ፤ መንፈሳዊ ተሳድሶ በዋቅቱ እውን ካልሆነ በቀር፤ የግለሰብም ሆነ የቡድን መንፈሳዊ መነቃቃት እየተከተዘ ይሄዳል (ከ2ኬና 7:14፤ ከኢሳ 57:15፤ ከማቴ 5:6፤ ከይሁ 1:20 ጋር ያነጻጽሩ)።

24:19 ከአባቶቻቸው ይልቅ ወደ ክፉ መንገድ ተመለሱ፤ ይህ ጥቅስ እያደረ እየተሰላሰ

ከአባቶቻቸው ይልቅ ወደ ክፉ መንገድ ተመለሱ፤ ክፉ ሥራቸውንና የእልኸኝነት መንገዳቸውንም አይተውም ነበር።

20 ስለዚህ እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ እጅግ ተደብዶ እንዲሆን አለ፤ "ይህ ሕዝብ ለቀደሙ አባቶቹ የሰጠውን ቃል ኪዳን ስለ ተላለፈ፤ እኔንም ስላልሰማ፤ 21 ኢያሱ ጭተ ጊዜ ከተዋቸው በምድሪቱ ከነበሩት ሕዝቦች አንዳቸውንም እንኳ በፈታቸው አሳድጄ አላሰወጣም። 22 ይህን የማደርገውም አባቶቻቸው እንዳደረጉት ሁሉ፤ እስራኤላውያን የእግዚአብሔርን መንገድ የሚጠብቁ መሆን አለመሆናቸውን ለማወቅ አፈትናቸው ዘንድ እነርሱን መሠረያ ለማድረግ ነው።" 23 ስለዚህ እግዚአብሔር እነዚያን ሕዝቦች በዚያው እንዲኖሩ አደረገ፤ በኢያሱ እጅ አሳልፎ በመስጠት ወዲያውኑ አሳደ አላሰወጣቸውም።

3 በዚህ ጊዜ በካነዓን ላይ በተደረጉት ጦርነቶች ተሳትፈው የማያውቁትን እስራኤላውያን ለመፈተን፤ እግዚአብሔር ባለቤት የተዋቸው ሕዝቦች እነዚህ ናቸው፤ 2 ይህን ማድረግ ቀደም ሲል በጦር ሜዳ ውለው የማያውቁትን የእስራኤል ልጆች የጦርነት

2+20 ዘፋ31:17; ሊሱ7:11; 23:16; 27:17+15; 2+21 ሊሱ23+5; 2+22 ዘፍ22:1; ዘዐ15+25; 2+23 መላ1:1; 3+1 ዘዐ15+25; 3+3 ዘፍ10+14; 17; ዘኁ13+21; ዘዐ8; ዘሊ13+21; ዘፋ38; ሊሱ13+3; 3+4 ዘዐ15+25; 3+5 ሊሱ3+10; 11+3; ዕዘ9+1; መዝ106+35; 3+6 ዘዐ34+16; ዘፋ7+3-4; 16; ዕዘ10+18; ነሀ13+23; ሚላ2:11; 3+7 ዘዐ34+13; ዘፋ49; 32+18; መዐ21:1+13; 8+34; 17:16+33; 2ዜ534+71; መዝ78+11+42; 106+7; ሊሳ178;

ልምድ እንዲያገኙ ለማድረግ ብቻ ነው፤ እነዚህም አሕዛብ አምስቱ የኖረውም ገዢዎች ከነዓናውያን በሙሉ ሲደናውያንና ከበኤል አርሞንዲም ተራራ እስከ ሐማት። መግቢያ ባለት የሊባናስ ተራሮች የሚኖሩ

ኤዊያውያን ነበሩ። እነዚህን እግዚአብሔር በሙሴ በኩል ለቀደሙ አባቶቻቸው የሰጠውን ትእዛዛት ማክበር አለማክበራቸውን ለማወቅ መፈተኛ እንዲሆኑ እዚያው የቀሩ ነበሩ።

ስለዚህ እስራኤላውያን ከከነዓናውያን፤ ከኪዳውያን፤ ከአሞራውያን፤ ከፌርዛውያን፤ ከኤሪያውያንና ከኢያሱሳውያን ጋር አብረው ኖሩ። ስለእስራኤላውያን የእነዚህን ሴቶች ልጆች አገቡ፤ የራሳቸውንም ሴቶች ልጆች ለእነርሱ ወንዶች ልጆች ዳሩ፤ አማልክቶቻቸውንም አመለኩ።

ጎቶንያል

እስራኤላውያን በእግዚአብሔር ፊት ክፉ

3+7 ኤር23+27; 23:3 ወይም እስከ መግቢያው ድርሰ ተብሎ ሊተረጎም ይችላል።

የመጣውን የእስራኤልን ሁኔታ ያሳያል። እያንዳንዱ ተከታታይ ትውልድ ከዘመን ዘመን እየባሰበት በሚሄድ ከዘደትና መንፈሳዊ ውድቀት የታወቀ ነው። ዛሬም እንደዚሁ በአዲስ ኪዳን ውስጥ የሚገኙት ሁለተኛውና ሦስተኛው የአማኞች ትውልዶች ቀድሞአቸው እንደነበረው ትውልድ ሁሉ ልባቸውን ያስረከቡ ሙሆናቸውን ዕይም አለመሆናቸውን ራሳቸውን መጠየቅ አለባቸው። አለዚያም የአባቶቻቸውን መመዘኛ በመተውከሩ በተሰማሩ ጋር ተሰማሩት ወይም አልተሰማሩት እንደሆነ ራሳቸውን መጠየቅ ይኖርባቸዋል።

2+19 የእልኸኝነት መንገዳቸውንም አይተዉም ነበር፤ ብዙዎቹ የተመረጡት የእግዚአብሔር ሕዝብ ለእርሱና ለቃሉ ታማኝ አለመሆናቸውን ከዳር እስከ ዳር ባለው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ታሪክ ውስጥ ተደጋግሞ የሚታይ ዋና ሐሳብ ነው። (1) ብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔር ሕዝብ ከጌታ ፍቅር፤ ጽድቅ ይቅርታና መገለጥ በተደጋጋሚ ፈታቸውን ያዞሩ ሙሆናቸውን ያሳያል። መጠቀስ ከሚገባቸው ጥቂቱ የእግዚአብሔር ፈቃድ በአዳም (ዘፍ 3:1-7)፤ በአዳም ዘርዐ ትውልድ (ዘፍ 6:1-7)፤ በኖን ዘርዐ ትውልድና (ዘፍ 11:1-9) በእስራኤል ልጆች ላይ መለሰ ነው (ዘዐ 32: 1-21፤ 1ነገ፤ 2ነገ፤ ሐሥ 7:34-35)።

(2) በአዲስ ኪዳንም እንደዚሁ በዘመኑ መጨረሻ ከጌታ ክርስቲያን ውስጥ ብዙዎቹ ምእመናን በክርስቶስ ከሆነው እውነተኛው እምነትና በመጽሐፍ ቅዱስ ካለው ምገልጥ እንደሚያረጋግጡ ክርስቶስና ሐዋርያት ግልጽ አድርገዋል (ማቴ 24:10-12; 2ጢሞ 1:15፤ 4:1-4፤ ራእ 2-3)።

(3) ይሁን እንጂ ጽድቃን ትሩፋን በመንፈሳዊ ዝቅጠት ወትት ለእግዚአብሔርና ለመገለጡ በታማኝነታቸው እንደሚጸኑ ቅዱሳት መጽሐፍት በአጭንጥት ይናገራሉ። ጭጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በምሳሌነት ከሚጠቀሱት ከብዙዎቹ ታማኞች መካከል የሚከተሉት ይገኛሉ፤ ሄኖክ (ዘፍ 5:21-24)፤ ኖኖ (ዘፍ 6:9-12)፤ አብርሃም (ዘፍ 12-24፤ 18:19)፤ ዮሴፍ (ዘፍ 37-50)፤

ሙሴ (ዘዐ 33:11-14; ዘፋ 34)፤ ኢያሱና ካሌብ (ዘኁ 14:1-10)፤ ሩት (ሩት 2:12)፤ ሳሙኤል (1ሳሙ 2:26፤ 3:19)፤ ኤልያስ (1ነገ 18+20-22፤ 19:9-18)፤ ሮሚ 11:2-5)፤ ነቢያት (ሐሥ 7:52)፤ ዮሐንስ መጥምቁ (ሉቃ 1:15-17)፤ ስምያንና ሐና (ሉቃ 2:25-38)፤ ደቀ መዛሙርቱ (5:27-42)፤ ጳውሎስ (2ጢሞ 4:6-8)፤ በራእ 2-3 የተጠቀሱት አብያተ ክርስቲያናት ድል አድራጊዎችና በራእ 14:1-5:12 የተጠቀሱት ነቀፋ የሌለባቸው ቅዱሳን፤ እነዚህም ከየንገዱ አያሌ ሕዝቦች ሲሆኑ፤ ልብሳቸውን ያጠብሱ በጉዳም ያነጹ ናቸው (ከራእ 7:9-17 ጋር ያንጸጽሩ)።

3+6 ሴቶች ልጆች አገቡ፤ እስራኤላውያን በጋብቻ አማካይነት የከነዓናውያንን ባህል ከባህላቸው ጋር አማምረው መዛዋቸው፤ ለእግዚአብሔር የተለዩ ሕዝብ የሚያደርጋቸውን መለዩ አጠፋባቸው። እንዲህ ያለው የጋብቻ ትስስር እስራኤል ከጌታ ጋር ባደረገችው ኪዳን የተከለከለ ነበር (ዘዐ 34:15-16፤ ዘፋ 7:3-4፤ ሊሱ 23:12-13)። መጽሐፈ መላእክት እስራኤል ከከነዓናውያን ጋር ተቻላለውና ተመሳሳለው በማደራቸው የደረሰባቸውን ጥፋት ያሳያል።

3+7 እስራኤላውያን ... ክፉ ድርጊት ፈጽሞ፤ እስራኤል ዐበይት በሆኑ በስድስት የሕይወት ገጠመኝ ዙሮች ውስጥ ማለፋቸው በመጽሐፈ መላእክት ላይ ሰፍሮ ይገኛል፤ በእያንዳንዱም ዙር የሚከተሉት ገጠመኞች ተከሥተዋል፤ እነርሱም ከዘደት፤ ባርነት፤ ወደ እግዚአብሔር መጮኸ፤ የእግዚአብሔር ትድግና እና ተመልሶ ማጥ ውስጥ መግባት (2:10 እና ማገ ይመ) ናቸው። በእነዚህ ታሪካዊ ሁኔታዎችም የሚከተሉት መሠረታዊ እውነቶች ተገልጠዋል፤ (1) ከተሐድሶና ከመመለስ በኋላ እንኳ፤ የእግዚአብሔር ሕዝብ ተፈጥሮአዊ አቅጣጫ እንደገና ወደ መንፈሳዊ ዝቅጠት መግባት ነበር። የእግዚአብሔርን ሕዝብ የመጀመሪያ ፍቅራቸውን ራሳቸውንና ጽሕፍታቸውን እንዲጠብቁ የሚያደርጋቸው የሚከተሉት ብቻ ናቸው፤ ይኸውም የጋለ እምነት፤ ክልብ የሆነ ምስጋና፤ የእግዚአብሔር

ድርጊት ፈጸሙ፤ እግዚአብሔር ከሞላካቸውንም ረሰ፤ የበላልንና የአስታይትን አማልክት አመለከ።⁸ እግዚአብሔር በእስራኤላውያን ላይ እጅግ ተቈጣ፤ ስለዚህ ለመስጴጦም ያላንጉሥ ለኮስርስቴም አሳልፎ ሰጣቸው፤ እስራኤላውያንም ስምንት ዓመት በባርነት ተገዙለት።⁹ እስራኤላውያን ወደ እግዚአብሔር በሠክኑ ጊዜ ግን የካሊብን ታናሽ ወንድም የቄዜዝን ልጅ ኅቶንያልን ታዳጊ አድርጎ አስነሣላቸው።¹⁰ የእግዚአብሔር መንፈስ በእርሱ ላይ ወረደ፤ የእስራኤል መስፍንት ሆኖ ወደ ጦርነትም ወጣ። እግዚአብሔር የመስጴጦም ያላን ጉሥ ኮስርስቴምን አሳልፎ ስለ ሰጠው ድል አደረገ።¹¹ የቄዜዝ ልጅ ኅቶንያል እስከሞተበት ጊዜ ድረስ ምድሪቱ ለአርባ ዓመት ሰላም አገኘች።

ናዖድ

¹²እስራኤላውያን እንደገና በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ድርጊት ፈጸሙ፤ ይህን በማድረጋቸውም እግዚአብሔር የሞዓብ ጉሥ ዓግሎን በእስራኤል ላይ እንዲበረታባቸው አደረገ።¹³ እርሱም አሞናውያንንና አማሌቃውያንን ካስተባበረ በኋላ እስራኤልን ወግቶ የዘንባባ ዛፍች¹⁴ ከተማ የሆነችውን ኢያሪሮን ያዙ።¹⁵ እስራኤላውያንም ለሞዓብ ጉሥ ለዓግሎን ዐሥራ ስምንት ዓመት ተገዙለት።

¹⁶እስራኤላውያን እንደ ገና ወደ እግዚአብሔር ሠክኑ፤ እግዚአብሔር ብንያማዊውን የጌራን ልጅ ግራችን ናዖድን ነጻ እንዲያወጣቸው አስነሣው። እስራኤላውያን ናዖድን ግብር አስይዘው ወደ ሞዓብ ጉሥ ወደ ዓግሎን ላኩት።¹⁷ እርሱም በሁለት በኩል ስለታም የሆነና አንድ ክንድ ተኩል ርዝመት ያለው ሰይፍ አዘጋጅቶ በልብሱ ውስጥ በቀኝ ጭኑ ላይ አስረው።¹⁸ ግብሩንም ወፍራም ለነበረው ለሞዓብ ጉሥ ለዓግሎን አቀረበ፤¹⁹ ናዖድም ግብሩን ካቀረበ በኋላ፤ ግብር

3+8 ቍ10፤
ዘፍ24+10፤
መሳ2+14፤
መዝ44+12፤
ኢሳ50+13 52+3
3+9 ቍ15፤
ዘፍ28+29፤
ኢሳ15+17፤
መሳ6+16፤
10+10፤
1ሳሙ12+10፤
ዘሀ9+27፤
መዝ106+44፤
107+13
3+10 ቍ8፤
ዘፍ10+22፤
ዘኁ11+25፤
መሳ6+34፤
11+29፤ 13+25፤
14+6፤19፤
15+14፤
1ሳሙ11+6፤
16+13፤
1ፕገ18+46፤
1ዜፍ12+18፤
2ዜፍ24+20፤
ኢሳ11+2
3+12 መሳ2+11፤
1ሳሙ12+9
3+13 ዘፍ14+7፤
19፤38፤
መሳ1+16፤ 10+11፤
3+14 ኢር48+1፤
3+15 ቍ9፤16፤
3+16፤ ቍ15፤
3+17 ቍ15፤
ኢዮ15+27፤
መዝ73+417፤18፤
መሳ4+1፤ 20+16፤
2ሳሙ8+2፤6፤
1ፕገ4+21፤
2ፕገ17+3፤
1ዜፍ12+2፤
ኢሳ10+1፤
መዝ68+29፤
72፤10፤ 89፤22፤
መዝ2+8፤
ኢሳ60+5፤
ሆሴ10+6

3+20 ዘሀ8+5፤

ተሸከመው የመጡት ሰዎች ተመልሰው እንዲሄዱ አደረገ።¹⁹ እርሱ ራሱ ግን ጌልጌላ አጠገብ ድንጋዮች ተጠርበው ከሚወጡበት አካባቢ ሲደርስ ወደ ኋላ በመመለስ ወደ ጉሥሁ ሄደ፤ "ጉሥ" ሆይ፤ በምስጢር የምነግረህ ነገር አለኝ" አለው።

ጉሥም፤ "ጸጥታ" ሲል፤ አጠገቡ የነበሩት አገልጋዮች በሙሉ ትተውት ወጡ።²⁰ ጉሥ ሰንነት ላይ ባለው ነፋሻ ዕልፍኝ ውስጥ ብቻውን ተቀምጦ ላለ ናዖድ ቀረብ ብለው "ከእግዚአብሔር ዘንድ ለአንተ ያመጣሁት መልእክት አለኝ" አለው፤ ያሕረው ከዙፋኑ ተነሣ።²¹ ናዖድ ግራ እጁን ሰደድ በማድረግ ሰይፉን ከደበቀበት ከቀኝ ጭኑ መዝገብ በንጉሡ ሆኖ ሻጠው።²² እጅታው ላይቀር ሰይፉ እንዳለ ሆዱ ውስጥ ባላ፤ ስለቀም በጀርባው ወጣ፤ ሞራም ስለቀን ሸፈነው፤ ናዖድ ሰይፉን ስላልነተለው አንጀቱ ተዘረገ፤²³ ከዚያም በኋላ ናዖድ በዕልፍኙ መግቢያ ወጣ፤ የዕልፍኙንም ሰር በንጉሡ ላይ ዘግቶ ቄለፈው።

²⁴ናዖድ ከሄደ በኋላ፤ የንጉሡ አገልጋዮች ሲመጡ የዕልፍኙ በር ተቈልፎ አገኙት፤ እነርሱም፤ "በውስጡናው ክፍል እየተጻዳዳ ይሆናል" አሉ፤²⁵ እስኪደክማቸውም ድረስ ጠበቁ፤ ነገር ግን ጉሥ የእልፍኙን በርች ባለመክፈቱ ቀላፍ ወስደው ከፈቱ፤ በዚያም ጌታቸው ሞቶ፤ በወለለው ላይ ተዘርግቶ አገኙት።

²⁶የንጉሡ አገልጋዮች በዕልፍኙ ስር ላይ ቆመው ሲጠባበቁ ናዖድ ርቆ ሄደ፤ ድንጋዮች ተጠርበው በሚወጡበት በኩል

3+20 አዎ3+15 3+21 2ሳሙ2+16፤ 3+27፤ 20+10
3+24 1ሳሙ24+3 3+25 2ፕገ2+17፤ 8+11
፳3+8 ስሜን ምዕራብ መስጴጦንያ ነው።
፳3+10 ወይም መራ ተብሎ ሊተረጎም ይችላል።
፳3+13 ኢያሪኮ ነች
፳3+19 በዚህ፤ በቀጥር26 ላይ ጣዖት ተብሎ ሊተረጎም ይችላል።
፳3+20 የዕብራይስጡ ሐረግ ትርጉም በትክክል አይታወቅም። ፺23 የከብራስጡ ቃል ትርጉም በትክክል አይታወቅም።

ርን ፊት ለማየት የማያቋርጥ ፍለጋና ቅድስና የለለውን የጣዖት አምላኪውን ኅብረተሰብ መንገድ አዘውትሮ መጥላት ነው።

(2) የድነት ታሪክ ከቀደመው የእማኝ ትውልድ መንፈሳዊ ውርደትና አሳዛኝ ሁኔታ ለመማር ፈቃደኛ ያልሆነ ሕዝብ መኖሩን ያሳያል።

(3) በመፅዕና አለማመን ቀላል ግምት የሚሰጣቸው አይደሉም፤ ጽድቁን እግዚአብሔርን የሚያስቁጡ ስለሆኑ፤ ለጌታ ፍርድ ይዳረጋሉ። የእግዚአብሔር ሕዝብ ከእግዚአብሔር የተሰጣቸውን የጽድቅ መስኪያ ሲያቃልሉ ወይም ከተቃራኒ ወንጌ ጋር ተስማምተው ሲኖሩ እግዚአብሔር ሊሰጣቸው ተስፋ የገባላቸውን በረከትና አባታዊ ሀላፊነትን ያጣሉ።

(4) እግዚአብሔር የሕዝቡን የንስሐ ጩኸት ለመስማት ዝግጁ የሆነ መሐሪ አምላክ ነው። በእርሱ በማመን እውን በማሆኑም ጸጋ አዲስ የሕይወት ምዕራፍ እንዲጀመር ያበቃል (በገጽ 2058 ላይ፤ "ለባባቱ አብያተ ክርስቲያናት የተላከ የክርስቶስ መልእክት"

በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

3+10 የእግዚአብሔር መንፈስ በእርሱ ላይ ወረደ፤ የእስራኤል መሳፍንት ታምራዊ በሆነ መንገድ በእግዚአብሔር መንፈስ ንደልን ተሞልተው ነበር (ከዚ ዴምን 6+34፤ ከዮፍታሐ 11+29፤ ከሳምላን 13+25፤ 14+6፤19፤ 13+14 ጋር ያነጻጽሩ)፤ ይኸውም ሞገስ የሞላባቸው መሪዎች ነበሩ። ባገኙት መንፈሳዊ ስጦታም (ችሎታም) የእግዚአብሔርን የእስራኤልን የላቀ ሥራ ለማከናወን የሚያስችለውን ንደልና ጥበብ ተቀበሉ (10+7 እና ማብ ይመ)።

3+21 ናዖድ ... ሰይፉን ... መዝገብ፤ ናዖድ ያከናወነው ነፍስ ግድያ ሳይሆን፤ በእግዚአብሔር ቀጥተኛ ትእዛዝ (ቍ 15) የተፈጸመ የጦርነት ተግዘር ነበር። በአዲስ ኪዳንም እግዚአብሔር በሚመራው መንግሥት፤ ዩዲሄድ የነበረው የእስራኤል ጦርነት፤ ከሰይጣንና ከአጋንንት ንደል ጋር በሚደረገው መንፈሳዊ ውጊያ ተተክቶል (ሮሜ 8፤13 እና ማብ፤ ኤፌ 6፤13 እና ማብ ይመ)።

ወደ ሴርታይም አመለጡ። ²⁷እዚያም እንደ ደረሰ፣ በከረብታማው በኤፍሬም ምድር ቀንደ መለከቱን ነፋ፤ እስራኤላውያንም በእርሱ መሪነት ከከረብታው ላይ አብረውት ወረዱ።

²⁸እርሱም፤ “ጠላታችሁን ሞዓብን እግዚአብሔር በእጃችሁ አሳልፎ ስለ ሰጣችሁ ተከተሉኝ” በማለት አዘዛቸው፤ እነርሱም ተከትለውት ወረዱ፤ ከዚያም ከዮርዳኖስ ወደ ሞዓብ የሚያሻግሩትን መልካሞች በመያዝ እንድም ሰው እንዳያልፍ ከለከሉ። ²⁹በዚያን ጊዜ ብርቱና ገይለኛ የሆኑ ዐሥር ሺህ ሞዓብውን ገደሉ፤ አንድም ሰው አላመለጠም። ³⁰በዚያን ቀን ሞዓብ በእስራኤል ድል ሆነች፤ ምድሪቱም ለሰማንያ ዓመት ሰላም አገኘች።

ሰሜጋር

³¹ከናዖድ በኋላ ስድስት መቶ ፍልስጥኤማውያንን በበሬ መንጃ የገደለው የናናት ልጅ ሰሜጋር ተነሣ፤ እርሱም እንደዚሁ ደግሞ እስራኤልን አዳነ።

ዳቦራ

4ናዖድ ከሞተ በኋላ እስራኤላውያን እንደገና በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ድርጊት ፈጸሙ። ²ስለዚህም እግዚአብሔር በሐጸር ሆኖ ይገዛ ለነበረው ለከነዓን ንጉሥ ለአያቤስ አሳልፎ ሸጣቸው። የኢያቤስ ሰራዊት አዛዥ፤ በሐርጄትሐንይም የሚኖረው ሲሣራ ነበረ፤ እርሱም ዘጠኝ መቶ የብረት ሠረገሎች ስለ ነበሩት እስራኤላውያንን ሃያ ዓመት እጅግ አስጨነቃቸው፤ እነርሱም ይረዳቸው ዜንድ ወደ እግዚአብሔር ጮኹ።

‘በዚያን ጊዜ የሐጸዶት ሚስት ነቢዪቱ ዳቦራ በእስራኤል ላይ ፈራጅ፤ ነበረች።’ እርሷም በከረብታማው በኤፍሬም ምድር፤ በራማና በቤቴል መካከል ካለው የዳቦራ ዘንግግ ዛፍ ሥር ተቀማጣ ትፈርድ ነበር፤ እስራኤላውያንም ለፍርድ ወደ እርሷ ይመጡ ነበር። ⁶ዳቦራ፤ ሰንፍታሌም ውስጥ ቃደስ በተባለች ከተማ ይኖር የነበረውን የአቢኒኤምን ልጅ ባራቅን አስጠርቃ እንዲህ አለችው፤ “የእስራኤል ሕግክ እግዚአብሔር እንዲህ ሲል ያዘገልፈ፤ “ተነሣ፤ ከንፍታሌምና ከዛብሎን ዐሥር ሺህ ሰዎች ይዘህ ወደ ታቦር ተራራ ውጣ፤ ጎዴም የኢያቤስን ሰራዊት አዛዥ ሲሣራን ከሠረገሎቹና ከሰራዊቱ ጋር ቁሶን ወንዝ እንዲመጣ አነሣሣዋለሁ፤ በእጅህም

3+27 ዘሌ25+9፤ መሳ6+34፤ 7+18፤ 2ሳመ+2+28፤ ኢሳ18+3፤ ኤር42+14፤ 3+28 ዘዩ19+37፤ ዙጉ13+29፤ ኢሱ2+7፤24፤ መሳ1+2፤ 3+30 ሓ11፤ ዘዩ36+35፤ 3+31 ኢሱ13+2፤ 23+10፤ መሳ5+6፤ 10+11፤ 13+1፤ 1ሳመ+5+1፤ 31+1፤ 2ሳመ+8+1፤ ኤር25+20፤ 47+1፤ 4+1፤ መሳ2+11፤19፤ 3+15፤ 4+2 ዘዳ32+30፤ ኢሱ11+1፤ 1ሳመ+12+9፤ መዝ83+9፤ 4+3 ኢሱ17+16፤ መሳ10+12፤ መዝ106+42፤ 4+4 ዘዐ15+20፤ መሳ5+1፤7፤12፤15፤ 4+5 ኢሱ12+9፤ 18+25፤ 1ሳመ+14+2፤ 22+6፤ 4+6 ዘዩ30+8፤ ኢሱ12+22፤ 19+22፤ መሳ4+1፤12፤ 15+18፤ 6+35፤ 1ሳመ+12+11፤ ዕብዘ1+32፤ 4+7 ሓ13፤ ኢሱ11+1፤ መሳ1+2፤ 5+21፤ 1፡፡፡18+40፤ መዝ83+9፤ 4+9 ኢሱ12+22፤ 4+10 2ዜ5፤ 36+3፤ ዕዝ1፤2፤ ኢሳ4 1+2፤ 42+6፤ 45+3፤ 46+1፤ 48+15፤ 4+11 ዘዩ15+19፤ ዙጉ10+29፤ ኢሱ19+33፤ 24+26፤ መሳ9+6፤ 4+12 ኢሱ19+22፤ 4+13 ሓ7፤ ኢሱ17+16፤ መሳ5+19፤ 4+14 ዘዳ9+3፤ መሳ1+2፤ 1ሳመ+8+20፤ 2ሳመ+5፤24፤ መዝ68+7፤

አሳልፌ እስጥሃለሁ።” ⁸ባርቅም፤ “አብረሽኝ የምትሄጃ ከሆነ እሄዳለሁ፤ አብረሽኝ የምትሄጃ ከሆነ ግን አልሄድም” አላት።

⁹ዳቦራ መልሳ፤ “ይሁን እኒ፤ መሄዱን አብሬሁ እሄዳለሁ፤ በዚህ ሁኔታ የምትሄድ ከሆነ ግን ክብሩ ለአንተ አይሆንም፤ እግዚአብሔር ሲሣራን ለሴት አሳልፎ እማልፍ” አለችው። ስለዚህ ዳቦራ ከባርቅ ጋር ወደ ቃደስ ሄደች፤ ¹⁰በዚያም ባርቅ ለዛብሎንና ለንፍታሌም ሰዎች ጥሪ አስተላለፈ፤ ዐሥር ሺህ ሰዎች ተከተሉት፤ ዳቦራም አብራው ሄደች።

¹¹በዚያን ጊዜ ቁኖዊው ሔቤር፤ የሙሴ በማቸ፣ የአባብ ልጆች ከሆኑት ከሌሎቹ ቁኖውያን ተለይቶ በቃደስ አጠገብ ጳዕናይም ከተባለ ቦታ ከሚገኘው ትልቅ ወርካ ጥግ ድንኳን ተክሎ ነበር።

¹²የአቢኒኤም ልጅ ባርቅ ወደ ታቦር ተራራ መሄዱን ሲሣራ በሰማ ጊዜ፤ ¹³ዘጠኝ መቶ የብረት ሠረገሎችንና ከአራሶት ሐንይም እስከ ቁሶን ወንዝ ያለውን ሰራዊቱን በሙሉ አሰባሰበ።

¹⁴በዚህ ጊዜ ዳቦራ ባርቅን፤ “ተነሣ፤ እግዚአብሔር ሲሣራን በእጅህ አሳልፎ የሰጠችሁት ቀን ይህች ናት፤ እነሆ እግዚአብሔር በፊትህ ቀድሞ ወጥቶአል” አለችው። ስለዚህ ባርቅ ዐሥር ሺህ ሰዎችን አስከትሎ ከታቦር ተራራ ወረደ። ¹⁵እግዚአብሔር ሲሣራንና ሠረገሎቹን ሁሉ በባርቅ ፊት በሰይፍ ስለት እጅግ ተሸንፈው ወደ ኋላ እንዲያፈገፍት አደረገ፤ ሲሣራም ከሠረገላው ወርዶ በአንፃሩ ሸሸ፤ ¹⁶ባርቅ ግን የሲሣራን ሠረገሎችና ሰራዊቱን እስከ አራሶት ሐንይም ድረስ አሳደዳቸው፤ የሲሣራ ሰራዊት በሙሉ በሰይፍ ወደቀ፤ በሐይወት የተረፈ አንድም ሰው አልነበረም።

¹⁷በሐጸር ንጉሥ በኢያቡስና በቁኖዊው በሔቤር ጉሣ መካከል መልካም ግንኙነት ስለ ነበር ሲሣራ በእግሩ ሸሸቶ የቁኖዊው የሔቤር ሚስት ወደ ሆነችው ወደ ኢያዴል ድንኳን ሮጠ።

¹⁸ኢያዴልም ወጥታ ሲሣራን ተቀበለችውና፤ “ይታይ፤ ወደ ውስጥ ገባ፤ ፈጽሞ አትፍራ” አለችው፤ ሲሣራም ወደ ድንኳኗ ገባ፤ እርሷም በልብስ ሸፍና ደበቀችው።

4+15 ዘዐ14+24፤ መዝ18+14 4+16 ዘዐ14+28፤ መዝ83+9 4+17 ሓ18+21፤22፤ ዘዩ15+19፤ ኢሱ11+1፤ መሳ5+6፤24 4+18 ሓ17
4+4 በትውፊት መሳፍንት ግለት ነው
4+9 ወይም፤ ነገር ግን ልትሄድ ወደ ዐቀድባበት ስፍራ

4+4 ዳቦራ፤ ዳቦራ ነቢዪት ነበረች፤ ከእግዚአብሔር ሙልክትን ስምታ፤ ፈቃዱን ለሕዝቡ ለመግለጽ ገረደች፤ የኢያቤስን ስጦታ ነቢዪት (ሓ 6-7፤ ሪገገ 1009 ላይ፤ “ነቢዪ በብሉይ ኪዳን” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመጥ)። ዳቦራ ከእግዚአብሔር ጋር የጠበቀ ግንኙነት ስለነበራት፤ ሕዝቡ ዘንድ ከፍተኛ ተደማጭነት አገኘች (ሓ 8)።

4+14 እግዚአብሔር በፊትህ ቀድሞ ወጥቶአል፤ መንገዱን ያዘጋጅልን ዘንድ እግዚአብሔር ቀድሞ መውጣቱ አስፈላጊ ነው፤ በመንገዱ እርሱ ካልመራን በቀር ጥራትን ከንቱ ሆኖ ይቀራል። ከዚህም የተነሣ እግዚአብሔር ዘመትር በሐይወታችን ውስጥ የመሪነቱን ስፍራ እንዲይዝ፤ ልባችን ከፍት ይሆን ዘንድ በቅንነት መፈለግ አለብን።

19ሲሣራም፤ "ጠምቶኛልና እባክሽን ውሃ አጠጪኝ" አላት፤ እርሷም የወተት ሮሴሮውን ከፍቶ የሚጠጣውን ሰጠችው፤ እንደገናም ሸፈነችው።

20እርሱም፤ "በድንኳኑ በር ላይ ቁሚ፤ ማንም ሰው መጥቶ፤ "እዚህ ሰው አለ?" ቢልሽ፤ "የለም በይ" አላት።

21የሐቤር ሚሳት ኢያዔል ግን ሲሣራ ደክሞ፤ ከባድ እንቅልፍም ወስዶት ሳለ፤ የድንኳን ካስማና መደሻ ይዛ በቀስታ ወደ እርሱ ቀረበች፤ ከዚያም ካስማውን በመደሻ ጆሮ ግንዱ ላይ መትታ ከመሬት ጋር ሰፋችው፤ እርሱም ሞተ።

22ባርቅ ሲሣራ በመከታተል ላይ ስለ ነበር ከዚያ ሲደርስ፤ ኢያዔል ከድንኳኗ ወጥታ "ና፤ የምትፈልገውን ሰው አሳይሃለሁ" አለችው፤ ስለዚህ ከእርሷ ጋር ወደ ድንኳንዋ ገባ፤ ሲሣራም በጆሮ ግንዱ ላይ ካስማ እንደ ተመታበት ሞቶ ተዘርፎ ነበረ።

23በዚያች ዕለት ኤዝራጽና የከነዓንን ንጉሥ ኢያቢስን በእስራኤላውያን ፊት እንዲሸነፍ አደረገው፤ 24ከነዓናዊውን ንጉሥ ኢያቢስን እስኪደመስሱ ድረስ የእስራኤላውያን ክንድ እየበረታ ሄደ።

የዲቦራ መዝሙር

5በዚያን ዕለት ዲቦራና የአቢኒሔም ልጅ ባርቅ ይህን ቅኔ ተቀኙ፤

20በእስራኤል ያሉ መሳፍንት ሲመሩ፤ ሕዝቡም በፈቃዱ ራሱን ሲያስገዛ፤ እግዚአብሔርን አመስግኑ።

30እናንተ ነገሥታት ይህን ስሙ፤ ገዢችም አድምጡ፤

ለእግዚአብሔር እዝምራለሁ፤ ደግሜም ለእስራኤል ስምዓክ ለእግዚአብሔር እቀኛለሁ።

40እግዚአብሔር ሆይ፤ ከሴይር በወጣህ ጊዜ፤ ከኤዶም ምድርም በተነሣህ ጊዜ፤ ምድር ተንቀጠቀጠች፤ ሰማያትም ዝናብ አዘነቡ፤

ደመናዎችም ውሃ አፈሰሱ። 5ተራሮች በሲና ስምዓክ ለእግዚአብሔር ፊት፤

በእስራኤልም ስምዓክ ለእግዚአብሔር ፊት ተናወጡ።

60በዓናት ልጅ በሰሜን ጋር ዘመን፤ በኢያዔል ጊዜ መንገዶች ባድማ

4+19 ዘፍ18+8
4+21 ቀ17፤
ዘፍ2+21፤ 15+12፤
መሳ5+26፤
14መ26+12፤
ኢሳ29+10፤
ዮ51+5
4+22 ቀ17፤
መሳ5+27
4+23 ኢሱ11+13፤
ዘ9፤24፤
መዝ18+47፤
44+23 47+3፤
144+2
4+24 መዝ83+9፤
106+43
5+1 ዘ815+11
መሳ4+46፤
መዝ3247
5+2 ቀ9፤
2ዜ517+16፤
መዝ110+3
5+3 ዘ815+1፤
መዝ27+6
5+4 ዘ813+21፤
ዘ7+24+18፤
ዘ833+2፤
2ሳመ22+8፤
መዝ18+7፤ 68+8፤
77+17+1፤ 82+5፤
ኢሳ2+19+21፤
13+13፤ 24+18፤
64+3፤
ኢር10+10፤
50+46፤ 51+29፤
ኢሳ3+16፤
5፤1፤5፤ 833+6
5+5 ዘ819+18፤
መዝ29+6፤ 46+3፤
77+18፤ 114+4፤
ኢሳ64+3
5+6 ዘሌ26+22፤
መሳ3+31፤ 4+17፤
መዝ125+5፤
ኢሳ33+8፤ 59+8

5+7 መሳ4+4
5+8 ቀ11፤
ዘ7+5+7፤
ዘ832+17፤
ኢሱ2+5፤
መሳ2+13
5+9 ቀ2
5+10 ዘፍ49+11፤
መሳ12+14
5+11 ቀ8
1ሳመ12+7፤
839+16፤
ሚዘ6+5
5+12 መሳ4+46፤
መዝ44+23፤
57+8፤ 68+18፤

ሆኑ፤ ተጓዦችም በጠመዝማካ መንገድ ሄዱ።
7ለእስራኤል፤እናት ሆኜ እኔ ዲቦራ እስከነሣ ድረስ በእስራኤል ያለው የከተማ ኑሮ አበቃለት፤
8አዳዲስ አማልክትን በተከተሉ ጊዜ፤ ጦርነት እስከ ከተማው በር መጣ፤ ጋሻም ሆነ ጦር፤ በእርባ ሺህ እስራኤላውያን መካከል አልተገኘም።
9ልቤ ከእስራኤል መሳፍንት፤ ፈቃደኞችም ከሆኑ ሰዎች ጋር ነው፤ እግዚአብሔር ይመስገን።
10እናንተ በነጫዩ አህዮች የምትጋለቡ፤ በባለ ግላስ ኮርቻ ላይ የምትቀመጡ፤ በመንገድ ላይ የምትጓዙ፤
11በውሃ ምንጮች ዙሪያ ያለውን፤ የዝማሬ ድምፅ ስሙ። ይህም የእግዚአብሔር የጽድቅ ሥራ፤ ጦረኞቹም በእስራኤል ያደረጉትን ያስታውሳል።
12ከዚያም የእግዚአብሔር ሕዝቦች፤ 13ዲቦራ ሆይ፤ ንቁ፤ ንቁ፤ ንቁ፤ ንቁ፤ ቅኔም ተቀኙ፤ የአቢኒሔል ልጅ ባርቅ ሆይ፤ ተነሣ፤ ምርኮኞችህንም ማርከህ ውሰድ አለ።
13የቀሩትም ሰዎች፤ ወደ መኳንንቱ ወረዱ፤ የእግዚአብሔር ሕዝብ፤ እንደ ኀያል ጦረኛ ወደ እኔ መጣ።
14መሠረታቸው ከእማሊቅ የሆነ አንዳንዶች ከኤፍራም መጡ፤ ብንያም አንተን ከተከተሉ ሰዎች ጋር ነበር፤ የጦር አዛዦች ከማዚር፤ የሥልጣን በትር የያዙም ከዛብሎን ወረዱ።
15የይሳከር መሳፍንት ከዲቦራ ጋር ነበሩ፤
5+12 ኢሳ51+9፤17፤ ኢፈ4+8 5+14 ዘፍ41+52፤ 50+23፤ ዘ7+34+21፤ መሳ1+29፤ 3+13 5+15 ዘፍ30+18፤ መሳ4+46
5+3 ወይም ከምዝሙረው ዝማሬ ጋር ተብሎ ሊተረጎም ይችላል
5+7 ወይም አንቺ ተብሎ ሊተረጎም ይችላል።
5+11 ወይም ቀስተኞች ተብሎ ሊተረጎም ይችላል።
5+11 ወይም ወደመንደሮቹ ተብሎ መተርጎም ይቻላል።

2ሳመ
22+47
50

5+1 ዲቦራና ... ባርቅ ... ተቀኙ፤ የዲቦራና የባርቅ ቅኔ ስለ ምሕረቱና ስለ ጽድቅ ሥራው በእስራኤል ስም (ቀ 11) ለእግዚአብሔር የቀረበ የምስጋና መዝሙር ነው (ቀ 3)። በብሉይ ኪዳን መጽሐፍ ባጠቃላይ በቅዱሳን ክልብ የሆነ ዝማሬ ለጌታ መቅረብ፤ እግዚአብሔር ላደረገው የመሰዊት ሥራ ምስጋና የተገለጸበት ዐቢይ ጥዳይ ነበር (ከዘ8 15፤ ከ1ዜ5 15—16፤ ከ2ዜ5 20+22፤ ከመዝ 1—50 ጋር ያነጻጽሩ፤ በገጽ 802 ላይ፤ "ምስጋና" በሚል ርጅስ የቀረበውን የትኩረት

ጽሑፍ ይመ)። የአዲስ ኪዳን አማኞችም እግዚአብሔር ስለአሳያቸው ፍቅር ለእርሱ ምስጋና እንዲያቀርቡ ታዘዋል። እግዚአብሔር ለእርሱ የቀረበ ቅዱስ መሥዋዕት አድርጎ እግዚአብሔር የሚቈጥረው ውዳሴ (ዕብ 13+15)፤ ብዙውን ጊዜ በዝማሬ ሊቀርብ ይችላል (ዕብ 2+12፤ ያዕ 5+13፤ ራእ 15+13)። መንፈሳዊ የምስጋና መዝሙር (ከኤፌ 5፤ 19፤ ከቂላ 3+16 ጋር ያነጻጽሩ)፤ በአእምሮ (ይኸውም በመደበኛ ቋንቋ) ወይም በመንፈስ (ይኸውም በመንፈሳዊ ቋንቋ፤ 1ቀሮ 14+15) ሊዘመር ይችላል።

ይላከርም ራሱ ወደ ሸለቆው ከጓዋለ
በመከተል፤ ከባርት ጋር ነበረ።
በርቤል አውራጃዎች፤ ብዙ የልብ
ምርምር ነበር።
የብላጥ ጉረፍ መካከል ለምን
ተቀመጥ?
መንጎችን የሚጠራውን ፋጪት
ለመሰማት ነው?
በርቤል አውራጃዎች፤ ብዙ የልብ
ምርምር ነበር።
ሃገላዳድ ከዮርዳኖስ ማዶ ተቀመጠ፤
ዳን ለምን በመርከብ ውስጥ ዘገየ?
አገር በጠረፍ ቀረ፤
በባሕሩ ዳርቻው ተቀመጠ።
የዛብሎን ሰዎች ሕይወታቸውን
አሳልፈው ሰጡ
የንፍታሌም ሰዎች እንደዚሁ
በምድሪ
ከረብታዎች አደረጉ።
ነገሥታት መጡ፤ ተዋጉም፤
የከነዓን ነገሥታት፤ በመጊዶ
ውሆች።
አጠገብ በታዕናክ ተዋጉ፤
ብርም ሆነ ሌላ ምርኮ ተሸክመው
አልሄዱም።
የሰማያት ከዋክብት ተዋጉ፤
በአካሄዳቸውም ሲሣራን ገጠሙት።
የንታዊው ወንዝ፤ የቂሶን ወንዝ፤
የቂሶን ወንዝ ጠርጉ ወሰዳቸው፤
ነፍሱ ሆይ፤ በገይል ገሥግሺ
የፈረሰች ኩፋ ድምፅ በገይል ተሰማ፤
ጋለቡ፤ በገይልም ፈጥነው ጋለቡ።
የአገዚአብሔር መልአክ፤ ሚሮዝን
ርገሙ፤
ሕዝቧም አብራችሁ ርገሙ፤
ከገይልን ሰልፍ አገዚአብሔርን
ለመርዳት፤
በእግዚአብሔርም ጉን ለመቆም
አልመጡምና? አለ።
የቂሶን የሔቤር ሚስት አያዳል፤
ከሴቶች ሁሉ የተባረከች ትሁን፤
በቂሶን ከሚኖሩ ሴቶች ሁሉ
የተባረከች ትሁን።
ወሃ ለመነ፤ ወተት ሰጠችው፤
ለመኳንንት በሚገባ ዕቃ፤ እርሷ
አቀረበችለት።
እጇዋ ከሚያዝ፤
ቀኝ እጇም የሥራተኛ መደሻ
ጨበጠ፤
ሲሣራን መታችው፤ ራሱንም ተረክክችው፤
ከፋኛ ወጋችው፤ ጀሮ ግንዱን
በሳችው።
በእግሯ ሥር ተደፋ፤ ወደቀ፤

5+16 ዘፍ49+14፤
ዘፍ32+1
5+17 እሱ12+2፤
17+7፤ 19+29
5+18 ዘፍ30፤
8+20፤ መላ4+6፤
መዝ68+27
5+19 ቀ30፤
እሱ11+5፤ 12+21፤
መላ4+13፤
ራእ16+16
5+20 እሱ10+11
5+21 መላ4+7፤
እሱ1+6
5+22 ኤር8+16
5+24 ዘፍ15+19፤
መላ4+17፤
ሉቃ1+42
5+25 ዘፍ18+8
5+26 መላ4+21
5+27 መላ4+22

5+28 እሱ2+15፤
ምላ7+6
5+30 ቀ19፤
ዘ85+9፤
1ሳመ30+24፤
2ሳመ1+24፤
መዝ45+14፤
68+12፤
ሕዝ16+10
5+31 ዘፍ10+35፤
መላ3+11፤
2ሳመ18+32፤
23+4፤
ኢዮ37+21፤
መዝ19+4፤
89+36፤ ኢሳ18+4
6+1 ዘፍ25+2፤
መላ2+11
6+2 1ሳመ13+6፤
ኢዮ24+8፤
ኢሳ2+19፤ 5+30፤
8+21፤ 26+16፤
37+3፤
ኤር41+9፤
48+28፤
49+830፤
ዕብ11+38
6+3 ዘፍ25+6፤
ዘፍ13+29፤
ኢሳ11+14፤
ኤር49+28
6+4 ዘፍ10+19፤
ዘሌ26+16፤
ዘ828+30፤51፤
ኢሳ10+6፤ 39+6፤
42+22
6+5 ዘ828+42፤
መላ8+10፤
ኢሳ21+7፤ 60+6፤
ኤር49+32
6+6 መላ3+9

በዚያም ተዘረረ፤ በእግሯ ሥር
ተደፋ፤
ወደቀ፤ በተደፋበት በዚያ ወደቀ፤
ሞተም።
የሲሣራ እናት በመስኮት ተመለከተች፤
በዐይን ርግቡ ቀዳዳም ጮኻ
ተጣራች፤
ለምን ሠረገላው ሳይመጣ ዘገየ?
የሠረገሎቹስ ድምፅ ለምን ጠፋ?
አለች።
በልሃተኞች ወይዛዝርቷም መለሱላት፤
እርሷ ግን ለራሷ እንዲህ አለች፤
እያንዳንዱም ሰው አንዲት ወይም
ሁለት ልጃገረዶች እየወሰደ
አይደለምን?
ይህ ሁሉ ምርኮ፤ በቀለም ያጌጡ ልብሶች
ለሲሣራ ደርሰውት፤
በጌወል፤ የተጠለፉ ልብሶች ለአንገቴ
ይዘልኝ እየመጣ አይደለምን?
እግዚአብሔር ሆይ፤ ጠላቶችህ ሁሉ
ይጥፋ፤
አንተን የሚወዱህ ግንኙ የንጋት
ፀሐይ
በገይል እንደሚወጣ እንዲያ ይሁኑ።
ከዚያም በጓሳ ምድሪቱ ለአርባ ዓመት
ሰላም አገኘች።

ጌዴዎን
6 እንደገና እስራኤላውያን በእግዚአብሔር
ፊት ከፋ ድርጊት ፈጸሙ፤
እግዚአብሔርም ለምድያማውያን አሳልፎ
ሰጣቸው፤ እነርሱም ሰባት ዓመት ገዟቸው።
እስራኤላውያን የምድያማውያን ገይል
ስለበረሳቸው በየዋሻውና በየምሽት
በየተራራው ጥግ መሸሸጊያ ሰፍራ አበጁ።
እስራኤላውያን ዘር በሚዘሩበት ጊዜ ሁሉ
ምድያማውያን፤ እማሌቃውያንና ሌሎች
የምሥራቅ ሕዝቦች መጥተው አገሩን
ይው ነበር። እነርሱም በምድሪቱ ላይ
ሰፍረው እስከ ጋዛ ያለውን ሰብል በማጥፋት
አንዳችም የእህል ዘር አያስተርፉም፤
የበግም ሆነ የከብት ወይም የአህያ መንጋ
አይተዉም ነበር። ከብቶቻቸውንና
ድንኳናቸውን ይዘው ሲመጡ ልክ
የአንበጣ መንጋ ይመስሉ ነበር፤ ሰዎቹንም
ሆነ ግመሎቻቸውን ለመቀጠር አዳጋች
ሲሆን የሚመጡትም ምድሪቱን ለማጥፋት
ነበር። ምድያማውያን እስራኤላውያንን
ችግር ላይ ስለጣሏቸው ይረዳቸው ዘንድ
5+16 ወይም በከርቻ ላይ ተብሎ መተርጎም
ይቻላል።

6+1 እስራኤላውያን ... ከፋ ድርጊት ፈጸሙ፤
እኔም የእግዚአብሔር ሕዝብ የከነዓናውያንን የሕይወት
ዘይቤ አሜን ብለው በመቀበል ወደ ቅይድ ሃይማኖት
ተመልሰው ዘሉ። ከዚህም የተነሣ ምድያማውያን
እማሌቃውያንና በምሥራቅ ነገዶች ታገዘው
ልባት ዓመት እስራኤልን እንዲወሩና እንዲያስጨንቁ
እግዚአብሔር ፈቀደ (6+3)። እስራኤላውያንም በየሻ
እንዲሸሽጉና እህላቸውን እንዲደብቁ ተገደው ነበር
(ቀ 2-5)። ወደ እግዚአብሔር ድምዳሜን ያሰሙትም
የነበሩበት ሁኔታ ከፀላማቸው በላይ ሲሆንባቸው ብቻ
ነበር (ቀ 6)።
6+6 ወደ እግዚአብሔር ጮኹ፤ እስራኤል

ወደ እግዚአብሔር ሮሎኩ።

ከምድያማውያን ጥቃት የተነሣ እስራኤላውያን ወደ እግዚአብሔር ሮሎኩ፤ እግዚአብሔር አንድ ነቢይ ሳክላቸው፤ እርሱም እንዲህ አለ፤ "የእስራኤል ስምሳክ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ ከባርነት ቤት ከግብፅ ምድር ያወጣችሁ እኔ ነኝ። ከግብፃውያን እጅ ታደግኳችሁ፤ ከሚያሰጩን ቋችሁ ሁሉ አዳንኳችሁ፤ እነርሱንም ከፊታችሁ ሳሳድጄ አስወጣኳቸው፤ ምድራቸውንም ሰጠኳችሁ።" ¹⁰እናንተንም፤ "እኔ እግዚአብሔር ስምሳክ ነኝ፤ በምድራቸው ላይ የምትኖሩባቸው የአምራውያንን አማልክት አታምልኩ አልኳችሁ፤ እናንተ ግን አሳዳመጣችሁኝም።"

¹¹የእግዚአብሔር መልአክ የፍራ ወደ ምትባል መንደር መጥቶ በአቢዪዝራዊው በኢዮአስ ዕርሻ ውስጥ በሚገኝ በአንድ የባሉጥ ዛፍ ሥር ተቀመጠ፤ የኢዮአስም ልጅ ጌዴዎንን ምድያማውያን እንዳያየበት ደብቆ በወይን መቆመቂያው ስፍራ ሰንዴውን ይወቃ ነበር። ¹²የእግዚአብሔር መልአክ ተገልጦ፤ "አንተ ኃያል ጦረኛ እነሆ፤ እግዚአብሔር ከአንተ ጋር ነው" አለው።

¹³ጌዴዎን መልሶ፤ "ጌታይ ሆይ፤ እግዚአብሔር ከእኛ ጋር ከሆነ ይህ ሁሉ እንዴት ሊደርስብን ቻለ? 'እግዚአብሔር ከግብፅ ምድር አውጥቶናል' በማለት አባቶቻችን የነገሩን ታምራት የት አለ? አሁን ግን እግዚአብሔር ትቶናል፤ በምድያማውያንም እጅ አሳልፎ ሰጥቶናል" አለው።

¹⁴በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር ወደ እርሱ ዘወር ብሎ፤ "ሂድ፤ ባለህ ኃይል እስራኤላውያንን ከምድያማውያን እጅ ነጻ

6+7 መ43+9
6+8 ዘ818+15፤
ኢሱ24+17፤
መ42+13፤
13720+13፤22፤
2717+13፤23፤
309+29፤
ኢዮ36+10፤
ኢር25+5፤
ኢዘ18+30-31
6+9 ዘ7+10፤9፤
መ44+2፤
136+24
6+10 ዘ820+5፤
ኢሱ24+15
6+11 ሐ29፤
ዘፍ6+7፤
ዘ7+26፤30፤
ኢሱ18+23፤
መ47+1፤14፤
8+1፤13፤29፤
ፋት2+17፤ 3+2፤
14መ23+1፤
ዘፍ21+20፤
3013+15፤
ኢሳ16+10፤
63+3፤ ሰቆ1+15፤
ኢል3+13፤
ዕዘ11+32
6+12 ሱ1+5፤
መ41+1፤
ፋት23+4፤
14መ10+7፤
መዘ129+8
6+13 ዘ831+17፤
ኢሱ3+5፤
24መ7+22፤
መ744+1፤ 78+3
6+14 ሐ36፤
መ410+1፤
23714+27፤
ዕባ11+34

6+15
14መ9+21፤
ኢሳ60+22
6+16 ዘ83+12፤

አንድታወጣ የምልክህ እኔ አይደለሁምን? አለው።

¹⁵ጌዴዎንም፤ "ጌታ ሆይ፤ የእኔ ጐሣ ከምናሴ ነገድ እጅግ ደካማ ነው፤ ከቤተሰቤም እኔ የመጨረሻ ነኝ፤ ታዲያ እንዴት እኔ እስራኤልን ላድን እችላለሁ?" አለ።

¹⁶እግዚአብሔርም፤ "በእርግጥ እኔ ከአንተ ጋር እሆናለሁ፤ ምድያማውያንንም እንደ አንድ ሰው አድርገህ ትመታቸዋለህ" አለው።

¹⁷ጌዴዎን እንዲህ ብሎ መለሰ፤ "አሁን በፊትህ ማገስ አግኝቼ ከሆነ በእርግጥ የምታነጋግረኝ አንተ ራስህ ለመሆንህ ምልክት ሰጠኝ፤ ¹⁸ተመልሼ እስከመጣ፤ መሥዋዕቴንም አምጥቼ በፊትህ እስከቀርብ ድረስ እባክህ አትሂድ።"

እግዚአብሔርም፤ "እስክትመለስ እጠብቅሃለሁ" አለው።

¹⁹ጌዴዎን ወደ ቤቱ ሄደ፤ የፍየል ጠባቂውን ዐረደ፤ አንድ ሊፍ መስፈሪያን ዱቄት ወስዶ እርሾ ያልገባበት ቂጣ ጋገረ። ሥጋውን በቅርጫት፤ መረቁን በምንቸት ይዞ በመምጣት በባሉጥ ሥር ለተቀመጠው አረበለት።

²⁰የእግዚአብሔር መልአክ፤ "ሥጋውንና ዕርሾ ያልገባበትን ቂጣ ወስደህ፤ ባዚያ ዐለት ላይ አኑር፤ መረቁንም በሥጋውና በቂጣው ላይ አፍሰስ" አለው፤ ²¹ጌዴዎንም እንደታዘዘው አደረገ። ²²መልአኩም በየዘው በትር ጫፍ ሥጋውንና ቂጣውን ነካ፤ ከዐለቱም እሳት ወጥቶ ሥጋውንና ቂጣውን በላ፤ ከዚያም የእግዚአብሔር መልአክ ተሰወረ። ²³ጌዴዎን ያየው የእግዚአብሔር

6+16 ዘ7+14+43፤ ኢሱ1+5 6+17 ሐ36-37፤
ዘፍ24+14፤ ዘ83+12፤ 4+8 6+19 ዘፍ18+7-8፤
ዘኢ19+36፤ መ413+15 6+20 መ413+19 6+21
ዘ84+2፤ ዘሌ9+24 6+22 ዘፍ32+30፤ መ413+16፤21፤22
*6፤19 22 ሊትር ያህል ነው።

ከጭቄና የተነሣ የሚያደርጉትን ሲያጡ ወደ እግዚአብሔር ተመለሱ። (1) እስራኤላውያን በእግዚአብሔር ላይ የላቸው እምነት የተመሠረተው በገለጠላቸው ፍቅርና ለእርሱ በሚያቀርቡት ምስጋና ላይ ሳይሆን፤ በራስ ወዳድነትና በክብር ምኞት ላይ ነበር፤ ይህም መሠረታዊ ችግራቸው ነው። እግዚአብሔርን የፈለጉት በችግራቸው ጊዜ ማለትም ያለ እርሱ እንደማይሳካቸው ተሰማቸው ወቅት ነበር። (2) የአዲስ ኪዳን አማኞችም እምነታቸው ከምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ መገምገም ይኖርባቸዋል። ለመሆኑ አማኞች እንደ መሆናችን መጠን ጌታን የምንከተለው በማንነቱና በአካናወነው ተግባር ስለምንወደውና ስለምናደንቀው ነው? ወይስ አገልግሎት የምንሰጥበት ቀዳሚ ምክንያት ከእርሱ ልናገኘው ስለምንችለው ጥቅም ነው? እምነታችንና ለእግዚአብሔር ያለን መስጠት ቅልቅል የሌለበት እውነተኛ ከሆነ ችግር፤ ሥቃይ፤ ሰደትና እጦት ቢደርስም እንኳ ጌታን እንከተላለን (በገጽ 1746 ላይ፤ 'እምነትና ጾኃ' በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

6+13 ታምራት የት አለ? ጌዴዎን ያቀረበው ጥያቄ በአዲስ ኪዳን አማኞችም መጠየቅ አለበት። በእኛ ዘንድ የእግዚአብሔር ታምራዊ ኃይል ከሌለ፤

ኃያል ሥራው እስኪፈጸም ድረስ መንግሥቱንና ጽድቅን መፈለግ ይኖርብናል (በገጽ 1527 ላይ፤ "አማኞች የሚከተሏቸው መንፈሳዊ ምልክቶች" በገጽ 1443 ላይ፤ "የእግዚአብሔር መንግሥት" እና በገጽ 1433 ላይ፤ "መለኮታዊ ፊውስ" በሚል ርእስ የቀረቡትን የትኩረት ጽሑፎች ይመ)።

6+14 እግዚአብሔር ወደ እርሱ ዘወር ብሎ፤ ከዚህ ላይ፤ "እግዚአብሔር" የሚለውና በሐ 12 ላይ "የእግዚአብሔር መልአክ" የሚለው በገጽ እንደሚታየው አንድ ነው። የሥነ መለኮት ሊቃውንት እንደዚህ ያለውን መግለጥ 'ተቃራኒ' ይሉታል፤ ይኸውም እግዚአብሔር በሰው አካል ተገለጠ ማለት ነው (ከሐ 22 ጋር ያንጸጽሩ፤ ዘፍ 12፤7 እና ማለ ይመ)። በገጽ 372 ላይ፤ "መላእክትና የእግዚአብሔር መልአክ" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

6+16 እኔ ከአንተ ጋር እሆናለሁ፤ እንደ ጌዴዎን በቅንነት እግዚአብሔርን ለማገልገል የሚፈልጉ ሁሉ እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር ሆኖ ሊራራ እንደሚችሉ መተማመን ይችላሉ። ይህም ተስፋ ለአዲስ ኪዳን አማኞች በራሱ በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ተሰጥቶአል (ማቴ 28+19-20)።

መልአክ መሆኑን ባወቀ ጊዜ፤ "ላዕል አግዚአብሔር ሆይ፤ የአግዚአብሔርን መልአክ ፊት ለፊት አይቻለሁና ፊትላኝ" አለ።

²³አግዚአብሔርም፤ "ሰላም ለአንተ ይሁን፤ አትፍራ፤ አትሞትም" አለው።
²⁴ጌዴዎንም በዚያ ለአግዚአብሔር መዊያ ሠራ፤ ስሙንም "አግዚአብሔር ልላም ነው" ብሎ ጠራው፤ ይህ መሠዊያ የአቢዔዝራውያን ይዞታ በሆነው በየፍራ ባሪም ቆሞ ይታያል።

²⁵በዚያች ሌሊት አግዚአብሔር ጌዴዎንን እንዲህ አለው፤ "ከአባትህ መንጋ ሰባት ግመት የሆነውን" ሁለተኛውን ወይፈን ጠሰድ፤ አባትህ ለበአል የሠራውን መሠዊያ አፍርሰ፤ በአጠገቡ የአሺራን ዐምድ ሰባብረህ ጣል።
²⁶በዚህ ፍርስራሽ ጉብታ ላይ ስሕምሳህ ለአግዚአብሔር የሚገባውን መሠዊያ ይሥራ። ሰባብረህ በጣልኸው የአሺራ ምስል ዐምድ ሁለተኛውን ወይፈን ጠሰደህ የሚቃጠል መሥዋዕት አድርገህ አትርበው።"

²⁷ጌዴዎን ከአገልጋዮቹ ዐሥር ሰዎች ጠሰዶ አግዚአብሔር እንዳዘዘው አደረገ፤ ዲተ ሰቡንና የከተማውን ስሙ ስለ ፈራ ይህን ያደረገው ቀን ሳይሆን ሌሊት ነበር።

²⁸ሌሊቱ ነግቶ የከተማው ሕዝብ ክሙኝታው ሲነሣ፤ የበአል መሠዊያ ፈርሶ በአጠገቡ የቆመው የአሺራ ምስል ቅባብብሮ፤ አዲስ በተሠራው መሠዊያ ላይ ጭለተኛው ወይፈን ተሠውቶ ነበር።

²⁹እነርሱም፤ "ይህን ያደረገ ማን ነው?" በግልት እርስ በርሳቸው ተጠያየቁ።

ነገሩን በጥብቅ ሲከታተሉም፤ "የኢዮአስ ልጅ ጌዴዎን መሆኑን ደረሱበት።"

³⁰የከተማዬ ተም ሰዎች ኢዮአስን፤ ፕበአልን መሠዊያ ያፈረሰና በአጠገቡ የቆመውን የአሺራን ምስል ዐምድ የሰበረው ልጅህ በመሆኑ መሞት ስላለበት አውጣልን አሉት።"

³¹በዚህ ጊዜ ኢዮአስ በቀጣ ለገንፈለውና ለሰራዊው ለነበረው ሕዝብ እንዲህ አለ፤ "ለበአል ትሟገቱለታላችሁን? ልታድኑትስ ትሞክራላችሁን? ለእርሱ የሚሟገትለት

6+23 ዘፍ16+13፤
ዘፍ5+26፤
፳310+19
6+24 ዘፍ22+14፤
ኢሱ18+23
6+25
4+26:28+30፤
ዘፍ34+13፤
መላ2+13
6+26 ዘፍ8+20
6+28 4+30፤
1፡716+32፤
2፡712+3
6+29 4+11
6+30 4+28
6+31
ሳመ+24+15፤
መዝ43+1፤
ኢር30+13

6+32 መላ7+1፤
8+29:35፤ 9+1፤
14መ+12+1፤
6+33 ዘፍ25+6፤
ዘፍ13+29፤
ኢሱ15+56፤
ሕዝ25+4፤
ሆሊ15
6+34 ኢሱ6+20፤
17+2፤
መላ3+10:27
6+35 ኢሱ17+7፤
መላ4+6፤ 7+23
6+36 4+14
6+37 ዘፍ24+14፤
ዘፍ18+27፤
24መ+6+6፤
24+16፤
ኢዮ31+20
6+39 ዘፍ18+32
6+40 ዘፍ43+7፤
ኢሳ38+7

ቢኖር እስከ ጠዋት ይሙት! እንግዲህ በአል በእርግጥ አምላክ ከሆነ መሠዊያውን ሲያፈርሱበት ራሱን ሊከላከል ይችላል።"

³²ስለዚህም፤ "መሠዊያውን አፍርሰበታልና ራሱ በአል ይሟገተው" ሲሉ በዚያ ዕለት ጌዴዎንን፤ "ይሩበአል" ብለው ጠሩት።

³³በዚህ ጊዜ ምድያማውያን ሁሉ፤ አሌቃውያንና ሌሎች የምሥራቅ ሕዝቦች ኀይላቸውን አስተባብረው የዮርዳኖስን ወንዝ በመሻገር በኢይዝራኤል ሸልቆ ሰፈሩ።
³⁴በዚያም የአግዚአብሔር መንፈስ በጌዴዎን ላይ ወረደ፤ እርሱም መለከት ነፋሽ

አቢዔዝራውያን እንዲከተሉት ጠራቸው።
³⁵እንዲሁም በመላው የምናሲ ምድር መልእክተኞቹን ልኮ እንዲከተሉት ጥሪ አደረገ፤ ደግሞም የአሲር፤ የባብሎንና የነፍታሌም ሰዎች ወጥተው እንዲገጥሟቸው መልእክተኛ ላከባቸው።

³⁶ጌዴዎን እግዚአብሔርን እንዲህ አለው፤ "በተናገርኸው መሠረት እስራኤላውያንን በእጄ የምታድናቸው ከሆነ፤ ³⁷እነሆኒ የበግ ጠጉር ባዘቶ በዐውድማው ላይ አኖራለሁ። ምድሩ በሙሉ ደረቅ ሆኖ ባዘቶው ላይ ብቻ ጤዛ ቢኖር፤ እንዳልኸው እስራኤላውያንን በእኔ እጅ እንደምታድናቸው ዐውቃለሁ።"

³⁸እንደዚሁ ሆነ፤ ጌዴዎን በማግስቱ ጠዋት ማልዶ ተነሣ፤ ባዘቶውንም ሲጨምቅ የወጣው ውሃ አንድ ቈሪ ሞላ።

³⁹በዚያም ጌዴዎን ስገዚስቲኤርን እንዲህ አለው፤ "እባክህ አትቂጣኝ፤ እንዲት ጥያቄ እንደገና ልጠይቅ። በጠጉሩ ባዘቶ ላይ ሌላ ሙከራ እንዳደርግ ፍቀድልኝ፤ በዚህ ጊዜ ምድሩ ሁሉ በጤዛ ተሸፍኖ ባዘቶው ደረቅ ይሁን።"
⁴⁰በዚያች ሌሊት አግዚአብሔር እንደ ተጠየቀው አደረገ፤ ምድሩ በሙሉ በጤዛ ሲሸፈን፤ ባዘቶው ብቻ ደረቅ ሆነ።

⁶⁺²⁵ ወይም፤ ከአባትህ መንጋ በደንብ ያደገውን ከርማ ውስጥ

⁶⁺²⁵ በዚህም ሆነ በመጽሐፉ ክፍሎች ሁሉ የአሺራን ምስል ጣቅ የሚያመለክት ነው።

⁶⁺²⁶ ወይም፤ የድንጋይ ካብ

⁷⁶⁺²⁶ ወይም፤ የደረሰ

⁶⁺³² ይሩበአል ማለት በአል ይጋፈጠው ማለት ነው።

6+34 የአግዚአብሔር መንፈስ በጌዴዎን ላይ ወረደ፤ "ወረደ" የሚለው ግስ ቃል በቃል ወይም በቀጥታ ቢተረጎም፤ "ለበሰ፤ ልብስን አጠለቀ" እንደ ማለት ነው። የአግዚአብሔር መንፈስ ጌዴዎን የአግዚአብሔርን ሕዝብ ለማገልገል ብቁ ይሆን ዘንድ፤ በጌዴዎን አደረ፤ ጌዴዎንም ለአግዚአብሔር መንፈስ ኀይል ወጣ (ዘክፍ 12+18፤ ከ2ዜፍ 24+20፤ ከሉቃ 24+49 ጋር ያነጻጽሩ)። መንፈስ ቅዱስ ወርዶ በአማኞች ላይ እንደሚያድር ተገልጿል፤ ይኸውም በኢየሱስ ክርስቶስ ማሪያም። ሁሉ የተሰጠ ተስፋ ነው (ሐሥ 24+38-39 ይሙ፤ በገጽ 1664 ላይ፤ "በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅ" ግጥም ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመጡ)።
6+37 የበግ ጠጉር፤ ጌዴዎን እምነቱን ለማግኘትና እግዚአብሔር በእውነት እስራኤልን ይታደግ ዘንድ የጠራው ለሙሉ በአግዚአብሔር ላይ ያለውን መታመን ከፍ

ለማድረግ ሲል የበግ ጠጉርን በዐውድማው ላይ አስቀመጠ (ቀ 36)። ጌዴዎን እርግጠኝነቱ በድጋሚ ይረጋገጠለት ዘንድ ያቀረበው ልመና በእምነት፤ በትሕትናና በታኅሣሥ መንፈስ የታጀበ ነበር።
(1) የሰውን ተፈጥሮ የሚረጋገጠው አምላክ (ከመዝ 103+14 ጋር ያነጻጽሩ) በፍቅርና በእጋ መልስን ሰጠ። ታማኝ የሆኑ የአግዚአብሔር ልጆች ሁሉ እምነታቸውን ያጠነክሩ ዘንድ እግዚአብሔርን የመጠየቅ መብት ተሰጥቶአቸዋል (ከዘፍ 17+17-20፤ ከዘፍ 3+2፤ 4+1-9፤ ከማር 9+24 ጋር ያነጻጽሩ)። (2) አስቸጋሪ ሁኔታ ሲያጋጥም በመንፈስ የተሞሉት እንኳ እንዳንድ ጊዜ የፍርሀት ወይም እርግጠኝ ያለመሆን መንፈስ ሊሰማቸው ይችላል። እንዲህ ያለ አስቸጋሪ ሁኔታ ሲያጋጥም እግዚአብሔር በእምነታችን እንድንበረታታና እንድንደፋፈር ይፈልጋል (ቀ 38-40)።

መላ 16+23-30

ሃ 11+29

ጌዴዎን ምድያማውያንን ድል አደረገ

7 ይሩበአል የተባለው ጌዴዎን፤ ከእርሱም ጋር የነበሩት ሰዎች ሁሉ በጠዋት ተነሥተው በሐረድ ምንጭ አጠገብ ሰፈሩ። የምድያማውያንም ሰፈር እስራኤላውያን ከሰፈሩበት በስተ ሰሜን በኩል፤ በሞሬ ኩረብታ አጠገብ በሸለቆው ውስጥ ነበር። ፳ እግዚአብሔር ጌዴዎንን እንዲህ አለው፤ "ምድያማውያንን በእጃቸው አሳልፈው እንዳልሰጥ አብረውህ ያሉት ሰዎች በጣም ብዙ ናቸው፤ እስራኤላውያን የገዛ ኅይላቸው እንዳጸናቸው በመቀጠር እንዳይታዩባቸው ፳ማንም የፈራ ቢኖር የገለጻውን ተራራ ትቶ ወደ መጣበት ይመለሱ" ብለህ ለሕዝቡ ዐውጅ።" ስለዚህ ሃያ ሁለቱ ሺህ ሲመለሱ ዐሥሩ ሺህ ብቻ ቀሩ።

፳ እግዚአብሔር ጌዴዎንን እንዲህ አለው፤ "አሁንም ሰዎቹ ብዙ ናቸው፤ ወደ ወንዝ ይዘሃቸው ውረድ፤ በዚያም እለይልሃለሁ።" ይህ ከአንተ ጋር ይሂድ' የምለው፤ ከአንተ ጋር ይሂዳል፤ ነገር ግን 'ይህ ከአንተ ጋር አይሂድ' የምለው፤ ከአንተ ጋር አይሂድም።"

፳ ስለዚህ ጌዴዎን ሰዎቹን ወደ ወንዝ ይዞአቸው ወረደ፤ እዚያም እግዚአብሔር፤ "ውሻ በምላሱ እየጨለፈ እንደሚጣ ሁሉ፤ በምላሳቸው የሚጠጡትን፤ በጉልበታቸው ተንበርክከው ከሚጠጡት ላይ" አለው። ምስት መቶ ሰዎች ውሃውን በእጃቸው እያፈሱ ጠጡ፤ የቀሩት ሁሉ ግን ለመጠጣት በጉልበታቸው ተንበረከኩ።

፳ እግዚአብሔርም ጌዴዎንን፤ "ውሃውን በእጃቸው እያፈሱ በጠጡት ምስት መቶ ሰዎች አድናችኋለሁ፤ ምድያማውያንንም በእጃችሁ አሳልፈው አስጣችኋለሁ፤ የቀሩት በሙሉ ወደየመጡበት ይመለሱ" አለው። ፳፻ ጌዴዎንም የቀሩትን እስራኤላውያን በሙሉ ወደየድንኳናቸው እንዲመለሱ አደረገ፤ ምስት መቶውን ግን አስቀራቸው፤ እነርሱም የሚመለሱትን ሰዎች ስንቅና መለከት ወሰዱ።

በዚህ ጊዜ የምድያማውያኑ ሰፈር ከእነርሱ በታች በሸለቆአማው ውስጥ ነበር።

፳ በዚያች ሌሊት እግዚአብሔር ጌዴዎንን

7+1 ዘፍ12+6:1
25+2:
መሳ6+11:32:
24መ23+25
7+2 ዘፍ8+17:
2ቆር4+7
7+3 ዘፍ20+8:
ኢሱ12+2
7+4 1ሳመ14+6
7+6 ዘፍ14+14
7+7 ኢሱ8+7:
1ሳመ14+6
7+9 ፋ13-15:
ኢሱ2+24:
መሳ1+2

7+12 ዘፍ13+29:
ዘፍ28+42:
ኢሱ11+4:
ኤር46+23:
49+29
7+14 መሳ6+11
7+15 ፋ9:
1ሳመ15+31
7+16 ፋ19:
ዘፍ14+15:
15+17: 24+14:
ዘፍ25+9:
መሳ9+43:
1ሳመ11+11:
24መ18+21:
43+27
7+19 ፋ16

እንዲህ አለው፤ "ተነሥ፤ በሰፈሩም ላይ ውረድ፤ በእጅህ አሳልፈው ሰጥቼሃለሁና።" ፳ አደጋ ለመጣል የምትፈራ ከሆነ ግን፤ ፋራ ከተባለው አገልጋይህ ጋር ወደ ሰፈሩ ውረድ፤ ፳፻ ሞላሉትንም አድምጥ፤ ከዚያ በኋላ በሰፈሩ ላይ አደጋ ለመጣል ድፍረት ታኛለህ፤" ስለዚህም ጌዴዎን አገልጋዩን ፋራን አስከትሎ እስከ ሰፈሩ ዳርቻ ወረደ። ፳፻ ብዛታቸው እንደ አንበሳ መንጋ የሆነ ምድያማውያን፤ አማሊቃውያንና ሌሎችም የምሥራቅ ሕዝቦች በሸለቆው ውስጥ ሰፍረው ነበር፤ የምጥሎቻቸውም ብዛት በባሕር ዳርቻ እንዳለ አሸዋ ሰፍር ቀጥሮ አልነበረውም።

፳፻ አንድ ሰው ያየውን ሕልም ለንደኛው በሚነግርበት ጊዜ ጌዴዎን እዚያ ደረሰ። ያም ሰው፤ "በሕልሜ ከብ የሆነ አንድ የገብብ ቂጣ ከላይ ተንከባሎ በምድያማውያን ሰፈር ላይ ሲወርድ፤ ድንኳንንም ሲመታው ከአመታቱም ኅይለኛነት የተነሣ ድንኳኑ ተገልገለው ሲፈራርስ አየሁ" በማለት ይነግረው ነበር።

፳፻ አንድኛው መልሶ፤ "ይህ የእስራኤላዊው የኢድአስ ልጅ የጌዴዎን ሰይፍ አንጂ ሌላ ነገር ሊሆን አይችልም፤ እነሆ፤ እግዚአብሔር ምድያማውያንንና ሰፈሩን በሙሉ በእጁ አሳልፎ ሰጥቶታልና" አለው።

፳፻ ጌዴዎንም ሕልሙንና ፍቺውን በሰማ ጊዜ ስለእግዚአብሔር ሰገደ፤ ከዚያም ወደ እስራኤላውያን ሰፈር ወጥቶ፤ "እግዚአብሔር የምድያማውያንን ሰፈር በእጃችሁ አሳልፎ ሰጥቶአልና ተነሡ" አላቸው። ፳፻ ምስት መቶ ሰዎች በምስት በድን ከፍሎ፤ እያንዳንዱን ሰው ግንደ መለከትና በውስጡ ችቦ ያለበት ባደ ማበር በእጁ እንዲይዝ አደረገ።

፳፻ ጌዴዎንም እንዲህ አላቸው፤ እኔን ተልክቱ፤ የማደርገውንም አድርጉ፤ በሰፈሩ ዳርቻ ሰደርሰ እኔ የማደርገውን አይታችሁ፤ ልክ እንደዚህም አድርጉ።" ፳፻ እኔና አብረውኝ ያሉት ሁሉ ቀንደ መለከቶቻችንን ምንነፋታችን ጊዜ እናንተም በሰፈሩ ዙሪያ ሁሉ ቀንደ መለከቶቻችሁን እየነፋችሁ፤ 'ለእግዚአብሔርና ለጌዴዎን' ብላችሁ ጩኹ።"

፳፻ ዘቦቹ ተቀያይረው የእኩለ ሌሊቱን

7+2 አብረውህ ያሉት ሰዎች በጣም ብዙ ናቸው፤ ሰራዊቱ ከ 32+ 000 ወደ 300 ዝቅ እንዲል የተሰጠው ትእዛዝ (ቁ፡ 2-7) አራት መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነቶችን ያሳያል። (1) ለሕዝቡ የድልን እርግጠኝነት እውን ሊያደርጉ የሚችሉት እግዚአብሔር ህልዎትና ተግባር ብቻ ናቸው። ቀጥራቸው ጥቂት በሆነ ሰዎችና ራሳቸውን ለእርሱ ባብረከቡ ሰዎች እግዚአብሔር ታምር መሥራት ይችላል። "በመንፈሴ እንጂ በጎይልና በብርታት አይደለም ይላል እግዚአብሔር ጸባእት" (ዘካ 4+6)። (2) እግዚአብሔር ቀዳሚ አድርጎ የሚቁጥ ረው ጉዳይ በመንፈሱ ንቀ መሆኑና ራሱን ለእርሱ አሳልፎ መስጠትን ነው እንጂ የቀጥሮን ብዛት አይደለም (ከራእ 3+4-5) ጋር ያገጽጽ። (3) በሕይወት ጉዞ የሚያጋጥመንን ትግል ለመቋቋም የመጨረሻው፤

ከፍተኛው ምንጫችንና ብርታታችን የሚገኘው ከእግዚአብሔር ከራሱ ብቻ ነው (ፊል 4+13)። (4) ተሳክቶልናል ብለን የምናሳወቁ ትዕቢት፤ የእግዚአብሔርን ንይልና እርዳታ በሙሉ እንዳንቀበል ዕንቅፋት መሆኑ አይቀርም (ሦላ 8+13)። 7+11 ድፍረት ታኛለህ፤ የጌዴዎን ፍርሀት እንዲሟሸና እምነቱ እንዲጠነክር እግዚአብሔር ጌዴዎንን አበረታታው (ከቀ፡ 10 ጋር ያገጽጽ)። ለእግዚአብሔር ፈቃድ ራሳቸውን ያስገዙና በታማኝነት የሚያገለግሉት ሰዎች የእግዚአብሔርን ማበረታታት የሚፈልጉበት ጊዜ አለ። እንደዚህ ያሉት ወቅቶች ሲመጡ፤ እግዚአብሔር በእምነት፤ በተሰፋና በጥንካሬ በመንፈሱ ያሳምንን ዘንድ መጸለይ ይኖርብናል (2ቆር 1+4-11፤ ፊል 4+6-7 ይመ)።

ጥበቃ በጀመሩበት ጊዜ፤ ጌዴዎንና አብረውት የነበሩት መቶ ሰዎች በሰፈሩ ዳርቻ ደረሱ፤ እነርሱም ቀንደ መለከቶቻቸውን ነፋሪ የያዟቸውንም ግሰርች ሰበሩ።²⁰ በሦስት ቡድን የተከፈሉት ሰዎች ቀንደ መለከቶቻቸውን ነፋሪ ግሰርቻቸውንም ሰበሩ፤ ችቦዎቻቸውን ሰግራ እጆቻቸው፤ የሚነፋቸውንም ቀንደ መለከቶች በቀኝ እጆቻቸው ይዘው፤ “የእግዚአብሔርና የጌዴዎን ሰይፍ” በማለት ሙኹ።²¹ እያንዳንዱ ሰው በሰፈሩ ዙሪያ የተመደበበትን ቦታ እንደያዘም ምድ ፍግው ያኑ እየሙኹ ሸሹ።

²²የሦስት መቶው ቀንደ መለከት ድምፅ እንደተሰማም እግዚአብሔር በሰፈሩ ውስጥ ያለው ሰው አንዱ በሌላው ላይ ሰይፉን አንዲመዝበት አደረገ፤ ሰራዊቱ በጽሬራ አቅጣጫ ወደ ቤት ሺጣ፤ ከዚያም አልፈው በጣላት አጠገብ እስካለው እስከ አቢላምሐላ ድንበር ድረስ ሸሽተው ሄዱ።²³ በንፍታሉም፤ በአሴርና በመላው የምናሴ ምድር የሚገኙ እስራኤላውያን ተጠርተው ወጡ፤ ምድያማውያንንም አሳደዱ።²⁴ ጌዴዎንም በኤፍሬም ከራብረታው አገር ለሚኖሩት ሁሉ፤ “በምድያማውያን ላይ ውረዳ፤ እስከ ቤትባራ ድረስ ያለውንም የዮርዳኖስ ወንዝ ቀድማችሁ ያዙ” አላቸው።

ስለዚህ የኤፍሬም ሰዎች ሁሉ ተጠርተው ወጡ፤ እስከ ቤትባራ ድረስ ያለውንም የዮርዳኖስ ወንዝ ያዙ።²⁵ እንዲሁም ሔሬብና ዜብ የተባሉትን ሁለቱን የምድያም ሕሪዎች ያዙ። ሔሬብን በሔሬብ ዐለት አጠገብ፤ ዜብን ደግሞ በዚብ የወይን መጭመቂያ ላይ ገደሏቸው፤ ምድያማውያንንም አሳደዱ፤ የሔሬብንና የዜብን ራስ ቁርጠው ጌዴዎን ወዳለበት ወደ ዮርዳኖስ ይዘው መጡ።

ዛብሄልና ስልማና

በዚህ ጊዜ የኤፍሬም ሰዎች፤ “ምድያውያንን ለመውጋት ስትሂድ ለምን አልጠራኸንም? ለምንስ እኛዲህ ያለ ነገር አደረግህ?” በማለት ጌዴዎንን እጅግ ነቀፉት።

ጌዴዎን ግን፤ “እናንተ ካደረጋችሁት ጋር ሲነጻጸር የእኔ ከምን ይቁጠራል? የኤፍሬም የወይን ቃርሚያ ተጠቃሎ ከገባው ከአቢዒዝር የወይን መክር አይበልጥምን? እግዚአብሔር የምድያማውያንን መሪዎች ሔሬብንና ዜብን በእጃችሁ አሳልፎ ሰጣችሁ፤ ታዲያ እናንተ ከፈጸማችሁት ጋር

7+20 ዘፍ15+17፤ ዘፍ32+41
7+21 2ሃ17+7
7+22 ኢሳ6+20፤ 1ሳሙ14+20፤ 18፤19፤
1ሃ14+12፤ 19፤16፤
2ዜና20+23፤ ኢሳ9+21፤ 19+23፤ ሕዝ8+21፤ ፅን3+14፤ ሐፂ2+22፤ ዘካ14+13
7+23 ኢሳ17+7፤ መሳ6+35፤ መሳ83+9
7+24 ኢያ2+7
7+25 መሳ83+4፤ መሳ83+11፤ 106+43፤
ኢሳ9+4፤ 10፤26
8+1 ዘፍ25+2፤ መሳ6+11፤ 12+14
2ሳሙ19+41
8+2 ዘፍ26+30
8+3 መሳ7+25

8+4 መሳ7+25
8+5 ፋ7፤12፤ ዘፍ33+17፤ ኢዮ16+7፤ መሳ6+6፤ 83+11፤ ኢር45+3
8+6 ፋ14፤15፤ 1ሳሙ23+11
8+7 ፋ5፤
8+8 ፋ9፤17፤ ዘፍ32+30፤ 1ሃ12+25
8+9 ፋ17፤
8+10 መሳ6+51፤ ኢሳ9+4
8+11 ዘፍ32+35+42
8+13 መሳ1+35፤ 6+11
8+14 ፋ6፤ ዘፍ3+16
8+15 ፋ6፤
8+16 ሳሙ14፤12

የሚወዳደር ምን ማድረግ እችላ ነበር?” ይህን ሲሰሙ ቊጣቸው በረደ።

ጌዴዎንና ሦስት መቶዎቹ ሰዎች ዮርዳኖስን ተሻገሩ፤ ምንም እንኳ ድካም ቢሰማቸውም ጠላቶቻቸውን ያሳድዱ ነበር። “የሱኮትንም ሰዎች፤ “የምድያምንም ነገሥታት ዛብሄልንና ስልማናን በማሳደድ ላይ ስለሆንሁ የተከትሉኝም ሰዎች ስለ ደክሙብኝ እባካችሁ የሚበሉትን እንጀራ ሰጧቸው” አላቸው።

“የሱኮት ሹማምት ግን፤ “ለተከተሉህ ሰዎች እንጀራ እንሰጥ ዘንድ ዛብሄልና ስልማና በእጅህ ገብተዋልን?” አሉት።

ጌዴዎንም መልሶ፤ “ደህና፤ እግዚአብሔር ዛብሄልንና ስልማናን በእጄ አሳልፎ በሚሰጥበት ጊዜ በምድረ በዳ እንሹኸና አሜኪላ ሥጋችሁን እተለትላለሁ” አላቸው።

እግዚያም ወደ ጵኒኤል ሰዎች ሄዶ ያንኑ ጥያቄ አቀረበላቸው፤ የእነርሱም መልስ የሱኮት ሰዎች ከሰጡት መልስ ጋር አንድ ዐይነት ነበር። “እነርሱም የጵኒኤልን ሰዎች፤ “በድል አድራጊነት በሰላም ስመለስ ከተማችሁን የምትጠብቁበትን ይህን ግንብ አፈርሰዋለሁ” አላቸው።

¹⁰በዚህ ጊዜ ዛብሄልና ስልማና ዐሥራ አምስት ሺህ ከሆነ ሰራዊታቸው ጋር ቀርቀር በተሳለ ስፍራ ነበሩ፤ ይህም ከምሥራቅ ሕዝቦች ከተውጣጣውና በጦር ሜዳ ከወደቀው መቶ ሃያ ሺህ በፍፁ ታጣቂ ሰራዊት የተረፈው ነበር።¹¹ ከዚያም ጌዴዎን ተነሣ፤ ከኖባህና ከዮግብሃ በስተ ምሥራቅ የሚኖሩ ዘላኖች የሚሄዱበትን መንገድ ተከትሎ በጣላት ሰራዊት ላይ በድንገት አደጋ ጣለ።¹² ሁለቱ የምድያም ነገሥታት ዛብሄልና ስልማና ሸሹ፤ ጌዴዎን ግን አሳዶ ያዛቸው፤ መላ ሰራዊታቸውንም እጅግ በታተነው።

¹³ከዚህ በኋላ የኢዮአስ ልጅ ጌዴዎን በሐሬስ መተላለፊያ በኩል አድርጎ ከጦርነቱ ተመለሰ፤ “እነርሱም የሱኮት ሰው የሆነ አንድ ወጣት ማረከ፤ መረመረውም፤ ወጣቱም የሰባ ሰባት የሱኮት ሹማምትና የከተማዬቱንም አለቆች ስም ጻፈለት።¹⁵ ከዚያም ጌዴዎን ወደ ሱኮት ሰዎች መጥቶ እንዲህ አላቸው፤ “ለደከሙት ሰዎችህ እንጀራ እንሰጥ ዘንድ ዛብሄልና ስልማና በእጅህ ገብተዋልን” በማለት ያላገጣችሁብኝ ዛብሄልና ስልማና እነዚሁላችሁ።”¹⁶ ጌዴዎን የከተማዬቱን አለቆች ወሰደ፤ በምድረ በዳ እንሹኸና አሜኪላ በመቅጣት የሱኮትን ሰዎች

8+6 ለተከተሉት ሰዎች እንጀራ እንሰጥ ዘንድ፤ በጵኒኤልና በሱኮት ያሉት እስራኤላውያን (ፋ 8)፤ የጌዴዎንን ሰራዊት አንረዳም፤ በማለታቸው፤ ከእስራኤል ጠላት ጋር አጥብቀው ነበር፤ በዚህ ውሳኔያቸው ቅጣት ደርሰዋቸዋል (ፋ 15-17)። እንደዚሁም የአዲስ ኪዳን አግኞች ለክርስቶስና ለጽድቅ ሲሉ ቀርጠኛ አቋም መውሰድ አለባቸው፤ ይህ ካልሆነ ግን በተጨማሪ

ሲመዘኑ በእርሱ ዐላማ ላይ የሚነሡ ጠላቶች ይሆናሉ (ማቴ 12+30)።
8+16-17 የከተማዬቱን አለቆች ወሰደ ። ሰዎች ገደለ፤ ጌዴዎን በሱኮትና በጵኒኤል እስራኤላውያን ላይ ያወረደው ቅጣት ጭካኔ የሞላበት ነበር፤ ይሁን እንጂ ትክክልና አግባብ ያለው ነበር። የእግዚአብሔር ሕዝብ ሆነው እያሉ፤ የእግዚአብሔርን

ትምህርት ሰጣቸው።¹⁷እንዲሁም በአኒኤል ያለውን

የከተማ መጠበቂያ ግንብ አፈረሰ፤ የከተማዬቱንም ሰዎች ገደለ።

¹⁸ዛብሄልና ስልማናንም፤ “በታቦር ላይ የገደላችኋቸው ሰዎች እንዴት ያሉ ነበሩ?” በማለት ጠየቃቸው።

እነርሱም፤ “ሁሉም እንዲህ እንዳንተ ያሉ የንጉሥ ልጆች የሚመስሉ ናቸው” አሉት።

¹⁹ጌዴዎንም፤ “እነርሱ የእናቱ ልጆች ወንድሞቼ ናቸው፤ ባትገድሷቸው ኖሮ እኔም እንደማልገድላችሁ በሕያው እግዚአብሔር ስም አረጋግጥላችሁ ነበር።” ብሎ መለሰላቸው።²⁰ከዚያም ወደ በኩር ልጁ ወደ ዮቲር ዘወር ብሎ፤ “ግደላቸው” አለው፤ ዮቲር ግን ትንሽ ልጅ ነበርና ስለ ፈራ ሰይፉን አልመዘዘም።

²¹ዛብሄልና ስልማናንም፤ “የሰው ጉልበቱ እንደ ሰውነቱ መጠን ነውና አንተው ራስህ ግደለን አሉት፤ ጌዴዎንም ተነሥቶ ገደላቸው፤ በግመሎቻቸው አንገት ላይ የነበሩትንም ጌጦች ወሰደ።

የጌዴዎን ኤፋድ

²²እስራኤላውያንም ጌዴዎንን፤ “ከምድያማውያን እጅ ታድገሽናልና አንተ፤ ልጅህና የልጅ ልጅህ ግዙን” አሉት።

²³ጌዴዎን ግን መልሶ፤ “እኔም ሆኑህ ልጄ እንገዛችሁም፤ የሚገዛችሁ እግዚአብሔር ነው” አላቸው።²⁴እርሱም፤ “እንደ የምጣይቃችሁ ነገር አለኝ፤ ይኸውም እያንዳንዳችሁ ከምርከ ካገኛችሁት ውስጥ የጆሮ ጉትቻችሁን እንድትሰጡኝ ነው” አላቸው፤ የወርቅ ጉትቻ ማድረግ የለባቸውም፤ ባህል ነበርና።

²⁵እነርሱም መልሰው፤ “ደስ እያለን እንሰጥላለን” አሉት፤ ወዲያው ልብስ አነጠፉ፤ በላይም ላይ እያንዳንዳቸው ከማረኩት ውስጥ የጆሮ ጉትቻ ጣል ጣል አደረጉለት።²⁶ሌሎቹን ጌጣ ጌጦች ይኸውም የዐንገት ሐብሉን ከነአንጥልጥሉ፤ የምድያማ ነገሥታት ይሰብሱት የነበረውን ሐምራዊ ልብስ ወይም በግመሎቻቸው በንገት ላይ ያሉትን ጌጦች ሳይጨምር ጌዴዎን በጠየቃቸው መሠረት የሰጡት የወርቅ ጉትቻ ከብደት ሺህ ሰባት መቶ ሰቅል። ያህል መዘነ።

8+17 ሐ8:9
8+18 ኢሱ19:22
8+19 ዞጉ14+21
8+21 ሐ26፤
ኢሳ3+18
8+23 ዘ016+8፤
ዞጉ11+20፤
14ሐ-12+12
8+24 ዘፍ16+11፤
35+41 49+27
8+26 ሐ21

8+27 ዘ010+7፤
25+7፤ 32+2፤
ኢሱ18+23፤
መሳ17+5፤ 18+14
8+28 መሳ3+11፤
መዝ83+2
8+29
መሳ6+11:32
8+30
መሳ9+2:5፤ 18+24፤
12+14፤
22ገ10+1፤
8+31 ዘፍ22+24፤
መሳ9+1፤ 10+1፤
24ሐ-11+21
8+32 ዘፍ15+15
8+33 መሳ2+11፤
13:19፤
9+4:27:46
8+34 መሳ3+7፤
ዘ09+17
8+35 መሳ6+32፤
9+16
9+1 መሳ6+32፤
8+31
9+2 ዘፍ29+14
9+4 መሳ8+33፤
11+3፤
14ሐ-25+25፤
2ዘፍ13+7፤
ኢዮ30+8

²⁷ጌዴዎን በወርቁ ኤፋድ ሠራ፤ በተወለደበትም ከተማ በየፍራ አኖረው። እስራኤልም በሙሉ ኤፋዱን በማምለክ ሰላመነዘሩ። ኤፋዱ ለጌዴዎንና ለቤተሰቡ ወጥመድ ሆነ።

የጌዴዎን መሞት

²⁸እስዚህምድያማውያን በእስራኤላውያን ተሸነፉ፤ ዳግመኛም ራሳቸውን ከፍ ከፍ አሳደረጉም። ጌዴዎን በሕይወት

እስካለ ጊዜ ድረስ ምድሪቱ አርባ ዓመት ሰላም አገኘች።

²⁹ኢዮአስ ልጅ ይሩባኣል ወደ ቤቱ ተመለሰ፤ በዚያም ተቀመጠ፤³⁰ብዙ ሚስቶች ሰላገባ ሰባ ልጆች ነበሩት፤³¹በሴኪም የምትኖረው ቁባቱም እንደዚሁ ወንድ ልጅ ወለደችለት፤ ስሙንም አቤሜሊክ አለው።³²የኢዮአስ ልጅ ጌዴዎን ዕድሜ ጠገባ ሞተ፤ በአቤሜሊካውያን ምድር ባሰችው በየፍራ፤ በአባቱ በኢዮአስ መቃብር ተቀበረ።

³³ጌዴዎን ሞተ ብዙም ሳይቄይ እስራኤላውያን የበኣልን አማልክት በማምለክ አመነዘሩ፤ በአልብራትንም አምላካቸው አደረጉ፤³⁴በዙሪያቸውክነበርት ጠላቶቻቸው እጅ የታደጋቸውን እግዚአብሔር ስምሳካቸውን አሳሰቡትም።³⁵እንዲሁም ይሩባኣል የተባለው ጌዴዎን ያደረገላቸውን በጎ ነገር ሁሉ አስበው ለቤተሰቡ ውለታ ሐሳብ ሆነው አልተገኙም።

አቤሜሊክ

9የይሩባኣል ልጅ አቤሜሊክ ወደ እናቱ ወንድሞች ወደ ሴኪም ሄደ። እነርሱንና የእናቱን ጉሣዎች በሙሉ እንዲህ አላቸው፤²የሴኪምን ነዋሪዎች ሁሉ እንዲህ ብላችሁ ጠይቋቸው፤ ሰባዎቹ የይሩባኣል ልጆች ቢገዙችሁ ይሻላል ወይስ አንድ ሰው ብቻ? የሥጋችሁ ቀራጭ፤ ያጥንታችሁ ፍላጭ መሆኔን ልብ በሉ።”

³የእናቱ ዘመዶች ስለ እርሱ ሆነው እነዚህን ቃሎች ሁሉ ለሴኪም ነዋሪዎች በሙሉ ነገሩ፤ አቤሜሊክንም ለመከተል ልባቸው ዳዳ፤ “እርሱም ወንድማችን አይደል ብለዋልና።” “እነርሱም በአልብራት ቤተ ጣዋት ሰባ ሰቅል፤ ናስ ሰጡት፤ አቤሜሊክም

፳8:26 19.5 ኪሎ ግራም ያህል ነው።
፳9:4 0.8 ኪሎ ግራም ያህል ነው።

ጦርነት ከሚዋጉት ጋር አልዋጋም በማለት ገለልተኛ መሆን፤ በእግዚአብሔር ፊት እንደከፉ ከህደት ይቈጠራል (ከዚህ ቀደም ያለውን ማብ ይመ)።
8+27 ኤፋድ፤ ይህ ኤፋድ ሊቀ ካህናቱ እግዚአብሔርን ሲያገለግል የሚሰብሰው ዐይነት ሳይሆን አይቀርም (ዘ0 28+6 እና ማብ ይመ)። ጌዴዎን ኤፋዱን የሠራው በበጎ ሐሳብ በመነሣት አይሁድ የእግዚአብሔር ሥራ ስለተሳካቸው መታሰቢያ እንዲሆንለት ሳይሆን አይቀርም። ይሁን እንጂ ኤፋዱ እግዚአብሔር የፈቀደው አልነበረም፤ ከዚህም የተነሣ የጌዴዎንና የእስራኤል ሥራ ማዋገጥ ሆነ። ይህ የጣዋት ድርጊትም በእስራኤል

ልና በጌዴዎን ቤተ ሰው ላይ መንፈሳዊ ጥፋትን አስከተለ። ከጌዴዎን አሳሳን ስሕተት የሚከተለውን እንማራለን። (1) አብያተ ክርስቲያናትን ተቋማትን ወይም የተለየ ሞገስ ያላቸውን መሪዎች ከፍ ከፍ ማድረግና ማክበር መንፈሳዊ ውድቀትንና ሞትን ያስከትላል። (2) እእግዚአብሔር ብለን አንድ ተግባር ለማከናወን ዕቅድ ስናወጣ የማታ ማታ በእግዚአብሔር መንግሥት ላይ ጉዳት የሚያስከትል ሥራ እንዳንሠራ ከወዲሁ እናስተውል ዘንድ ጥበቡን እንዲሰጠን መጸለይ ይኖርብናል።
9+4-5 አቤሜሊክም ... ሰባውን ... ወንድሞቹን

በዚያ ወርባሎችንና ምናምንቲዎችን ቀጠረበት፤ እነርሱም ተከተሉት። ከዚያም የፍራ ወደሚገኘው ወደ አባቱ ቤት ሄደ፤ ልባውን የይሩበአልን ልጆች ወንድሞቹን በአንድ ድንጋይ ላይ በረዳቸው፤ የይሩበአል የመጨረሻ ልጅ ኢዮአታም ግን ተሸሽሶ ስለ ነበር አመለጠ። የሴኬምና የቤትሚሎ ነዋሪዎች በሙሉ አቤሚሊክን ለማንገሥ ልኬም ውስጥ በዐምዱ አጠገብ ካለው የባሉጥ ዋና ሥር ተሰበሰቡ።

ኢዮአታም ይህ በተነገረው ጊዜ፤ በገሪዛን ተራራ ጫፍ ላይ ወጥቶ ድምፁን ከፍ በማድረግ እንዲህ አላቸው፤ የሴኬም ነዋሪዎች ሆይ፤ እግዚአብሔር ይሰማችሁ ዘንድ እኔን ለሙኝ፤ ከሰለታት አንድ ቀን ዋናች የሚያነግሡትን ለመቀባት ወጡ፤ ወይራንም፤ 'አንተ ንጉሣችን ሁን' አሉት።
የወይራ ዛፍም፤ 'ከዛፍች በላይ ለመወዛወዝ ስለ፤ እግዚአብሔርና ሰዎች የሚከበሩበትን ዘይቤን መስጠት ልተውን?' አለ።

10ኛ ቀጥሎም ዛፍቹ በለሰን፤ 'መጥተህ ንጉሣችን ሁን' አሉት።
11ኛ በለሰ ግን፤ 'ከዛፍች በላይ ለመወዛወዝ ስለ፤ እጅግ ጣፋጭና መልካም የሆነውን ፍሬዬን መስጠት ልተውን?' አለ።

12ኛ ከዚያም ዛፍቹ የወይን ተክልን፤ 'መጥተህ ንጉሣችን ሁን' አሉት።

13ኛ የወይን ተክሉም፤ 'ከዛፍች በላይ ለመወዛወዝ ስለ፤ አማልክትንና ሰዎችን ደስ የሚያሰኘውን የወይን ጠጅን መስጠት ልተውን?' አለ።

14ኛ በመጨረሻም ዛፍቹ በሙሉ የእሾኽ ቊጥቋጦን፤ 'መጥተህ ንጉሣችን ሁን' አሉት።

15ኛ የእሾኽ ቊጥቋጦውም ዛፍቹን፤ 'በእርግጥ ቀብታችሁ በላያችሁ የምታነግሡ ከሆነ መጥታችሁ በጥላዬ ሥር ተጠለሉ፤ ይህን ባታደርጉ ግን እሳት ከእሾኽ ቊጥቋጦው ይነሣ! የሊባናስንም ዝግባዎች ይብላ' አላቸው።

16ኛ እንግዲህ አቤሚሊክን ስታነግሡት በቅንነትና በእውነት አድርጋችሁት ከሆነ፤ ይሩበአልንና ቤተ ሰቡን በበጎ ዐይን ተመልክታችሁ ላደረገው የሚገባውን እይታችሁለት ከሆነ፤ 17ኛ አባቱ ለእናንተ

9+5 4ኛ7:21:57;
መላ8+30;
2ኛ711+2;
21ኛ522+9
9+6 4ኛ20;
ዘኛ12+6;
መላ4+11;
2ኛ712+20
9+7 4ኛ5;
ዘኛ11+29;
ዮሐ4+20
9+13 ዘኛ14+18;
መላ2+31;
መላ4+10
9+15 4ኛ20;
ዘኛ3+25;
1ኛ75+6;
መላ29+5;
92+12;
ኢሳ2+13; 30+2
9+17 መላ12+3;
1ኛመ19+5;
28+21;
ኢዮ13+14;
መላ119+109

9+18 መላ8+30
9+19 4ኛ16
9+20 4ኛ6:15+45
9+21 4ኛ5;
ዘኛ21+16
9+23
1ኛመ16+14:23;
18+10; 19+9;
17:22+22
9+24 4ኛ56-57;
ዘኛ9+6;
ዘሌ35+33;
ዘኛ27+25;
መላ8+30;
17:22+32
9+26
4ኛ28:31+41
9+27 መላ8+33;
ኢሳ16+10;
አዎ5+11; 9+13
9+28 4ኛ26;
ዘኛ33+19;
1ኛመ25+10

መዋጋቱን፤ ከምድያማውያን እጅ ሊያድናችሁ ሕይወቱን መስጠቱን አሰባችሁ ማለት ነው። 18ኛ ገር ግን እናንተ ዛሬ በአባቱ ቤተ ሰብ ላይ በመግባት ሰባ ልጆቹን በአንዲት ድንጋይ ላይ በረዳችሁ፤ ዘመዳችሁ ስለሆነም አባቱ ከባሪያው የወለደውን ልጅ አቤሚሊክን በሴኬም ነዋሪዎች ላይ እነግሣችሁት። 19ኛ እንግዲህ ዛሬ በይሩበአልና በቤተ ሰቡ ላይ ያደረጋችሁት በእውነትና በቅንነት ከሆነ እናንተ በአቤሚሊክ ደስ ይበላችሁ፤ እርሱም በእናንተ ደስ ይበለው።
20ኛ ይህ ካልሆነ ግን እሳት ከአቤሚሊክ ትውግና እናንተን፤ የሴኬምንና የቤትሚሎን ነዋሪዎች ትብላ፤ እንዲሁም እሳት ከእናንተ፤ ከሴኬምና ከቤትሚሎን ነዋሪዎች ትውግና አቤሚሊክን ትብላ።
21ኛ ከዚህ በኋላ ኢዮአታም ሽሽቶ አመለጠ፤ ብሔር ወደ ተባለች ስታም መጣ፤ ወንድሙንም አቤሚሊክን ፈርቶ ስለ ነበር እዚያው ይኖር ጀመር።

22ኛ አቤሚሊክ እስራኤልን ሦስት ዓመት ከገዛ በኋላ፤ 23ኛ ገዚሐብሔር በአቤሚሊክና በሴኬም ነዋሪዎች መካከል ከፋ መንፈስ ሰደደ፤ ስለዚህም የሴኬም ሰዎች አቤሚሊክን ከዱት። 24ኛ ገዚሐብሔር ይህን ያደረገውም፤ በሰባው የይሩባኦል ልጆች ላይ ስለ ተፈጸመው ግፍና ስለ ፈሰሰው ደማቸው፤ ወንድማቸውን አቤሚሊክና ወንድሞቹን እንዲገድል የረዱትን የሴኬም ሰዎች ለመቀላል ነው። 25ኛ የሴኬም ነዋሪዎችም አቤሚሊክን ሽምቀው የሚጠባበቁትን ሰዎች መደቡ፤ ሰዎቹም እርሱን በመጠባበቅ ላይ ሳሉ በዚያ የሚያልፈውን ሁሉ ዘረፉ፤ ወራውም ለአቤሚሊክ ደረሰው።

26ኛ በዚህ ጊዜ የአቤድ ልጅ ገዓል ከወንድሞቹ ጋር ወደ ሴኬም መጣ፤ የሴኬምም ሰዎች ተማመኑበት። 27ኛ ወደ ዕርሻ ወጥተው ወይናቸውን ለቅመው ከጨመቁ በኋላ በአምላካቸው ቤት የደሰቱ በዓል አደረጉ፤ በዚያም እየበሉና እየጠቁ አቤሚሊክን ሰደቡ። 28ኛ የአቤድ ልጅ ገዓል እንዲህ አለ፤ 'እንገሣለት ዘንድ አቤሚሊክ ማን ነው? ሴኬምስ ምንድን ናት? እርሱ የይሩበአል ልጅ አይደለምን? ዜቡልስ የእርሱ ረዳት ሹም አይደለምን? ለሴኬም አባት ለእሞር ሰዎች ተገዙ፤

... አረዳቸው፤ ይህ እጅግ አሳዛኝ ሁኔታ በጌዴምን ቤተ ሰብ ላይ ያደረሰው፤ ጌዴምን ድርብ ጋብቻን በመፈጸሙ ነበር (8+30-31)። በሴኬም የነበረችው ቊጥቁጥ ከጊዜ ወላ ሰባውን ወንድሞቹን የገደላቸውን አቤሚሊክን ወለደችለት። ጌዴምን በጦር ሜዳ ላይ የመሪነት ቸሉታ ነበረው፤ ይሁን እንጂ ቤተሰቡን ማስተዳደር አልቻለም ነበር። በሌላም በኩል እግዚአብሔር አንድ ቤተሰብ በአግባቡ የመመራቱ ጉዳይ አስፈላጊ እንደ ሆነ ገልጾአል። በአዲሱ ኪዳንም ሥር ማንኛው ራሱን ወይም ቤተ ሰቡን በመልካም ሁኔታ የማያስተዳድር የቤተ ክርስቲያን መሪ መሆን እንደሌለበት ትእዛዝ ሰጥቶአል (1ጢዎ 3+1-5 ይመ)።
9+13 የወይን ጠጅን፤ በዚህ አገላለ፤ 'ወይን ጠጅ'

ለሚለው የዕብራይስጥ አቻ ቃል "ቴርሽ" ነው። ትርጉሙም፤ "ያልፈላ የወይን ጠጅ" ማለት ነው። ብዙውን ጊዜ "ቴርሽ" የሚለው ቃል የወይኑ ውጤት የሆነውን ምንም ያልገባበትን የወይን ጭማቂ ያመለክታል (ኢሳ 65:8 እና ማጠ፤ በገጽ 232 ላይ፤ "የወይን ጠጅ በብሉይ ኪዳን" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
9+23 እግዚአብሔር ... ከፋ መንፈስ ሰደደ፤ የጌዴምንን ልጆች ስለገደሉ፤ እግዚአብሔር አቤሚሊክንና የሴኬምን ተወላጆች ለመቅጣት የአጋንንትን መኖሩስት መሣሪያ አደረገ። ከፋው መንፈስ ጥልገና አለመተማመንን አመጣ (1ኛመ 16+14:23 እና ማጠ ይመ)።

ለምን ለአቤሜሊክ እንገዛለን? ²⁹ምንው
ይህን ሕዝብ የማዘው እኔ በሆንህ ፍርድ!
አቤሜሊክን አስወግደው ነበር፤ ስራዊትህን
አብዝተህ ውጣ! እለው ነበር። "

³⁰የከተማዬ ተከራካሪ ዜጎች የአቤድ ልጅ
ገዓል ያለውን በሰማ ጊዜ እጅግ ተቋቋሟል፤
³¹ወደ አቤሜሊክም መልእክተኞች በምስጢር
ልኮ እንዲህ አለኝ "እነሆ የአቤድ ልጅ
ገዓልና ወንድሞቼ ወደ ሴኪም መጥተው
ከተማዬ ተከራካሪ እንድትሸፍትብህ አድርገዋል።
³²ስለዚህ በሌሊት ሰዎችህን ይዘህ ወጥተህ
ሚዳው ላይ ማድፈጥ አለብህ፤ ³³ጠዋት
ፀሐይ ስትወጣም ወደ ከተማዬ ተከራካሪ
ገዓልና ሰዎቹ ሊገጥሙህ በሚወጡበት ጊዜ
እጅህ ማድረግ የሚችለውን ሁሉ አድርግ።

³⁴ስለዚህ አቤሜሊክና ሰዎቹ በሙሉ
በሌሊት ወጡ፤ በአራት ምድብ ሆነውም
በሴኪም አጠገብ አደፈጡ። ³⁵የአቤድ ልጅ
ገዓል ከከተማዬ ተከራካሪ ወጥቶ በመግቢያው
በር ላይ ሲቆም የአቤሜሊክና ሰዎቹ
ካደፈጡበት ወጡ።

³⁶ገዓል ባያቸው ጊዜ ዜጎች
"ተመልከት፤ ከተራራው ጫፍ ሕዝብ
እየወረደ ነው" አለው።

ዜጎችም መልሱን "የተራራች ጥላ ሰዎች
መስሎ ተሳስተህ" ነው አለው።

³⁷ገዓልም "ተመልከት እንጂ ሕዝብ እኮ
ከተራራው ወገብ ላይ እየደረሰ ነው፤ እንዲሁ
ክፍልም በቃላተኞች ዛፍ በኩል አድርጎ
እየመጣ ነው" ብሎ እንደገና ተናገረ።

³⁸ከዚያም ዜጎች "እንገዛለን? ዘንድ
አቤሜሊክ ማን ነው? ብለህ የደነፋኸው
አሁን የት አለ? ያቃልላህቸው ሰዎች
እነዚህ አይደሉምን? በል ውጣና ግጠማቸው"
አለው። ³⁹ገዓል የሴኪምን ሰዎች መርቶ
በመውጣት አቤሜሊክን ተዋጋው፤ ⁴⁰ሆኖም
አቤሜሊክ አሳደደው እስከ መግቢያው
በር ድረስ ባለው መንገድ ሲሸሹም ብዙ
ሰዎች ቁስለው ወደቁ። ⁴¹አቤሜሊክ በአሩማ
ተቀመጠ፤ ዜጎችም ገዓልንና ወንድሞቹን
ከሴኪም አስወጣቸው።

⁴²በማግስቱ የሴኪም ሕዝብ ወደ ዕርሻ
ወጡ፤ ይህም ለአቤሜሊክ ተነገረው፤
⁴³እርሱም ሰዎቹን አስከትሎ ወጣ፤ ከዚያም
ሰዎቹን ሦስት ቦታ መድቦ በዕርሻዎቹ ውስጥ
አድፍጠው እንዲጠባበቁ አደረገ። አቤሜሊክ
የሴኪም ሰዎች ከከተማዬ ተከራካሪ እንዲሁ
እንዳየም ካደፈጠበት ሊወጋቸው ተነሣ።
⁴⁴ከዚያም አቤሜሊክና አብረውት የነበሩ
ምድቦች ቦታ ለመያዝ በፍጥነት ወደ
ከተማዬ ተከራካሪ መግቢያ በሚሮጡበት ጊዜ
ሌሎች ሁለት ምድቦች ደግሞ እየሮጡ ሄደው
በዕርሻው ያሉትን ሁሉ ፈጅቻቸው። ⁴⁵በዚያን
ዕለት አቤሜሊክ ቀኑን ሙሉ ከተማዬ ተከራካሪ
ሲወጋ ውሎ በመጨረሻ ያዛት፤

ሕዝቧን ፈጀ፤ ከተማዬ ተከራካሪ
በላይዋም ጨው ዘራባት።

⁴⁶በሴኪም ግምብ ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች

9+29 ቀ+38፤
24ሙ-15+4
9+32 አሰ+8+2
9+33 14ሙ-10+7
9+34 አሰ+2+5፤
መዝ32+7፤
ኢ428፤ 15+17፤
ኢ49፤10
9+38 ቀ+28-29
9+43 አሰ+8+2፤
መዝ73+16
9+45 ቀ+20፤
ኢ48፤9
9+46 መዝ8+33

ይህን እንደ ሰሙ፤ በኤልበሪት ቤተ መቅደስ
ወዳለው ምሽግ ውስጥ ገቡ። ⁴⁷አቤሜሊክም
በዚያ መመሸጋቸውን ሲሰማ፤ ⁴⁸እርሱና
ሰዎቹ ሁሉ ወደ ሰልሞን ተራራ ወጡ፤
አቤሜሊክም መጥረቢያ ወስዶ ጥቂት የዛፍ
ቅርንጫፍ ቁረጠ፤ በትከሻውም ላይ አደረገ።
የተከተሉትንም ሰዎች፤ "ፍጡን እኔ ሳደርግ
ያያችሁትን አድርጉ" ሲል አዘዛቸው።
⁴⁹ሰዎቹም ሁሉ ቅርንጫፎች ቁርጠው
አቤሜሊክን ተከተሉት፤ ቅርንጫፎቹንም
ምሽጉ ላይ አስደግፈው በመከሰር ሰዎቹ
በውስጡ እንዳሉ በእሳት አቃጠሏቸው።
ስለዚህ በሴኪም ምሽግ ውስጥ የነበሩት
አንድ ሺህ ያህል ወንዶችና ሴቶች ሞቱ።

⁵⁰ከዚያም አቤሜሊክ ወደ ቴመስ
በመሄድ ከተማዬ ተከራካሪ ያዛት። ⁵¹ሆኖም
በከተማዬ ተከራካሪ ብርቱ ግንብ ስለ ነበር፤
የከተማዬ ተከራካሪ ወንድ ሴት ላይ
ባል ወደዚያ ሸሽ፤ ደጃንም በውስጥ ዘግተው
ወደ ግንቡ ጣሪያ ወጡ። ⁵²አቤሜሊክም
ተዋግቶ ግንቡን ያዘ፤ ይሁን እንጂ እሳት
ለመለኮስ ወደ ግንቡ መግቢያ አጠገብ እንደ
ደረሰ፤ ⁵³እንዲት ሴት ከላይ የወፍሬው መጅ
በራሱ ላይ ለቀቀችበት፤ ጭንቅላቱንም
አፈረሰችው።

⁵⁴ወዲያውም ጋሻ ጃግሬውን ጠርቶ፤
"ሴት ገደለችው" እንዳይሉ እባክህ ሰይፍህን
መዘህ ግደለኝ" አለው። ስለዚህ አገልጋዩ
ወጋው፤ እርሱም ሞተ። ⁵⁵እስራኤላውያንም
አቤሜሊክ መሞቱን ሲያዩ ወደ የጭቃቸው
ተመለሱ።

⁵⁶አቤሜሊክ ሰባ ወንድሞቹን በመግደል፤
በአባቱ ላይ ሰላደረሰው በደል ስገዘብከሮ
የእጁን ከፈለው። ⁵⁷በዚህ ሁኔታ ስገዘብከሮ
የሴኪምን ሰዎች ክፋት ሁሉ በራሳቸው ላይ
መሰለው፤ የይሩበኤል ልጅ የኢዮአታም
ርግማን ደረሰባቸው።

ቶላ

10 ከአቤሜሊክ በኋላ ከይባኮር ነገድ
የሆነ የዱዲ ልጅ፤ የፎሊ ልጅ ቶላ
እስራኤልን ለማዳን ተነሣ፤ እርሱም

በኩረብታማው በኤፍሬም አገር ሳምር
በምትባል መንደር ይኖር ነበር። ቶላ
በእስራኤል ላይ ሃያ ሦስት ዓመት በፈራጅነት
ከተቀመጠ በኋላ ሞተ፤ በሳምርም ተቀበረ።

ኢያዕር

ከቶላ ቀጥሎ ገለጻዳዊው ኢያዕር ተነሣ፤
እርሱም በእስራኤል ላይ ሃያ ሁለት ዓመት
በፈራጅነት ተቀመጠ። ኢያዕር በሠላሳ
አህዮች የሚጋልቡ ሠላሳ ወንዶች ልጆች
ነበሩት፤ ልጆቹም እስከ ዛሬ ድረስ የኢያዕር
መንደሮች ተብለው የሚጠሩ ሠላሳ ከተሞች

9+48 መዝ68+14
9+50
24ሙ-11+21
9+53
24ሙ-11+21
9+54
14ሙ-31+4፤
24ሙ-13+9
9+57 ቀ+5፤24፤
መዝ94+23
10+1 ዘፍ30+18፤
46+13፤
ኢሰ-15+48፤
መዝ46+14፤ 8+31
10+3 ዘፋ-32+41
10+4 ዘፋ-49+11፤
ዘሌ32+41፤
17፤1+33

⁴⁹+29 ዕብርይስጡ አቤሜሊክን እንዲህ አለው
ሰራዊትህን ሁሉ ጥራ ይላል።
⁵⁰+2 በዚህና በቀጥታ 3 ላይ በትውፊት
መሳፍንት ይባላል።

በገለፅ ያደርገው ነበረው። ⁵አያሪ ሞተ፤ በቃሞንም ተቀበረ።

የፍታሔ

⁶እስራኤላውያን እንደ ገና በአግዚአብሔር ላይ ክፉ ድርጊት ፈጽሞ በአልንና አስታርትን እንዲሁም የሶሪያን፣ የሲዶናን፣ የሞዓብን፣ የአሞንንና የፍልስጥኤማውያንን አማልክት አመለኩ፤ እስራኤላውያን አግዚአብሔርን ስለተወና ሰላላገለጉት፣ ⁷ተቂጣቸው፤ በፍልስጥኤማውያንና በአሞውያን እጅ ሸጣቸው፤ ⁸እነርሱም በዚያን ዓመት ሰበረራቸው፤ አደቀቋቸውም፤ እስራኤላውያንን ሁሉ ከዮርዳኖስ በስተ ምሥራቅ ባለው በገለፅ ያደርገውን ⁹በአሞራውያን አገር ዐሥራ ስምንት ዓመት እንዲሁም አሞናውያን ይሁዳንን ብንያምንና የኤፍራምን ቤት ለመውጋት ዮርዳኖስን ስለ ተሻገሩ እስራኤላውያን እጅግ ተጨነቁ። ¹⁰ከዚያም እስራኤላውያን አንተን አምላካችንን በመተው የበአልን አማልክት በማምለካችን አንተን በድለናል" ብለው ወደ አግዚአብሔር ጮኹ።

¹¹አግዚአብሔርም መልሶ እንዲህ አላቸው፤ "ግብዓውያን፣ አሞራውያን፣ አሞናውያን፣ ፍልስጥኤማውያን፣

¹²ሲዶናውያን፣ አማሌቃውያንና ማያናውያን አሠቃዩላችሁ፤ እናንተም እንድረዳችሁ ወደ እኔ ጮኻችሁ፤ ታዲያ ጄ እንዳቸው አላዳንኋችሁምን? ¹³እናንተ ግን እኔን ትታችሁ ሌሎች አማልክትን

10+5 ዙፕ32+41
10+6 ዙፕ10+15+
19+38፣ 26+11፣
ዙፕ21+29፣
ዙፕ32+15፣
መል2+11፣12+13፣
ሕዝ27+16
10+7 ዙፕ31+17፣
32+30
10+8 ኢሉ12+2
10+9 ፋ+17፣
መላ1+22፣ 11+4
10+10 ዙፕ9+27፣
መላ3+9፣
መዝ32+5፣
ኢር2+27፣ 3+25፣
8+14፣ 14+20
10+11 ዙፕ14+7፣
ዘ014+30፣
መላ3+13+31
10+12 ዙፕ14+7፣
ኢሉ15+55፣
መላ4+3
10+13
ዙፕ32+15፣
ኢር11+10፣
13+10
10+14
ኢላ32+37፣
ኢላ44+17፣
57+13፣
ኢር2+28፣
11+12፣ 832+18
10+15
14ሙ3+18፣
24ሙ10+12፣
15+26፣
ኢፑ1+21፣

አመለካችሁ፤ ስለዚህ ከእንግዲህ ወዲያ አላድናችሁም፤ ¹⁴ዲና ወደ መረጣችኋቸው አማልክት ጩኹ፤ መከራ በሚያገኛችሁ ጊዜ እስከ ያድኛችሁ" ¹⁵እስራኤላውያንም አግዚአብሔርን፤

"ንጢሉት ሠርተናል፤ መልካም መስሎ የታየህን አድርግብን፤ እባክህን የዛሬን ብቻ አድነን" አሉት። ¹⁶ከዚያም በመካከላቸው ያሉትን ባዕዳን አማልክት አስወገዱ፤ አግዚአብሔርንም አመለኩ፤ አግዚአብሔርም እስራኤል ስትገባቁል ዝም ብሎ ማየት አልቻለም።

¹⁷አሞናውያን ለጦርነት ዝግጁ ሆነው በገለፅ በሰፈሩ ጊዜ፣ እስራኤላውያንም እንደዚሁ ተሰብስበው በምጽጳ ሰፈሩ። ¹⁸የገለፅ ሕዝብ አለቆችም እርስ በእርሳቸው "በአሞናውያን ላይ ጦርነቱን የሚጀምር ሰው በገለፅና ነዋሪዎች ሁሉ ላይ አለቃ ይሆናል" ተባባሉ።

11 ገለፅ ያደረገው የፍታሔ ኃያል ጦረኛ ነበረ፤ አባቱ ገለፅ ነበር፤ እናቱም ጋለሞታ ነበረች። እንደዚሁም የገለፅ ሚስት ለገለፅና ወንዶች ልጆች ወለደችለት፤ እነርሱም ባደጉ ጊዜ የፍታሔን፣ "ከሌላ ሴት ስለ ተወለደህ ከቤተ ሰባችን ምንም ዐይነት

10+15 ኢላ39+8 10+16 ዙፕ32+36፣ ኢሉ24+23፣
ኢላ63+9፣ ኢር18+8 10+17 ዙፕ31+49፣ መላ11+29
10+18 ሳ13+8፣9 11+1 ዙፕ38+15፣ ዙፕ26+29፣
መላ6+2፣ 12+1፣ 14ሙ12+11፣ ሐበ11+32
*10+12 እንዳንጅ የሰብሳቢ ሊቃናት ትርጉሞች
ምድያማውያን ይላሉ።

10+6 እስራኤላውያን እንደ ገና... ክፉ ድርጊት ፈጽሞ፤ አሁንም እንደገና እስራኤላውያን ጌታን ትተው ሌሎች አማልክትን አመለኩ (በገጽ 428 ላይ፣ "የጣዖት አምልኮ ባሕርይ" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። (1) በሰንዓናውያን ሃይማኖት ውስጥ አንድ ሰው ለሃይማኖት ሕይወቱን መስጠት በዚያውም የዝመት አምልኮን ሊፈጽም ይችላል። የጣዖት አማልክት ልጅ እንዲሰጣቸው በመሻት፣ የእነዚህ ሃይማኖቶች ተከታዮች ሃይማኖትንና ወሲባዊ ደስታን በአንድነት ይዘው ሊጓዙ ይችላሉ።

(2) በተመሳሳይ መሥመርም ክርስቲያኖች ነን የሚሉ እንዳንዶች ድነት ከልቅ ወሲብ ጋር ጠብ የለውም በማለት ያስተምራሉ። ድነት በጸጋ ስለሆነ ጸጋ ማንኛውንም ዐይነት ንጢአት ወዲያው ያስወግዳል እስከ ማለት ድርሰባል። ስለዚህ ኢሥጥግራዊ የወሲብ ግንኙነት፣ ስኮር፣ ሌብነት፣ ግብርራይማዊነት፣ ጭካኔና የመሳሰሉት ድነትን ለማግኘት ሲባል የግድ መተው የለባቸውም ይላሉ።

(3) እንዲህ ያለ አስተምህሮ አግዚአብሔር ለሕዝቡ የሰጠውን መጠነት የሚያጣምም ስለ ሆነ፣ ለአግዚአብሔርና ለቃሉ ታማኝነት በሆኑት ሁሉ ሊጠላና ሊኖቅ ይገባል (ማቴ 7፥21 እና ማገ። 1፣ ዮሐ 2፥4 እና ማገ። ፭ እና ማገ። በገጽ 428 ላይ፣ "የጣዖት አምልኮ ባሕርይ" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። 10+7 ተቂጣቸው፤ በንጢአትና፣ በክፋት ላይ መቂጣት የአግዚአብሔር የባሕርይ መግለጫ ነው። (በገጽ 908 ላይ፣ "የአግዚአብሔር ባሕርይ" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)፤ ይህም

የትርኑኑና ጽድቅን የመውደዱ መግለጫ ነው። አማኞች በንጢአት፣ በክፋት፣ ክፉ በሆነው ወይም በአፍትሐዊነት ላይ ቁጣቸውን መግለጣቸው ስሕተት አይደለም፤ እንዲህ ያሉት ምእመናን የመለከትን ባሕርይ ያስጠሩና የተቀበሉ በመሆናቸው፣ አግዚአብሔር ለጽድቅ ያለውን ፍቅር፣ ለክፋትም ያለውን ጥላቻ ይጋራሉና (ማር 3፥5፣ ጦሪ 1፥18 እና ማገ። ሐብ 1፥9 እና ማገ። ይመ)።

10+16 የእስራኤልን ጉስቀላና ሊታገሠው የማይቻለው ሆነ፤ እስራኤላውያን የገቡበት ሥቃይ የሚገባቸው ቢሆንም እንኳ፣ አግዚአብሔር ስለ ደረሰባቸው መከራ ልቡ ተነክቶአል። (1) የልጅ መከራ የአፍቃሪ አባት ልብ እንደሚያቀርብና እንደሚያሳዝን ሁሉ የእነርሱ ሥቃይና መከራ ልቡን አሳዝኖታል። በትክክል ሲታይም አግዚአብሔር በችግራቸው ልቡ ተሰብሮአል (ከሕዝ 6፥9 ጋር ያንጸጽሩ)፤ ለእነርሱ ምሕረቱን ለመግለጽም በታላቅ ርኅራኄ ተነሣሥቶአል (ከሆሴ 11፥7-9 ጋር ያንጸጽሩ)።

(2) የአግዚአብሔር ቅን ምሕረት ንጢአት ለሠሩ፣ በንጢአትም መዘዝ ለሚሠቃዩ፣ ንስሐ ለሚገቡና ይቅርታን በብርቱ ለሚሹ ሁሉ ተዘጋጅቶ ይገኛል፤ በዚህ ሁኔታ ውስጥ ስንገኝ አግዚአብሔር በመከራችንና በሥቃያችን እንደሚነካ ዐውቀን፤ በሚያዝንልንና ወደ ኅብረትና ወደ በረከት ቦታ በሚመለስን በአግዚአብሔር ላይ ልንተምን እንችላለን።

(3) አግዚአብሔር ለጠፋው ዓለም ያለው ርኅራኄ ንጢአተኞችን ከራሱ ጋር እንዲያስታርቅለት ልጁን ወደ ዓለም እንዲልክ ገፋፋው (ዮሐ 3፥16)።

ውርስ አይገባም" በማለት አሳደዱት።
፳፬ሰዚህም ዮፍታሔ ከወንድሞቹ ሸሽቶ
መኖሪያውን ጠብ በተባለች ምድር አደረገ፤
እዚያም ወርበሱት ተሰባስበው ተከተሉት።

ከጥቂት ጊዜ በኋላም አሞናውያን
በእስራኤል ላይ ጦርነት ባደረጉ ጊዜ፤
፻፲፱ዓድ አለቆች ዮፍታሔን ለማምጣት
ወደ ጦብ ምድር ሄዱ። ሻነርሱም፤
"ከአሞናውያን ጋር መዋጋት እንችላለን ዘንድ
መዋተህ ምራግ" አሉት።

፻፲፱ዓድ አለቆችም፤ "ምነው ጠልታችሁን
ከአባቱ ቤት አሳዳችሁን አልነበረምን?
ታዲያ አሁን ችግር ሲገጥማችሁ ነው
የምትፈልጉኝ?" አላቸው።

፻፲፱ዓድ አለቆችም፤ "እንግዲህ አሁን
ወደ አንተ መዋተናል፤ አሞናውያንን
እንድንወጋ በል ተነሥና አብረን እንሂድ፤
በገለፃድ በምንኖረው በሁላችንም ላይ አለቃ
ትሆናለህ" አሉት።

፻፲፱ዓድ አለቆችም፤ "አሞናውያንን ለመውጋት
ወደ አገራብት መልሱኝና እግዚአብሔር በእጄ
አሳልፎ ቢሰጣቸው በእርግጥ አለቃችሁ
እሆናለሁ?" ሲል ጠየቃቸው።

፲፱፻፲፱ዓድ አለቆችም፤ "እግዚአብሔር
ምስክራችን ነው፤ ያልከውንም በእርግጥ
እናደርጋለን" አሉት። ፲፱ሰዚህ ዮፍታሔ
ከገለፃድ አለቆች ጋር ሄደ፤ ሕዝቡም
በላያቸው ላይ አለቃና አሳዳጅ አደረጉት፤
ዮፍታሔም የተናገረውን ቃል ሁሉ ምጽጳ
ላይ በእግዚአብሔር ፊት ደገመው።

፲፱ሰዚህም ዮፍታሔ ወደ አሞናውያን
ንጉሥ፤ "ከእኔ ጋር ምን ጠብ ቢኖርህ
ነው መዋተህ አገራን የወጋኸው?" በማለት
መልእክተኞች ላከ።

፲፱፻፲፱ዓድ ዮፍታሔ ንጉሥ ለዮፍታሔ
መልእክተኞች፤ "ይህን ያደረግሁት
እስራኤል ከግብፅ በወጣ ጊዜ በእርኖንና
በያቦት ወንዞች መካከል ያለውንና እስከ
ዮርዳኖስ ያለውን አገራን ስለ ወሰዱብኝ ነው፤
አሁንም በሰላም መልሱልኝ" አላቸው።

፲፱፻፲፱ዓድ ዮፍታሔ መልእክተኞቹን እንደገና
ወደ አሞናውያን ንጉሥ ላካቸው፤ ፲፱እንዲህም
አላቸው፤ "ዮፍታሔ እንዲህ ይላል፤
እስራኤል የሞዓብንም ሆነ የአሞናውያንን
ምድር አልወሰደም። ፲፱እስራኤል ከግብፅ
በወጣ ጊዜ በምድረ በጻ አድርጎ ወደ
ቀይ ባሕር፣ ከዚያም ወደ ቃዴስ ሄደ።
፲፱እስራኤልም ወደ ኤዶም ንጉሥ፣ በአገርህ
እንዳልፍ እባክህ ፍቀድልኝ" በማለት መልእክተኞችን
ላከበት፤ የኤዶም ንጉሥ ግን
አልሰማውም። ለሞዓብ ንጉሥም እንደዚሁ
ላከበት፤ እርሱም አልተቀበለውም፤ ስለዚህ
እስራኤል በቃዴስ ተቀመጠ።

፲፱፻፲፱ዓድ ዮፍታሔምና የሞዓብን ምድር
በመዘር፤ በምድረ በጻው ተጉዞ ከሞዓብ
በስተ ምሥራቅ በኩል በማለፍ ከእርኖን
ማይ ሰፈረ፤ የሞዓብም ድንበር እርኖን ስለ
ነበር ወደ ሞዓብ ክልል አልገባም።

11+3 4+5፤
መሳ11+8፡9
11+4 መሳ10+9
11+7 ዘፍ26+16
11+8 መሳ10+18
11+10
ዘፍ31+50፤
ኢሳ1+2
11+11 ዘዐ19+9፤
ኢሱ11+3፤
14ሙ8+4፡21፤
24ሙ3+17
11+13
ዘጥ21+13፡24
11+15 ዘጻ2+9፡19
11+16 ዘፍ14፡7፤
ዘጥ14+25፤
ዘጻ1+40
11+17 4+19፤
ዘፍ32+3፤
ዘጥ20+14፡17፤
ኢሱ24+9፤
ኤር48+1
11+18
ዘጥ20+21፤
21+13፤ ዘጻ2+8

11+19 4+17፤
ዘጥ21+21-22፤
ኢሱ12+2
11+20
ዘጥ21+23
11+22
ዘጥ21+21-26፤
ዘጻ2+26
11+24 ዘጻ2+36፤
ኢሱ3+10፤
ዘጥ21+29
11+25 ዘጥ22+2፤
ኢሱ24+9
11+26
ዘጥ21+25፤
32+34፤ ኢሱ13+9
11+27 ዘፍ16+5፤
18+25፤
2ዜ520+12
11+29
ዘፍ31+49፤
መሳ3+10፤
መሳ10+17
11+30
ዘፍ28+20፤
ዘጥ30+10፤
14ሙ1+21፤
ምሳ31+2
11+31 ዘፍ8+20፤
28+21፤ ዘሌ1+3፤
መሳ13+16
11+33 ሕዝ27+17

፲፱ከዚያም እስራኤል በሐሴቦን ወዳለው
ወደ አሞናውያን ንጉሥ ወደ ሴዎን
መልእክተኞች ልከ፤ 'ወደ ገዛ ስፍራችን
ለመሄድ በአገርህ እንዳልፍ ፍቀድልኝ'
አለው። ፲፱ሴዎን ግን በግዛቱ እንዲያልፍ
ለመፍቀድ እስራኤልን አሳመነውም፤
ስራዊቱንም ሰብሶ በየሃድ ከሰፈረ በኋላ
ከእስራኤል ጋር ተዋጋ።

፲፱ከዚያም የእስራኤል አምላክ
እግዚአብሔር ሴዎንንና ሕዝቡን ሁሉ
በእስራኤል እጅ አሳልፎ ሰጣቸው፤
አሸንፏቸውም፤ እስራኤልም በዚያ አገር
የሚኖሩትን የአሞናውያንን ምድር በመሉ
ወረሰ፤ ፲፱ከእርኖን እስከ ያቦት ከምድረ
በጻው እስከ ዮርዳኖስ ድረስ ያለውን ምድር
በመሉ ወረሰ።

፲፱እንግዲህ የእስራኤል አምላክ
እግዚአብሔር አሞናውያንን ከሕዝቡ
ከእስራኤል ፊት አሳደ ካስወጣቸው፤ አንተ
ለመውሰድ ምን መብት አለህ? ፲፱አምላክህ
ካሞሽ የሰጠህን ይዞ ማቂያቱ ያንተ
ፈንታ ነው፤ እኛም እንደዚሁ አምላካችን
እግዚአብሔር የሰጠንን ሁሉ ርስት አድርገን
እንወሰድለን። ፲፱አንተ ከሞዓብ ንጉሥ
ከሴፎር ልጅ ከባላት ትባልጣለህን? ለመሆኑ
እርሱ ከእስራኤል ጋር ተጣልቶአልን? ወይስ
ተዋግቶአልን? ፲፱እስራኤልም በሐሴቦንና
በመንደርቿ፣ በኦሮኤርና፣ በመንደርቿ፣
በአርኖንም አቅራቢያ ባሉት ከተሞች ሁሉ
ሦስት መቶ ዓመት ተቀምጦ በነበረው
በዚያን ጊዜ ስለ ምን አልወሰዳችኋቸውም
ነበር? ፲፱እኔ አልበደለሁም፤ አንተ ግን
በእኔ ላይ ዘምተህ በድለኸኛል፤ እንግዲህም
ፈራጁል እግዚአብሔር በእስራኤላውያንና
በአሞናውያን መካከል ዛሬ ይፍረድና።

፲፱የአሞን ንጉሥ ግን ዮፍታሔ የላከውን
መልእክት ከምንም አልቁጠረውም።

፲፱ከዚያም የእግዚአብሔር መንፈስ
በዮፍታሔ ላይ ወረደ፤ ተነሥቶም ገለፃድንና
ምናሴን አዳርጦ ሄደ፤ ገለፃድ ባለቸው
ምጽጳ በኩል አድርጎም በአሞናውያን ላይ
ዘመተባቸው። ፲፱ዮፍታሔም እንዲህ ሲል
ለእግዚአብሔር ተሳለ፤ "አሞናውያንን በእጄ
አሳድ ፈህ ብትሰጡኝ፤ ፲፱አሞናውያንን ድል
አድርጌ በምመለስበት ጊዜ በመጀመሪያ
ሊቀበለኝ ከቤቴ ደጅ የሚወጣው
ማንኛውም ሰው ለእግዚአብሔር ይሆናል፤
እኔም የሚቃጠል መሥዋዕት አድርጌ
አቀርባለሁ።"

፲፱ከዚያም ዮፍታሔ አሞናውያንን
ለመውጋት ወጣ፤ እግዚአብሔርም እርሱን
በእጁ አሳልፎ ሰጠው። ፲፱ከእርኖር
አንሥቶ እስከ ሚኒት አካባቢ ከዚያም
አልፎ እስከ ከራሚም የሚገኙትን ሃያ

፲1+16 ዕብራይስጡ ያም ለውፍ ይላል ይህም
የጻንኤል ባሕር ግለት ነው።
፲1+20 ወይም ከእስራኤል ጋር አልተሰማማም
፲1+27 ወይም መረው

ከተሞች ፈጽሞ አጠፋቸው፤ አሞናውያንም ለእስራኤል ተገዙ።

³⁴የፍታሔ ምጽጳ ወዳለው ቤቱ ተመለሰ፤ እነሆ፤ ልጁ አታሞ እየደለቀች በመዝፈን ልትቀበለው ወጣች፤ እርሷም አንዲት ልጁ ብቻ ነበረች፤ ከእርሷ በቀር ወንድም ሆነ ሴት ልጅ አልነበረውም።

³⁵ባዶትም ጊዜ ልብሱን በመቅደድ፤ "ወይኔ ልጄ ጉድ አደረግሽኝ! ጭንቅም ላይ ጣልኼኝ፤ ማስቀረት የማልችለውን ስእለት ለእግዚአብሔር ተስደለሁና" ብሎ በገዘን ሮህኸ።

³⁶እርሷም እንዲህ አለች፤ "አባቴ ሆይ፤ መቼም አንዴ ለእግዚአብሔር ቃል ገብተሃል፤ ጠላቶችህን አሞናውያንን አሁን እግ ዚአብሔር ተበቅሎልሃልና ቃል የገባኸውን ፈጽሞብኝ። ³⁷ነገር ግን አንድ ነገር ብቻ እንድትፈቅድልኝ እለምንሃለሁ፤ ከእንግዲህ ባል ስለማላገባ ከባልንጀሮቼ ጋር ወደ ተራ ሮች ወጥቼ እየዞርሁ ሁለት ወር እንዳለቅስ አሰናብተኝ።"

³⁸እርሱም፤ "በይሂጂ" ብሎ ለሁለት ወር አሰናበታት፤ እርሷም ከእንግዲህ ባል ስለማ ታገባ ከልጃገረድ ጓደኞቿ ጋር ወደ ተራ ሮች ሄደው አለቀቡ። ³⁹ከሁለት ወር በኋላ ወደ አባቷ ተመለሰች፤ እርሱም የተሳለውን አደረገ፤ ድንግልም ነበረች።

ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ይህ በእስራኤል ልማድ ሆኖ፤ ⁴⁰የእስራኤል ወጣት ሴቶች ለገሳዊወን የፍታሔን ልጅ በማሰብ በየዓመቱ እየወጡ የአራት ቀን ገዘን ያደርጉላታል።

የፍታሔና ኤፍሬም

12የኤፍሬም ሰዎች ጎይላቸውን አስባሰበው ወደ ጻፎን በመሻገር የፍታሔን፤ አሞናውያንን ለመውጋት ስትወጣ አብረንህ እንድንሄድ ያልጠራኸን ለምንድን ነው? ቤትህን በላይህ ላይ እናቃጥለዋለን አሉት።"

²የፍታሔም መልሶ እንዲህ አላቸው፤ "እኔና ሕዝቤ ከአሞናውያን ጋር ከፍተኛ ትግል ገጥመን በነበረበት ጊዜ ጠርቼያችሁ ከእጃቸው አላዳናችሁኝም፤ እኔም እንደ ማትረዱኝ በተረዳሁ ጊዜ በሕይወቴ ቈርጨ አሞናውያንን ለመውጋት ተሻግርሁ፤ እግዚአብሔርም ድሉን ሰጠኝ፤ ታዲያ ዛሬ እኔን ለመውጋት የመጣችሁት ለምንድን ነው?"

"ከዚያም የፍታሔ የገለጻውን

11+34
ዘፍ31+27፤
ዘሰ15+20፤
ዘሰ12+10
11+35 ዘጥ14+6፤
30+2፤ ዘፍ23+21፤
መክ5+24+5
11+36 ዘጥ31+31፤
24ሙ18+19፤
ሉቃ1+38
12+1 ኢሱ13+27፤
መላ8+11 11+1
12+3 ዘፍ20+4፤
መላ9+17
12+4 ዘፍ46+20፤
15ገ17+1፤
ኢሳ9+21፤ 19+2

12+5 ኢሱ2+7
12+8 ዘፍ35+19
12+12
ኢሱ10+12
12+13 ቀ+15፤
24ሙ23+30፤
1ዘፍ11+31፤
27+14
12+14 መላ5+10፤
8+30
12+15 መላ5+14
13+1 መላ3+31፤
14+4

ሰዎች አስባሰቡ ከኤፍሬም ጋር ተዋጋ። ኤፍሬማውያን ገለጻዳውያንን፤ "እናንተ ገለጻዳውያን ከኤፍሬምና ከምናሴ የከዳችሁ ናችሁ" ይሏቸው ስለ ነበር በብርቱ መቷቸው።

⁵ገለጻዳውያን ወደ ኤፍሬም የሚያሻግሩትን የዮርዳኖስን መልካሞች ያዙ፤ ታዲያ አም ልጠ የሚሸሽ አንድ ኤፍሬማዊ ለመሻገር በሚጠይቃቸው ጊዜ፤ የገለጻድ ሰዎች "አንተ ኤፍሬማዊ ነህ?" ብለው ይጠይቁታል፤ ያም ሰው፤ "አይደለሁም" ብሎ ከመለሰባቸው፤ ⁶እስቲ "ሺቦሌት" በል ይሉታል፤ ታዲያ ቃሉን በትክክል ማለት ሳይችል ቀርቶ "ሺቦሌት" ካለ ይዘው እዚያው እመልካው ላይ ይገድሱታል፤ በዚያ ጊዜም አርባ ሁለት ሺህ ኤፍሬማውያን ተገደሉ።

⁷የፍታሔ በእስራኤል ላይ ለስድስት ዓመት ፈራጅ ሆነ። ገለጻዳዊው የፍታሔ ሞተ፤ ከገለጻድም ከተሞች በአንዲቱ ተቀበረ።

ኢብጻን፤ ኤሎም፤ ዓብደን

⁸የየፍታሔ ቀጥሎ የቤተልሔሙ ኢብ ጻን በእስራኤል ላይ ፈራጅ ሆነ። እርሱም ሠላሳ ወንዶችና ሠላሳ ሴቶች ልጆች ነበሩት። ሴቶች ልጆቹንም ከጉጣው ውጭ ለሆኑ ሰዎች ዳራቸው፤ ጉጣው ውጭ የሆኑ ሠላሳ ልጃገረዶች አምጥቶ ከወደባች ልጆቹ ጋር አጋባቸው። ኢብጻን በእስራኤል ላይ ሰባት ዓመት ፈራጅ ሆነ። ¹⁰ኢብጻን ሞተ፤ በቤተ ልሔምም ተቀበረ።

¹¹ከእርሱም በኋላ ዛብሎናዊው ኤሎም በእስራኤል ላይ ዐሥር ዓመት ፈራጅ ሆነ። ¹²ከዚያም ኤሎም ሞተ፤ በዛብሎን ምድር በኢያሎን ተቀበረ።

¹³ከኤሎም ቀጥሎ የኢርዓቶናዊው የሂሊል ልጅ ዓብደን በእስራኤል ፈራጅ ሆነ።

¹⁴እርሱም በሰባ አህዮች ላይ የሚቀመጡ አርባ ወንዶች ልጆችና ሠላሳ ወንዶች የልጅ ልጆች ነበሩት፤ በእስራኤልም ላይ ስምንት ዓመት ፈራጅ ሆነ። ¹⁵ከዚያም የሂሊል ልጅ ዓብደን ሞተ፤ ከራብታማ በሆነው በአማሊቃውያን አገር በኤፍሬም ምድር በኢርዓቶን ተቀበረ።

የላምሶን መወለድ

13እስራኤላውያን እንደ ገና በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ድርጊት ፈጽሞ-፤ ስለዚህም እግዚአብሔር

¹12፡7 በዚህ እንዲሁም በፋጥር 8ጠ፡14 ላይ ባለው ክፍል በትውፊት መሳፍንት ይባላል።

11+39 ድንግልም ነበረች፡ የፍታሔ ልጁን በአካል መሥዋዕት አድርጎ እንዳላቀረበ (ፋ 30-31) ቢያንስ ቢያንስ በሁለት ምክንያት ግልጽ ይመስላል፡ (1) የሰው መሥዋዕት ከቶ እንዳይቀርብ አጥብቆ የሚከለክለውን የእግዚአብሔርን ሕግ፤ እንዲሁም እንዲህ ያለውን አስጸደፈ ድርጊት እግዚአብሔር እንደሚጠላ በዚህ ጊዜ ሳይገነዘብ አልቀረም (ዘሌ 18፡21፤ 20፡2-5፤ ዘፄ 12፡31፤ 18፡10-12)። (2) "ድንግልም ነበረች"

(ይኸውም አላገባችም ነበር) የሚለው አጽንዖት ሕይወቷን ሙሉ በቅድስናና ለሕዝቡም ቤተ መቅደስ ሕያው መሥዋዕት ሆና ለእግዚአብሔር መቅረቧን ያመለክታል (ከዘፀ 38፡8፤ ከ14ሙ 2፡22 ጋር ያነጻጽሩ)።

13+1 በፍልስጥኤማውያን፤ አያሌ ፋጥር ያላቸው ፍልስጥኤማውያን ምናልባት ከቀርጤስ ወደ ከነዓን ደቡባዊ ጻርቻ በገምት በ1200 ዓ.ቅ.ክ. ሳይፈልሱ አልቀረም (ኤር 47፡4 እና "ከፍተሮ" ሲባል "ቀርጤስ"

በፍልስጥኤማውያን እጅ አርባ ዓመት እንዲገዙ አሳልፎ ሰማቸው።

20ጥነሄ የተባለ ከዳን ወገን የተወለደ አንድ የጸርዓ ሰው ነበረ፤ ሚስቱ መካን ስለ ነበረች ልጅ አልወለደችም። 3የእግዚአብሔርም መልአክ ለሴቲቱ ተገለጠ እንዲህ አላት፤ “እነሆነ አንቺ መካን ነሽ፤ ልጅም አልወለድሽም፤ ነገር ግን ትፀንሻለሽ ወንድ ልጅም ትወልጃለሽ። “እንግዲህ ተጠንቀቂ፤ የወይን ጠጅም ሆነ ሌላ የሚያሰክር መጠጥ አትጠጪ፤ ርዝሶ ነገርም አትብደ፤ 5ማክንያቱም ትፀንሻለሽ ወንድ ልጅም ትወልጃለሽ። በራሱ ላይ ምላጭ አይድረስበት፤ ልጁ ከእናቱ ማሕፀን ጀምሮ ናዝራዊ በመሆን በእግዚአብሔር የተለየ ይሆናልና፤ እስራኤልንም ከፍልስጥኤማውያን እጅ መታደግ ይጀምራል።”

6ከዚያም ሴቲቱ ወደ ባላ ሄዳ እንዲህ አለችው፤ “የእግዚአብሔር ሰው ወደ እኔ መጣ፤ የእግዚአብሔር መልአክ የሚመሰልና እጅግ የሚያሰደንግጥ ነበር። ከየት እንደ መጣ አልጠየቅሁትም፤ እርሱም ስሙን አልነገረኝም፤ ነገር ግን ትፀንሻለሽ ወንድ ልጅም ትወልጃለሽ፤ ስለዚህ ከእንግዲህ ወዲያ የወይን ጠጅም ሆነ ሌላ የሚያሰክር መጠጥ አትጠጪ፤ ርዝሶ ነገር አትብደ፤ ልጁም ከእናቱ ማሕፀን ጀምሮ እስኪሞት ድረስ ናዝራዊ በመሆን በእግዚአብሔር የተለየ ይሆናልና፤ ብሎኛል።”

7ከዚያም ማኑሄ “ኃይህ ሆይ፤ የሚወለደውን ልጅ እንዴት አድርገኝ ማሳደግ እንዳለብኝ እንዲያስታወግኝ ያ ወደ እኛ የላካሽው የእግዚአብሔር ሰው እንደ ገና እንዲመጣ ታደርግ ዘንድ እለምንሃለሁ።” ብሎ ወደ እግዚአብሔር አለየ።

8እግዚአብሔርም የማኑሄን ጸሎት ሰማ፤ የእግዚአብሔርም መልአክ ሴቲቱ በዕርሻ ውስጥ ሳለች ተገለጠላት፤ በዚህ ጊዜ ግን ባላ ማኑሄ አብሮአት አልነበረም። 10እርሷም ለባላ ለመንገር ፈቀዋ በመሄድ፤ “ባለፈው ጊዜ የተገለጠልኝ ሰው ዛሬም ተገለጠልኝ” አለችው። 11ማኑሄም ተነሥቶ ሚስቱን ተከተላት፤ ሰውየው እንደደረሰም “ከሚስቱ

13+2 ቀ+8፤ ዘፍ11+30፤ 30+6፤ አሱ15+33፤ መላ16+31፤ 13+3 ቀ+10፤ ዘፍ16+7፤ አላ7+14፤ ሉቃ1+13፤ 13+4 ቀ+14፤ ዘሌ10+9፤ ዘኑ6+2+4፤ ሉቃ1+15፤ 13+5 ዘፍ3+15፤ ዘኑ6+2+13፤ 14ሙ1+11፤ 7+13፤ አጥ2+11+12፤ 13+6 ቀ+8፤ ዘኑ22+22፤ 14ሙ2+27፤ 9+6፤ 15፤ 17፤ 13+1፤ 17+18፤ መዘ66+5፤ 13+7 ዘሌ10+9፤ 14ሙ1+11፤ 28፤ አር35+6፤ 13+8 ቀ+2፤ 13+10 ቀ+3፤

13+14 ቀ+4፤ ዘሌ10+9፤ 13+15 መላ6+19፤ 13+16 መላ6+22፤ 11+31፤ 13+17 ዘፍ32+29፤ 13+18 ዘፍ32+29፤ 13+19 መላ6+20፤ 13+20 ዘፍ17+3፤ ዘሌ9+24፤ 13+21 መላ6+22፤ 13+22 ዘፍ16+13፤ ዘፍ3+6፤ 24፤ 10፤ ዘኑ17+12፤ ዘፍ5+26፤ 13+23 መዘ25+14፤

ጋር ተነጋግረህ የነበርሽው አንተ ነህ?” ሲል ጠየቀው።

እርሱም “አዎን እኔ ነኝ” አለው። 12ማኑሄም “ያልሽው በሚፈጸምበት ጊዜ የልጁ ሕይወት የሚመራው እንዴት ነው? እኛስ ምን ማድረግ አለብን?” ሲል ጠየቀው።

13የእግዚአብሔርም መልአክ እንዲህ አለው፤ “ሚስትህ የነገርኋትን ሁሉ ታድርግ። 14ከወይን ተክል የሚገኝ ማንኛውንም ነገር አትብላ፤ የወይን ጠጅም ሆነ ሌላ የሚያሰክር መጠጥ አትጠጣ፤ ርዝሶ ነገር አትብላ፤ ያዘዘኋትንም ሁሉ ታድርግ።”

15ከዚያም ማኑሄ የእግዚአብሔርን መልአክ “የፍየል ጠቦት ዐርደን እስከናዘጋጅልህ ድረስ እባክህ ቂይ” አለው።

16የእግዚአብሔርም መልአክ “የግድ ብታቂየኝ እንኳ የምታቀርበውን ማንኛውንም ምግብ አልበላም፤ ነገር ግን የሚቃጠል መሥዋዕት የምታዘጋጅ ከሆነ እርሱን ለእግዚአብሔር አቅርቦው” አለው። የሚያነጋግረው የእግዚአብሔር መልአክ መሆኑን አሳውቀው ነበር።

17ማኑሄ የእግዚአብሔርን መልአክ “የተናገርሽው ሲፈጸም እንድናከብርህ ስምህ ማን ነው?” በማለት ጠየቀው።

18እርሱም “ሰሜ ድንቅ ስለሆነ፤ ለምን ትጠይቀኛለህ?” አለው። 19ማኑሄም የፍየሉን ጠቦት ከእህል ቀርቦት ጋር ወስዶ በዐለት ላይ ለእግዚአብሔር ሠዋው። ማኑሄና ሚስቱ እያዩ እግዚአብሔር አሰደናቂ ነገር አደረገ፤

20ይሽውም የእሳቱ ነበልባል ከመሠዊያው ወደ ሰማይ ሲወጣ፤ የእግዚአብሔር መልአክ በነበልባሉ ውስጥ ዐረገ። ማኑሄና ሚስቱ ይህን ሲመለከቱ በንንባራቸው መሬት ላይ ተደፉ። 21የእግዚአብሔርም መልአክ ለማኑሄና ለሚስቱ ጻግመኛ ባለመገለጡ፤ ቀደም ሲል የተገለጠላቸው የእግዚአብሔር መልአክ መሆኑን ማኑሄ ዐወቀ።

22ሚስቱንም “እግዚአብሔርን ስላየን ያለ ጥርጥር እንሞታለን” አላት።

23ሚስቱ ግን መልሳ እንዲህ አለችው፤ “እግዚአብሔር ሊገድለን ቢፈልግ ኖሮ፤ 13+18 ወይም ድንቁ

የሆነበት አጥ9+7 ይመ)። ፍልስጥኤማውያን ከ1200—1000 ዓ.ቅ.ክ. (እስከ ዳዊት ዘመነ መንግሥት ድረስ) የዕ ብራውያን ዋና ጠላት ሆኑ፤ የብረት ጦር መሣሪያን የመሥራት ችሎታ ስለነበራቸውም በእስራኤል ላይ የላቀ የጦር የበላይነት አገኙ (14ሙ 13+19-22)። “ፖለስትና” የሚለው ቃል የተገኘው፤ “ፍልስጥኤም” ከሚለው ቃል ነው።

13+4 የወይን ጠጅም ሆነ ሌላ የሚያሰክር መጠጥ አትጠጪ፤ የሳምሶን እናት ከመንፈሳዊ ዐላማ የተነሣ ዕንቦ በፀሐትባትና በእርግዝናዋ ወቅት የወይን ጠጅም ሆነ ሌላ የሚያሰክር መጠጥ እንደ ተከለከለች ሁሉ (4-5)፤ የዘመኑ ሳይንስም ሌጌነት ሲባል በተመሳሳይ መልክ እንደዚሁ ይመክራል። ከልደት ጀምሮ በሚከሰት እንክን፤ ጠቢባን የሆኑ የታወቁ ባለሙያዎች፤ በዕንቦ ጊዜም ሆነ በእርግዝና

ወቅት በመጠኑ የሚጠጣ መጠጥ እንኳ ውርጃ ወይም መድኃኒት የማይገኝለት ፕድለት በሕፃኑ ላይ ሊያስከትል እንደሚችል ያስጠነቅቃሉ (በገጽ 1603 ላይ። “የወይን ጠጅ በአዲስ ኪዳን ዘመን -2” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት በጽሁፍ ይመ)። 13+5 ልጁ ... ናዝራዊ መሆኑን ሳምሶን ናዝራዊ በመሆን እግዚአብሔር ለሕዝቡ ይበጃል ብሎ በሰጠው መስፈርት መሠረት እንዲኖር እግዚአብሔር ዐቀደ (የናዝራዊ ስለለት ምን እንደ ሆነ የተገለጸበትን ዘኑ 6+2 እና ማብ፤ እንዲሁም በገጽ 232 ላይ፤ “የወይን ጠጅ በብሉይ ኪዳን” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሁፍ ይመ)። 13+7 የወይን ጠጅም ሆነ ሌላ የሚያሰክር መጠጥ፤ በገጽ 232 ላይ፤ “የወይን ጠጅ በብሉይ ኪዳን” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሁፍ ይመልከቱ።

የሚቃጠሉውን መሥዋዕትና የአህል ቀርባኑን ከእጃችን ባልተቀበለን ደግሞም ይህን ነገር ሁሉ ባላሳየንና አንዲህ ያለውንም ነገር በዚህ ጊዜ ባልነገረን ነበር።”

²⁴ሴቲቱ ወንድ ልጅ ወለደችላቸው ስሙንም ሳምሶን ብላ ጠራችው፤ ልጁ አደገ፤ እግዚአብሔርም ባረከው፤ ²⁵የእግዚአብሔርም መንፈስ በጸርዓና በኤፒታኦል መካከል ባለው በጻን ሰፈር ሳለ ያነቃቃው ጀመር።

የሳምሶን ጋብቻ

14 ሳምሶን ወደ ተምና ወረደ፤ እዚያም አንዲት ወጣት ፍልስጥኤማዊት አየ። “እንደተመለሰም አባቱንና እናቱን፤ “በተምና አንዲት ወጣት ፍልስጥኤማዊት አይቻለሁና አሁኑኑ አጋቡኝ” አላቸው።

³አባቱና እናቱም፤ “ከዘመዶችህ ወይም ከሕዝባችን ሁሉ መካከል ለአንተ የምትሆን ሴት መች ታጣችና ነው ወዳልተገረዙት ፍልስጥኤማውያን ሚስት ፍለጋ የሄድኸው?” አሉት።

ሳምሶንም አባቱን፤ “ልቤን የማረከችው እርሷ ናትና እርሷን አጋባኝ” አለው። “በዚያን ጊዜ በእስራኤል ላይ ገዢው ፍልስጥኤማውያን ስለ ነበሩ፤ ከፍልስጥኤማውያን ጋር ጠብ እንዲፈጠር እግዚአብሔር ሆነ ብሎ ያደረገው ነገር መሆኔን አባቱና እናቱ አላወቁም ነበር። “እዚያም ሳምሶን ከአባቱና ከእናንቱ ጋር ወደተምና ወረደ፤ በዚያም ከአንድ የወይን አትክልት ቦታ እንደ ደረሱ፤ ድንገት አንድ የአንበሳ ደቦል እያገገጠ መጣበት። “በዚህ ጊዜ የእግዚአብሔር መንፈስ በጋደል ወረደበት፤ ስለዚህ የፍየል ጠቦት እንደሚገነጣጠል አንበሳውን ያለምንም መሣሪያ በባዶ እጁ ገነጣጠለው፤ ያደረገውን ግን ለአባቱም

13+24 መላ14+17
15+11 16+11
ሳመ-2+21፤
26+3፤19፤
ሉቃ1፤80፤
ሰብ11፤32
13+25 መላ3+10፤
18+12
14+1 ዘፍ38+12፤
መላ13+24
14+2 ዘፍ21+21
14+3 ዘፍ24+4፤
34+14፤ ዘላ4፤16፤
14መ14+6
14+4 ዘፍ2፤30፤
ኢሰ11፤20፤
መላ13+11 15+11
14+6 መላ3+10፤
14መ17+35

ሆነ ለእናቱ አልነገራቸውም ነበር። “ወደ ሴቲቱም ወረደ፤ ከእርሷም ጋር ተነጋገረ፤ እጅግም ወደዳት።

⁸ከዋቂት ቀን በኋላም ሊያገባት ተመለሰ፤ የአንበሳውንም በድን ለማየት ከመንገድ ዘወር አለ፤ በበድኑም ውስጥ የንብ መንጋ ሰፍሮ ተመለከተ፤ ለማምና ነበረበት፤ “በእጁ ወሰደም መንገድ ለመንገድ እየበላ ሄደ፤ ከወላጆቹም ጋር እንደተገናኘም ከማሩ ሰጣቸው፤ እነርሱም በሉ። ነገር ግን ማሩን የወሰደው ከአንበሳ በድን መሆኑን አልነገራቸውም ነበር።

¹⁰የሳምሶን አባት ልጅቱን ሊያይ ወረደ፤ ሳምሶንም በነበረው የሙሽራ ወግ መሠረት በዚያ ግብጥ አደረገ። “እርሱም ለፍልስጥኤማውያን በታየ ጊዜ፤ ሠላሳ አጃቢዎች ሰጡት።

¹²ሳምሶን እንዲህ አላቸው፤ አንድ እንቁቅልሽ እንግራችኋለሁ፤ ታዲያ ፍቼውን በሰርጉ በዓል ሰባት ቀኖች ውስጥ ከሰጣችሁኝ፤ ሠላሳ የቀውን ፈትል በፍታ ቀሚስና ሠላሳ የክት ልብስ እስጣችኋለሁ።

¹³እንቁቅልሹን ካልፈታችሁልኝ ግን ሠላሳ የቀውን ፈትል በፍታ ቀሚስና ሠላሳውን የክት ልብስ እናንተ ትሰጡኝላቸሁ።

እነርሱም፤ “በል እንቁቅልሹህን ንገረንና እንስማው” አሉት።

የሳምሶን ግጥ

“ከበላተኛው መብል፤

ከብርቱም ጣፋው ነገር ወጣ” አላቸው።

እነርሱም እስከ ሦስት ቀን ድረስ እንቁቅልሹን መፍታት አልቻሉም ነበር።

¹⁵በአራተኛው ቀን የሳምሶንን ሚስት፤ “የእንቁቅልሹን ፍች እንዲነግረን ባልሽን እስቲ አግባቢልን፤ ያለዚያ አንቺንም

“14፤15 አንጻንድ የሰበሳ ሊቃናት ትርጉሞችና የሱርብ ትርጉም ከዚህ ጋር ይሰማል። ፊ ብራይስጡ ግን ሰላተኛ ይላል።

14+3 መች ታጣችና ነው ወደ አልተገረዙት አሕዛብ ዘንድ ሚስት ፍለጋ የሄድኸው? እግዚአብሔር ሳምሶንን በባርከውና በማይሰኝበት ፀመንፈሱ ገደልን ቢሰጠውም እንኳ (13፡24-25፤ 14፡6፤19፤ 15፡14)፤ ሳምሶን መንፈሳዊ ውድቀትንና የሥጋን ሞት ያስከተለበትን የሚያጠፋውን በደል ፈጸመ። (1) ሕይወቱን በእግዚአብሔር ቃል ላይ ለላጽናም፤ በተለይ ከአሕዛብ ጋር ጋብቻን የሚከለክለውን የእግዚአብሔርን ሕግ ችላ በማለት ለእግዚአብሔር ትእዛዛት አከብሮትና ግዴታ እንደሌለው አሳየ (ዘፀ 34፡16፤ ዘጸ 7፡3 ይመ፤ ከዘፍ 24፡3-4፤ 26፡34-35 ጋር ያነጻጽሩ)።

(2) ሳምሶን የራሱን ፍላጎት ለማርካት ሲል ወላጆቹ ከእግዚአብሔር የተቀበሉትን መመሪያ ችላ አለ። ቅዱስ የፍንውንም ርስት አቃለለ (13፡5፤8፤14፡24-25)።

(3) ሳምሶን በዓለም ደስታ ለአጭር ጊዜ ከመኖር ይልቅ፤ ከእግዚአብሔር ሕዝብ ጋር መንገሳታትን እንደ መረጠው እንደ መሰሉ ከመሆን ፈንታ (ዕቆ 11፡25)፤ እግዚአብሔር ደስ በማይሰኝበት መንገድ ሥጋዊ ስሜቱንና ፍላጎቱን ለማርካት ፈለገ (14፡3፤ 16፡1፤4፤ 15፡7 እና ማብ ይመ)።

(4) ሳምሶን ለግል ተቅሙና ትርፍ ሲል የእግዚአብሔርን ስጦታና ገደል አለቦታው አዋለ።

14+4 እግዚአብሔር ሆነ ብሎ ያደረገው፤ ይህ ሐሳብ ሳምሶን የማታምን ሲት ያገባ ዘንድ እግዚአብሔር አነሣገው ማለት አይደለም፤ ከእግዚአብሔር ሕዝብ ውጭ የትጽር ጋደኛን ይፈልግ ዘንድ ሳምሶን የተነሣገው በራሱ ፍላጎት ነበር (ከዶሶ 1፡13-14 ጋር ያነጻጽሩ)። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር በፍልስጥኤማውያን ላይ ያለውን ዕቅዱን ለመፈጸም የሳምሶንን መተላለፍ መሣሪያ በማድረግ ተጠትሞአል (ኡ 4 ይመ፤ ከዘፍ 50፡20 ጋር ያነጻጽሩ)።

14+6 የእግዚአብሔር መንፈስ፤ የሳምሶን ታላቅ የአካል ጥንካሬ የተገኘው ከራሱ ሳይሆን፤ በእርሱ ላይ ከወረደው ከመንፈስ ቅዱስ ነበር (ኡ 19፤ 15፡14፤ 16፡28-30)፤ በአዲስ ኪዳንም ውስጥ መንፈስ ቅዱስ በአማኞች ላይ ይመጣል፤ መንፈስ ቅዱስ የሚመጣው በአካል ብርቱምች እንድንሆን ሳይሆን፤ ለከርስቶስ እንድንመሰክርና እንድንኖር ነው (በዝጸ 1664 ላይ፤ “በመንፈስ ቅዱስ መጠጠቅ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

የአባትሽንም ቤተ ሰብ በእሳት እናቃጥላችኋለን፤ ጠርታችሁ የጋበዛችሁን ልትዘርፉን ነው?" አሏት።

¹⁵ከዚያ የሳምሶን ሚስት ተንሰቅሶቃ እያለቀሰች ከፊቱ በመቅረብ "ለካስ ትጠኛለህ! በእርግጥ አትወደኝም" አለችው።

እርሱም "ይህን ለአባቱም ሆነ ለእናቱ አልነገርኋቸውም፤ ታዲያ ለእንቺ ለምን እንገርሻለሁ?" አላት። ¹⁷ሚስቱም በሰርጉ በዓል ሰባት ቀን ሙሉ እያለቀሰች ጨቀጨቀችው፤ እጥብቃ ስለ ነዘነዘችውም በመጨረሻ በሰባተኛው ቀን ነገራት፤ እርሷም በበኩሏ የእንቁቅልሹን ፍች ለሕዝቧ ነገረች።

¹⁸በሰባተኛው ቀን ፀሐይ ከመጥለቁ በፊት የከተማው ሰዎች፤

"ከማር የጣፈጠ ምን ተገኝቶ?

ከእንበሳስ ወዲያ ብርቱ ከየቲ መጥቶ!" አሉት።

ሳምሶንም መልሶ፤

"በጊደሬ ባላረሳችሁ፤

እንቁቅልሼንም ባልፈታችሁ" አላቸው።

¹⁹ከዚያም የእግዚአብሔር መንፈስ በሳምሶን ላይ በኃይል ወረደበት፤ ወደ አስቀሎናም ወርዶ ከሰዎቻቸው መካከል ሠላሳውን ገደለ፤ ያላቸውንም ከገፈፈ በኋላ ልብሰቻቸውን አምጥቶ እንቁቅልሹን ለፊቱት ሰዎች ሰጣቸው። በቀጣ እንደነደደም ተነሥቶ ወደ አባቱ ቤት ወጣ። ²⁰የሳምሶንም ሚስት ለሚከው ተዳረች።

ሳምሶን ፍልስጥኤማውያንን ተበቀለ

15 ከጥቂት ጊዜ በኋላ በሰንደ መከር ወራት ሳምሶን አንድ የፍየል ጠቦት ይዞ ሚስቱን ለማየት ሄደ፤ እርሱም "ሚስቱ ወዳለችበት ጫጉላው ቤት ልግባ" አለ፤ አባቷ ግን እንዲገባ አልፈቀደለትም።

²አባታቸውም ፈጽሞ የጠላት መቃንህን ስለ ተረዳሁ ለሚከህ ድሬለታለሁ፤ ታናሽ እገታ ከእርሷ ይልቅ ውብ አይደለችምን? እርሷን አግባት" አለው።

³ሳምሶንም መልሶ፤ "ከእንግዲህ በፍልስጥኤማውያን ላይ በሚደርሰው ጉዳት ተጠያቂ አልሆንም" አላቸው። ከዚያም ወጥቶ በመሄድ ሦስት መቶ ቀበሮች ያዘ፤ የሁለት ሁለቱን ጭራ አንድ ላይ ካሰረ በኋላ ችቦ ወስዶ ጥንድ ሆኖ ከተያያዘው ጭራ ጋር አሰረው። ችቦውን በእሳት አቀጣጥሎ ቀበሮቹን በፍልስጥኤማውያን የአህል አዝመራ ላይ ለቀቃቸው፤ ነዶውንና

14+16 መላ16+15
14+17 አስ15
14+18 ቍ14
14+19 ኢሱ13+31
መላ3+10
14+20 መላ15+26
15+1 ዘፍ29+21
30+14 38+17
መላ13+24
15+2 መላ14+20
15+4 ዘፍ15+17
መላ2+15
15+5 ዘፍ15+17
ዘፍ22+6
24መላ14+30-31

የቆመውን አዝመራ እንዲሁም የወይኑንና የወይራውን ተክል አቃጠለ።

⁶ፍልስጥኤማውያን "ይህን ያደረገው ማን ነው?" ብለው ሲጠይቁ "ሚስቱ ለሚከው ስለ ተሰጠችበት የተምናዊው ሀማች ሳምሶን ነው" የሚል መልስ አገኙ።

ስለዚህም ፍልስጥኤማውያን ወጥተው ሴቲቱንና አባቷን በእሳት አቃጥለው ገደሏቸው። ሳምሶንም "እንግዲህ እናንተ ይህን ካደረጋችሁ እኔ ደግሞ ሳልበቀላችሁ አልመለስም" አለ። ጭፋኛ መታቸው፤ ከነርሱም ብዙዎችን ገደለ፤ ከዚያም ወርዶ በኢታም ዐለት ዋሻ ተቀመጠ።

⁹ፍልስጥኤማውያን ወጥተው በይሁዳ ሰፈሩ፤ ከዚያም በሊሒ አጠገብ ተበታታነው አደፈጡ። ¹⁰የይሁዳም ሰዎች "ልትወጉን የመጣችሁት ለምንድን ነው?" ሲሉ ጠየቋቸው።

እነርሱም "እኛ የመጣነው ሳምሶንን ልናስርና ያደረገብንን ልናደርግበት ነው" ብለው መለሱላቸው።

¹¹ከዚያም ሦስት ሺህ ሰዎች ከይሁዳ ተነሥተው በኤታ ዐለት ወዳለው ዋሻ ወርደው ሳምሶንን፤ "ፍልስጥኤማውያን ገዢያችንን መሆናቸውን እንዲቀምን? ያደረግሁብንስ ነገር ምንድን ነው?" ብለው ጠየቁት።

ሳምሶንም "ያደረግሁት እነርሱ ያደረጉብኝን ነው" በማለት መለሰላቸው።

¹²እነርሱም "አሰረን ለፍልስጥኤማውያን ልንሰጥህ ይኸው መጥተናል" አሉት።

ሳምሶንም "እናንተ ራሳችሁ ላትገድሩኝ ማለልኝ" አላቸው።

¹³እነርሱም "አሰረን ብቻ ለእነርሱ አላልፈን እንሰጥላን እንጂ ራሳችን እንገድልህም" አሉት፤ ከዚያ በሁለት አዳዲስ ገመድ አሰረው ከዐለቱ ዋሻ አወጡት። ¹⁴ሳምሶን ሊሒ እንደረሰም ፍልስጥኤማውያን እየጮኹ ወደ እርሱ መጡ፤ በዚህ ጊዜ የእግዚአብሔር መንፈስ በሳምሶን ላይ በኃይል ወረደበት። እጆቹ የታሰሩበትም ገመድ እሳት ውስጥ እንደ ገባ የተልባ እግር ፊትል ሆኖ ከእጆቹ ላይ ወደቀ። ¹⁵ከዚያም በቅርቡ የሞተ የአንድ የአህያ መንጋጋ አይቶ ከመሬት እነግደ፤ በዚያም አንድ ሺህ ሰው ገደለ።

¹⁶ሳምሶንም፤

"በአንድ የአህያ መንጋጋ፤

ሺህ ሰው ዘራሪ፤

በአንድ የአህያ መንጋጋ፤

ሺህ ራሳ እነባባሪና ብሎ ፎከረ።

¹⁷15+16 በዕብራይስጥ አሁን የሚለው ቃል ፍም ከመረ ወይም አገባብ ከሚለው ጋር ተመሳሳይ ነው።

15+6 ዘፍ38+24
መላ14+5 20
15+8 ቍ11
ኢሳ2+21
15+9 ቍ14+17:19
15+11 መላ14+4
መላ106+40-42
15+12 ዘፍ47+31
15+13 መላ16+11:12
15+14 ቍ9
ኢሱ2+6
መላ3+10
15+15 ዘሌ26+8
15+16 ኢር22+9

15+7 ሳልበቀላችሁ፤ ሳምሶን ከፍልስጥኤማውያን ጋር ያደረገው ግጥሚያ እግዚአብሔር የዕብራውያንን ሕዝብ ይታደግ ዘንድ ካለው ብርቱ ፍላጎት አኳያ ሳይሆን ከግሉ ቀጥሎ ቁም በቀል የተነሣ ነው፤ ይህ ራስ ወዳድነቱና ራሱን ለእግዚአብሔር ሙሉ ኑ አለመስጠቱ የኋላ ኋላ ወደ ጥፋቱ መራው (1:20-21)።

15+14 የእግዚአብሔር መንፈስ በሳምሶን ላይ በኃይል ወረደበት፤ በብሉይ ኪዳን አንድ ሰው በመንፈስ ሳይልን ሲሻ ሲባል፤ የዚያን ሰው የሕይወት አካሄድ እግዚአብሔር ወደታል ማለት ሳይሆን ይችላል (ከዙፋ 24+2 ጋር ያንጸጽሩ)። እንደ እውነቱ ከሆነ በሳምሶን የሕይወት ጉዞ እያሉ አስጸያፊ ገጽታዎች ታይተዋል።

17ይህን ተናግሮ እንዳበቃ የአህያውን መንጋጋ ከእጁ ወዲያ ወረወረው፤ የዚያም ቦታ ስም ራማት ሌሊት ተብሎ ተጠራ።

18እጅግ ተጠምቶ ስለ ነበር፤ “እነሆ፤ ለአገልጋይህ ይህን ታላቅ ድል አገኛለሁ፤ ለሃል፤ ታዲያ አሁን በውሃ ጥም ልሙት? እንዴትስ በእነዚህ ባልተገረዙ ፍልስጥኤማውያን እጅ ልውደቅ? በማለት ወደ እግዚአብሔር ሮኤኸ። “እግዚአብሔርም በሌሊ ዐለት ሰነጠቀለት፤ ከዚያም ውኃ ወጣ፤ ሳምሶንም ያን ሲጠጣ በረታ፤ መንፈሱም ታደሰ። ስለዚህ ያ ምንጭ ዓይንህቆ፤ ተባለ፤ እስከ ዛሬም ድረስ በዚያው በሌሊ ይገኛል።

20ሳምሶንም በፍልስጥኤማውያን ዘመን በእስራኤል ላይ ለሃያ ዓመት ፈራጅቶ ሆነ።

ሳምሶንና ደሊላ

16አንድ ቀን ሳምሶን ወደ ጋዛ ሄደ፤ እዚያም አንዲት ዝሙት አዳሪ አያ፤ አብሮአት ለማደርም ገባ። “ጋዛ ሰዎች፤ “ሳምሶን እዚህ ነው!” የሚል ወራ ደረሳቸው፤ ስለዚህም ሰዎቹ ቦታውን በብወ፤ ሌሊቱን በከተማዬ ትጥር በሮ ላይ አድፍጠው ጠበቁት፤ “በማለዳ እንገድለዋለን” በማለትም ሌሊቱን በሙሉ እንዳደፈሱ አደሩ።

21ገንር ግን ሳምሶን እዚያ የተኛው እስከ እኩለ ሌሊት ብቻ ነበር፤ ተነሥቶም በከተማዬ ትጥር በሮ ከሁለት መቃኖቹ ጋር መወርወሪያውንና ማያያዣውን ጻፈምር በሙሉ ነቅሎ በታከሸው ላይ ካደረገ በኋላ፤ በኬብርኝን ፊት ለፊት እስካለው ትራብታ ጫፍ ድረስ ተሸክሞት ወጣ።

22ከጥቂት ጊዜ በኋላ ሳምሶን በሰፊ ቅሽቆ የምትኖር ደሊላ የምትባል አንዲት ሴት ወደደ። “ፍልስጥኤማውያን ገዢዎች ወደ እርሷ ሄደው፤ “እርሱን አስረን በቀጥጥራችን ሥር በማዋል ልናሸንፈው እንዴት እንደምንችልና የብርታቱ ታላቅነት ምስጢር ምን እንደ ሆነ እንዲያሳይኸ እስቲ አባብደው፤ ይህን ካደረግኸ እያንዳንዳችን አንድ ሺህ አንድ መቶ ሰቅል” ጥሬ ብሮ እንሰጥሻለን” አሏት።

23ስለዚህም ደሊላ ሳምሶንን “የብርታትህን ታላቅነት ምስጢርና ታስረህ በቀጥጥር ሥር የምትውለው እንዴት እንደ ሆነ አባከህ ንገረኝ” አለችው።

24ሳምሶንም “ማንም ባልደረቁ ሰባት እርጥብ ጠፍሮች ቢያስረኝ እንደ ማንኛውም ሰው ደካማ እሆናለሁ” አላት።

25ዚያም በፍልስጥኤማውያን ገዢዎች

15+17 ቍ9
15+18 ዘ820+41
መላ16+28
15+19
ዘ945+27
ዘ017+61
14+30+121
ኢ940+29
15+20
መላ16+31
16+1 ዘ610+193
38+15
መላ13+24
16+2 ኢ9+2+51
14+30+19+11
16+3 ኢ10+36
16+4 ቍ61
ዘ924+673 34+3
16+5
ቍ6+15+18
ዘ010+71
ኢ9+13+31
መላ14+15
16+6 ቍ4

የልደረቁ ሰባት እርጥብ ጠፍሮች አመጡት፤ እርሷም አስረችው። “ሰዎች በንዳ ውስጥ ተደብቀው ነበር፤ እርሷም “ሳምሶን ፍልስጥኤማውያን መጡብህ” አለችው፤ ሳምሶን ግን ፈትል እሳት ሲነካው እንደሚበጣጠስ ጠፍሮቹን በቀላሉ በጣጠሳቸው፤ ስለዚህ የብርታቱ ምስጢር ምን እንደ ሆነ ሊታወቅ አልቻለም።

26ደሊላም ሳምሶንን “አምኝተኸኛል፤ ዋሽተኸኛል፤ እባክህ አሁንም አንተን እንዴት ማሰር እንደሚቻል ንገረኝ” አለችው።

27እርሱም “ሥራ ላይ ባልዋሉ አዳዲስ ገመዶች ቢያስረኝ እንደ ማንኛውም ሰው ደካማ እሆናለሁ” አላት።

28ደሊላም አዳዲስ ገመዶች ወስዳ አስረችው፤ ሰዎች በንዳ ውስጥ ተደብቀው ነበር፤ እርሷም “ሳምሶን ፍልስጥኤማውያን መጡብህ” አለችው። እርሱ ግን ክንዱ የ ሰረባቸውን ገመዶች እንደ ፈትል ክር በጣጠሳቸው።

29ደግሞም ደሊላ ሳምሶንን “እስካሁን አምኝተኸኛል፤ ዋሽተኸኛል። እባክህን አንተን ማሰር የሚቻለው እንዴት እንደ ሆነ ንገረኝ” አለችው።

30እርሱም መልሶ “የራስ ጠጉሬን ሰባት ቁንጻላዎች ከድር ጋር ጉንጉነኸ በችካል ብትቸከደው፤ እንደ ማንኛውም ሰው ደካማ እሆናለሁ” አላት። ደሊላም መተኛቱን አይታ ሰባቱን ቁንጻላዎቹን ከድር ጋር ጉንጉነታቸው፤ “ከችካልም ጋር ቸከለችው።

31እንደ ገናም “ሳምሶን ፍልስጥኤማውያን መጡብህ” አለችው። ሳምሶን ከእንቅልፉ ነቃ፤ ችካሉን ከነድሩ፤ ከነቁንጻላው ነቀለው።

32ዚያም “ሳታምነኝ እንዴት እወድሻለሁ” ትለኛለህ? ስታታልለኝና የንደልህንም ታላቅነት ምስጢር ስትደብቁኝ ይህ ሦስተኛ ጊዜህ ነው” አለችው።

15+17 ራማት ሌሊት ማለት የመንጋጋ ኩረብታ ከምር ማለት ነው።
15+19 ዓይንህቆ ማለት የጠሪዎች ምንጭ ማለት ነው።
15+20 በትውፊት መላእክት ይባላል።
16+5 13 ኪሎ ግራም ያህል ነው።
16+7 በዚህ እንዲሁም በቀጥሮ 8 እና 9 ላይ የቀሰት አውታር

15+20 በእስራኤል ላይ ለሃያ ዓመት ፈራጅ ሆኖ፤ ሳምሶን ሃያ ዓመት ሙሉ የእስራኤል ፈራጅ ሆኖ በነበረበት ዘመን ሕዝቡን ከፍልስጥኤማውያን ጭቆና ለመታደግ አልቻለም ነበር። የእርሱ የታሪክ ሰነድ ያቀፈው በጣዖት አምላኪው ሕዝብ ላይ አልፎ አልፎ ያሳደደው ጥቃት ብቻ ነው። ሳምሶን የተመረጠ የእስራኤል ነጻ አውጭ እንደ መሆኑ መጠን፤ ለጥሪውና

ለእግዚአብሔር ዕቅድ ከልብ ሕይወቱን ቢያስረክብ ኖሮ ምን ይሆን ነበር?
16+1 ዝሙት አዳሪ፤ ማብቂያ የሌለው የሳምሶን ሴትነት የማታ የማታ ውድቀት አመጣበት (ከቀ 4፡19-22 ጋር ያነጻጽሩ)፤ ቅዱስ አምላኬን ደስ ከማሰኘት ይልቅ ሥጋዊ ፍላጎቱን ለማርካት ሲል ላይ ታች አለ (ቀ 1-3)።

16 በሕይወት መኖሩን እስኪጠላ ድረስ ዕለት ዕለት በመጨቀጠቱ አስለቸችው።

17 ስለዚህ ሁሉንም ነገር ነገራት፤ እንዲህም አለ፤ "ከተወለድሁ ጀምሮ ነዝራዊ በመሆን በእግዚአብሔር የተለየሁ ስለሆንሁ ራሴን ምላጭ ነኝ ብሎ ተለይቶች እንደማንኛውም ሰው ደካማ እሆናለሁ" አላት።

18 ደሊላ ሁሉንም ነገር እንደ ነገራት በተረዳች ጊዜ፤ ለፍልስጥኤማውያን ገዢዎች "ሁሉንም ነገር ነግሮኛልና ተመልሳችሁ ኑ" ብላ ሳክትባቸው፤ የፍልስጥኤማውያን ገዢዎችም ብሩን ይዘው ተመልሰው መጡ።

19 ደሊላ፤ ሳምሶንን በዋና ላይ አስተኝታ እንቅልፍ እንዲወስደው ካደረገች በኋላ እንድትሰው ጠርታ ሰባቱን የጠጉር ቈንዳላዎቿን አስላጨቸችው፤ እርሷም ታስጨንቀውቸ ጀመር፤ ገይሉም ተለየው።

20 እርሷም፤ "ሳምሶን፤ ፍልስጥኤማውያን መጡብህ!" አለችው።

ሳምሶን ከእንቅልፍ ነቅቶ፤ "እንደ ወትሮው አደርጋለሁ" አለ፤ ነገር ግን እግዚአብሔር እንደተወደው አዛውቀም ነበር።

21 ከዚያም ፍልስጥኤማውያን ያዙት፤ ዐይኖቹን አውጥተው ወደ ጋዛ ይዘውት ወረዱ፤ በናስ ሰንሰለት አስረውም እስር ቤት ውስጥ እህል እንዲፈጭ አደረጉት፤ 22 ነገር ግን ከተላጨ በኋላ ጠጉሩ እንደገና ማደግ ጀመረ።

የሳምሶን አሟሟት

23 በዚህ ጊዜ የፍልስጥኤማውያን ገዢዎች፤ "አምላካችን ዳንን፤ ጠላታችን ሳምሶንን በእጃችን አሳልፎ ሰጥቶናል" ብለው በመደሰት ለአምላካቸው ለዳንን ታላቅ መሥዋዕት ለማቅረብ ተሰበሰቡ።

24 ሕዝቡም ሳምሶንን ባዩት ጊዜ፤ አምላካቸውን ዳንንን በማመስገን፤ "ምድራችንን ያጠፋውን፤ ብዙ ሰው የገደለብንን፤ ጠላታችንን፤ አምላካችን በእጃችን አሳልፎ ሰጠን" አለ።

16+19 ገይሉም ተለየው፤ በከነዓን ከሚገኙት ከከፋ ሕዝቦች ተለይተው እንዲኖሩ የሚያዘውን የእግዚአብሔርን ትምህርት ችላ በማለት (ዘጸ 7፡1-4)፤ ሳምሶን ከደሊላ ጋር ተስማምቶ መኖር ጀመረ።

ከጣዖት አምላኪዎችና ኢግብረገባዊ ከሆኑ ሕዝቦች ጋር መስማማት ሕይወትን ለስደማን ገይል፤ ለተታላይነትና ለፍጹም ሽንፈት አሳልፎ መስጠት መሆኑን መገንዘብ አቃተው።

16+20 እግዚአብሔር እንደ ተወው፤ ሳምሶን፤ በጎጢአትና በኢግብረገባዊነት ሕይወት እየተመላለሱ ሳለ፤ እግዚአብሔር ከእነርሱ እንደማይለይ የሚያምኑ ሰዎች ምሳሌ ነው። እግዚአብሔር ይህን ፈራጅ የተወደ በእለመታዘዝ በመጽናቱ ነው (ከ1ቆሮ 9፡27)፤ ከሰብ 3፡6-19 ጋር ያንጸናሉ። ሳያቋርጥ በጎጢአት ከሚኖር ክርስቲያን፤ ይኸው በደለኛ አማኝ ልብ ላይል እግዚአብሔር ከእርሱ ሊለይ እንደሚችል ይህ

16+17 ቍ18፤ ዘ፡6፡2፤ ሚክ7፡5
16+18 ቍ5፤ ኢሱ13፡3፤ 1ሳሙ5፡8
16+19 ምላ7፡26-27
16+20 ቍ14፤ ዘ፡14፡42፤ ኢሱ7፡12፤ 1ሳሙ16፡14፤ 18፡12፤ 28፡15
16+21 ዘ፡10፡19፤ ዘ፡16፡14፤ ኢ፡31፡10፤ ኢሳ47፡2፤ ኢሳ47፡1
16+23 1ሳሙ5፡2፤ ዘ፡10፡10
16+24 1ሳሙ1፡9፤ ዘ፡10፡9፤ ዳን5፡4

16+25 መሳ9፡27፤ 19፡6፡9፡22፤ ፍት3፡7፤ አስ1፡10
16+27 ኢሱ2፡8
16+28 ሳ15፡18፤ ኢር15፡15
16+31 መሳ13፡2፤ 15፡20፤ ፍት1፡1፤ 1ሳሙ4፡18፤ 7፡6
17+1 መሳ18፡2፡13

25 እጅግ ደስ ባላቸው ጊዜ፤ "እንዲያዝናናን ሳምሶንን አምሉት" አሉ፤ ስለዚህ ሳምሶንን ከእስር ቤት ጠርተው አስመጡት፤ በፊታቸውም ተጫወተ።

በምሶሶዎቹ መካከል ባቆሙት ጊዜ፤ 26 ሳምሶን እጁን ይዞ የሚመራውን ልጅ፤ "ቤተ ጣዖቱ ደግፈው ወደ ያዙት ምስሶዎች አስጠጋኝና ልደገፋቸው" አለው። 27 በዚህ ጊዜ ወንዶችና ሴቶች ቤተ ጣዖቱን ሞልተውት ነበር፤ የፍልስጥኤማውያን ገዢዎችም በሙሉ በዚያ ነበሩ፤ ሳምሶን ሲጫወት ለማየት ሃሰት ሺህ ያህል ወንዶችና ሴቶች በጣራው ላይ ነበሩ። 28 ሳምሶንም ወደ እግዚአብሔር እንዲህ ሲል ጸለየ፤ "ልዑል እግዚአብሔር ሆይ፤ አስበኝ፤ አምላክ ሆይ፤ እባክህን አንድ ጊዜ ብቻ ብርታት ሰጠኝና ስለ ጠፋት ዐይኖቼ ፍልስጥኤማውያንን እንዳልበቀላቸው።" 29 ከዚያም ቤተ ጣዖቱን መካከል ላይ ደግፈው የያዙትን ሁለት ምስሶዎች አንዱን በቀኝ፤ አንዱን በግራ እጁ አቅፎ በመያዝ፤

30 "ከፍልስጥኤማውያን ጋር አብራልሁት" በማለት ባለ ላይል ሲገፋው፤ ቤተ ጣዖቱ በገዢዎቹና በውስጡ በነበሩት በሌሎቹ ሰዎች ሁሉ ላይ ወደቁባቸው፤ ስለዚህ በሕይወት ከኖረበት ጊዜ ይልቅ በሞቱ ጊዜ ብዙ ሰው ገደለ።

31 ወንድሞቹና መላው የአባቱ ቤተ ሰብ ራሳቸውን ለማምጣት ወደዚያ ወረዱ፤ አምላካቸውም የአባቱ የማኑሄ መቃብሮ ባለበት በጸርዓና በኢሸታኦል መካከል ቀበሩት። ሳምሶን በእስራኤል ላይ ሃያ ዓመት ፈራጅ ሆነ።

ሚካ ያወራቸው ጣዖታት

17 ሚካ የተባለ በከራረብታማው በኤፍራም አገር የሚኖር ሰው

*16፡19 ዕብራይስጡ ከዚህ ጋር ሲስማማ እንደገና የሰብዓ ሴቶች ትርጉሞች ግን ታዳክመው ጀመሩ ይላሉ
*16፡31 በትውፊት መላፍንት ይባላል።

ከፍል አስከፍ ያስጠነቃል። 16+28 ሳምሶንም ወደ እግዚአብሔር ጸለየ፤ ሳምሶን በንስሐ መንፈስና ተላድሶን ባገኘ እምነት ወደ እግዚአብሔር በመቅረብ፤ ልመናውን ለእግዚአብሔር አሰማ፤ እርሱም ጸሎቱን ሰማለት። ሳምሶን በተግባር ጉልህ እድርጎ የገለጠው እምነት፤ ከእምነት አርበኞች እንደ አንዱ እንዲቈጠር አደረገው (ዕብ 11፡32 ይመ)።

17+1 ሚካ፤ በድርጊት የጊዜ ቅደም ተከተል የተዘረጋው የመላፍንት ታሪክ ምዕ 16 ላይ ያከትማል። በሚካ ታሪክ በመጀመሪያ፤ የመጽሐፉ የመጨረሻ ክፍል (17፡1-21፡25) የዘተጠውን ግብረገባዊ ሚካን፤ የተወላገደውን ሃይማኖታዊ ልምምድና በመላፍንት ዘመን የተቃወሰውን ማንበራዊ ሥርዐት ያሳያል። የእግዚአብሔር ቃልና ተገቢ የሆኑ ግብረገባዊ መርሆች እንዲህ ችላ የሚባሉ ከሆኑ ግለሰቦችም ሆኑ ጎብረተሰብ

ነበር። ሕገናቱን "አንድ ሺህ አንድ መቶ ሰቅል" ብር ተሰርቶብሽ፤ የሰረቀውን ሰው ስትራግሚ ሰምቼኝ ነበር፤ ብሩ ከእኔ ዘንድ ይገኛል፤ የወሰድሁት እኔ ነኝ" አላት።

ከዚያም እናቱ "ልጄ፤ አግዚአብሔር ይባርክህ" አለችው።

አንድ ሺህ አንድ መቶውን ሰቅል ብር በመለሰላት ጊዜ እናቱ "ብሬን የተቀረጸ ምስልና ቀልጦ የተሠራ ጣዖት ለማበጀት ስለ ልጄ ለአግዚአብሔር እቀድሰዋለሁ፤ እሁንም ለአንተው መልሼ እሰጥሃለሁ" አለችው።

ስለዚህ ብሩን ለእናቱ መለሰላት፤ እናቱም ከላዩ ሁለት መቶን ጥራ ብር ወስዶ ለብር እንጥረኛ ሰጠች፤ እንጥረኛውም የተቀረጸ ምስልና ቀልጦ የተሠራ ጣዖት አደረገው፤ ምስሉንም በሚካ ቤት ተቀመጠ።

ሚካ የተባለው ይህ ሰው የአምልኮ ስፍራ ነበረው፤ አንድ ኤፋድና ተራፊም ሠርቶ ከልጆቹ አንዱን ካህን ሆኖ እንዲያገለግለው አደረገ። በዚያን ዘመን በእስራኤል ንጉሥ አልነበረም፤ እያንዳንዱ ሰው ለራሱ መልካም መስሎ የታየውን ያደርግ ነበር። ገበይሁዳ ምድር፤ በይሁዳ ነገድ መካከል በበተልሔም የሚኖር አንድ ሊዋዊ ወጣት ነበር። ይህም ሰው ሌላ መኖሪያ ስፍራ ለመፈለግ ከተማይቱን ለቆ ሂደ። በሚጓዝበትም ጊዜ በኩረብታማው በኤፍሬም አገር ወዳለው ወደ ሚካ ቤት መጣ።

ሚካም፤ "የየት አገር ሰው ነህ?" ሲል ጠየቀው።

እርሱም፤ "እኔ በይሁዳ ምድር ከምትገኝ ሕይተ ልሔም የመጣሁ ሊዋዊ ነኝ፤ መኖሪያ ስፍራ እፈልጋለሁ" አለው።

ሚካም፤ "እንግዲያውስ" አብረሽኝ ተቀመጥ፤ አባትም ካህንም ሁኑኝ፤ እኔም በዓመት ዐሥር ሰቅል" ብር እንዲሁም ልብስና ምግብ እሰጥሃለሁ" አለው። ስለዚህ ሊዋዊው አብሮት ለመኖር ተስማማ፤

17+2 ሩት2+20፤
3+10፤
14ሙ15+13፤
23+21፤
24ሙ2+5
17+3 ዘ020+4
17+4 ዘ032+4፤
ኢሳ17+8
17+5 ዘ631+19፤
ዘ029+9፤
ዘ7+16+10፤
መላ8+27፤
ኢሳ44+13፤
ሕዝ8+10
17+6 ዘ812+8፤
መላ18+1፤ 19+1፤
21+25
17+7 ዘ635+19፤
መላ18+3፤
ማቴ2+1፤
17+9 ሩት1+1፤
17+10 ዘ645+8፤
መላ18+19

17+12 ጥ16+10፤
መላ18+4
17+13 ዘ7+18+7
18+1 ኢሳ19+47፤
መላ1፤34፤ 17+6
18+2 ቀ+17፤
ዘ630+6፤
ዘ7+21+32፤
ኢሳ2+1፤
መላ17+1
18+3 መላ17+7
18+4 መላ17+12
18+5 ዘ625+22፤
መላ20+18+23፤
27፤
14ሙ14+18፤
24ሙ5+19፤
25፤71+2፤ 8+8
18+6 1፤722+6
18+7 ቀ+17+28፤
ዘ634+25፤
ኢሳ11+8፤ 19+47

ወጣቱም ለሚካ ከልጆቹ እንደ አንዱ ሆነለት። ሚካም ሊዋዊውን ካህን አድርጎ አስቀመጠው፤ ወጣቱም ካህኑ ሆነ፤ በቤቱም ኖረ። ሚካም፤ "ይህ ሊዋዊ ካህን ለሆነልኝ፤ አግዚአብሔር በጎ ነገር እንደሚያደርግልኝ እሁን ተረዳሁ" አለ።

ዳናውያን ሰዎች በላይሽ ሰፈሩ

18 በዚያን ዘመን በእስራኤል ንጉሥ በእስራኤል ነገዶች መካከል ርስተ ድርሻውን ገና ሰላልወሰደ፤ የሚሰፍርበትን የራሱን ርስት ይፈልግ ነበር። ስለዚህ ዳናውያን ምድሪቱን እንዲሰልሉና እንዲመረምሩ አምስት ጎዳና ሰዎች ከጸርዓና ከኤሽታአል ከተሞች ወደዚያ ላኩ፤ እነዚህም ነገዶች ቸውን ሁሉ የሚወክሉ ነበሩ። የላኳቸው ሰዎች፤ "እኔ ስምድራቱን ሰልሉ" አሏቸው።

መልእክተኞቹም ወደ ኩረብታማው የኤፍሬም አገር ገቡ፤ ወደሚያድሩበትም ወደ ሚካ ቤት መጡ። በሚካ ቤት አጠገብ እንደ ደረሱም የወጣቱን ሊዋዊ ድምፅ ዐወቁ፤ ስለዚህ ወደዚያ ጉራ ብለው፤ "ወደዚህ ያመ ጣህ ማን ነው? እዚህ ምን ትሠራለህ? የመጣሽውስ ለምንድን ነው?" ሲሉ ጠየቁት።

እርሱም፤ "ሚካ ይህን ይህን አደረገልኝ ተሰረኝ፤ ካህንም ሆኑሁ" አላቸው።

እነርሱም፤ "መንገዳችን መቃናት አለ መቃናቱን እንድናውቅ እባክህ ስግዚአብሔርን ጠይቅልን" አሉት።

ካህኑም፤ "በሰላም ሂዱ፤ መንገዳችሁን አግዚአብሔር አቃንቶላችኋል" ብሎ መለሰላቸው።

ስለዚህ አምስቱ ሰዎች ከዚያ ተነሥተው

17+2 13 ኪሉ ግራም ያህል ነው።
17+4 2.3 ኪሉ ግራም ያህል ነው።
17+8 ወይም የሶለት ምግብ አያገኛው ሳለ
17+10 110 ግራም ያህል ነው።

ዐጥቶሉ እንደሚመሰሉ እነዚህ ጉልህ ማስረጃዎች ያሳያሉ (ከምሳ 14+34፤ 21+7 ጋር ያነጻጽሩ)። ጸሐፊው ሁለት ጊዜ ሙሉ "እያንዳንዱ ሰው ለራሱ መልካም መስሎ የታየውን ያደርግ ነበር" (17+6፤ 21+25 ይመጣ። ከምሳ 14+12 ጋር ያነጻጽሩ) በማለት አመልክቶአል። የአግዚአብሔር መንገድ ችላ ተብሎ ነበር፤ ይህም ተስፋ ሙቀረጥን ሥርዐት አልባነትንና ሞትን አስከተለ። 17+5 የአምልኮ ስፍራ፤ ሚካ በአግዚአብሔር ምጌስ ምሪት ለተሰጠውና በሙሴ በኩል በክሊፍ ለተገለጠው ቃል ራሱን ባለማስገዛቱ ራሱን አታለ። ሙልካም መስሎ የታየውንም አከናወነ (ቀ 6 ይመጣ። ከዘፃ 11+18-25፤ ከኢያ 1+5-8 ጋር ያነጻጽሩ)። ሙታለል ራሱን ባዶ እምነት ውስጥ በማስገባቱ የቅዱሳት መጻሕፍትን ግልጽ ትእዛዛት ተላልፎ አያለ፤ የአግዚአብሔርን በረከት የሚያገኝ መሆኑም (ቀ 13)፤ የእርሱ በደል ስርቆቱን (ቀ 2) ሳያት አምልኮውን (ቀ 3-5)፤ የአግዚአብሔርን ትእዛዝ አለመፈጸሙንና (ቀ 6) ልጁን ካህን አድርጎ መሾሙን ያካትታል (ቀ 5-13፤ ወጥ 16+17፤ ዘፃ 21+5 ይመጣ። ከ2ጢሞ 4+3 ጋር

ያነጻጽሩ)። ሕዝቡ ከአግዚአብሔር ኪዳን በተለዩ ጊዜ ቀድሞ የነበረው በትክክል ለይቶ ማየትና ርቱዐ የሆነው ግብረገባዊ ፍርድ ከእስራኤል ዘንድ ጠፋ። 17+6 እያንዳንዱ ሰው ለራሱ መልካም መስሎ የታየውን ያደርግ ነበር፤ በራሳቸው እይታ መልካም መስሎ የሚታያቸውን የሚያከናውኑ ሰዎች በአግዚአብሔር ዐይን ክፉ የሆነውን ነገር መፈጸማቸው አይቀርም (ከ2+11፤ 4+1፤ 6+1፤ 10+6 ጋር ያነጻጽሩ)። ይህ ሕግ አልባ አዝማሚያ በሚካ ዘመን እንደ ነበረው ሁሉ ዛሬም በዘመናችን ተስፋፍቶ ይገኛል። ሰዎች የራሳቸውን ሥራ ለማከናወን ይፈልጋሉ፤ ማድረግ ያለባቸውንና የሌለባቸውን በሌላ ቀርቶ በአግዚአብሔርና በቃሉ እንኳ በነገራቸው እንባታቸውን ይገልጻሉ። የአግዚአብሔርን ፍጽሞ የሆነ የጽድቅ ሚዛን ትተው ራሳቸውን ከሰው ለሆነውና ስሜታዊ ለሆነው ፍላጎት የሚያስገዙ በመንፈሳዊ፤ በግብረገባዊና በግንበራዊ ረገድ ቀውስ ውስጥ ይገባሉ። በእንጻሩ ግን እውነተኛ አማኞች በተጻፈው ቃሉ ላይ ለተገለጠው የአግዚአብሔር የጽድቅ ሚዛንና ፋይዳ ራሳቸውን በደስታ ያስገባሉ።

ወደ ላይሽ መጡ፤ ሲደናውያን ያለ ስጋት በጸጥታ እንደሚኖሩ ሁሉ፤ በዚያም የሚኖረው ሕዝብ በሰላም እንደሚኖር አይ። ምድሪቱ አንዳች የሚጉድላት ነገር ባለ መኖሩ ሕዝቡ ባለጸጋ ነበር። እንዲሁም ከሲደናውያን ርቆ የሚኖር ሲሆን፤ ከማንኛውም ሕዝብ ጋር ግንኙነት አልነበረውም።

⁸ወደ ጸርዓና ወደ ኤሽታኦል እንደ ተመለሱ ወገኖቻቸው፤ “የሄዳችሁበት ጉዳይ እንዴት ሆነ?” በማለት ጠየቋቸው።

⁹መልእክተኞቹም እንዲህ አሏቸው፤ “ምድሪቱ እጅግ መልካም መሆኗን አይተናል፤ እንግዲህ ተነሡ! ሄደን እንዋጋቸው፤ ተነሡ እንጂ ዝም ትላላችሁን? ወደዚያው ሄዳችሁ ምድሪቱን ለመያዝ አታመንቱ። ¹⁰እዚያ ስትደርሱም ያለ ሥጋት የሚኖር ሕዝብ፤ ሕዝብዎ በእጃችሁ የሚሰጣችሁን አንዳች ነገር ያልገደላችን ሰፊ ምድር ታገኛላችሁ።”

¹¹ከዚያ በኋላም ከዳን ወገን ለጦርነት ዝግጁ የሆኑ ስድስት መቶ ሰዎች ከጸርዓና ከኤሽታኦል ተነሡ። ¹²ወጥተውም በይሁዳ ምድር ባለችው በቂርያትይዓሪም ሰበት ምዕራብ እንግዲህ ከቂርያትይዓሪም በስተ ምዕራብ ያለው ስፍራ እስከ ዛሬ ድረስ የዳን ሰፈር መባሉ ከዚሁ የተነሣ ነው። ¹³ከዚያም ተጉዘው ወደ ከራብታማው የኤፍሬም አገር በመሄድ ወደ ሚካ ቤት መጡ።

¹⁴የላይሽን ምድር ሰልለው የነበሩት አምስቱ ሰዎች ለወንድማቸው፤ “ከእነዚህ ቤቶች በአንዱ ኤፋድ፤ ተራፊም፤ የተቀረጸ ምስልና ቀልጠ የተሠራ ጣዖት እንዳለ ታውቃላችሁን? እንግዲህ ምን ማድረግ እንዳለባችሁ ዕውቁበት” አሏቸው። ¹⁵ስለዚህ ወጣቱ ሊዋጥ ወደሚኖርበት ወደ ሚካ ቤት ጎራ ብለው ሰላምታ አቀረቡለት። ¹⁶ለጦርነት ተዘጋጅተው የመጡት ስድስት መቶ የዳን ሰዎች በቅጥሩ በር መግቢያ ላይ ቆመው ነበር። ¹⁷ካህኑ ለጦርነት ከተዘጋጁት ስድስት መቶ ሰዎች ጋር በቅጥሩ በር ላይ ቆሞ ሳለ፤ ምድሪቱን ለመሰለል መጥተው የነበሩትን አምስት ሰዎች ወደ ቤቱ ውስጥ በመግባት የተቀረጸውን ምስልና ኤፋዱን፤ ተራፊሙንና ቀልጠ የተሠራውን ምስል ወሰዱ።

¹⁸እነዚህ ሰዎች ወደ ሚካ ቤት ገብተው የተቀረጸውን ምስልና ኤፋዱን፤ ተራፊሙንና ቀልጠ የተሠራውን ምስል በሚወስዱበት ጊዜ ካህኑ፤ “ምን ማድረጋችሁ ነው?” አላቸው።

¹⁹እነርሱም፤ “ዝም በል! አንዲት ቃል እንዳትተነፍስ፤ ከእኛ ጋር ሁን፤ አባትም ካህንም ሁኑን፤ ለአንተስ የአንድ ቤተ ሰብ ካህን ከመሆን ይልቅ በእስራኤል የአንዱ ነገድና ጐሣ ካህን ሆነህ ማገልገል

18+9 ዙ፡13+30፤ 1፡722+3
18+10 ዙ፡48+9፤ 1ዜ፡54+40
18+11 ፋ፡16+17፤ መ፡13+2
18+12 ኢ፡9+17፤ መ፡13+25
18+13 መ፡17+1
18+14 ዙ፡31+19፤ ኢ፡19+47፤ መ፡48+27
18+16 ፋ፡11
18+17 ፋ፡11፤ ዙ፡31+19፤ ሚ፡5+13
18+18 ፋ፡24፤ ዙ፡31+19፤ ኢ፡46+2፤ ኤ፡43+11፤ 48+7፤ 49+3፤ ሆ፡10+5
18+19 ዙ፡26+42፤ መ፡17+10፤ ኢ፡13+5፤ 21+5፤ 29+9፤ 40+4፤ ኢ፡52+15፤ ሚ፡7+16

18+24 ፋ፡17-18
18+26 24መ፡3+39፤ መ፡18+17፤ 35+10
18+27 ዙ፡34+25፤ 49+47፤ ዙ፡31+10፤ ኢ፡19+47፤ 18+28 ፋ፡7፤ ዙ፡10+19፤ ዙ፡13+21
18+29 ዙ፡14+14፤ ኢ፡19+47፤ 1፡715+20
18+30 ዙ፡2+22
18+31 ፋ፡17፤ ኢ፡18+1፤ መ፡19+18፤ 20+18፤ ኤ፡7+14

18+24 ፋ፡17-18
18+26 24መ፡3+39፤ መ፡18+17፤ 35+10
18+27 ዙ፡34+25፤ 49+47፤ ዙ፡31+10፤ ኢ፡19+47፤ 18+28 ፋ፡7፤ ዙ፡10+19፤ ዙ፡13+21
18+29 ዙ፡14+14፤ ኢ፡19+47፤ 1፡715+20
18+30 ዙ፡2+22
18+31 ፋ፡17፤ ኢ፡18+1፤ መ፡19+18፤ 20+18፤ ኤ፡7+14

አይሻልህምን? አሉት። ²⁰ይህም ካህኑን ደስ

አሰኘው፤ እርሱም ኤፋዱን፤ ተራፊሙንና የተቀረጸውን ምስል ይዞ ከሕዝቡ ጋር ሄደ። ²¹እነርሱም ሕፃናታቸውን፤ የከብቶቻቸውን መንጋና ሀብታቸውን ሁሉ ወደ ፊት በማስቀደም ተመልሰው ሄዱ።

²²ከሚካ ቤት ጥቂት ራቅ እንዳሉም፤ የሚካ ጎረቤቶች ለርዳታ ተጠርተው ተሰበሰቡ፤ የዳን ሰዎችንም ተከታትለው ደረባቸው። ²³ከሰበተኝላቸው ሆነው ሲፈሹባቸውም፤ የዳን ሰዎች ወደ ኋላቸው ዘረው ሚካን፤ “ሰዎችህን ለውጊያ አሰባስቦህ መምጣትህ ምን ሆነህና ነው?” አሉት።

²⁴እርሱም፤ “እንዴት፤ ምን ሆነህ/ ብላችሁ ትጠይቁኛላችሁ? የሠራኝቸውን አማልክቱንና ካህኑን ወስዳችሁ ሄዳችኋል፤ ምን የቀረኝ ነገር አለ?” አላቸው።

²⁵የዳን ሰዎች፤ “አትሟገተን፤ ያለዚያ የተቁጡ ሰዎች ጉዳት ላይ ይጥሉሃል፤ እንተም ቤተ ሰብህም ሕይወታችሁን ታጣላችሁ” አሉት። ²⁶የዳን ሰዎች ይህን ብለው መንገዳቸውን ቀጠሉ፤ ሚካም የማይችላቸው መሆኑን በማየት ተመልሰ ወደ ቤቱ ሄደ።

²⁷ከዚያም ሚካ የሠራውን ጣዖትና ካህኑን ወስደው ወደ ላይሽ በመሄድ፤ በሰላምና ያለ ስጋት ይኖር የነበረውን ሕዝብ በሰይፍ መቱት፤ ከተማዬቱንም በእሳት አቃጠሏት። ²⁸የሚኖሩት ከሲደና በጣም ርቀው ስለ ነበርና ከማንም ጋር ግንኙነት ስላልነበራቸው የሚታደጋቸው አንድም አልነበረም፤ ከተማዬቱም የምትገኘው በቤትሮዓብ አጠገብ ነበረ።

የዳንም ሰዎች ከተማዬቱን እንደ ገና ሠርተው መኖሪያቸው አደረጓት።

²⁹ከተማዬቱንም ከእስራኤል በተወለደው በአባታቸው በዳን ስም ዳን ብለው ጠሯት፤ ቀድሞ ግን ስሟ ላይሽ ይባል ነበር።

³⁰እዚያም የዳን ሰዎች ለራሳቸው ጣዖታት አቆሙ፤ የሙሴ ልጆች የፀርሳም ልጅ ዮናታንና የእርሱም ልጆች ምድሪቱ እስከ ተማረከችበት ጊዜ ድረስ ለዳን ነገድ ካህናት ሆኗቸው፤ ³¹ስለዚህም ሚካ የሠራቸውን ጣዖታት፤ የሕዝብዎቹ ቤት በሴሎ በነበረበት ጊዜ ሁሉ ባለማቋረጥ አመለኳቸው።

18+27 በዕብራይስጡ የዚህ ሐረግ ትርጉም በትክክል አይታወቅም
18+7 በዕብራይስጡ ከዚህ ጋር ሲስማማ የሰብዓ ሊቃናት ትር ጐም ግን ከአራም ሰዎች ጋር ይላል።
18+30 ጥንታዊው የዕብራውያን ጸሐፍት ትውፊት፤ አንዳንድ የሰብዓ ሊቃናት ትርጉም እንዲሁም የሰርሰቱ ቅጅ ከዚህ ጋር ይስማማል፤ የማሰራቱ ቅጂ ግን ምናል ይላል።

18+20 ካህኑን ደስ አሰኘው፤ በምዕ 18—19 ላይ እንደተገለጸው ለካህኑ የተሰጠው ከፍተኛ ስፍራ፤ ሕዝቡ ብቻ ሳይሆኑ መንፈሳዊው አገልግሎትም ተበክሎ እንደ

ነበር በአጽንዖት ተመልክቶአል። ይህ ካህን ገንዘብና ሥልጣን ለማግኘት ሲል ለሌሎች አማልክት ካህን ሆኖ ለማገልገል ፈቃደኛ ነበር።

አንድ ሊዋዊና ቁባቱ

19 በዚያን ዘመን በአስራኤል ንጉሥ አልነበረም በዚህ ጊዜም በኩረብታማው በሌፍሬም አገር የሚኖር አንድ ሊዋዊ ከይሁዳ ምድር ከቤተ ልሔም እንዲቱን ቤት ቁባት አድርጎ ወሰዳት።

ሴቲቱ ግን በታማኝነት አልጸናችም ትታውም በይሁዳ ምድር ወደሚገኘው ወደ አባቷ ቤት ወደ ቤተ ልሔም ሄደች፤ እዚያም አራት ወር ከቁየች በኋላ የገባ ታርቆ ሲመልሳት ወደ እርሷ ሄደ፤ ሲሄድም አሽከራኝና ሁለት አህዮችን ይዞ ነበር፤ ሴቲቱም ወደ አባቷ ቤት አስገባችው፤ አባቷም ባየው ጊዜ በደስታ ተቀበለው። ጥልጁቱ አባትም እዚያው እንዲቆይ አጥብቆ ለመነው፤ ስለዚህ እየበላ እየጠጣ ሦስት ቀን አብርቶ ተቀመጠ።

በአራተኛው ቀን ማልደው ተነሡ፤ እንግዳውም ለመሄድ ተዘጋጀ፤ የልጁቱ አባት ግን፤ "እንድትበረታ እህል ተሰክ፤ ከዚያም መሄድ ትችላህ" አለው። ስለዚህ ሁለቱ ለመብላትና ለመጠጣት አብረው ተቀመጡ። የልጁቷም አባት፤ "እባክህ ዛሬም እዚህ አድረህ ተደሰት" አለው። ገሰው የሰለመሄድ ሲነሣም በማቱ እንዲያድር ለመነውና እዚያው አደረ። ስለዚህ በተቸውም ቀን ጠዋት ሊዋዊው ለመሄድ ሲነሣ፤ የልጁቱ አባት፤ "ሰውነትህን አበርታ፤ ጥላው እስከበርድም ድረስ በዚህ ቁይ" አለው፤ ስለዚህ ሁለቱም አብረው በሉ።

ስውየውም ከቁባቱና ከአገልጋዩ ጋር ለመሄድ በተነሣ ጊዜ፤ የልጅቱ አባት በማቱ "እነሆ ጊዜው እየመሸ ነው፤ እዚሁ እድራ፤ ቀኑ እየተገባደደ ነው፤ እዚሁ እድራችሁ ተደሰቱ፤ ነገ ጠዋት ማልዳችሁ በመሣሣት መንገዳችሁን ትሄዳላችሁ" አለው።

ሊዋዊው ግን በዚያች ሊሊት በዚያ ለማደር ስላልፈለገ ተነሥቶ የተጫኑትን ሁለቱን አህዮቹንና ቁባቱን ይዞ ኢየሩሳሌም ወደ ተባለችው ወደ ኢየሱስ ሄደ።

ወደ ኢየሱስ እንደ ቀረቡም ጊዜው እየመሸ ስለ ነበር አገልጋዩ ጌታውን፤ "እንግዲህ ወደዚህች ወደ ኢየሱሳውያን

19+1 ቀ፡16:18፤ ሩት1+1
19+4 ቀ፡6:8፤ ዘ032+6
19+5 ቀ፡8፤ ዘ0518+5
19+6 ቀ፡0416+25
19+10 ዘ0510+16፤
ኢሱ15+8
19+11 ዘ0510+16፤
ኢሱ3+10

19+13 ኢሱ18+25
19+14 ኢሱ15+57፤
14፡00-10+29
19+15 ዘ0519+2፤
24+23
19+16 ቀ፡1፤ መዝ104+23
19+17 ዘ0529+4
19+18 መዝ18+31
19+19 ዘ0514+18፤
24+25፤ 42+27
19+21 ዘ0524+32-33፤
ሉ፡9፡7+44
19+22 ዘ0519+4-5፤
ዘ813+13፤
መዝ16+25፤
20+5፤
ሮጪ1፡26-27

ከተማ ጎራ ብለን እንደር" አለው።

ጌታውም፤ "አይሆንም፤ ሕዝቧ እስራኤላዊ ወዳልሆነ ወደ ባዕድ ከተማ እንገባም፤ ወደ ጊብን አልፈን እንሂድ" አለው።¹³ ቀጥ ሎም፤ "በል ና፤ ወደ ጊብን ወይም ወደ ራማ ለመድረስ እንሞክርና ከዚያ በእንዱ ስፍራ እናድራለን" አለው።¹⁴ ስለዚህም መንገዳቸውን ቀጠሉ፤ የብንያም ነገድ ወደ ሆነችው ወደ ጊብን እንደ ደረሱም ፀሐይ ጠለቀች።¹⁵ ለማደርም ወደዚያው ጎራ አሉ፤ ሂደውም በከተማዬቱ አደባባይ ተቀመጡ፤ ሆኖም በቤቱ ለማሳደር ማንም አልተቀበላቸውም ነበር።

በዚያች ምሽት ከኩረብታማው ከሌፍሬም አገር መጥቶ በጊብን የሚኖር አንድ መጻተኛ ሽማግሌ ከዕርሻ ሥራው መጣ፤ የዚያ አገር ሰዎች ግን ብንያማውያን ነበሩ።¹⁷ ሽማግሌው ቀና ብሎ መንገደኛውን በከተማዬቱ አደባባይ ላይ ባየው ጊዜ፤ "ከወዴት መጣህ? ወዴት ስትሄዳህ?" ሲል ጠየቀው።

ስውየውም እንዲህ ሲል መለሰ፤ "እኛ የመጣነው ከይሁዳ ቤተልሔም ርቆ ከሚገኘው ከኩረብታማው ከሌፍሬም አገር ነው፤ ከይሁዳ ቤተ ልሔም ነበርሁ፤ አሁን ወደ እግዚአብሔር ቤት እሄዳለሁ፤ ወደ ቤቱ የሚወስደኝ ሰው አላገኘሁም።¹⁹ ለአሁኖቻችን ገለባና ገፈራ አለን፤ እኛ ባርችህ ለእኔም ሆነ ለገረድህ፤ አብርኑ ሳለውም ወጣት እንጀራና የወይን ጠጅ ይዘናል፤ ሌላ ምንም ነገር አያስፈልገንም።"

ሽማግሌውም፤ "ኑ ግብ በቤቱም እደሩ፤ የሚያስፈልጋችሁን ሁሉ አቀርባለሁ፤ በአደባባይ ግን አትደሩ" አለው።²¹ ስለዚህ ወደ ቤቱ አስገብቶት ለአሁኖቹ ገፈራ ሰጣቸው፤ እንግዶቹም እግራቸውን ታጠቡ፤ በሉ፤ ጠጡም።

ሽማግሌውም ላይ እየተደሰቱ ሳለ፤ ጥቂት የከተማዬቱ ወሰላቶች ቤቱን ከበቡ፤ በሩንም እየደበደቡ፤ "ዝሙት እንድንፈጽምበት ቤቱን የገባውን ሰው እውጣው" በማለት የቤቱ ባለቤት በሆነው ሽማግሌ ላይ ሮክብኩት።

19+1 በዚያን ዘመን፤ ከእግዚአብሔር ከተለየ በኋላ በአስራኤል ውስጥ አንዳንዶች የቱን ያህል እንደ ዘቀጡና ኢግብረገባዊ እንደ ሆኑ በምዕ 19 ላይ የሰፈሩት ውኔታዎች ያሳያሉ። (1) አንዳንድ እስራኤላውያን (ይኸውም ብንያማውያን) ግብረሰዶማውያን አስገድዶ ደፈረዎችና ነፍስ ገዳዮች ሆኑ (ቀ፡ 22-30)። (2) ሊዋዊው (ይኸውም የእግዚአብሔር ቃል አገልጋዩ) ራሱን ልማን ሲል ሚስቱን ለአስገድዶ መደፈርና ለሞት ለማልፍ ሰጠ (ቀ፡ 1:22-25-30)። ስለዚህ እግዚአብሔርና ቃሉ በተተዉ ጊዜ ተራው ሕዝብም ሆኑ ከሆናቱ ኢግብረገባዊነት አዘቅት ውስጠ ገቡ። (ከሆሴ 9:9፤ 10:9 ጋር ያነጻጽሩ)።

19+1 ቁባት፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ በተገለጸው መሠረት፤ ቁባት በጋብቻ ሕግ መሠረት ከአንድ ሰው ጋር የተጋባች ስትሆን፤ ማዕረጉ ግን ከመደበኛዬቱ ሚስት

ዝት ያለ ነበር። እንዲህ ያለውን ድርብ የጋብቻ ሥርዐት ብሉይ ኪዳን በየትኛውም ቦታ አይደግፍም (ዘ0 21+7-11፤ ዘ8 21+10-14፤ ዘ05 29+28 እና ማብ ይመ)። 19+22 ቤትህ የገባውን ሰው እውጣው፤ በጊብን ከተከሠቱት የብልሹነትና የኢግብረገባዊነት ዐበይተ ምሳሌዎች መካከል ግብረሰዶማዊነትና አስገድዶ መደፈር የሚጠቀሱ ናቸው (ከሆሴ 9+9፤ 10+9 ጋር ያነጻጽሩ)። እንደ ሰዶም ሰዎችም ሆኑ (ዘ05 19+1-11)። ግብረሰዶማዊነትና ግብረሰዶማዊነትን እግዚአብሔር የተዋቸውና ግራ የተጋቡ ግለሰቦች ወይም ሕዝቦች በመጨረሻ የርኩስታቸውን ዋጋ የሚቀበሉበት ዕጣ ፈንታ ነው (ሮሜ 1፡37 እና ማብ ይመ)። ንስሐ ካልተገባ ግብረሰዶማዊነት ወደ "የማይረባ አእምሮ" (ሮሜ 1፡28) ሊያመራ ይችላል፤ በምዕ 19 ላይ የተገለጸውን ዐይነት ጨካኝነትንም ውሎ አድር ሊያስከትል ይችላል።

23የቤተሰብ ባለቤት ወደ ውጭ ወጥቶ እንዲህ አላቸው፤ “የለም ወዳጆቼ፤ እንዲህ አትሁኑ፤ ሰውየው እንግዳዬ ስለ ሆነ ይህን አሳፋሪ ድርጊት አትፈጽሙ።” 24እነሆ ድንግል የሆነች ልጅና የሰውየው ቀጣት አለ፤ እነርሱን አሁኑኑ ላውጣላችሁና አስ ነውሯቸው፤ ያሻችሁንም አድርጉባቸው፤ በዚህ ሰው ላይ ግን እንዲህ ያለውን አሳፋሪ ድርጊት አትፈጽሙበት።”

25ሆኖም ሰዎቹ ሊሰሙት አልፈለጉም፤ ስለዚህ ሊዋወቁት ቁባቱን ወደ ውጭ አወጣላቸው፤ ሰዎቹም አመነዘሩባት፤ ሊሊቱን ሙሉ ሲፈራረቁባት አድረው ጐሕ ሲቀድሉት። 26በነጋም ጊዜ ሴቲቱ ጌታዋ ወዳለበት ቤት ተመልሳ ሄደች። ደጃፋ ላይ ወድቃ ፀሐይ እስክትወጣ ድረስ እዚያው ተዘረረች።

27ጌታዋ በጠዋት ተነሥቶ በሩን በመክፈት መንገዱን ለመቀጠል ሲወጣ፤ ቁባቱ እጅዋን ከደጃፋ መድረክ ላይ እንደ ዘረጋች ከቤቱ በራፍ ላይ ተዘርራ ወድቃ አገኛት። 28ሊዋወቁት “በደ ተነሺና እንሂድ” አላት፤ ነገር ግን መልስ አልነበረም። ከዚያም በአሁኑው ላይ ከጫናት በኋላ ወደ ቤቱ ጉዞችን ቀጠለ።

29ቤቱ እንደ ደረሰም ቢላዋ አንሥቶ ቁባቱን ዐሥራ ሁለት ቦታ በመቁራረጥ ወደ እስራኤል ምድር ሁሉ ሰደደ። 30ያየም ሁሉ፤ “እስራኤላውያን ከግብፅ ከወጡ ጀምሮ እንዲህ ያለ ነገር ከቶ አልታየም፤ አልተደረገም፤ ምን ማድረግ እንዳለብንም በነገሩ አስቡበት፤ ተመክከሩበት” ተባባሉ።

እስራኤላውያን ከብንያማውያን ጋር ተዋጉ

20ከዚያም ከዳን እስከ ቤርሳሴህ ያሉ እንዲሁም በገለዓድ ምድር የሚገኙ እስራኤላውያን ሁሉ እንደ አንድ ሰው ሆነው ወጡ፤ በምጽጳም በእግዚአብሔር ፊት ተሰበሰቡ። 2የእስራኤል ሕዝብ ነገዶች ሁሉ ቀጥረው አራት መቶ ሺህ በሚሆን ሰይፍ በሚመዙ እግረኞች ወታደሮች በሆኑ

19+23
ዘፍ19+6: 34+7;
ዘሌ19+29;
ኢሱ7+15;
መሳ20+6;
ሮጫ1+27
19+24 ዘፍ19+8
19+25 መሳ20+5;
1ላሙ31+4
19+29 ዘፍ22+6;
መሳ20+6;
1ላሙ11+7
19+30 መሳ20+7;
ምሳ13+10;
ሆሌ9+9
20+1 ቀ+11;
ዘፍ21+14;
ኢሱ11+3;
መሳ21+5;
1ላሙ3+20;
7+5; 11+7;
2ላሙ3+10;
17+11; 24+15;
1ፃፃ4+25;
2ዘፍ530+5;
20+2 1ላሙ11+8

20+4 ዘፍ24+23;
ኢሱ15+57
20+5
መሳ19+22;25-26
20+6
መሳ19+23;29;
2ላሙ13+12
20+7 መሳ19+30
20+9 ዘሌ16+8
20+11 ቀ+1
20+12 ዘፍ13+14
20+13
ዘፍ13+5;13;
1ቀሮ5+13

በእግዚአብሔር ሕዝብ ጉባኤ መካከል ተገኙ። 3በዚህ ጊዜ ብንያማውያን፤ እስራኤላውያን ወደ ምጽጳ መቁጣታቸውን ሰሙ፤ ከዚያም እስራኤላውያን “ይህ ክፉ ድርጊት እንዴት እንደ ተፈጸመ እስቲ ንገሩን” ተባባሉ።

“ስለዚህ የተገደለችው ሴት ባል ሊዋወቅ እንዲህ ሲል መለሰ፤ “እኔና ቀጣቱ በዚያ ለማዶር በብንያም ወደምትገኘው ወደ ጊብዓ መጣን።” 5የጊብዓም ሰዎች በሌሊት ሊገድሉኝ ያደርኩበትን ቤት ከበቡት፤ ከዚያም በቁባቱ ላይ ስለ አመነዘሩባት ሞተች።” 6የቁባቱንም ራሳ ከቁራረጥሁ በኋላ እያንዳንዱን ቀጥራኝ፤ እያንዳንዱ የእስራኤል ርስት ወዳለበት አገር ሰደድሁ፤ ይህን ያደረግሁትም ሰዎቹ በእስራኤል ዘንድ አወቃቂና አስነዋሪ ድርጊት ስለፈጸሙ ነው። 7አሁንም እናንተ እስራኤላውያን ሁሉ በጉዳዩ ላይ ተወያይደን፤ ፍርዳችሁንም ሰጡ።”

8ከዚያም ሕዝቡ እንደ አንድ ሰው ሆነው በመነሣት እንዲህ አሉ፤ “ከእኛ ማንም ሰው ወደ ድንኳኑ አይሄድም፤ ማንኛችንም ወደ ቤታችን አንመለስም።” 9ነገር ግን በጊብዓ ላይ የምናደርገው ይህ ነው፤ በዕጣው መሠረት እንዘምትበታለን። 10ከመላው የእስራኤል ነገዶችም ለሰራዊቱ ሰንቅ እንዲይዙ፤ ከመቶው ዐሥር፤ ከሺው አንድ መቶ፤ ከዐሥር ሺው ደግሞ አንድ ሺህ ሰው እንወስዳለን። ከዚያም ሰራዊቱ በብንያም ወደምትገኘው ጊብዓ በሚደርስበት ጊዜ፤ ነገራዊች በእስራኤል ላይ ለፈጸሙት አስነዋሪ ድርጊት ተገቢውን ቅጣት ይሰጣቸዋል።” 12ስለዚህ የእስራኤል ሰዎች ሁሉ እንደ አንድ ሰው ሆነው በመተባበር በከተማዬቱ ላይ ዘመቱባት።

12የእስራኤል ነገዶች ለመላው የብንያም ነገድ እንዲህ በማለት መልእክተኞች ላኩ፤ “በመክከላችሁ የተፈጸመው ይህ ክፉ ድርጊት ምንድነው? 13አሁንም እነርሱን ገድለን ይህን ክፉ ድርጊት ከእስራኤል እንድናስወግድ፤ እነዚያን የጊብዓን ወሰላቶች አሳልፋችሁ ሰጡ።”

20+1 እስራኤላውያን ... ወጡ፤ የእስራኤል ነገዶች የእግዚአብሔርን ሕግ ሥራ ላይ ሳያውሉ ወይም ጽድቅን ሳያገኙ። በመቅረታቸው፤ ውጤቱ በምዕ 19 ላይ የተጠ ቀሰው ዘግናን ንጢአትና ብንያማውያን ክፉ አድራጊዎችን ለመቅጣት ፈቃደኞች አለመሆናቸው ሆነ (ቀ 12-14)። እስራኤላውያን በአጠቃላይ የእግዚአብሔርን ቃል በቅንነት ከመታዘዝ ወደ ኋላ አሉ፤ ብንያማውያንም ወደ ፍጹም ክህደት ገቡ። የእርስ በርስ ጦርነት ተከሠተ፤ በሺህ የሚቁጠሩ ሰዎችም ተገደሉ፤ የብንያምም ነገድ አብዛኛው ተደመሰሰ።

20+13 ብንያማውያን ... አልሰሟቸውም ነበር፤ ብንያማውያን አልተፋታቸው ግፍ ለተቀበሉት ንጹሐን ወገኖች ከመራራት ይልቅ በመካከላቸው ለነበሩት ክፉ ሰዎች ርገራሂ አሳይተው ነበር (19+25)።

(1) ብንያማውያን በመክከላቸው የሚገኙትን እነዚህን ክፉ አድራጊዎች አንቀጣም በማለታቸው፤ (ሀ) ለፍትሕ ልዕ

ልና ግድ እንዳልነበራቸው፤ (ለ) ለግብረገብ የሚቁረቁር ልብ እንዳጡና ለእግዚአብሔርም ሕግ ታማኝ እንዳልሆኑ ያሳያሉ፤ ከዚህም የተነሣ እግዚአብሔር መላውን የብንያምን ነገድ ቀጣ (ከቀ 18:35:48 ጋር ያነጻጽሩ)።

(2) ዛሬም ቢሆን በአዲስ ኪዳን ሥር አብያተ ክርስቲያናት በገጠኦች የሚገኙትን አባላት ለመገዛዝ ወይም ከቤተ ክርስቲያን ለማስወገድ ፈቃደኞች ሳይሆኑ ሲቀሩ ተመሳሳይ ሁኔታ ይኖራል። ንጢአትና ኢግብረገባዊነት ችላ መባላቸው (መጽሐፍ ቅዱሳዊ የሆነውን ተግባር ሥራ ላይ ለማዋል ፈቃደኞች አለመሆናቸው)፤ ጉባኤው ራሱ ለግብረገብ ደንታሲክ መሆኑን ከማሳየቱም በላይ ለእግዚአብሔርና ለቃሉ ታማኝ አለመሆኑን ይገልጻል። እንዲህ ባለው ጉባኤም ላይ የእግዚአብሔር ፍርድ እንደሚመጣ የታወቀ ነው (ማቴ 13:30 እና ማብ: 18:15 እና ማብ: 1ቀሮ 5+1 እና ማብ ይመ)።

ብንያማውያን ግን ወገኖቻቸውን እስራኤላውያንን አልሰጧቸውም ነበር፤ ፫ሰለዚህ እስራኤላውያንን ለመውጋት ከየከተሞቻቸው በአንድነት ወደ ጊብን መጡ።¹⁵ ብንያማውያንም ከመላው የጊብን ነዋሪዎች መካከል ከተመረጡት ሰባት መቶ ሰዎች ሌላ፤ ሰይፍ የታጠቁ ሃያ ስድስት ሺህ ሰዎች በአንድ አፍታ ከየከተሞቻቸው በተጨማሪ አሰባሰቡ።¹⁶ በእነዚህም ሁሉ መካከል እያንዳንዳቸው ድንጋይ ወንጭፈው ጠጥሮ እንኳ የማይሰቱ ሰባት መቶ ምርጥ ግራኞች ነበሩ።

¹⁷እስራኤላውያን፤ ብንያማውያንን ላይጨምር፤ ሰይፍ የታጠቁ አራት መቶ ሺህ ተዋጊዊች አሰባሰቡ።

¹⁸እስራኤላውያን ወደ ቤቱል ወጡ፤ እግዚአብሔርንም፤ “ብንያማውያንን ለመውጋት ከመካከላችን ማን ቀድሞ ይውጣ?” ሲሉ ጠየቁ።

እግዚአብሔርም፤ “ይሁዳ ቀድሞ ይውጣ” ብሎ መለሰ።

¹⁹በማግሥቱ ጧት እስራኤላውያን ተነሥተው በጊብን አጠገብ ሰፈሩ፤²⁰ የእስራኤል ሰዎች ብንያማውያንን ለመውጋት ሄዱ፤ በጊብን ለሚያደርጉትም ውጊያ ቦታ ቦታቸውን ያዙ።²¹ ብንያማውያን ከጊብን ወጡ፤ በዚያችም ዕለት ከእስራኤላውያን ሃያ ሁለት ሺህ ሰዎች ገደሉ።²² ይሁን እንጂ እስራኤላውያን እርስ በእርሳቸው ተበረታትተው በመጀመሪያው ቀን ተሰልፈው በነበረበት ስፍራ ላይ እንደገና ቦታ ቦታቸውን ያዙ።²³ እስራኤላውያን ወጥተው እስኪሟሽ ድረስ በእግዚአብሔር ፊት አለቀሱ፤ “ወንድሞቻችንን ብንያማውያንን ለመግጠም እንደገና እንውጣን?” ብለው እግዚአብሔርን ጠየቁ። እግዚአብሔርም፤ “አዎን፤ ውጡና ግጠሟቸው” ብሎ መለሰላቸው።

²⁴በሁለተኛው ቀን እስራኤላውያን ወደ ብንያማውያን ተጠኑ።²⁵ በዚህ ጊዜም ብንያማውያን፤ እስራኤላውያንን ለወጉ ከጊብን ወጡ፤ እንደገናም በሙሉ ሰይፍ የታጠቁ ዐሥራ ስምንት ሺህ ሰዎች ገደሉ።

²⁶የእስራኤልም ሕዝብ ሁሉ ወደ ቤቱል ወጡ፤ እዚያም እያለቀሱ በእግዚአብሔር ፊት ተቀመጡ፤ በዚያን ቀን እስኪሟሽ ድረስ ጸሙ፤ በእግዚአብሔር ፊት የሚቃጠል መሥዋዕትና የጎብረት መሥዋዕት፤ አቀረቡ።²⁷ እስራኤላውያንም የእግዚአብሔርን ፈቃድ ጠየቁ፤ በዚያን ጊዜ የእግዚአብሔር የኪዳን ታቦት እዚያው ነበር፤²⁸ የአርን ልጅ፤ የአልጋዛር ልጅ ፊንሐስም በፊቱ ይቆም ነበር። እስራኤላውያንም፤ “ወንድሞቻችንን ብንያማውያንን እንደ ገና ሄደን ጦርነት እንግጠማቸው ወይስ ይቅር?” ሲሉ ጠየቁ።

እግዚአብሔርም፤ “ሂዱ፤ በጎገው ዕለት በእጃችሁ እሳልፈ እሰጣችኋለሁ” አላቸው።

²⁹ከዚያም እስራኤላውያን በጊብን ዙሪያ

20+16 መ43+15
20+18 ቍ23+28+
ዘ649+10፤
ኢሱ12+9፤
መ41+1፤
18+5+31
20+23 ቍ18+
ዘ7+14+1፤
ኢሱ7+6፤
መ418+5
20+25 ቍ21
20+26 ዘ832+6፤
ዘሌ1+3፤
ዘ7+14+1፤
መ421+4፤
24ሙ12+21
20+27
ዘ7+10+33፤
መ418+5
20+28 ዘ7+25+7፤
ዘ818+5፤
ኢሱ2+24
20+29 ኢሱ8+2

ድብቅ ጦር አኖሩ።³⁰ በሦስተኛውም ቀን ብንያማውያንን ለመውጋት ወጡ፤ ከዚህ በፊት እንዳደረጉት ሁሉ ጊብንን ለመውጋት ቦታ ቦታቸውን ያዙ።³¹ ብንያማውያንም ሊገጥሟቸው ወጡ፤ ከከተማዬቱም ርቀው እንዲሄዱ ተደረጉ፤ እንደ በፊቱም እስራኤላውያንን እንድሉ ጀመሩ። ከዚህ የተነሣም በሚዳው እንዲሁም ወደ ቤቱልና ወደ ጊብን በሚወስደው መንገዶች ላይ ሠላሳ ያህል ሰዎች ወድቀው ነበር።

³²ብንያማውያን፤ “እንደ በፊቱ ይኸው ድል እያደረግናቸው ነው” አሉ፤ እስራኤላውያንም በበኩላቸው፤ “ወደ ጓሳ እያፈገፈግን ከከተማዬቱ ወደ መንገዶቹ እንዲርቁ እናድርጋቸው” ይሉ ነበር።

³³የእስራኤል ሰዎች በሙሉ ከነበሩበት ቦታ አፈግፍገው በበአልታማር ስፍራ ስፍራቸውን ያዙ። ሽምቆ ይጠባባቅ የነበረው የእስራኤል ጦር ደግሞ ካደፈጠበት ከጊብን በስተ ምዕራብ ካለው ቦታ ወጣ።³⁴ ከዚያም ከመላው እስራኤል የተውጣጣው ዐሥር ሺህ ጦር በጊብን ላይ ፊት ለፊት አደጋ ጣለ። ውጊያው ከመበርታቱ የተነሣም፤ ብንያማውያን መጥፈያቸው እየቀረበ መምጣቱን ገና አላወቁም ነበር።³⁵ እግዚአብሔር ብንያምን በእስራኤል ፊት መታው፤ በዚያችም ዕለት እስራኤላውያን በሙሉ ሰይፍ የታጠቁ ሃያ አምስት ሺህ እንድ መቶ ብንያማውያንን ገደሉ።³⁶ ከዚህ የተነሣ ብንያማውያን ድል መሆናቸውን ተረዱ።

በዚህ ጊዜ እስራኤላውያን ጊብን ላይ ባኖሩት ድብቅ ጦር ስለ ተማመኑ የተሸነፉ በመምሰል ለብንያማውያን ቦታ ለቀቁ።³⁷ ከዚያም ሽምቆው የነበሩት ሰዎች በድንገት እየተወረደና ወደ ጊብን ገቡ፤ በየቦታው ተሰራዊተውም መላዬቱን ከተማ በሰይፍ መቱ።³⁸ የእስራኤል ሰዎች ያሸመቀው ጦር በከተማዬቱ ውስጥ ከባድ የጣስ ደመና ምልክት እንዲያሳይ፤³⁹ እስራኤላውያንም ይህን ሲያዩ ወዲያውኑ እንዲያፈገፍጉ ተሰማመ።

ብንያማውያንን ማጥቃት እንደ ጀመሩ፤ ሠላሳ እስራኤላውያንን ስለ ገደሉ፤ “እንደ መጀመሪያው የጦርነት ጊዜ እያሸነፍናቸው ነው” አሉ።⁴⁰ ነገር ግን የጣሱ ዐምድ ከከተማዬቱ መንሣት በጀመረ ጊዜ፤ ብንያማውያን ወደ ጓሳቸው ዞረው የመላዩቱ ከተማ ጣስ ወደ ሰማይ ሲወጣ አዩ።⁴¹ ከዚያም እስራኤላውያን ዞረው አጠቋቸው፤ በዚህ ጊዜ ብንያማውያን ጥፋት እንደ ደረሰባቸው ሰላወቁ እጅግ ደንገጡ።⁴² ስለዚህም ጀርባቸውን አዙረው ከእስራኤላውያን ፊት ወደ ምድረ በዳው ሸጉ፤ ሆኖም ከጦርነት ማም ለጥ አልቻሉም፤ ከየከተሞቹ የወጡ እስራኤላውያንም

⁴³20+26 በትውፊት የሰላም መስዋዕት ይባላል።
⁴⁴20+33 እንዳንድ የሰባት ሊቃናት ትርጉሞች ትርጉሞች ከዚህ ጋር ይመጣሉ ነገር ግን የዕ ብራይስጡ ቃል ትርጉም በትክክል አይታወቅም።

20+31 ኢሱ8+16፤
16+1
20+32 ቍ39
20+33 ኢሱ8+19
20+34 ቍ41፤
ኢሱ8+14
20+35
14ሙ9+21
20+36
ኢሱ8+2+15
20+37 ኢሱ8+19
20+38 ኢሱ8+4-
8+20
20+39 ቍ32፤
መ478+9
20+40 ኢሱ8+20
20+41 ቍ34፤
ኢሱ8+21

በዚያው ገደሏቸው። ⁴³ብንያማውያንንም ከበደላቸው፤ አሳደዱቸው፤ ከጊብን በስተ ምሥራቅ ትይዩ ባለውም ስፍራ በቀላሉ አሸነፏቸው፤ ⁴⁴በባርነቱም ላይ ዐሥራ ስምንት ሺህ ብንያማውያን ወደቁ፤ ሁሉም ምርጥ ተዋጊዎች ነበሩ። ⁴⁵ብንያማውያን ጀርባቸውን አዙረው በምድረ በዳው በኩል ወደ ሬሞን ዐለት በሚሸሹበት ጊዜ፤ እስራኤላውያን በመንገድ ላይ አምስት ሺህ ሰው ገደሉባቸው፤ እስከ ጌድአምም ድረስ ተከታትለው ሁለት ሺህ ሰዎች በተጨማሪ ገደሉ።

⁴⁶በዚያች ዕለት ሰይፍ የታጠቀ ሃያ አምስት ሺህ ብንያማውያን በጦር ሚዳ ወደቁ፤ ሁሉም ምርጥ ተዋጊዎች ነበሩ። ⁴⁷ነገር ግን ስድስት መቶ ሰዎች ጀርባቸውን አዙረው በምድረ በዳው ውስጥ ወዳለው ወደ ሬሞን ዐለት ሸሹ፤ በዚያም አራት ወር ተቀመጡ። ⁴⁸ከዚያም እስራኤላውያን ወደ ብንያም ምድር ተመልሰው ከተሞቻቸውን በሙሉ እንዲሁም እንስሳትንና በዚያ ያገኙትን ሁሉ በሰይፍ መቁ፤ በመንገዳቸው ያገኙትን ከተማ ሁሉ በእሳት አቃጠሉ።

20+44
14፡10+26፤
መዝገብ 76+5
20+45
ኢሱ15+32
20+46
14፡9+21
20+48
መዳ21+23
21+1 ቀ+18+22፤
ኢሱ9+18፤ 11+3
21+2 ቀ+6+17
21+4 መዳ20+26
21+5 መዳ20+1፤
21+7 ኢሱ9+18
21+8
14፡10+11+11
31+11፤
24፡10+2+4፤
21+12፤
116፤10+11

በአግዚአብሔር ጉባኤ ፊት ሳይወጣ የቀረ ማን ነው? ሲሉ ጠየቁ፤ ታዲያ ከኢየሱስ ገለፃድ አንድም ሰው ለጉባኤው ወደ ሰፈሩ አለመምጣቱን ተረድደዋል። ⁹ሕዝቡን ሲቁጥሩም ከኢየሱስ ገለፃድ ሰዎች አንድም ሰው አልነበረምና።

¹⁰በእዚህ ዐሥራ ሁለት ሺህ ተዋጊዎች ወደ ኢየሱስ ገለፃድ ሄደው በእዚያ የሚኖሩትን በሙሉ ሲቆጥሩና ሕፃናቱን ጭምር በሰይፍ እንዲፈጁባቸው ጉባኤው መመሪያ ሰጥቶ ላካቸው። ¹¹እነርሱም፤ "እንግዲህ የምታደርጉት ይህ ነው፤ ወንዱን በሙሉ እንዲሁም ድንግል ያልሆኑትን ሴቶች ሁሉ ግደሉ" አሏቸው። ¹²በኢየሱስ ገለፃድ ከሚኖረው ሕዝብ መካከል ወንድ ያልደረሰባቸው አራት መቶ ደናግል አገኙ፤ በከነዓን ምድር በሴላ ወደሚገኘውም ሰፈር አመጧቸው።

¹³ከዚያም ጉባኤው በሙሉ በሬሞን ዐለት ወዳሉት ብንያማውያን የሰላም ጥሪ አስተላለፈ። ¹⁴በእዚህ በዚህን ጊዜ ብንያማውያን ተመለሱ፤ ከመገደል የተረፉትንም የኢየሱስ ገለፃድ ሴቶች ሰጧቸው፤ ይሁን እንጂ የሴቶቹ ቀጥር ለሁሉም የሚበቃ አልነበረም።

¹⁵አግዚአብሔር በእስራኤል ነገዶች መካከል አስደንጋጭ ስብረት ሰላደረገ የአግዚአብሔር ሕዝብ ለብንያማውያን አዘነ። ¹⁶የጉባኤውም መሪዎች እንዲህ አሉ፤ "እነሆ፤ የብንያም ሴቶች አልቀዋል፤ ታዲያ ለቀሩት ወንዶች ሚስት የምናገኘላቸው አንድነት ነው? ¹⁷ከእስራኤል ነገዶች አንዱ የሆነው እንዳይጠፋ አሁን በሕይወት ያሉት ብንያማውያን ወራሽ የሚሆን ዘር ሊኖራቸው ይገባል። ¹⁸ልጁን ለብንያማውያን የሚደርርቱም ይሁን ብለን እኛ እስራኤላውያን ስለ ተማማልን?

እንግዲህ ልጆቻችንን ለንድርላቸው አንችልም፤ ¹⁹ይሁን እንጂ ከቤቴል በስተ ሰሜንና ከቤቴል ወደ ሴኬም በሚወስደው መንገድ በስተ ምሥራቅ እንዲሁም ከለቦና በስተ ደቡብ ባለችው በሴላ የአግዚአብሔር በዓል በየዓመቱ ይከበራል።"

²⁰በእዚህም ለብንያማውያን እንዲህ ሲሉ መመሪያ ሰጧቸው፤ "ሂዳችሁ በወይት የአትክልት ስፍራ ተደብቁ፤ ²¹እድፍጣችሁ ተጠባብቁ፤ የሴላ ልጃገረዶች ለጭፈራ ወደዚያ በሚወጡበት ጊዜ፤ ከወይት አትክልት

²²ወይም ወደ እግዚአብሔር ቤት ተብሎ መተርጎም ይቻላል። ²³። ²⁴በትውፊት የሰላም መሥዋዕት ይባላል።

21+11 ዙ፣31+7፤
17-18
21+12 ኢሱ18+1
21+13 ዘዳ2+26፤
ኢሱ15+32
21+15 ቀ+6
21+17 ቀ+3
21+18 ቀ+1፤
ኢሱ9+18
21+19 ኢሱ16+1፤
17+7፤ 18+1
21+21 ዘዳ15+20

ለብንያማውያን ሚስት ስለ ማግኘት
21 እስራኤላውያን በምጽጳ፤ "ከእኛ አንድም ሰው ሴት ልጁን በጋብቻ ለብንያማውያን መዳር የለበትም" በማለት ተማምለው ነበር።

²ሕዝቡ ወደ ቤቴል ሄደው በዚያም እስከ ማታ ድረስ በአግዚአብሔር ፊት ተቀመጡ፤ ድምፃቸውንም ከፍ በማድረግ አምርረው አለቀሱ፤ እንዲሁም አሉ፤ "የእስራኤል አምላክ አግዚአብሔር ሆይ፤ ይህ ለምን በእስራኤል ላይ ሆነ? ዛሬ ከእስራኤል አንድ ነገድ እንዴት ይታግ?"

³በማግሥቱ ጠዋት ሕዝቡ መሠዊያ ሠሩ፤ የሚቃጠል መሥዋዕትና የጎብረት መሥዋዕት አቀረቡ።

⁵በምጽጳ፤ በአግዚአብሔር ጉባኤ ፊት ያልተገኘ ማንኛውም ሰው መገደል አለበት ብለው እስራኤላውያን ተማምለው ስለ ነበር፤ "ከእስራኤል ነገዶች ሁሉ በአግዚአብሔር ፊት ሳይወጣ የቀረ ማን አለ?" ሲሉ ጠየቁ።

⁹በዚህ ጊዜ እስራኤላውያን ስለ ወንድሞቻቸው ስለ ብንያማውያን በማዘን እንዲህ አሉ፤ "ዛሬ ከእስራኤል ነገዶች አንዱ ታጥ ቷል፤ ሴቶች ልጆቻችንን ለእነዚህ ብንያማውያን በጋብቻ ሳንሰጥ በአግዚአብሔር ስለማልን ለተረፉት አንዴት ሚስት ልናገኝላቸው እንችላለን?"
¹⁰ከዚያም፤ "ከእስራኤል ነገዶች ምጽጳ ላይ

21+7 ለተረፉት፤ ከጦርነት የተረፉት 600 ብንያማውያን ብቻ ናቸው (20+47)።
21+10 በእዚያ የሚኖሩትን በሙሉ ... በሰይፍ እንዲፈጁባቸው፤ ከብንያማውያን ጋር በተደረገው ጦርነት ከእስራኤል ጋር አንተባበርም በማለታቸው፤ በኢየሱስ ገለፃድ ይኖሩ የነበሩት

ብዙዎቹ እስራኤላውያን ተገደሉ። አስከፊ ኀጢአት በፈጸመች በአንዳንድ ወንድሞቻቸው ላይ ከእስራኤል ጋር ለመተባበር ፈቃደኞች ባለመሆናቸው፤ እነዚህ ወገኖች ኀጢአታቸው የተቈጠረባቸው ከአግዚአብሔርና ከሕዝቡ ጋር አንድ ሆነው ካለመቆማቸው የተነሣ ነበር (19+22-25)።

ቀታ ወጥታችሁ ከልጃገረዶቹ ለየራሳችሁ ሚስት ጥለፉ፤ ወደ ብንደምም ምድር ጌዱ።²² አባቶቻቸውም ሆኑ ወንድሞቻቸው ሲቃወሙ፤ በጦርነት ጊዜ ለእያንዳንዳቸው የሚሆኑ ሚስቶች ስላላገኘን ነውና አነርሱን ለመርዳት ምሕረት አድርጉልን፤ እናንተም ደግሞ ልጆቻችሁን ፈቅዳችሁ ያልዳራችሁ ለመሆናችሁ በደለኞች አትሆኑም፤ እንላቸዋለን።”
²³ ብንደማው ያን እንደ ተባሉት አደረጉ፤ ለጃገረዶቹ በሚጨፍሩበትም ጊዜ እያንዳንዱ ሰው አንዳንድ እየጠለፈ ሚስት እንድትሆነው ይዞ ሄደ፤ ከዚያም

21+22 ቍ1
21+23 ቍ21፤
ኢሱ24፡28፤
መሳ20፡48

ወደ ርስታቸው ተመለሱ፤ ከተሞቻቸውንም አድሰው በዚያ ኖሩ።
²⁴ በዚያን ጊዜ እስራኤላውያን ያን ቦታ ትተው ወደየቤታቸው፤ ወደየርስታቸው፤ ወደየገንዘባቸውና ወደየነገዳቸው ሄዱ።
²⁵ በዚያን ዘመን በእስራኤል ንጉሥ አልነበረም፤ እያንዳንዱም ሰው መልካም መስሎ የታየውን ያደርግ ነበር።

21+25 ዘ፩12፡8

21+25 ሰው ሁሉ በፊቱ መልካም መስሎ የታየውን ያደርግ ነበር፤ በመሳፍንት ዘመን እስራኤላውያን እግዚአብሔር የሰጣቸውን ሚዛን ችላ ጧው በእነርሱ ፊት ትክክል መስሎ የታየቸውን ሙፈጻመቸውን አጽንዖት በመስጠት የመጽሐፈ መሳፍንት ትረካ ይደመደማል። ነገር ግን መጽሐፈ ምሳሌ ግልጽ እንዳደረገው፤ የሰው ሐሳብና ግምት ያቱ ትክክል እንደ ሆነ መለየት እንደማይቻል ነው (ምሳ. 14፡12፤

16+25)። ለሕይወታችን መመሪያ እንዲሆን ከእግዚአብሔር ቃል ይልቅ የራሳችንን ሐሳብ ከመረጥን በኋቃ፤ ላይ ዐመፅ መፈጸማችን ነው። ስለ እግዚአብሔር ሕዝብ ነህም ደ እንዲህ በማለት ጽፎአል፡ “ነገር ግን እንቢተኞች ሆኑ፤ ዐመፁ ብህም፤ ሕግህንም አሸቀንጥረው ጣሉ። ... አንተ ግን ቸርና መሐሪ አምላክ ነህና ከምሕረትህ ብዛት የተነሣ ፈጽመህ አላጠፋሃቸውም፤ አልተውሃቸውምም” (ነህ 9፡26፡31)።

መጽሐፈ ሩት

አስተዋፅኦ

- I. የኑሯሚን መቸገር (1:1-5)
- II. ኑሯሚንና ሩት (1:6-22)
 - (ሀ) ኑሯሚን ከሞዓብ ምድር ለመመለስ መወሰንዋ (1:6-13)
 - (ለ) ሩት ለኑሯሚን የነበራት ጽኑ ፍቅር (1:14-18)
 - (ሐ) ኑሯሚንና ሩት ወደ ቤተ ልሔም መሄዳቸው (1:19-22)
- III. ሩት እህል ስትቃርም ከቦዴዝ ጋር እንደተገናኘች (2:1-23)
 - (ሀ) የእግዚአብሔር ምሪት በሩት ውሳኔ ውስጥ (2:1-3)
 - (ለ) ከሩት ውሳኔ የተነሣ እግዚአብሔር ያደረገው መልካም ነገር (2:4-16)
 - (ሐ) ሩት ያገኘችውን በረከት ለኑሯሚን ማካፈልዋ (2:17-23)
- IV. ሩትና ቦዴዝ በአውድማው ላይ (3:1-18)
 - (ሀ) ኑሯሚን ስለ ቦዴዝ ገልጻ ለሩት የሰጠችው ምክር (3:1-5)
 - (ለ) ሩት የቅርብ ዘመድ ለሆነው ቦዴዝ ያቀረበችው ጥያቄ (3:6-9)
 - (ሐ) ቦዴዝ ለሩት የሰጠው ምላሽ (3:10-18)
- V. ቦዴዝ ሩትን ማግባቱ (4:1-13)
 - (ሀ) የቅርብ ዘመድ የሆነው ቦዴዝ ይቤሽ ዘንድ መስማማቱ (4:1-12)
 - (ለ) ተጋብተው ልጅ መውለዳቸው (4:13)
- VI. የኑሯሚን ምኞት መፈጸሙ (4:14-17)
- VII. የትውልድ ሐረግ፡ ከፋሬስ እስከ ዳዊት (4:18-22)

ጸሐፊው፤ ማን እንደ ጻፈው አይታወቅም

ዋና ሐሳብ፤ የሚቤሽ ፍቅር

የተጻፈበት ጊዜ፤ በዐሥረኛው ምእት ዓ.ቅ.ክ.

ታሪካዊ ዳራ

ከታሪክ አንጻር፤ መጽሐፈ ሩት መሳፍንት ይገዙበት በነበረው ዘመን በአንድ እስራኤላዊ ቤተ ሰብ የደረሰውን ሁኔታ የሚገልጽ ነው (1:1፤ በግምት 1375—1050 ዓ.ቅ.ክ.)። ከመልክአ ምድር አንጻር ደግሞ በመጀመሪያዎቹ ዐሥራ ስምንት ቀጥሮች ውስጥ የተጠቀሰው ሁኔታ የተፈጸመበት አካባቢ ከሙት ባሕር በስተ ምሥራቅ በሚገኘው በሞዓብ ምድር ነው። የቀረው የመጽሐፉ ታሪክ የተደረገው በቤተ ልሔም ይሁዳ ወይም በአቅራቢያው በሚገኘው አካባቢ ነው። ከአይሁድ ሃይማኖት ሥርዓት አንጻር የሩት መጽሐፍ፤ በዕብራይስጥ መጽሐፍ ቅዱስ (ቅዱሳት መጻሕፍት) ሦስተኛው ክፍል ውስጥ ከሚገኙት አምስት ጥቅልል መጻሕፍት አንዱ ነው፤ እያንዳንዱም መጽሐፍ በዓመታዊ የአይሁድ በዓላት ጊዜ በአንዱ ለሕዝብ ይነበብ ነበር። የመጽሐፉ ዋና ድርጊት የተፈጸመው በአዝመራ ወቅት ስለ ሆነ መጽሐፉን በመክር በዓል ጊዜ ማንበብ የተለመደ ነበር።

ይህ መጽሐፍ ከንጉሥ ዳዊት በኋላ ያለውን የሩት ትውልድ ስለማይገልጽ (4:21-22)፤ ምናልባት የተጻፈው በዳዊት ዘመን መንግሥት ይሆናል። ታልሙድ በተባለው የአይሁድ ጽሑፍ ውስጥ መጽሐፈ ሩትን የጻፈው ሳሙኤል እንደ ሆነ ቢጠቀስም በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ግን በየትኛውም ሥፍራ ማን እንደ ጻፈው አልተገለጸም።

ዐላማ

መጽሐፈ ሩት የተጻፈው፤ ራስን በፍቅር አሳልፎ በመስጠትና የእግዚአብሔርን ሕግ በቅድስና በመፈጸም በጎ አድራጊዋና ሙሉ ልብዋን ለኑሯሚን የሰጠችው ሞግባዊቷ ወጣት ሴት እንዴት የንጉሥ ዳዊት ቅድመ አያት ልትሆን እንደ ቻለች ለመግለጽ እንዲሁም በእስራኤል ውስጥ በመሳፍንት ዘመን የአብዛኛው ሕዝብ መንፈሳዊና ሥነ ምግባራዊ ዝቅጠት ጎልቶ

በሚታይበት ጊዜ በአንጻሩ ግን አንድ እግዚአብሔርን የሚፈራ ቤተሰብ በደረሰበት ችግር ሳይኖወጥ በእግዚአብሔር ታምኖ እንደቆመ የሚገልጽ የታሪክ ቅርስ ለማቆየት ነው (የመሳፍንትን መግቢያ ይመልከቱ)።

ቅኝት

የሚቤኸሩ ፍቅር በሚለው ሐሳብ ላይ ያተኮረው የመጽሐፉ ታሪክ የሚጀምረው፣ አቢሚሊክ በራብ ምክንያት ይሁዳን ለቆ ከቤተ ሰቡ ጋር ወደ ሞዓብ ምድር ሂዶ እንደ ተቀመጠ (1፡1-2) በመግለጽ ነው። አቢሚሊክ ይሁዳን ለቆ ይሂድ እንጂ ችግር አልተለየውም፤ በሞዓብ ምድር አቢሚሊክ ራሱ እንዲሁም ሁለት ወንድ ልጆቹ ሚስቶቻቸውን ትተው ሞቱ (1፡3-5)። ከዚያም በኋላ አራት አበይት ነገሮች ተፈጽመዋል፡ (1) አቢሚሊክ የተባለው ባልዋ የሞተባት ኑኃሚንና ፍጹም ታማኝ የሆነችው ምራትዋ ሩት በይሁዳ ወዳለችው ቤተ ልሔም ተመለሱ (1፡6-22)፤ (2) በእግዚአብሔር ምሪት ሩት የአቢሚሊክ የቅርብ ዘመድ ከሆነው ከባለጸጋው ቦዲዝ ጋር ተገናኘች (ምዕ 2)፤ (3) በቤተ ዘመድ የመቤዠት ሕግ መሠረት ሩት በኑኃሚን ምክር ተነሣሥታ የቅርብ ዘመድ የሆነው ቦዲዝ እንዲያገባት ፍላጎትዋን ገለጽላት (ም 3)፤ (4) የሚቤኸሩ የቅርብ ዘመድ እንደመሆኑ ቦዲዝ የኑኃሚንን ርስት ገዝ፤ ሩትንም አግብቶ የጻዊት ቅድመ አያት የሆነውን ኢየሴድን ወለደ (ምዕ 4)። መጽሐፉ ተስፋ አስቈራጭ በሆነ ታሪክ ጀምሮ የኑኃሚን፣ የሩት፣ የቦዲዝና የእስራኤል ፍጻሜ እጅግ ያማረ መሆኑን በመግለጽ ይደመድማል።

ልዩ ገጽታ

መጽሐፈ ሩትን ልዩ የሚያደርጉት ስድስት ዋና ዋና ገጽታዎች ናቸው፡ (1) በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በሴት ስም ከሚጠሩት ሁለት መጽሐፎች አንዱ መጽሐፈ ሩት ነው (ሌላው መጽሐፈ አስቴር ነው)፤ (2) በመሳፍንት አገዛዝ ዘመን የነበረውን መሠረቱ ጨለማ የሆነውን የእስራኤልን አለመታመንና ክሕደት በመቃወም ይህ መጽሐፍ በዚያ የችግር ጊዜ በቤተሉል ም የነበረ አንድ ፈሪህ እግዚአብሔር ያለው ቤተ ሰብ ያጋጠመው ሐዘንና የሆነለትን ደስታ ይገልጻል፤ (3) የእግዚአብሔር የመቤዠት ዕቅድ በብሉይ ኪዳን ዘመን ንስሐ በመግባትና በእግዚአብሔር በማመን በእስራኤል ሕዝብ መካከል እንዲገቡ የተደረጉትን አሕዛብ ጭምር ያካተተ መሆኑን ይገልጻል፤ (4) መቤዠት የመጽሐፉ ሁሉ ዋና ሐሳብ ሲሆን፣ በብሉይ ኪዳን ውስጥ ካሉ ግልጽ ምሳሌዎች አንዱ የሆነው ቦዲዝ በቅርብ ዝምድናው የፈጸመው የተቤኸሩት ወይም ኢየሱስ ክርስቶስ መካከለኛ ሆኖ ለሰጠው አገልግሎት ምስያ የመሆን ሚና ከዚህ ጋር አብሮ ተገልጿል፤ (5) የመጽሐፉ ዋና ጥቅስ በመሆን የሚታወቀው፣ “ወደ ምትሂጅበት እሂዳለሁ፤ በምትኖርበትም እኖራለሁ፤ ሕዝብሽ ሕዝቤ፤ አምላክሽም አምላኬ ይሆናል” (1፡16) በማለት ሩት ለኑኃሚን የተናገረችው ቃል ነው፤ (6) ትግልና ሐዘን ያለበትን እውነተኛ የሕይወት ገጽታ የሚያሳይ ሲሆን፣ በአንጻሩ ደግሞ የእግዚአብሔር ሕዝብ በአምላኩ ላይ ካለው እምነትና ለእርሱም ከሚገልጠው ታማኝነት የተነሣ እግዚአብሔር ሐዘንን ወደ ደስታ፣ ሽንፈትንም ቤዛነትን ለማስገኘት ወደ ድል ይለውጣል።

መጽሐፈ ሩት በአዲስ ኪዳን መፈጸሙ

በአዲስ ኪዳን የተጠቀሱ አራት እውነቶች በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ተገልጸዋል፡ (1) በሰው ላይ የሚደርሰው ችግር፣ እግዚአብሔር ታላቅ የመቤዠት ዕቅዱን እንዲፈጽም በር ይከፍትለታል (ከፊል 1፡12 ጋር ያነጻጽሩ)፤ (2) መጽሐፈ ሩት ስለ መቤዠት የሚያወሳው ነገር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መግባት የሚቻለው በዘር ሳይሆን በእምነት ለሚገኝ መታዘዝ ሕይወትን ለእግዚአብሔር ፈቃድ በማስገዛት እንደ ሆነ ይገልጻል (ሮሜ 1፡5 ይመ፤ ከ16፡26 ጋር ያነጻጽሩ)፤ (3) ሩት በጻዊትና በኢየሱስ የትውልድ ሐረግ ውስጥ መግባትዋ (ማቴ 1፡5 ይመ፤ የዓለም ሕዝብ ሁሉ በታላቁ በጻዊት ልጅ መንግሥት ስፍራ ሊያገኝ እንደሚችል ያመለክታል (ራእ 5፡9፤7፡9)፤ (4) ተቤኸሩ የቅርብ ዘመድ የሆነው ቦዲዝ የታላቁ ቤዛ የኢየሱስ ክርስቶስ ምስያ ነው (ማቴ 20፡28፤ ሩት 4፡10 እና ማብራሪያውን ይመልከቱ)።

መጽሐፈ ሩትን ማንበብ

ሙሉውን የብሉይ ኪዳን መጽሐፍ በአንድ ዓመት ማንበብ ከተፈለገ፣ መጽሐፈ ሩት በአንድ ቀን መነበብ ይኖርበታል። □ መጽሐፈ ሩት

ኑኃሚንና ሩት

1 መሳፍንት በሚገዙበት ዘመን፤ በምድሪቱ ላይ ራብ ሆነ፤ እንደ ሰው በይሁዳ ከምትገኘው ከቤተ ልሔም ሚስቱንና ሁለቱን ወንዶች ልጆቹን ይዞ፤ ለተወሰነ ጊዜ ለመኖር ወደ ሞገብ አገር ሄደ። ጥሰውየው ስም አቤሚሊክ፤ የሚስቱ ኑኃሚን፤ የሁለቱም ወንዶች ልጆቹ ስም መሐሎንና ኬሌዎን ነበሩ። እነርሱም የይሁዳ ቤተ ልሔም ኤፍራታውያን ሲሆኑ፤ ወደ ሞገብ አገር ሄደው በዚያ ኖሩ።

፮ኑኃሚን ባል አቤሚሊክ ሞተ፤ ኑኃሚንም፤ ከሁለት ልጆቿ ሩት ብቻዋን ቀረች። ልጇቿም የርፋና ሩት የተባሉ የሞት ሴቶችን አገባ፤ በዚያም ዐሥር ዓመት ያህል ከኖሩ በኋላ፤ መሐሎንና ኬሌዎን ሁለቱም ሞቱ፤ ኑኃሚንም ሁለት ልጆቿንና ባሏን አጥታ ብቻዋን ቀረች።

እርሷም በሞገብ ሳለች እግዚአብሔር ሕዝቡን እንደ ጐበኘና እህል እንደሰጣቸው በሰማች፤ ጊዜያዊ ሁለቱን ምራቶቿን ይዛ ወደ አገሯ ለመመለስ ከዚያ ተነሣች። ጥናረችበትን ሰፍራ ትታ ከሁለቱ ምራቶቿ ጋር ወደ ይሁዳ ምድር የሚመልሳቸውን መንገድ ይዘው ጉዞአቸውን ቀጠሉ።

ካዚያም ኑኃሚን ሁለቱን ምራቶቿን እንዲህ አለቻቸው፤ “እያንዳንዳችሁ ወደ እናቶቻችሁ ቤት ተመለሱ፤ ለሞቱ ባሎቻችሁና ለእኔ በጎ ነገር እንዳደረጋችሁ፤ ለእናንተም እግዚአብሔር እንደዚሁ ያድርግላችሁ፤ እያንዳንዳችሁ በምታገቡት ባል ቤት፤ እግዚአብሔር ያሳርፋችሁ።”

1+1 ዘፍ12+10፤
35+19፤ 36+35፤
47+4፤ መሳ2+16-
18፤ 25፤ 76+25፤
መዝ105+16፤
ሐፂ1+11
1+2 ቀ+5፤
ዘፍ35+16፤ 19፤
ሩት2+1፤ 4፤ 3፤
14፤ መሳ16+18
1+4 ቀ+14፤
ሩት4+13፤
15፤ 71+1፤
2ዘፍ24+26፤
፱ዘፍ2፤
፶013+23፤
ግፄ1+5
145 ቀ+28፤
ሩት2+11
146 ዘፍ11+31፤
36+35፤ 38+16፤
50+24፤ ዘ፱431፤
መዝ132+15፤
ኤር29+10፤
ሰፎ2+7፤
ግፄ6+11
148 ቀ+5፤
ዘፍ19+19፤
38+11፤
2ዚ፱1+16
1+9
ዘፍ27+27፤ 38፤
29+11፤
ዘጐ25+6፤
ሩት3+1

1+11 ዘፍ38+11፤
ዘ፱25+5
1+13 ቀ+20፤
ዘፍ38+11፤
ዘ፱1+14፤ 15+23፤

ከዚያም ሳመቻቸው፤ እነርሱም ድምፃቸውን ከፍ አድርገው አለቀሱ፤ ¹⁰ቀጥለውም፤ “አይዘገም! ከእንቺ ጋር ተመልሰን ወደ ወገኖቻችን እንሄዳለን” አሏት።

¹¹ኑኃሚን ግን እንዲህ አለቻቸው፤ “ልጆቼ ሆይ፤ ወደየቤታችሁ ተመለሱ፤ ከእኔ ጋር ለምን ትሄዳላችሁ? ባል የሚሆኗችሁ ሌሎች ልጆች ከእንግዲህ የምወልድ ይመስላችኋል? ¹²ወደ የቤታችሁ ተመለሱ ልጆቼ፤ ሌላ ባል እንዳላገባ እጅግ አርጅቻለሁ፤ አሁንም ተስፋ አለች ብል፤ ዛሬ ማታ አግባብኛ ከዚያም ልጆች ብወልድ፤ ¹³እስኪያድጉ ድረስ ትጠብቃላችሁን? እነርሱን በመጠበቅ እስከዚያ ሳታገቡ ትቂያላችሁን? ልጆቼ ሆይ፤ እንዲህ አይሆንም፤ ሁኔታው ከእናንተ ይልቅ ለእኔ እጅግ ሙሉ ነው፤ የእግዚአብሔር እጅ በእኔ ላይ ተነሥቶአልና።”

¹⁴እነርሱም ድምፃቸውን ከፍ አድርገው እንደ ገና አለቀሱ፤ ከዚያም የርፋ አማቷን ስማ ተሰናበተቻት፤ ሩት ግን ልትለያት ስላልፈለገች ተጠመጠመችባት።

¹⁵ኑኃሚን መላሳ፤ “እነሆ የባልሽ ወንድም ሚስት ወደ ወገኖቿና ወደ አማልክቷ ተመልሳለች፤ እብረሻት ተመለሽ” አለቻት።

¹⁶ሩት ግን እንዲህ አለች፤ “ተለይቼሽ እንድቀር ወይም እንድመለስ

1+13 መሳ2+15፤ 14፤ መሳ30+6፤ ለፆ4+5 1+14 ቀ+9
ዘፍ31+28፤ ዘ፱10+20፤ ሩት2+11፤ 3+11 ሚዘ7+6
1+15 ዘ፱25+7፤ ኢሱ24+14 1+16 ዘፍ24+58፤
ኢሱ24+15፤ 25፤ 72+2፤ መዝ45+10
“1+1 በትውፊት ፈራጆች ተብሎአል።

1+1 መሳፍንት በሚገዙበት ዘመን፤ በመጽሐፈ ሩት የተጻፈው ታሪክ የተፈጸመው በመሳፍንት ዘመን ነው፤ አሳሳቅ የሥነ ምግባር ውድቀትና በእግዚአብሔር አለማችን ጉልቶ በሚታይበት በዚያን ጊዜ (ከመሳ 17፤ 6 እና ማብ 21፤ 25 እና ማብ 20 ያነጻጽሩ)፤ እግዚአብሔርን የሚወድና የሚያከብር እንድ የእግዚአብሔር ትሩፍ እንደ ነበር ታሪኩ ይገልጻል። ለእርሱና ለቃሉ ታማኝ በሆኑ ሰዎች ሕይወት ውስጥ እግዚአብሔር እንደሚሰራ መጽሐፉ ያመለክታል (2፤ 12 እና ማብ ይመ)።

1+3 የኑኃሚን ባል አቤሚሊክ ሞተ፤ ኑኃሚን እግዚአብሔርን በታማኝነት ትከተላ የነበረች ሴት ብትሆንም ታላቅ መከራ ደረሰባት፤ (1) እርሷምና ቤተ ሰብዋ በራብ አለንጋ ስለ ተገረፉ ቤታቸውንና ቀዱአቸውን ለቅቀው ተሰደዱ (ቀ+ 1)፤ ይባስ ብሎ ደግሞ ኑኃሚን ባልዋን (ቀ+ 3) እንዲሁም ሁለት ወንድ ልጆቻቸው አጣች። ይህ ጊዜ ለእርሷም እግዚአብሔር የተቀትና ፊቱን ከእርሷም የመለሰ የሚመስልበት ወቅት ነው (ከቀ+ 13፤ 21 ጋር ያነጻጽሩ)፤ (2) ይሁን እንጂ በችግርዋ ሰዓት ሌሎች ይረዳት ዘንድ በማስነሣት፤ እግዚአብሔር ስለ እርሷም ግድ እንዳለው ታሪኩ ያሳያል። በኑኃሚን ላይ እንደ ደረሰው ሁሉ፤ ለክርስቶስ ታማኝ የሆኑ ክርስቲያኖችም በሕይወታቸው ታላቅ መከራ ሊገጥማቸው ይችላል። ይህም ሲሆን እግዚአብሔር ትቶአቸዋል ወይም በክንቱ ሊቀጣቸው ነው ማለት አይደለም። በመከራ ጊዜ እግዚአብሔር ሁሉ ነገር ለእኛ ለበጎ እንዲሆን በፍቅር እንደሚሠራ መጽሐፍ

ትዳስ በተደጋገሚ ይገልጻል (ሮሜ 8፤ 28፤ 36 እና ማብ ይመ)።

1+12 ተመለሱ ልጆቼ፤ ብቸኝነት ለኑኃሚን ከባድ ቢሆንም ሁለቱ ምራቶች በትውልድ አገራቸው እንዲቆዩ ግድ አለቻቸው። ከእርሷም ጋር ቢሄዱ እንደ ገና ባል የማግባትና ደስ የመሰገን ስድል እንደማይገጥማቸው ኑኃሚን ተገንዝባ ነበር። መጽሐፉ በኑኃሚንና በሩት መካከል የነበረውን ራሱን አሳልፎ የመስጠትና በፍቅር የማተሳሰር ሁኔታን ይገልጻል። ይህም እውነተኛ እምነት ለቤተ ሰባችን በተግባር የሚገለጥ ፍቅር እንድናሳይና ለእነርሱ ጥቅምም ራሳችንን አሳልፈን እንድንሰጥ የሚያደርገን መሆኑን ያስተምረናል (ኤፌ 5፤ 21—6፤ 4 እና ማብ ይመ)።

1+13 የእግዚአብሔር እጅ በእኔ ላይ ተነሥቶአልና፤ ኑኃሚን ከደረሰባት ችግር የተነሣ፤ የእግዚአብሔር ሞገስ ከእርሷም እንደራቀና እግዚአብሔር ከታ ለማድረግ በእርሷም ላይ እንደተነሣ አድርጋ ቈጥራ ነበር (ቀ+ 13፤ 20-21)። ይህ የግል አመለካከት ሙሉ በሙሉ ስሕተት ነበር (2፤ 20፤ 4፤ 14-15)። ሕይወታችን ሙሉ በሙሉ ለእግዚአብሔር የተሰጠ ቢሆንም፤ ሰይጣን እንዲሁም ማንኛውም ሰው በሚያደርገው ክፉ ነገር አንዳንድ ጊዜ ችግርና ፈተና ሊገጥመን ስለሚችል፤ ችግርና ፈተና ሁሉ የደረሰብን እግዚአብሔር በእኛ ደስ ስላልተሰኘ የሆነብን ነው ብለን መደምደም አይገባንም (ሉቃ 13፤ 11 እና ማብ ይመ)።

1+16 አምላክሽ አምላክኔ፤ ኑኃሚን በሕይወት

አትለማመቱኝ ወደምትሄጃበት እሄዳለሁ፤ በምትኖርበትም እኖራለሁ፤ ሕዝብሽ ሕዝቤ፤ አምላክሽ አምላክ ይሆናል።
 12 በምትሞቹበት እሞታለሁ፤ እዚያው እቀበራለሁ። ከእንግዲህ ሞት ከሚለየን በቀር ብለይሽ እግዚአብሔር ይፍረድብኝ፤ ከዚህም የከፋ ያድርግብኝ።” 18 ፍት አብራት ለመሄድ መቀረጧን በተረዳች ጊዜ፤ ኮኃሚን መጉትጉቷን ተወች።
 19 ከዚያም ሁለቱ ሴቶች እስከ ቤተ ልሔም ድረስ ተጓዙ፤ ቤተ ልሔም እንደ ደረሱም፤ በእነርሱ ምክንያት ከተማው በሙሉ ተተረ ማመሰ፤ ሴቶቹም፤ “ይህች ኮኃሚን ናት?” በማለት ተገረሙ።

20 እርሷም እንዲህ አለች፤ “ሁሉን የሚችል አምላክሽ ሕይወቴን እጅግ መራራ አድርጎታልና ማራራ በሉኝ እንጂ፤ ኮኃሚንም ብላችሁ አትጥሩኝ።” 21 በሙላት ወጣሁ፤ ነገር ግን እግዚአብሔር ባደዱን መለሰኝ፤ እግዚአብሔር አስጨንቆኝ፤ ሁሉን የሚችል አምላክ መከራ አምጥቶብኝ ሳለ እንዴት ኮኃሚን ብላችሁ ትጠሩኛላችሁ?” አለቻቸው።

22 ስለዚህ ኮኃሚን ከምራቷ ከሞገሳዊቷ ፍት ጋር በመሆን ከሞገሳ ተመለሰች፤ ቤተልሔም የደረሱትም የገብስ አዝመራ በሚሰበሰቡበት ወቅት መጀመሪያ ላይ ነበር።

ፍት በቦዴዝ ዕርሻ

2 ኮኃሚን፤ ከአቤሜሊክ ጐሣ የሆነ ቦዴዝ የሚባል ባለጸጋ የባል ዘመድ ነበራት።
 2 ሞገሳዊቷ ፍትም ኮኃሚንን፤ “በፊቱ ገብስ አግኝቼ ቃርሚያ የሚያስቃርሞኝ ሰው ባገኝ እስከ ወደ እህል አዝመራው ልሂድ” አለቻት።

ኮኃሚንም፤ “ልጄ ሆይ፤ ይሁን ሂጃ” አለቻት። ስለዚህ እርሷም ወጣች፤ ከአሜጃች ጓዳ ጓዳ እየተከታተለችም ከአዝመራው ቦታ ትቃርም ጀመር፤ እንዳጋጣሚ ትቃርምበት የነበረው አዝመራ ከአቤሜሊክ ጐሣ የሆነው የቦዴዝ ነበር።

4 በዚሁ ጊዜ ቦዴዝ ከቤተ ልሔም መጣ፤

1+17
 14፡፡3+17፤
 14+44፤ 20+13፤
 25+22፤
 24፡፡3+9+35፤
 15+21፤ 19+13፤
 17፡2+23፤ 19+2፤
 20+10፤ 23፡7+31፤
 1+18 ሐ፡21+14
 1+19 መ፡17+7፤
 ማቴ21+10
 1+20 ቀ፡13፤
 ዘ፡15+1፤ 17፡1፤
 መዝ፡91+1
 1+21 ኢ፡1+21፤
 30+11፤
 መዝ፡88+7፤
 ኢ፡453+4
 1+22 ዘ፡11+31፤
 ዘ፡89+31፤
 ዘ፡19+9፤
 ፍት2+26+21፤
 4+5+10፤
 24፡፡፡21+9
 2+1 ፍት1+2፤
 3+2፤ 4+21፤
 14፡፡፡9+1፤
 17፡11+28፤
 16፡52+12፤
 ም፡47+4፤
 ማቴ1+5፤
 ሉ፡3+132
 2+2 ዘ፡6+8፤
 18+3፤
 2+3 ቀ፡1+14፤
 23፡7+18፤
 ኤ፡9+22፤
 አ፡9+13፤
 ዘ፡19+9፤
 23+22፤ ፍት1+22
 2+4 ዘ፡28+3፤
 ዙ፡6+24፤
 መ፡46+12፤
 ሉ፡3+128፤
 2+43+16

2+6 ፍት1+22
 2+7 ዘ፡37+7፤
 ዘ፡19+9፤
 24፡፡፡4+5
 2+10 ቀ፡19፤
 ዘ፡19+1፤
 31+15፤ ዘ፡15+3፤
 14፡20+3+41

አሜጃችንም፤ “እግዚአብሔር ከእናንተ ጋር ይሁን” ብሎ ሰላምታ ሰጣቸው።
 እነርሱም፤ “እግዚአብሔር ይባርክህ” ብለው መለሱለት።
 5 ከዚያም ቦዴዝ የአሜጃችን አለቃ፤ “ይህች ወጣት ሴት የማን ናት?” ሲል ጠየቀው።

6 የአሜጃችን አለቃ እንዲህ ሲል መለሰ፤ “ከኮኃሚን ጋር ከሞገሳ ምድር ተመልሳ የመጣች ሞገሳዊት ናት።” እርሷም፤ “አሜጃችን እየተከተለሁ በነድሙ መካከል እንድቃርም እባክህ ፍቀድልኝ” አለችን። ለጥቂት ጊዜ በመጠለያው ከማረፏ በስተቀር፤ ወደ አዝመራው ቦታ ገብታ ከጥቀት አንጦቶ እስካሁን ያለማቋረጥ ስትቃርም ቈይታለች።

8 ስለዚህም ቦዴዝ ፍትን፤ “ልጄ ሆይ ስሚኝ፤ ከእንግዲህ ወደ ሌላ አዝመራ ሄደሽ አትቃርሚ፤ ከዚህም አትራቂ፤ ከሴቶች ልጆቹ ጋር እዚሁ ሆኑ።” ወንዶቹ የሚያውቁበትን ዕርሻ ልብ እያልሽ ልጃገረዶቹን ተከተዱ፤ ወንዶቹ እንዳያስቸግሩሽም አስጠንቅቄአቸዋለሁ፤ ውሃ ሲጠማሽ ደግሞ፤ እየሄድሽ ወንዶቹ ሞልተው ካስቀመጡት እንስራ ቀድተሽ ጠጨ።”

10 በዚህ ጊዜ ወደ መሬት ዝቅ ብላ እጅ ነሣቸው። እርሷም፤ “ባይተዋር የሆንሁትን እኔን ታስቦኝ ዘንድ በፊትህ ሞገስ ለማግኘት የበቃሁት እንዴት ነው?” አለችው።

11 ቦዴዝም መልሶ እንዲህ አላት፤ “ባልሽ ከሞተ ጀምሮ ለዐማትሽ ያደረግሽላትን ሁሉ፤ አባት እናትሽን እንዲሁም የተወለድሽበትን አገር ትተሽ ቀድሞ ከማታውቁው ሕዝብ ጋር ለመኖር እንዴት እንደመጣሽ ነግረውኛል።”

12 ስለደረግሽው ሁሉ እግዚአብሔር

2+11 ፍት1+5+14+16+17፤ ኢ፡455+5 2+12 ኢ፡24+15፤
 14፡፡፡24+19፤ 26+23+25፤ መዝ፡17+8፤ 18+20፤ 36+7፤
 57+1፤ 61+4፤ 63+7፤ 71+1፤ 91+4፤ ም፡425+22፤
 ኤ፡31+16
 *1+20 በዚህና በቀጥተኛ 21 ላይ ዕብራይስጡ፤ ሻዳይ ይላል።
 *1+20 ማራ ማለት መራራ ማለት ነው። *20 በዚህና በቀጥተኛ 21 ላይ፤ ኮኃሚን ማለት ደስተኛ ማለት ነው። *21 ወይም እግዚአብሔር ፈትኖኝ

ጥላላነትና በማስተማር በአምላክ በእግዚአብሔር የብራትን እምነት በፍት ልብ እንዲቀር አድርጋለች (ከዘ፡11+18-19 ጋር ያነጻጽሩ)። ፍትም በእግዚአብሔር ካላት እምነት የተነሣ ለኮኃሚን የነበራት ፍትር የግደለወጥና የጸና ነበር። መጽሐፈ ፍት “ሕይወቴን ልእ እኔ አላልፎ የሚሰጥ ግን ያገኛታል” (ማቴ 10+39 ይመጥ። ከፍት 4+13-17 ጋር ያነጻጽሩ)። የሚለውን መለኮታዊ መርሕ ይገልጻል።
 2+2 ቃርሚያ የሚያስቃርመኝ፤ እህል ማረሰበሰብበት በመከር ጊዜ ድኾችና ችግሮች ቃርሚያ መቃረምን እንዳይከለክሉ፤ በሙሴ ሕግ እግዚአብሔር እስራኤልን አዝዛል (ዘሌ 19+9፤ 23+22፤ ዘ፡24+19)። ለመሰጠት በቂ ነገር ያላቸው ሰዎች ልችግሮች እንዲያካፍሉ የእግዚአብሔር ፍላጎት ነው (ወጊቶር 8+13-15 ጋር ያነጻጽሩ። በገጽ 1327 ላይ፤

“ድኾችንና ችግሮችን መርዳት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመልከቱ)።
 2+4 ቦዴዝ፤ ጸሎት አዘል ሰላምታው እንዲሁም ለፍትና ለኮኃሚን የሚገደው መሆኑ (ቀ፡8-12) ቦዴዝ በእግዚአብሔር የሚያምን ሰው እንደ ሆነ ያመለክታል።
 2+12 በከንፋ፣ ጥላ ሥር ለመጠለል የመጣሽበት፤ ይህ ሐረግ በመጽሐፈ ፍት ውስጥ ዋና ጥቅስ ነው። ሰዎች በእግዚአብሔር የነገራቸውን እምነት በጣሉበት በመሳፍንት ዘመን እንኳ እግዚአብሔር በፍጹም ልብና በፍጹም እምነት እርሱን የፈለጉትን ሰዎች ከክፉ ነገር ጠብቆአቸዋል (ከመዝ 17፡8+136፡7+63፡7 ጋር ያነጻጽሩ)። ፍት ታሪክ እግዚአብሔር እርሱን በሚያምኑና መንገዱን በሚከተሉ ሁሉ ሕይወት ውስጥ ያደረገውን ጥበቃና ችሮታ የሚገልጽ ታሪክ ነው። አብርሃም የእግዚአብሔር ጥሪ ሰምቶ በእምነት

ዋጋሽን ይክፈልሽ፤ በክንፉ ጥላ ሥር ለመጠለል የመጣሽበት የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር ብድራትሽን አትረፍር። ይመልሰልሽ።

¹³እርሷም መልሳት "ይታዩ ሆይ፤ ምንም እንኳን ከሴት ሠራተኞችህ እንደ አንዲቱ መቄጠር የማይገባኝ ብሆንም፤ እንድጽፍና አድርገኸኛል፤ እንዲሁም እኔን አገልጋይህ፤ በመልካም ንግግር ደስ አሰኝተኸኛል፤ ስለዚህ ሞገስህ እንዳይለየኝ እለምንሃለሁ" አሰኝው።

¹⁴በምሳ ሰዓት በዒዝ "ወደዚህ ቀረብ በደ፤ እንጆራም ወስደሽ በወይን ሆምጣጤው አጥቅሽ" አላት።

እርሷም ከአጫጆች አጠገብ እንደ ተቀመጠች በዒዝ የተጠበሰ እሸት ሰጣት፤ የቻለችውንም ያህል በልታ ጥቂት ተረፋት።

¹⁵ለመቃረም ስትነሣም፤ በዒዝ ጉበዝዝቱን እንዲሁ ብሎ አዘዛቸው፤ "በነደው መካከል እንኳ ብትቃርም ክፉ አትጎረቱት፤

¹⁶ይልቁንም ከየታሰረው ነዳ ላይ ጥቂት ጥቂቱን ዘለላ እየመዘዛችሁ በመጣል እንድታነሣው ተወላት፤ አታስቀይሟት።"

¹⁷ስለዚህ ፋት እስኪመሽ ድረስ ከአዝመራው ላይ ቃረመች፤ ከዚያም የሰበሰበችውን ገብስ ወቃች፤ እንድ የኢፍ መስፈሪያም፣ ያህል ሆነ። ¹⁸ያንንም ይዛ ወደ ከተማ ሄደች፤ አማቷም የሰበሰበችው ምን ያህል እንደ ሆነም አየች፤ እንዲሁም ፋት የሚበቃትን ያህል ከበላች በኋላ አስተርፋ የነበረውን አውጥታ ለእርሷ ሰጠች።

¹⁹አማቷም "ዛሬ ቃረሙሽው ከየት ነው? የትሰባ ቦታ ስትሠራ ዋልሽ? መልካም ነገር ያደረገልሽ ሰው የተባረከ ይሁን" አለች። ከዚያም ፋት ስትሠራ ስለዋለችበት ስፍራ ባለቤት ለአማቷ ነገረችት፤ እርሷም "ዛሬ ስቃርም የዋልሁበት አዝመራ ባለቤት ሰው በዒዝ ይባላል" አለች።

²⁰ኑጋሚንም ምራቷን "በነነቱን ለሐያዋንም ሆነ ለሙታን ማድረጉን ያልተወ እግዚአብሔር ይባርከው" አለች፤ ቀጥላም "ሰውየው እኮ የሥጋ ዘመዳችን ነው፤ የመቤዣት ግዴታ ካለባቸው ዘመዶችን እንዲ እርሱ ነው" አለች።

²¹ከዚያም ሞዓባቂቷ ፋት "ደግሞም፤

2+13 ዘፍ18+3
2+14 ፋት3+18
ዘፍ3+19
ዘሌ23+14
2+15 ዘፍ37+7
ዘሌ19+9
2+16 ዘፍ37+10
2+17 ዘሌ19+36
መሳ6+11
2+18 ፋት14
2+19 ፋት10
2+20 ዘፍ11+31
19+19
ዘሌ25+25
መሳ17+21
ፋት3+9+12
4+1+14
1ሳሙ23+21
2+21 ፋት1+22

2+23 ዘፍ30+14
ዘ09+31
1ሳሙ6+13
3+1 ፋት1+9+14
3+2 ዘሌ2+14
ዘጥ18+27
መሳ6+11
ፋት2+1
3+3 ዘፍ4+14
ዘ03+26
2ሳሙ12+20
14+2 2ሃፍ5+10
መዝ26+6
51+2 መዝ2+3
ኢሳ+16 61+3
ኢር4+14
15+17 ሕዝ6+9
3+5 ኢፈ6+1
ፌ4+20
3+6 ዘጥ18+27
3+7
መሳ19+6+22
1ሳሙ25+36
2ሳሙ13+28
1ሃገ21+7
2ዘፍ31+6
እስ1+10
ማሐ7+21
ኢር5+26
ሐጌ2+16
3+9 ፋት2+20
ሕዝ16+8

'እህሌን ሁሉ አጭደው እስኪጨርሱ ድረስ ከሠራተኞቹ አትለ' ብሎኛል" አለች።

²²ኑጋሚንም ምራቷን ፋትን "የኔ ልጄ፤ እንዲህ ካልሸማ ከሴት ሠራተኞቹ ጋር አብሮ መሄድ ይሻልሻል፤ ወደ ሌላ ሰው አዝመራ ብትሄዷ ጉዳት ሊያገኝሽ ይችላልና" አለች።

²³ስለዚህ የገብሱና የሰንዴው አዝመራ ተሰብስቦ እስኪያበቃ ድረስ፤ ፋት የባዒዝን ሴቶች ሠራተኞች ተጠግታ ቃረመች፤ ከአማቷም ጋር ፍረች።

በዒዝና ፋት በእህል ዐውድማው ላይ

3 ከዚህ በኋላ አማቷ ኑጋሚን ፋትን እንዲህ አለች፤ "ልጄ ሆይ፤ የሚመችሽን ቤትስ እንድፈልግልኝ አይገባኝም? ንኪቶች ሠራተኞቹ ጋር አብረሽ የነበርሽበት በዒዝን ዘመዳችን አይደለም? ዛሬ ማታ በዐውድማው ላይ ገብስ ያበራያል፤

³ተጣጠቢ፤ ሽቶ ተቀቢ፤ እንዲሁም የክት ልብሰሽን ልበሺ፤ ከዚያም ወደ ዐውድማው ወረጃ፤ ይሁን እንጂ በልቶና ጠጥቶ እስኪያበቃ ድረስ፤ እዚያ መሆንሽን እንዳያውቅ ይሁን። 'በተኛም ጊዜ፤ የሚተኛበትን ቦታ ልብ ብላሽ እይና ሄደሽ እግሩን ገልጠሽ ተኝ፤ ከዚያም የምታደርገውን ራሱ ይነግረኛል።"

⁵ፋትም "ያልሸውን ሁሉ አደርጋለሁ" አለች። 'ስለዚህ ተነሥታ ወደ ዐውድማው ወረደች፤ አማቷ አድርገ ያለችትንም ሁሉ አደረገች።

⁷በዒዝ በልቶ ጠጥቶ ከጨረሰና ደስም ከተሰኘ በኋላ፤ ራቅ ካለው የእህል ክምር አጠገብ ለመተኛት ሄደ። ፋት በቀስታ ከጠገቡ ደረሰች፤ እግሩንም ገልጣ ተኛች። 'እኩለ ሌሊት ላይ ሰውዬውን እንዳች ነገር አስደነገጠው፤ ገልበጥ ሲልም እንዲት ሴት እግርጌው ተኝታ አገኘ።

⁹እርሱም "አንቺ ማንሽ?" ሲል ጠየቀ። እርሷም "እኔ አገልጋይህ ፋት ነኝ፤ መቤዣት የሚገባህ ቅርብ የሥጋ ዘመድ

23+17 22 ሴትር ያህል ነው።
23+1 ወይም የምታርፍበትን

እንደወጣ ሁሉ ፋትም በእግዚአብሔር ላይ የነበራት እምነት አገርዋንና ዘመዶችን ትታ፤ የእግዚአብሔርን የማዳን ዕቅድ እንድትከተል አድርጎአታል (ከዘፍ 12፥1-4 ያንጸጽ።)።
2+20 በነነቱን ... ያልተወ፤ ኑጋሚን እግዚአብሔር እንዳልተዋት፤ ፍቅሩንና ቸርነቱን ከእርሷ እንዳረፋ አስተዋለች። ቀደም ሲል እግዚአብሔር በእርስዋ ላይ በክፉ እንደ ወጣ ይሰማት የነበረው ሁሉ አሁን ተለውጦአል (1+13 እና ማብ ይመ)።
2+20 የመቤዣት ግዴታ ካለባቸው ዘመዶችን አንዱ፤ በዒዝ የኑጋሚንና የፋት የቅርብ ዘመድ፤ እንደመሆኑ በሙሴ ሕግ መሠረት ዘመዶቹ ለሆኑት ለእነርሱ የሚያስፈልገውን ነገር የማድረግ ጎሳፊነት ነበረበት (ከዘሌ 25፥25-28፡47-49፤ ከዘጸ

25፥5-10 ጋር ያንጸጽ።)። በኢዝም ፋትን በማግኘትና የቀድሞ የባልዋ አባት የሆነውን መሬት በመግዛት ግዴታውን ተወጣ (ከ2፥20-4+14 ጋር ያንጸጽ።)።
3+4 እግሩን ገልጠሽ ተኝ፤ ፋት በባዒዝ ግርጌ የመተኛት ሁኔታ በዚያን ዘመን ከነበረው የአገሩ ባህል እንጻር መረዳት ያስፈልጋል። ይህም ወደ ግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚመራ ሁኔታ ሳይኖረው በጥንቃቄ ይደረግ ነበር። በዒዝ እህሉን ለመጠበቅ ምቹቱን ወደ አውድማው በመጣ ጊዜ፤ ፋት ወደ እርሱ ሄዳ፤ የሚች ባልዋ የቅርብ ዘመድ እንደመሆኑ (የሚቤዣ የቅርብ ዘመድ፤ ፋት 6-9 ይመልከቱ) እንዲያገባት የምትፈልግ መሆንዋን በምልክት ገልጾለት።
3+9 ልብሰህን ጣል አድርግብኝ፤ በዚህ ምልክት ፋት የባዒዝ ሚስት ለመሆን እንዲያገባት ጠየቀችው

አንተ ነህና ልብስህን ጣል አድርግብኝ” አለችው።

¹⁰እርሱም መልሶ እንዲህ አላት፤ “ልጄ ሆይ፤ እግዚአብሔር ይባርክሽኝ ከዚህ በፊት ካደረግሽው ይልቅ ያሁኑ በነንትሽ ይበልጣል፤ ባለጠጋም ሆነ ድኻሽ ወጣት ወንድ ፈልገሽ አልሄድሽምና።” ¹¹አሁንም ልጄ ሆይ፤ አትፍሪ፤ የምትጠይቂውን ሁሉ አደርግልሻለሁ፤ አንቺ ምግባረ መልካም ሴት መሆንሽንም የአገሬ ሰው ሁሉ ያውቀዋል። ¹²ምንም እንኳ እኔ ቅርብ የሥጋ ዘመድ መሆኔ የተረጋገጠ በሆንም፤ ከእኔ ይልቅ መቤዣት የሚገባው ቅርብ የሥጋ ዘመድ አለ። ¹³ከዚህ ዕድራ፤ ሲነጋም ሰውየው ሊቤኹሽ ከፈለገ፤ መልካም ነው ይቤኹሽ፤ የማይፈልግ ከሆነ ግን በሕያው እግዚአብሔር እምላለሁ፤ እኔ እቤኹሻለሁ፤ እስኪነጋም ድረስ እዚሁ ተኚ።”

¹⁴ስለዚህም ፍት እስኪነጋ ድረስ እግርጌው ተኛች፤ ዳሩ ግን ማንም ሰው ተለይቶ ሊታወቅ በማይችልበት ሰዓት ቀደም ብላ ተነሣች፤ እርሱም፤ “ሴት ወደዚህ ዐውድማ መምጣት እንዳይታወቅ” አላት።

¹⁵እንዲሁም፤ “በላይሽ የደረብሽውን ልብስ አቅርቢልኝ፤ ዘርግተሽም ያገርው” አላት፤ ዘርግታ እንደ ያዘችም፤ ስድስት መስፈሪያ ገብስ ሰፍሮ አሸከማት፤ ከዚያም ወደ ከተማ ተመለሰች።

¹⁶ፍት ወደ አማቷ እንደ ተመለሰች፤ ትኃሚን፤ “ልጄ ሆይ፤ የሄድሽበት ጉዳይ እንዴት ሆነ?” ብላ ጠየቀች።

ፍትም በዔዝ ያደረገላትን ሁሉ ነገረች፤ ¹⁷ቀጥላም፤ “ወደ አማትሽ ባይ እጅሽን አትመለሽ፤ በማለት ይህን ስድስት መስፈሪያ ገብስ ሰጠኝ” አለች።

¹⁸ትኃሚንም፤ “ልጄ ሆይ፤ የሚሆነውን ነገር እስከታውቂ ድረስ ታገሽ፤ ጉዳዩ ዛሬውኑ እልባት ካላገኘ ሰውየው አያርፍም” አለች።

በዔዝ ፍትን አገባ

4 በዔዝም ወደ ከተማዬቱ በር አደባባይ ወጥቶ ተቀመጠ፤ እርሱም የመቤዣት ቅድሚያ ያለው የቅርብ ዘመድ በመጣ ጊዜ፤ “ወዳጄ ሆይ፤ ወደዚህ ና፤ አጠገቤም ተቀመጥ” አለው፤ ስለዚህም ሰውየው ሄዶ ተቀመጠ።

3+10 እ.ኤ.አ. 2+12፤ መግ17+2
3+11 ምግ12+4፤ 14+1፤ 31+10
3+12 ፍት2+20፤ 4+1
3+13 ዙጉ14+21፤ ዘ825+5፤ ፍት4+5፤6፤ ሆሊ4+15፤ ማቴ22+24
3+14 ዙጉ18+27፤ ሮሜ14+16፤ 2ቆሮ8+21
3+15 ኢሳፋ+22
3+18
መዝገብ3+5
4+1 ዘፍ18+1፤ 23+10፤ ፍት2+20፤ 3+12

²በዔዝ ከከተማዬቱ ሽማግሌዎች ዐሥሩን ጠርቶ፤ “እዚህ ተቀመጡ” አላቸው፤ እነርሱም ተቀመጡ። ሽዚያም የመቤዣት ቅድሚያ ያለውን ቅርብ የሥጋ ዘመድ እንዲህ አለው፤ “ከምግብ የተመለሰችው ትኃሚን፤ የወንድማችንን የአቤሚሌክን ጠንጦ መሬት ልትሸጥ ነው። ሳንገባም ይህንን ጉዳይ ማወቅ አለብህ ብዬ ስላስብሁ፤ አሁን እዚህ በተቀመጡትና በሕዝቤም ሽማግሌዎች ፊት እንድትገዛው ሳሳስብህ ወደድሁ፤ አሁንም ራስህ የምትቤዣው ከሆነ ልትቤዣው ትችላለህ፤ ለዚህ ከአንተ ቅድሚያ የሚኖረው የለም፤ ይህን የማትደርግ ከሆነ ግን ከአንተ ቀጥሎ የሚገባኝ ስለሆነሁ፤ ንገረኝና ልወቀው።” ሰውየውም “እኔ እቤዣዋለሁ” አለ።

³ከዚያም በዔዝ፤ “እንግዲህ መሬቱን ከትኃሚንና ከሞንባዊቷ ከፍት ላይ በምትገዛበት ዕለት የሚቼን ስም በርሰቱ ለማስጠራት ሚስቴንም አብረህ መውሰድ አለብህ” አለው።

⁶ም ቅርብ የሥጋ ዘመድ፤ “እንዲህ ከሆነም የራሴን ርስት አደጋ ላይ ልጥል ስለምችል፤ እኔ ልቤዣው አልችልም፤ አንተው ራስህ ተቤዣው” አለው።

⁷በጥንት ዘመን በእስራኤል የመቤዣትም ሆነ ንብረት የማስተላለፍ ጉዳይ የሚጸናው አንዱ ወገን ጫማውን አውልቆ ለሌላው ወገን ሲሰጠው ነው፤ በእስራኤል ዘንድ መሸጥም ሆነ መግዛት ሕጋዊነት የሚኖረው በዚህ ሁኔታ ነበር።

⁸ቅድሚያ ያለው ቅርብ የሥጋ ዘመድም በዔዝን፤ “እንግዲህ አንተው ራስህ ግዛው” ብሎ ጫማውን አወለቀ።

⁹በዔዝም ለሽማግሌዎቹና ለሕዝቡ ሁሉ እንዲህ አለ፤ “የአቤሚሌክን የክሌዎንንና የመሐሌንን ንብረት በሙሉ ከትኃሚን ላይ ለመግዛቱ፤ በዛሬው ዕለት እናንተ ምስክሮች ናችሁ፤ ¹⁰እንዲሁም የሚቼ ስም ከወንድሞቹ መካከልና ከአገሩ ደጅ እንዳይጠፋ፤ የሚቼን ስም በርሰቱ ላይ ለማስጠራት የመሐሌን ሚስት የነበረው ሞንባዊት ፍትን አግብቼአታለሁ፤ እናንተም ዛሬ ምስክሮች ናችሁ።”

²³፡15 ለዘጠኞቹ የዕብራይስጥ ቅጂች፤ ቩሉጌ ትና ሱርስተ ከዚህ ጋር ይስማማሉ፤ እንደዚህ የዕብራይስጥ ቅጂች ግን ይነገረኝና ይላሉ።

(በተጨማሪም ሕዝ 16፥8 ይመ)። ልብስ የማልበሱ ሥርዓት ተበቃን፤ ጥንቃቄንና ርዳታን ማድረግን የሚያመለክት ነው።

3+12 መቤዣት የሚገባው ቅርብ የሥጋ ዘመድ፤ ፍትን ለማግባትና የቤተ ሰቡን ርስት ለመውረስ ቅድሚያ የማግኘት መብት የነበረው የቅርብ ዘመድ የሆነው ሰው ነው። (በዔዝ ፍትን ማግባት የሚችለው ይህ ሰው ፈቃደኛ ካልሆነ ብቻ ነበር (4፡1-6))።

4+10 ፍትን አግብቼአታለሁ፤ በዔዝ ተቤኹ ሊሆን የቻለው በሁለት መንገድ ነው፤ (1) ፍትን

አግብቶ የሚቼ የትኃሚን ባል የአቤሚሌክ ስም እንዲጠራና እንዳይጠፋ አደረገ። ከበዔዝና ከፍት የተወለደው የመጀመሪያው ወንድ ልጅ የአቤሚሌክ ልጅ እንደ ሆነ ተቈጥሮ ከእርሱ የትውልድ ሐረግ ውስጥ ገብቶአል (ቀ፡5፡10)፤ (2) ትኃሚን የሸጠችውን የቤተ ሰቡን ርስት በዔዝ መልሶ በመግዛት ለአቤሚሌክ ትውልድ እንዲቀር አደረገ (ቀ፡3፡7-10)።

በብሉይ ኪዳን ውስጥ በዔዝ የኢየሱስ ክርስቶስ ምስያ ነው፤ ክርስቶስም ለአማኙ ቢሣ ካልሆነ በሁለት መንገድ ነው፤ (1) ክርስቶስ በራሱ ደም ዋጀን፤ ሕይወታችንና ሰማችንም በኅጢአት እንዳይጠፋ አደረገ (ዮሐ 3፡16)፤

¹³ከዚያም ሽማግሌዎቹና በከተማዬቱ በር አደባባይ የነበሩት ሁሉ እንዲህ አሉ፤ "እኛ ምስክሮች ነን፤ እግዚአብሔር ይህችን ወደ ቤትህ የምትገባውን ቤት፤ የእስራኤልን ቤት በአንድነት እንደሠሩ እንደ ራሔልና እንደ ልዩ ያድርጋት፤ አንተም በኤፍራታ የበረታህ ሁን፤ ስምህም በቤተ ልሔም የተጠራ ይሁን።" ¹⁴እግዚአብሔር ከዚህች ወጣት ቤት በሚሰጥህ ዘር አማካይነት፤ ቤተ ሰብህን ትዕማር ለይሁዳ እንደ ወለደችው እንደ ፋሬስ ቤተ ሰብ ያድርገው።"

የዳዊት የትውልድ ሐረግ

4+18 ተፃ ምብ - 1ዜና 2+5-15፤ ማቴ 1+3-6፤ ሉቃ 3+31-33

¹³ስለዚህ ቦዴዝ ፍትን ወሰዳት፤ ሚስቱም ሆነች። ከዚያም ወደ አርሷ ገባ፤ እግዚአብሔር እንድትፀንስ አደረጋት፤ ወንድ ልጅም ወለደች። ¹⁴ሴቶቹም ኑጋሚንን እንዲህ አሏት፤ "ዛሬ የሚቤኻ ቅርብ የሥጋ ዘመድ ያሳሳጣል እግዚአብሔር ይባረክ፤ በመላው እስራኤልም ስሙ ይገኛል።" ¹⁵ልጁ ሕይወትሽን ያድሳታል፤ በእርጅና ዘመንሽም ይጦርሻል፤ የምትወድሽና

4+11 ዘፍ4+19፤ 23+10፤ 29+16፤ 35+16፤ ዘፍ25+9፤ ፍት1+19
4+12 ዘፍ38+6:24:29
4+13 ዘፍ8+1፤ 29+31:32፤ 30+6፤ ሉቃ1+57
4+14 ዘፍ24+27፤ ፍት2+20፤ ሉቃ1+58
4+15 ዘፍ11+31፤ 14መ-1+8፤ 2+5፤ አዮ1+2

ከሰባት ወንዶች ልጆች የምትበልጥባሽ ምራትሽ ወልዳዋለችና።"

¹⁶ከዚያም ኑጋሚን ሕፃኑን ተቀብላ ታቀፈችው፤ ሞግዚትም ሆነችው።

¹⁷ጎረቤቶቿ የሆኑ ሴቶችም፤ "ለኑጋሚን ወንድ ልጅ ተወለደላት" አሉ። ስሙንም ኢዮቤድ ብለው ጠሩት፤ እርሱም የዳዊት አባት የሆነው የእሴይ አባት ነበር።

¹⁸እንግዲህ የፋሬስ ቤተ ሰብ ትውልድ ይህ ነው፡-

ፋሬስ ኤስሮምን ወለደ፤

¹⁹ኤስሮምም አራምን ወለደ፤

አራምም አሚናዳብን ወለደ፤

²⁰አሚናዳብም ነአሶንን ወለደ፤

ነአሶን ሰልሞንን ወለደ፤

²¹ሰልሞንም ቦዴዝን ወለደ፤

ቦዴዝም ኢዮቤድን ወለደ፤

²²ኢዮቤድም እሴይን ወለደ፤

እሴይም ዳዊትን ወለደ።

¹⁴20 ጥቂት የሰብራይስጥ ቅጆች፤ አንዳንድ የሰብሳ ሊቃናትና ሹልጌት እንዲሁም ቀጥር 21 እና ከሰብሳ ሊቃናት 1ዜና 2+11 ይመጣ ከዚህ ጋር ይስማማሉ፤ አብነቶቹ የሰብራይስጥ ቅጆች ግን ሳልጣ ይላሉ።

1ጴጥ 1+18-19)፤ (2) ከተቤዠንም በኋላ በአዲሱ ሰማይና በአዲሱ ምድር የዘላለም ርስቱ ተካፋዮች አደረገን (ማቴ 5+5፤ ራእ 21+1-7)። 4+14 ያላሳጣሽ፤ ኑጋሚን ምንም እንኳ በሕይወትዋ ከባድ ሐዘንና ችግር ቢገጥማትም በእግዚአብሔር የነበራትን እምነት ጠብቃ ኖረች። ከጽኑ እምነትዋም የተነሣ እግዚአብሔር ሁኔታዎችን ለውጦ የማት ማታ ኑጋሚን መልካም እንዲሆንላትና እንድትባረክ አደረገ። ስለዚህ ኑጋሚን በሕይወትዋ መጨረሻ፤ "ጌታ እጅግ

ርኅሩኅና መሐሪ ነው" (ያዕ 5+11) ብላ መመስከር ትችላለች።

4+17 ወንድ ልጅ ... የዳዊት አባት፤ ጣዖት አምላኪ ሕዝብዋን በመተው፤ ለአማጽና ለእስራኤል አምላክ ታማኝ ለመሆን (1+16) የቋረጠችውን የምግባረ መልካምን ወጣት ቤት ውላኔ እግዚአብሔር አከበረው፤ በአየሱስ ክርስቶስም ምድራዊ የትውልድ ሐረግ ውስጥ እንድትገባ አደረገ (ከማቴ 1+5 ጋር ያንጸጽሩ)።